

**MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

SPRÁVA

o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky za rok 2010

OBSAH

Zoznam skratiek	3
ÚVOD	4
1. Hlavné makroekonomicko-demografické ukazovatele v podmienkach SR.....	5
1.1 Základné makroekonomické charakteristiky	5
1.2 Vybrané demografické ukazovatele.....	7
2. TRH PRÁCE, MZDY A PRACOVNÉ PODMIENKY	8
2.1. Trh práce.....	8
2.1.1. Vývoj ekonomickej aktivity obyvateľstva.....	8
2.1.2. Vývoj zamestnanosti.....	10
2.1.3. Vývoj nezamestnanosti.....	17
2.1.4. Aktívne opatrenia na trhu práce.....	32
2.2. Mzdy a pracovné podmienky.....	37
2.2.1. Mzdy.....	39
2.2.2. Úplné náklady práce v SR	44
2.2.3. Kolektívne vyjednávanie	47
2.2.4. Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci.....	47
3. SOCIÁLNA OCHRANA	49
3.1 Sociálne poistenie	49
3.1.1. Nemocenské poistenie	51
3.1.2. Dôchodkové poistenie	52
3.1.3. Úrazové poistenie	54
3.1.4. Garančné poistenie.....	54
3.1.5. Poistenie v nezamestnanosti	55
3.2 Dôchodkové sporenie	56
3.2.1. Starobné dôchodkové sporenie	56
3.2.2. Doplnkové dôchodkové sporenie	60
3.3 Štátna sociálna podpora	62
3.3.1. Prídavok na dieťa.....	63
3.3.2. Príplatok k prídavku na dieťa	65
3.3.3. Rodičovský príspevok	65
3.3.4. Príspevok na starostlivosť o dieťa	67
3.3.5. Príspevok pri narodení dieťaťa	67
3.3.6. Príplatok k príspevku pri narodení dieťaťa.....	68
3.3.7. Príspevok rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri a viac detí	68
3.3.8. Príspevok na pohreb	68
3.4 Sociálna pomoc.....	69
3.4.1. Dávka v hmotnej núdzi.....	69
3.4.2. Dotácie pre dieťa v hmotnej núdzi	73
3.4.3. Náhradné výživné	74
3.4.4. Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela	75
3.4.5. Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti	79
3.4.6. Kompenzácia sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia	80
3.4.7. Sociálne služby.....	85
3.4.8. Dotácie občianskym združeniam, dotácie na podporu rozvoja sociálnych služieb a na podporu vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a dotácie na humanitnú starostlivosť v pôsobnosti MPSVR SR	89
3.4.9. Európsky integrovaný systém štatistiky sociálnej ochrany (Metodika ESSPROS)	90
3.5 Európsky sociálny fond	95
4. ŽIVOTNÁ ÚROVEŇ A SOCIÁLNA KOHÉZIA	99

4.1 Peňažné príjmy a výdavky súkromných domácností	99
4.2 Chudoba a sociálne vylúčenie	100
4.3 Súhrnné zistenia o stave rodovej rovnosti na Slovensku za rok 2010	109
4.4 Integrácia cudzincov v Slovenskej republike	111
5. MONITORING VYBRANÝCH ŠTRUKTURÁLNYCH	112
UKAZOVATEĽOV a hlavných ukazovateľov stratégie európa 2020	112
Makroekonomické prostredie	112
Zamestnanosť	112
Sociálna kohézia	113
Zoznam príloh	117
Prílohy ku kapitole 1	119
Prílohy ku kapitole 2	123
Prílohy ku kapitole 3	144
Prílohy ku kapitole 4	180
Prílohy ku kapitole 5	186

ZOZNAM SKRATIEK

- AOTP** – aktívne opatrenia trhu práce
APTP – aktívna politika trhu práce
APV ISOP – aplikačné programové vybavenie na podporu agend vyplácania dávok sociálnej podpory a pomoci
BSK, BSK-OP – operačný program Bratislavský samosprávny kraj
COICOP – Klasifikácia individuálnej spotreby podľa spôsobu použitia
d.d.s. – doplnková dôchodková sporiteľňa
DD – detský domov
DHN – dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke
DSS – dôchodková správcovská spoločnosť
EIF - Európsky fond pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín
ESF - Európsky sociálny fond
ESSPROS – Európsky systém jednotných štatistík sociálnej ochrany
EÚ – Európska únia
FSR – Fond sociálneho rozvoja
IVPR - Inštitút pre výskum práce a rodiny
KZAM - klasifikácia zamestnaní
MH SR – Ministerstvo hospodárstva SR
MPSVR SR - Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MVO – mimovládna organizácia
NCPI – National Contact Point on Information,
NOS – náhradná osobná starostlivosť
NRS – náhradná rodinná j starostlivosť
OMK – otvorená metóda koordinácie
OP ZaSI – Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia
OPP – opakované peňažné príspevky
p.b. – percentuálny bod
PM – pracovné miesta
RPPS - referát poradensko-psychologických služieb
SIA – Sociálna implementačná agentúra
SOP LZ – sektorový operačný program Ľudské zdroje
SPODaSK – sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
Správa – Správa o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky
SZČO – samostatne zárobkovo činná osoba
ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŤZP – ťažko zdravotne postihnutý(i)
ÚNP – úplné náklady práce
UoZ – uchádzač o zamestnanie
ÚPSVR – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
UŠ – učňovská škola
VŠ – vysoká škola
VZPS – výberové zisťovanie pracovných síl
ZoZ – záujemca o zamestnanie
ŽM – životné minimum

ÚVOD

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVR SR“) každoročne pripravuje a predkladá na rokovanie vlády SR, Hospodárskej a sociálnej rady Slovenskej republiky a Výboru NR SR pre sociálne veci a bývanie Správu o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky (ďalej len „správa“) za predchádzajúci kalendárny rok. Jej cieľom je informovať o stave a vývoji sociálnej situácie obyvateľstva na Slovensku na základe sociálno-ekonomických ukazovateľov, získaných zo štátnych štatistických zisťovaní, administratívnych zdrojov údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny a Sociálnej poisťovne.

Prvá kapitola správy poskytuje stručný prehľad o základných ukazovateľoch makroekonomického prostredia a demografického vývoja v SR za rok 2010.

Druhá kapitola hodnotí legislatívne zmeny v roku 2010 v oblasti služieb zamestnanosti, pracovnoprávných vzťahov, verejnej a štátnej služby a sociálneho dialógu, zameriava sa na vývoj na trhu práce z agregovaného a zo štrukturálneho hľadiska, hodnotí jednotlivé nástroje aktívnej politiky trhu práce (AFTP), mzdový vývoj a pracovné podmienky v rámci kolektívneho vyjednávania a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Súčasťou tejto časti správy je aj analýza úplných nákladov práce.

Tretia kapitola zahŕňa hlavné formy, stav a zmeny v systéme sociálnej ochrany v roku 2010. Zaoberá sa medziročným porovnaním a analýzou jednotlivých prvkov sociálneho poistenia, dôchodkového sporenia, systému štátnej sociálnej podpory a sociálnej pomoci. Podáva informáciu o dotáciách, poskytovaných v pôsobnosti MPSVR SR a tiež informácie o Operačnom programe Zamestnanosť a sociálna inklúzia v programovom období 2007-2013, podporovaných z Európskeho sociálneho fondu. Kapitola obsahuje aj výstupy Európskeho integrovaného systému jednotných štatistík sociálnej ochrany, jedného zo základných nástrojov štatistického sledovania o systémoch, súčasnom stave a rozvoji sociálnej ochrany v členských štátoch EÚ.

Náplň štvrtej kapitoly tvoria dostupné údaje o peňažných príjmoch a výdavkoch súkromných domácností zo štatistických zdrojov Štatistického úradu SR. Správa je obohatená o stručné vyhodnotenie národných indikátorov chudoby a sociálneho vylúčenia. Zahŕňa aj súhrnné zistenia o stave rodovej rovnosti na Slovensku za rok 2010 a podkapitolu o integrácii cudzincov v Slovenskej republike.

Obsahom piatej kapitoly je stručný monitoring vybraných štrukturálnych indikátorov v spektre ukazovateľov makroekonomického prostredia, zamestnanosti a sociálnej kohézie v národnom, ale i európskom meradle.

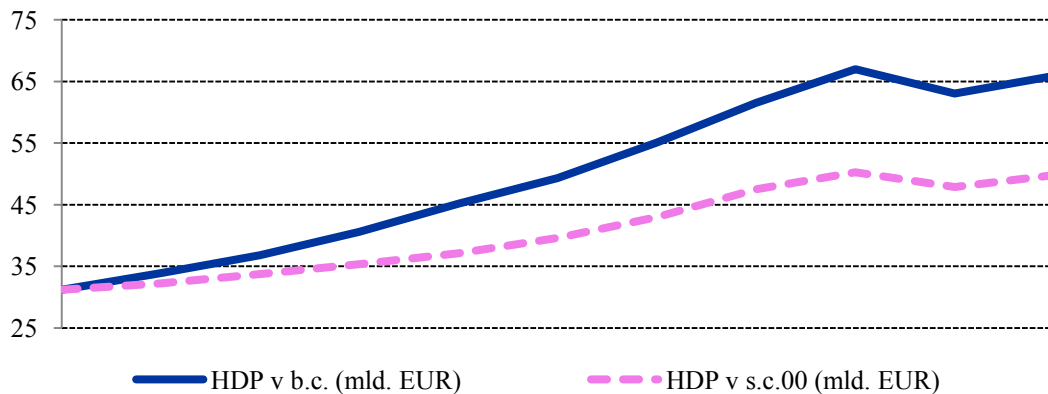
1. HLAVNÉ MAKROEKONOMICKO-DEMOGRAFICKÉ UKAZOVATELE V PODMIENKACH SR

1.1 Základné makroekonomické charakteristiky¹

Po ekonomickej depresii a zhoršení všetkých hlavných makroekonomických ukazovateľov v roku 2009 nasledovalo v roku 2010 zlepšenie ekonomickej situácie, ktoré sa prejavilo medziročným rastom reálneho hrubého domáceho produktu a zvýšením produktivity práce. Situácia na trhu práce však ostala naďalej nepriaznivá, hoci sa v priebehu roka postupne stabilizovala.

Hrubý domáci produkt sa medziročne zvýšil podľa spresneného odhadu v stálych cenách na základe metodiky ESNÚ 95 o 4,0 %. Tempo rastu sa v priebehu roka zmiernovalo zo 4,7 % v 1. štvrtroku na 3,5 % vo 4. štvrtroku. V bežných cenách vzrástlo HDP na 65,91 mld. Sk, čo je o 4,5 % viac ako v roku 2009.

Graf 1.1 Vývoj hrubého domáceho produktu v bežných a stálych cenách

Zdroj: ŠÚ SR

Medziročný rast hrubého domáceho produktu najviac ovplyvnilo reálne zvýšenie zahraničného dopytu o 16,4 %, vzrástol aj dovoz výrobkov a služieb (o 14,9 %). Pozitívny vývoj domáceho dopytu (rast o 2,4 %) bol ovplyvnený rastom vo väčšine zložiek, najviac vysokým rastom zásob. Spotreba neziskových inštitúcií slúžiacich domácnostiam vzrástla v stálych cenách o 2,3 %, konečná spotreba verejnej správy stúpila o 0,1 % a tvorba hrubého kapitálu o 12,9 % (pri raste tvorby hrubého fixného kapitálu o 3,6 %). Konečná spotreba domácností klesla v stálych cenách o 0,3 %. Podľa produkcie k tvorbe HDP najviac prispel rast pridanej hodnoty v odvetví finančné sprostredkovanie a nehnuteľností a v odvetví verejná správa, školstvo, zdravotníctvo a ostatné služby.

Produktivita práce² sa medziročne zvýšila reálne o 5,5 % a nominálne o 6 %.

Hospodárenie štátneho rozpočtu³ skončilo v roku 2010 schodkom 4 436,1 mil. € (oproti roku 2009 stúpol o 1 644,9 mil. €). Príjmy štátneho rozpočtu dosiahli 10 900,9 mil. €, čo bolo oproti rozpočtu na rok 2010 menej o 8,1 % ale oproti príjmom z roku 2009 viac o 3,4 %. Vyšší medziročný výnos o 551,9 mil. € dosiahli EÚ príjmy (transfery a prostriedky z rozpočtu EÚ). Výdavky štátneho rozpočtu (15 337 mil. €) medziročne vzrástli o 15 % (o 2 005 mil. €), z hľadiska rozpočtu na rok 2010 však boli nižšie o 6,5 %.

¹ podľa: Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2010, Štatistický úrad SR 2011

² podľa metodiky národných účtov, ide o podiel HDP a počtu zamestnancov v ekonomike podľa domáceho konceptu ESNÚ 95

³ predbežné údaje Ministerstva financií SR

Medziročná **miera inflácie** dosiahla za rok 2010 v priemere 1 %, čo znamená, že oproti predchádzajúcemu roku sa znížila o 0,6 p. b. Ide o historicky najnižšiu ročnú mieru inflácie. Jadrová inflácia sa v priemere za rok zvýšila o 0,7 p. b. na 1,2 % najmä v súvislosti s rastom cien potravín o 1,7 %. Čistá inflácia zmiernila dynamiku svojho rastu o 0,5 p. b. na 0,9 %. Index spotrebiteľských cien za nízko príjmové domácnosti v priemere za rok 2010 medziročne vzrástol o 1,1 %. Priemerná inflácia meraná podľa harmonizovaného indexu spotrebiteľských cien za rok 2010 dosiahla 0,7 % na Slovensku a 2,1 % v priemere za EÚ 27.

Celkovú úroveň cien v štruktúre individuálnej spotreby (podľa klasifikácie individuálnej spotreby podľa účelu (COICOP) najviac ovplyvnil rast cien za potraviny a nealkoholické nápoje, ktoré boli síce v 1. polroku medziročne nižšie o 1 %, v 2. polroku sa však zvýšili o 4,4 %. Úroveň spotrebiteľských cien ovplyvnili aj ceny za bývanie, vodu, elektrinu, plyn a iné palivá a za dopravu, ktoré naopak pokles zaznamenali v 2. polroku. V priemere za rok sa celkovo znížili ceny odevov a obuvi (o 1,3 %), za nábytok, vybavenie domácnosti a bežnú údržbu bytu (o 3,5 %) a za dopravu (o 0,1 %). V ostatných odboroch sa ceny zvýšili napr. ceny potravín a nealkoholických nápojov o 1,6 %, alkoholických nápojov a tabaku o 5,7 %, v odbore zdravotníctvo o 3,7 % a v odbore vzdelávanie o 4,5 %.

Nepriaznivá situácia na **trhu práce** v dôsledku ekonomickej recesie z roku 2009 pokračovala aj v roku 2010, hoci už je badať známky zlepšovania. Celková **zamestnanosť**⁴ sa druhý krát za sebou medziročne znížila, a to o 48,3 tis. osôb (o 2 %) a dosiahla 2 317,5 tis. osôb. Počet zamestnancov klesol o 47,6 tis. na 1 947,1 tis. osôb. Počet podnikateľov spolu klesol o 0,5 tis. na 367 tis. osôb, z toho počet podnikateľov bez zamestnancov klesol o 2,1 tis. osôb a počet podnikateľov so zamestnancami vzrástol o 1,7 tis. osôb. Situácia v oblasti zamestnanosti sa postupne zlepšovala a v 4. štvrtroku vzrástol počet pracujúcich oproti 4. štvrtroku 2009 o 0,4 %. Miera zamestnanosti⁵ sa medziročne znížila o 1,3 p. b. na 58,8 %, pričom u mužov sa znížila viac ako u žien. **Nezamestnanosť** druhý krát po sebe vzrástla. V priemere za rok 2010 počet nezamestnaných (podľa VZPS) medziročne stúpol o 20 % na 389 tis. osôb. Miera nezamestnanosti sa v priemere zvýšila o 2,1 p. b. na 14,4 %, v priebehu roka sa však postupne znižovala. Zvýšenie nezamestnanosti sprevádzal aj v roku 2010 pokles ponuky voľných pracovných miest. Ich počet sa v priemere za rok medziročne znížil o 22,4 % na 13,4 tisíc.

Priemerná **mesačná nominálna mzda**⁶ zamestnanca v hospodárstve sa v priemere za rok 2010 medziročne zvýšila o 3,2 % na 769 €. Po zohľadnení vývoja spotrebiteľských cien sa rast reálnej mzdy zrýchlil o 0,8 p. b. na 2,2 %. Štrukturálne hlbšie porovnanie makroekonomických ukazovateľov ako aj porovnanie v medzinárodnom meradle je uvedené v nasledujúcich kapitolách správy.

Bežné príjmy domácností⁷ medziročne nominálne klesli o 1,2 %. Z celkového objemu 54 084,8 mil. € najväčšiu časť tvorili odmeny zamestnancov (26 183 mil. €). Hrubý zmiešaný dôchodok dosiahol 16 357,5 mil. €, sociálne dávky⁸ 8 196,8 mil. €, ostatné bežné transfery 2 133,8 mil. € a dôchodky z majetku 1 213,6 mil. €. Hoci sa odmeny zamestnancov medziročne zvýšili o 1,2 % a hrubý zmiešaný dôchodok o 0,8 %, pokles bežných príjmov domácností ovplyvnil úbytok príjmov zo sociálnych dávok (o 9,1 %). Nižšie boli aj príjmy z dôchodkov z majetku (o 25 %).

Bežné výdavky domácností⁹ dosiahli 13 880,2 mil. € a v porovnaní s rokom 2009 nominálne klesli o 3,1 %. Pokles bežných výdavkov súvisel najmä so znížením výdavkových dôchodkov z majetku (o 35 %) a sociálnych príspevkov (o 1,6 %). Po uhradení bežných výdavkov ostal domácnostiam na ďalšie použitie hrubý disponibilný dôchodok vo výške 40 204,6 mil. €, ktorý sa medziročne znížil o 0,6 %.

Z hrubého disponibilného dôchodku použili domácnosti na konečnú spotrebu 37 928 mil. €, zvyšok smeroval do hrubých úspor, ktoré tvorili 3 233,8 mil. €. **Konečná**

⁴ podľa Výberového zisťovania pracovných síl

⁵ podľa Výberového zisťovania pracovných síl, vo vekovej skupine 15 – 64 ročných

⁶ podľa štvrtročného štatistického výkazníctva

⁷ podľa metodiky ESNÚ 95, predbežné údaje

⁸ okrem naturálnych sociálnych transferov

⁹ podľa metodiky ESNÚ 95, predbežné údaje

spotreba domácností vzrástla nominálne o 0,6 % a hrubé úspory klesli o 11,7 %. Miera hrubých úspor (podiel hrubých úspor na hrubom disponibilnom dôchodku) klesla o 1,1 p. b. na 8 %. Domácnosti v roku 2010 vynaložili viac finančných prostriedkov najmä na zdravie (o 5,2 %), a na vzdelanie (o 4,9 %). Poklesli hlavne výdavky na dopravu o 3 % a na odievanie a obuv o 2,3 %. Z hľadiska podielu tvorili najväčšiu časť súkromnej spotreby výdavky na bývanie 25,7 % a nákupy potravinárskeho tovaru 18,6 %.

V priebehu roka 2010 sa začala výstavba 16 211 **bytov**, dokončilo sa 17 076 a ku koncu decembra bolo rozostavaných 66 596 bytov. Ubudlo spolu 1 198 bytov, z toho asanáciou 976 bytov. V porovnaní s rokom 2009 sa počet rozostavaných bytov znížil o 1,5 % a dokončených bytov o 9,3 %. Počet začatých bytov sa medziročne znížil o 20,2 %.

Makroekonomické ukazovatele sú zhrnuté v prílohách ku kapitole 1.

1.2 Vybrané demografické ukazovatele

V roku 2010 sa podľa údajov Štatistického úradu SR v Slovenskej republike narodilo 60 410 živých detí (o 807 menej ako v roku 2009) a zomrelo 53 445 osôb (o 532 viac ako v roku 2009). Úhrnná plodnosť sa medziročne znížila na 1,40 dieťaťa na 1 ženu počas reprodukčného obdobia, čo predstavuje oproti roku 2009 pokles o 1 %. Ide o prvé medziročné zníženie tohto ukazovateľa od roku 2006. Úmrtnostné pomery sa dlhodobo zlepšujú u oboch pohlaví, v posledných rokoch viac u mužov ako u žien. Tento trend sa nezmenil ani v roku 2010. Stredná dĺžka života pri narodení sa zvýšila u mužov na 71,62 rokov a u žien na 78,84 rokov. Medziročný nárast tohto ukazovateľa je 0,34 roka u mužov resp. 0,10 roka u žien.

Uzavretých bolo 25 415 manželstiev a rozviedlo sa 12 015 manželských dvojíc. V porovnaní s rokom 2009 bol počet sobášov nižší o 941 a počet rozvodov nižší o 656. Na 100 uzavretých manželstiev pripadlo 48,1 rozvodov. Tieto údaje potvrdili doterajší kolísavý trend vývoja sobášnosti. Naopak vo vývoji rozvodovosti nastala zmena. V prípade rozvodovosti ide o mierne príbrzdzenie dlhodobo rastúceho trendu.

V dôsledku zníženia pôrodnosti a zvýšenia úmrtnosti sa prirodzený prírastok obyvateľstva v roku 2010 v porovnaní s rokom 2009 znížil o 1 339 osôb, avšak stále si zachováva vyššie hodnoty ako pred rokom 2005. Nižší oproti roku 2009 bol v roku 2010 aj migračný prírastok (zhruba o 1 000 osôb). Zahraničnou migráciou získala Slovenská republika 3 383 osôb, pričom sa prisťahovalo 5 272 osôb a vysťahovalo 1 889 osôb. Celkový prírastok obyvateľstva sa tak znížil o 2 323 osôb na 10 348 osôb.

K 31. decembru 2010 mala Slovenská republika 5 435 273 obyvateľov. Podiel žien na celkovom počte obyvateľstva tvoril 51,4 %.

Tab. 1.1 Prírastky obyvateľstva SR v rokoch 2009 a 2010

Rok	Živonarodení	Zomretí	Prirodzený prírastok	Migračné saldo	Celkový prírastok
2009	61 217	52 913	8 304	4 367	12 671
2010	60 410	53 445	6 965	3 383	10 348

Zdroj: ŠÚ SR

2. TRH PRÁCE, MZDY A PRACOVNÉ PODMIENKY

2.1. Trh práce

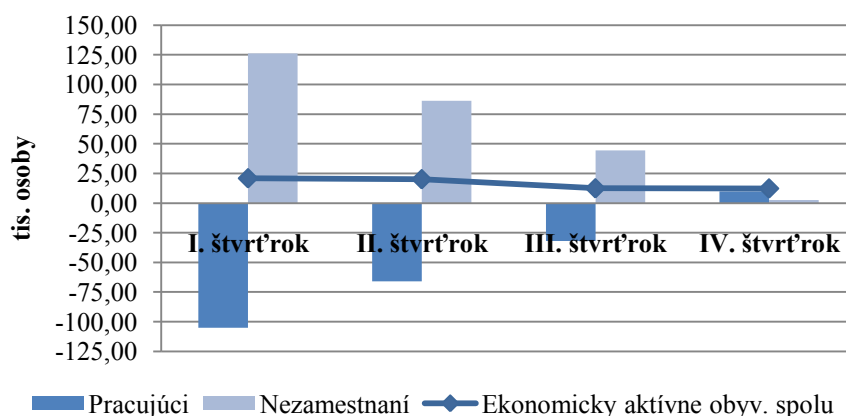
2.1.1. Vývoj ekonomickej aktivity obyvateľstva

V priebehu roku 2010 sa situácia na trhu práce postupne stabilizovala. Hlavnou vývojovou tendenciou na trhu práce v SR bolo postupné spomaľovanie poklesu zamestnanosti a zníženie rastu nezamestnanosti.

Priemerný počet **ekonomicky aktívnych obyvateľov** SR v roku 2010 medziročne vzrástol o 16,5 tis. osôb, resp. o 0,6 % na 2 706,5 tis. osôb, pričom sa zvýšil najmä počet ekonomicky aktívnych žien (o 16,3 tis. osôb, resp. o 1,4 %). Počet ekonomicky aktívnych mužov za rovnaké obdobie zaznamenal stagnáciu, keď ich počet bol oproti predchádzajúcemu roku vyšší iba o 300 osôb. Nadväzne na uvedený vývoj sa podiel ekonomicky aktívnych žien na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov mierne zvýšil (zo 44,3 % na 44,7 %).

V štruktúre ekonomicky aktívnych obyvateľov medziročne vzrástol priemerný počet nezamestnaných osôb (o 64,8 tis. osôb, resp. o 20 %) a na druhej strane medziročne poklesol priemerný počet pracujúcich (o 48,3 tis. osôb, resp. o 2 %). Z celkového priemerného počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov bolo 85,6 % pracujúcich (v roku 2009 ich podiel tvoril 87,9 %) a 14,4 % nezamestnaných (12,1 % v roku 2009).

Graf 2.1 Zmeny v štruktúre počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v SR v roku 2010 podľa jednotlivých štvrtí rokov (medziročné prírastky)

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

V rámci celkového počtu obyvateľov vo veku 15 a viacročných bolo 41 % ekonomicky neaktívnych (v roku 2009 ich bolo 41,1 %). V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa počet ekonomicky neaktívnych osôb znížil o 3,1 tis. osôb (z 1 879,7 tis. osôb v roku 2009 na 1 882,8 tis. osôb v roku 2010).

Štruktúra ekonomicky neaktívnych obyvateľov vo veku 15 a viac rokov sa v porovnaní s rokom 2009 výrazne nezmenila. Najvyšší podiel mali dôchodcovia poberajúci starobný alebo invalidný dôchodok (55,9 %, v roku 2009 to bolo 55,5 %) a študenti a uční (28,4 %, v roku 2009 to bolo 28,9 %).

Celková **miera ekonomickej aktivity** obyvateľov vo veku 15 a viac rokov dosiahla úroveň 59,0 % a v porovnaní s rokom 2009 (58,9 %) sa takmer nezmenila. Z hľadiska pohlavia sa miera ekonomickej aktivity mierne znížila u mužov (zo 68,1 % na 67,8 %) a na druhej strane sa zvýšila u žien (z 50,3 % na 50,8 %).

Miera ekonomickej aktivity medziročne poklesla najviac v 5-ročnej vekovej skupine 30-34 rokov, a to najmä u žien a na druhej strane najviac vzrástla vo vekovej skupine 55-59 rokov.

Výrazne nadpriemerná celková miera ekonomickej aktivity (nad 80 %) bola vo všetkých päťročných vekových skupinách vo veku od 25-54 rokov, a to najmä v dôsledku vysokej miery

ekonomickej aktivity mužov v uvedených vekových skupinách. U žien bola miera ekonomickej aktivity nad 80 % iba vo vekových skupinách od 35 do 54 rokov.

Miera ekonomickej aktivity mladých vo veku 15-24 rokov dosiahla v roku 2010 úroveň 31,0 % (34,9 % muži a 25,5 % ženy) a medziročne sa znížila o 0,4 p. b. (v roku 2009 o 1,0 p. b.). Tento pokles súvisel s nižšou mierou ekonomickej aktivity mladých mužov (37,1 % v roku 2009, 34,9 % v roku 2010), kým miera ekonomickej aktivity mladých žien sa mierne zvýšila (25,4 % v roku 2009 a 25,5 % v roku 2010).

Miera ekonomicky aktívnych starších osôb (vo veku 55-64 rokov) medziročne vzrástla o 2,3 p. b. (zo 42,9 % v roku 2009 na 45,2 % v roku 2010). Avšak rast miery ekonomickej aktivity v uvedenej vekovej skupine bol zaznamenaný len u žien (z 29,1 % v roku 2009 na 32,4 %). Muži v rovnakej vekovej skupine zaznamenali medziročný pokles miery ekonomickej aktivity (z 58,8 % v roku 2009 na 56,5 %).

Tab. 2.1 Miera ekonomickej aktivity obyvateľov 15+ podľa veku a pohlavia (priemer za rok v %)

Veková skupina	Spolu		Muži		Ženy	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Spolu	58,9	59,0	68,1	67,8	50,3	50,8
15 – 19 rokov	6,6	6,3	8,3	6,9	4,8	5,7
20 – 24 rokov	53,4	52,7	62,7	62,1	43,6	42,8
25 – 29 rokov	81,2	81,7	93,5	93,3	68,5	69,6
30 – 34 rokov	85,4	83,5	96,2	95,1	74,0	71,5
35 – 39 rokov	90,0	90,4	95,7	95,3	84,0	85,4
40 – 44 rokov	92,1	92,4	94,2	94,0	90,1	90,8
45 – 49 rokov	91,1	90,4	92,1	91,6	90,1	89,3
50 – 54 rokov	85,2	85,1	89,1	87,7	81,4	82,5
55 – 59 rokov	61,5	65,5	78,3	81,0	46,3	51,3
60 – 64 rokov	17,4	18,0	30,5	30,0	6,5	8,0
65 a viac rokov	1,5	1,6	2,5	2,6	0,9	1,1

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Z hľadiska vzdelania najvyššiu mieru ekonomickej aktivity mali osoby s učňovským vzdelaním s maturitou, tak muži, ako aj ženy. Rast miery ekonomickej aktivity zaznamenali takmer všetky vzdelanostné skupiny (okrem skupiny osôb s učňovským vzdelaním s maturitou a bez školského vzdelania). Najvýraznejšie zvýšenie miery ekonomickej aktivity zaznamenali osoby s vyšším odborným vzdelaním, zatiaľ čo najviac poklesla miera ekonomickej aktivity osôb bez školského vzdelania.

Tab. 2.2 Miera ekonomickej aktivity obyvateľov 15 - 64 rokov podľa stupňa dosiahnutého vzdelania v roku 2010

Stupeň vzdelania	v %			medziročná zmena v p. b.		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Spolu	66,2	74,0	58,7	2,2	2,3	1,9
v tom vzdelanie:						
Základné	23,8	28,0	20,6	1,5	0,5	1,9
Učňovské	75,2	82,3	64,1	3,1	3,4	3,1
Stredné (bez maturity)	81,6	91,7	68,4	2,7	1,7	4,3
Učňovské s maturitou	87,8	92,0	82,1	-0,7	2,4	-5,7
Úplné stredné všeobecné	44,1	47,7	42,2	0,5	-0,6	1,1
Úplné stredné odborné	77,3	84,5	71,3	1,1	1,7	0,6
Vyššie odborné	72,7	78,5	70,1	4,8	9,5	2,3
Vysokoškolské	81,8	87,2	77,3	2,4	2,5	2,1
Bez školského vzdelania	1,8	4,7	3,1	-1,3	-3,6	-3,1

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

2.1.2 Vývoj zamestnanosti

2.1.2.1. Zamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl

Celková zamestnanosť sa v priemere za rok 2010 znížila o 48,3 tis. osôb, resp. o 2 % na 2 317,5 tis. osôb. Z hľadiska štruktúry pracujúcich bol tento vývoj ovplyvnený predovšetkým poklesom počtu zamestnancov (o 47,6 tis., resp. o 2,4 % na 1 947,1 tis.). Počet podnikateľov sa medziročne znížil o 500 tis., resp. o 0,1 % na 367 tis. Znížil sa však len počet podnikateľov bez zamestnancov o 2,1 tis. osôb, resp. 0,7 % a naopak, počet podnikateľov so zamestnancami vzrástol o 1,7 tis. osôb, resp. o 2,1 %.

Z celkového počtu pracujúcich SR v roku 2010 **pracovalo v zahraničí** 126,7 tis. osôb (išlo o krátkodobú zamestnanosť, t. j. osoby, ktoré pracovali v zahraničí do jedného roku). Počet pracujúcich v zahraničí sa v roku 2010 medziročne znížil o 2,3 tis. osôb, resp. o 1,8 %, avšak ich podiel na celkovej zamestnanosti SR zostal na úrovni roku 2009, t. j. vo výške 5,5 %. Najviac osôb, ktoré si našli prácu v zahraničí, bolo z Prešovského a Nitrianskeho kraja. Z európskych krajín pracovali slovenskí občania najmä v Českej republike (41,4 %) a v Rakúsku (18,9 %). Medzi migrantmi prevládali pracujúci v stavebníctve (33,1 %) a v priemyselných odvetviach (26,6 %).

Tab. 2.3 Vývoj zahraničnej pracovnej migrácie podľa krajov

Kraj	Pracujúci v zahraničí (v tis. osôb)		Index 2010/2009	Podiel na SR (v %)	Podiel pracujúcich v zahraničí na celkovej zamestnanosti SR, resp. kraja (v %)
	2009	2010		2010	2010
SR spolu	129,0	126,7	98,2	100,0	5,5
v tom z kraja:					
Bratislavského	4,1	3,1	75,6	2,4	1,0
Trnavského	5,4	5,1	96,3	4,0	1,9
Trenčianskeho	10,6	11,1	104,7	8,8	4,1
Nitrianskeho	27,1	28,2	104,1	22,3	9,5
Žilinského	19,6	20,8	106,1	16,4	7,3
Banskobystrického	11,9	10,4	87,4	8,2	3,9
Prešovského	33,7	32,0	95,0	25,3	10,2
Košického	16,7	16,1	96,4	12,7	5,5

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Z hľadiska pohlavia bol pokles počtu pracujúcich výraznejší u mužov (o 3,2 %) ako u žien (o 0,6 %). Avšak v porovnaní s intenzitou poklesu zamestnanosti v roku 2009 bol pokles počtu pracujúcich mužov v roku 2010 výraznejší (v roku 2009 to bolo o 2,7 %) a naopak, u žien sa intenzita poklesu zamestnanosti zmiernila z 2,9 % v roku 2009 na 0,6 %. To sa prejavilo v podiele žien na celkovom priemernom počte pracujúcich, ktorý sa zvýšil o 0,7 p. b. (zo 43,9 % v roku 2009 na 44,6 % v roku 2010).

V porovnaní s rokom 2009 vzrástol podiel **zamestnancov pracujúcich na kratší pracovný čas**. Možnosť práce na kratší pracovný čas využilo v roku 2010 priemerne 4,4 % z celkového počtu zamestnancov (v roku 2009 to bolo 4,0 % a v roku 2008 to bolo 2,8 %). Podiel pracujúcich na kratší pracovný čas sa zvýšil tak u žien (z 4,2 % v roku 2008 na 4,9 % v roku 2009 a 5,7 % v roku 2010), ako aj u mužov (z 1,6 % v roku 2008 na 3,2 % v roku 2009 a 3,3 % v roku 2010). Avšak približne 73 % zo zamestnancov pracujúcich na kratší pracovný čas využívalo túto formu zamestnania z dôvodu, že si nemohli nájsť prácu na plný pracovný čas alebo z iniciatívy zamestnávateľa. Tento podiel sa v porovnaní s obdobím pred hospodárskou krízou výrazne zvýšil (25,5 % v roku 2007, 51,3 % v roku 2008 a približne 65 % v roku 2009).

Z hľadiska veku najintenzívnejší pokles zamestnanosti bol zaznamenaný v najmladších vekových skupinách 15-24 rokov. Na druhej strane počet pracujúcich medziročne vzrástol v 5-ročnej vekovej skupine 35-39 rokov a v jednotlivých 5-ročných vekových skupinách obyvateľov 55 a viac ročných.

Tab. 2.4 Pracujúci podľa veku v roku 2010 (priemer za rok)

Ukazovateľ	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2010/2009
Spolu	2 317,5	100	98,0
v tom veková skupina:			
15 - 19 rokov	9,0	0,4	76,2
20 - 24 rokov	154,2	6,7	88,8
25 - 29 rokov	309,5	13,4	95,8
30 - 34 rokov	343,9	14,8	96,8
35 - 39 rokov	325,4	14,0	102,9
40 - 44 rokov	294,6	12,7	96,8
45 - 49 rokov	307,0	13,2	97,6
50 - 54 rokov	297,4	12,8	96,8
55 - 59 rokov	218,0	9,4	105,8
60 - 64 rokov	48,4	2,1	109,6
65 a viac rokov	10,3	0,4	106,2

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Vývoj zamestnanosti **podľa vzdelania** poukazuje na prepojenie úrovne vzdelania s možnosťou uplatniť sa na trhu práce. V porovnaní s rokom 2009 vzrástol iba počet pracujúcich s vysokoškolským vzdelaním. Na druhej strane najintenzívnejší pokles zaznamenala zamestnanosť v skupine osôb s učňovským vzdelaním s maturitou a s vyšším odborným vzdelaním, čo môže súvisieť na jednej strane s úbytkom pracovných miest najmä v zamestnaniach, vyžadujúcich tento stupeň vzdelania, ale aj s postupnou zmenou vzdelanostnej štruktúry obyvateľov.

Tab. 2.5 Pracujúci podľa vzdelania v roku 2010 (priemer za rok)

Ukazovateľ	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2010/2009
Spolu	2 317,5	100	98,0
v tom vzdelanostná skupina:			
Základné	91,4	3,9	98,5
Učňovské	696,5	30,1	94,2
Stredné (bez maturity)	55,4	2,4	96,7
Učňovské s maturitou	81,7	3,5	77,6
Úplné stredné všeobecné	98,6	4,3	97,8
Úplné stredné odborné	828,1	35,7	98,3
Vyššie odborné	16,0	0,7	79,6
Vysokoškolské	449,7	19,4	110,4
Bez vzdelania	0,2	-	-

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Z hľadiska klasifikácie zamestnaní (KZAM) bol najvýraznejší pokles zamestnanosti najmä v tých povolaniach, ktoré súvisia s výraznejším poklesom zamestnanosti v odvetví pôdohospodárstvo, lesníctvo, t. j. v skupine KZAM 6 – kvalifikovaní robotníci v poľnohospodárstve a lesníctve (pokles o 27,5 %). V rámci štruktúry podľa hlavných tried

KZAM sa výrazne znížil počet pracovníkov v triede KZAM 7 - remeselníci a kvalifikovaní robotníci v príbuzných odboroch. Na druhej strane sa výraznejšie zvýšil počet 1 pracujúcich v rámci hlavnej triedy KZAM 2 – vedeckí a odborní, duševní zamestnanci (z 10,7 % na 11,4 %) a KZAM 3 – technickí, zdravotní, pedagogickí zamestnanci a zamestnanci v príbuzných odboroch.

Tab. 2.6 Pracujúci podľa kvalifikácie zamestnaní 2010 (priemer za rok)

Ukazovateľ	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2010/2009
Zamestnania spolu	2 317,5	100	98,0
1 Zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci	139,1	6,0	101,4
2 Vedeckí a odborní duševní zamestnanci	264,9	11,4	104,6
3 Technickí, zdravotníckí, pedagogickí zamestnanci a zamestnanci v príbuzných odboroch	463,8	20,0	101,5
4 Nižší administratívni zamestnanci (úradníci)	145,2	6,3	96,7
5 Prevádzkoví zamestnanci v službách a obchode	337,6	14,6	97,3
6 Kvalifikovaní robotníci v poľnohospodárstve, lesníctve a v príbuzných odboroch	15,3	0,7	72,5
7 Remeselníci a kvalifikovaní robotníci v príbuzných odboroch	390,3	16,8	93,3
8 Obsluha strojov a zariadení	329,4	14,2	96,3
9 Pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci	217,8	9,4	96,3

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Z regionálneho hľadiska medziročný pokles počtu pracujúcich zaznamenali všetky kraje SR s výnimkou Banskobystrického kraja, v ktorom počet pracujúcich medziročne vzrástol o 2,5 %. Tým sa podiel tohto kraja na celkovom počte pracujúcich SR mierne zvýšil (o 0,5 p. b.) V ostatných krajoch bol zaznamenaný medziročný pokles zamestnanosti v rozsahu od 1,1 % v Trenčianskom kraji do 3,5 % v Košickom kraji.

Tab. 2.7 Pracujúci podľa krajov v roku 2010 (priemer za rok)

Kraj	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2010/2009
SR Spolu	2 317,5	100,0	98,0
v tom:			
Bratislavský	321,6	13,9	96,9
Trnavský	267,5	11,5	97,9
Trenčiansky	270,5	11,7	98,9
Nitriansky	298,3	12,9	97,7
Žilinský	286,3	12,4	96,1
Banskobystrický	264,9	11,4	102,5
Prešovský	314,7	13,6	98,0
Košický	293,8	12,7	96,5

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Medziročný pokles zamestnanosti sa prejavil v nižšej **miere zamestnanosti** osôb vo veku 20-64 rokov (podľa hlavných cieľov stratégie Európa 2020), ktorá v porovnaní s rokom 2009 klesla o 1,7 p. b. na 64,7 %, avšak tento pokles bol miernejší ako v roku 2009 (2,5 p. b.). Miera zamestnanosti poklesla u oboch pohlaví, pričom medziročný pokles miery zamestnanosti u

mužov bol na rovnakej úrovni ako v roku 2009 (o 2,8 p. b. , zo 74,7 % v roku 2009 na 71,9 % v roku 2010). Pokles miery zamestnanosti u žien v roku 2010 v porovnaní s rokom 2009 bol miernejší (o 0,7 p. b. na 57,5 %, pričom v roku 2009 klesla o 2,2 p. b.).

Najvyššiu špecifickú mieru zamestnanosti dosiahli 5-ročné vekové skupiny 40-44 a 45-49 rokov (viac ako 80 %). U mužov špecifickú mieru zamestnanosti nad 80 % dosiahli všetky 5-ročné vekové skupiny vo veku od 30 do 49 rokov, u žien bola najvyššia špecifická miera zamestnanosti v 5-ročných vekových skupinách od 35 do 54 rokov (nad 70 %, avšak nepresiahli 80 %). Špecifická miera zamestnanosti mladých ľudí (vo veku 15-24 rokov) dosiahla celkovú priemernú úroveň 20,6 %, u mužov 23,7 % a u žien 17,3 %. V porovnaní s rokom 2009 sa znížila o 2,2 p. b., avšak tento pokles bol miernejší ako v roku 2009 (3,5 p. b.).

Špecifická miera zamestnanosti starších (vo veku 55-64 rokov) dosiahla úroveň 40,6 % (54,1 % u mužov a 28,8 % u žien) a v porovnaní s rokom 2009 sa zvýšila o 1 p. b. (v roku 2009 o 0,4 p. b.). Rozdielny vývoj bol u mužov ako u žien, keď miera zamestnanosti mužov v tejto vekovej skupine sa medziročne znížila o 0,9 p. b. (v roku 2009 o 1,7 p. b.), kým miera zamestnanosti starších žien sa zvýšila o 2,6 p. b. V roku 2009 jej pokles predstavoval 2 p. b. (príloha ku kapitole 2, tab. č. 1).

Z hľadiska vzdelania najvyššiu špecifickú mieru zamestnanosti si dlhodobo udržiavajú osoby s vysokoškolským vzdelaním, naopak, špecifická miera zamestnanosti osôb so základným vzdelaním tvorila len 14,5 %. To znamená, že z celkového počtu obyvateľov vo veku 15-64 rokov so základným vzdelaním pracovalo necelých 15 % (príloha ku kapitole 2, tab. č. 1).

V porovnaní s rokom 2009 bola miera zamestnanosti v roku 2010 nižšia vo všetkých vzdelanostných skupinách s výnimkou osôb s úplným stredným všeobecným vzdelaním (rast o 0,1 p. b.). Najvýraznejší medziročný pokles miery zamestnanosti zaznamenala skupina obyvateľov s vyšším odborným vzdelaním (o 5,6 p. b.) a so stredoškolským vzdelaním bez maturity (o 5,5 p. b.). Nadpriemerný pokles miery zamestnanosti dosiahla aj skupina obyvateľov s učňovským vzdelaním (o 3,4 p. b.) úplným stredným všeobecným vzdelaním a vysokoškolským vzdelaním (o 2,2 p. b.).

V rámci jednotlivých regiónov najvyššia miera zamestnanosti obyvateľov vo veku 20-64 rokov bola v Bratislavskom kraji (73,6 %). Na druhej strane najnižšiu mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 20-64 rokov mal Košický kraj (58,7 %). V porovnaní s rokom 2009 sa miera zamestnanosti vo veku 20-64 rokov znížila s výnimkou Banskobystrického kraja vo všetkých krajoch (v rozsahu od 1,8 p. b. do 3,3 p. b.). Nadpriemerný pokles miery zamestnanosti bol zaznamenaný v Bratislavskom kraji (o 3,3 p. b.), Žilinskom (o 2,9 p. b.) a Košickom kraji (o 2,6 p. b.).

V porovnaní s rokom 2009 sa rozdiel medzi najvyššou a najnižšou mierou zamestnanosti vo veku 20-64 rokov v jednotlivých krajoch znížil (15,6 p. b. v roku 2009, 14,9 p. b. v roku 2010).

**Tab. 2.8 Miera zamestnanosti vo veku 20 - 64 rokov podľa krajov v roku 2010
(priemer za rok v %)**

	Miera zamestnanosti vo veku 20 - 64 rokov		Zmena 2010/2009
	rok 2009	rok 2010	(v p. b.)
SR spolu	66,4	64,7	-1,7
v tom:			
Bratislavský	76,9	73,6	-3,3
Trnavský	72,4	70,5	-1,9
Trenčiansky	68,5	67,5	-1,0
Nitriansky	65,0	63,4	-1,6
Žilinský	65,8	62,9	-2,9
Banskobystrický	60,0	61,3	1,3
Prešovský	63,7	61,9	-1,8
Košický	61,3	58,7	-2,6

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

2.1.2.2 Zamestnanosť podľa štatistického výkazníctva

Podľa údajov ŠÚ SR z podnikového výkazníctva v hospodárstve SR bolo v roku 2010 v priemere zamestnaných 2 151,9 tis. osôb, čo bolo o 1,1 %, resp. o 24,7 tis. osôb menej ako v roku 2009. Celkový pokles bol ovplyvnený najmä vývojom zamestnanosti v prvom a druhom štvrtroku, kedy sa medziročne znížila o 3,2 %, resp. 1,5 %. V treťom štvrtroku sa pokles zamestnanosti výrazne spomalil na 0,4 % a vo štvrtom štvrtroku náznaky oživenia trhu práce sa prejavili miernym rastom zamestnanosti o 0,6 %.

V porovnaní s rokom 2009 sa **odvetvová štruktúra** zamestnanosti v hospodárstve SR výrazne nezmenila. Z celkového počtu zamestnaných osôb SR v roku 2010 pracovalo v pôdohospodárstve 4,4 % (v roku 2009 to bolo 4,6 %), v priemysle 22,3 % (22,9 % v roku 2009), v stavebníctve 8,3 % (v roku 2009 to bolo 8,5 %) a v sektore služieb 65 % (64,1 % v roku 2009). V rámci sektora služieb najväčšiu váhu na celkovej zamestnanosti malo odvetvie veľkoobchod a maloobchod (17,5 %). V porovnaní s rokom 2009 významnejšie poklesol len podiel pracujúcich v priemysle o 0,6 p. b. a naopak, významnejšie, o 0,9 p. b., sa zvýšil podiel zamestnaných v sektore služieb.

V roku 2010 došlo k významnejším posunom v štruktúre zamestnanosti **podľa veľkosti podnikov** len v kategórii malých podnikov do 19 zamestnancov. Kým mikropodniky do 10 zamestnancov zamestnávali o 80,9 % viac zamestnancov ako pred rokom (t. j. 183 851 osôb), zamestnanosť v podnikoch s 10-19 zamestnancami sa medziročne znížila o 33,4 % (na 123 240 osôb). Situácia v stredných (50-249 zamestnancov) a veľkých podnikoch s 250-499 zamestnancami a nad 1000 zamestnancov bola relatívne stabilná, keď zamestnávali iba mierne nižší počet osôb ako pred rokom (príloha ku kapitole 2, tab. č. 2).

Malé a stredné podniky vrátane živnostníkov sa v roku 2010 podieľali na celkovej zamestnanosti SR 70,5 % (70,1 % v roku 2009).

Ku koncu roku 2010 Štatistický úrad SR registroval 410 308 fyzických osôb - podnikateľov, v tom bolo 384 202 živnostníkov (fyzické osoby bez zamestnancov), 18 378 osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a 7 728 samostatne hospodáriacich roľníkov. V porovnaní s rokom 2009 sa ich celkový počet znížil o 3 559 osôb najmä v dôsledku nižšieho počtu živnostníkov (o 3 674 osôb). Klesol aj počet samostatne hospodáriacich roľníkov (o 289). Počet osôb podnikajúcich formou slobodných povolání sa zvýšil o 404. Z odvetvového hľadiska bol počet živnostníkov medziročne nižší v priemyselnej výrobe, stavebníctve, obchode, v ubytovacích a stravovacích službách. V ostatných ekonomických činnostiach sa ich

počet zvýšil. Najviac živnostníkov podnikalo v obchode (27,4 %), stavebníctve (23 %) a v priemyselnej výrobe (16,2 %).

V roku 2010 bolo podľa údajov ŠÚ SR 26 491 **zamestnancov so zdravotným postihnutím**, t. j. 2,2 % z celkového priemerného počtu zamestnancov v SR (údaje z podnikového výkazníctva, bez malých organizácií do 19 zamestnancov, ktoré majú ročnú produkciu nižšiu ako 5 mil. €). Oproti roku 2009 sa ich počet zvýšil o 3,8 % (o 970 osôb). Podiel zamestnancov so zdravotným postihnutím na celkovej zamestnanosti vzrástol oproti predchádzajúcemu roku o 0,2 p. b.

2.1.2.3 Voľné pracovné miesta

V roku 2010 bolo v hospodárstve SR podľa štatistického výkazníctva ŠÚ SR k dispozícii v priemere 13 424 voľných pracovných miest. Oproti roku 2009 sa ich počet znížil o 3 886 (o 22,4 %). V absolútnom vyjadrení najviac klesol vo verejnej správe, obrane a povinnom sociálnom zabezpečení (o 3 021 miest). Výraznejší úbytok bol aj v doprave a skladovaní, stavebníctve, ubytovacích a stravovacích službách, vo vzdelávaní, v dodávke elektriny a plynu. Najviac voľných pracovných miest (373) pribudlo v priemyselnej výrobe. Ponuka voľných pracovných miest sa zvýšila aj v činnostiach v oblasti nehnuteľností, dodávke vody, vo finančných a poisťovacích činnostiach, v informačných a komunikačných činnostiach a v administratívnych službách.

Z regionálneho hľadiska bolo v roku 2010 najviac voľných pracovných miest v Bratislavskom kraji (viac ako 50 % z celkového priemerného počtu voľných pracovných miest v SR), aj napriek tomu, že tento kraj v roku 2010 zaznamenal najvyšší medziročný pokles absolútneho počtu voľných pracovných miest (1,9 tis.). Celkový počet voľných pracovných miest v roku 2010 v porovnaní s rokom 2009 zostal nezmenený v Prešovskom kraji, ostatné kraje zaznamenali medziročný pokles počtu voľných pracovných miest v rozsahu od 51,5 % do 6,6 %. Nadpriemernú intenzitu poklesu voľných pracovných miest dosiahol Trnavský kraj (51,5 %), čo predstavovalo medziročný pokles pracovných miest o 853 a Trenčiansky kraj (približne 30 %), v absolútnom vyjadrení 462 pracovných miest.

Tab. 2.9 Voľné pracovné miesta v roku 2010 podľa krajov (priemer za rok)

Kraj	Voľné pracovné miesta		Index 2010/2009
	Počet	podiel na SR (v %)	
SR spolu	13 424	100	77,6
v tom			
Bratislavský	6 776	50,5	78,4
Trnavský	802	6,0	48,5
Trenčiansky	1 074	8,0	69,9
Nitriansky	1 022	7,6	86,8
Žilinský	1 027	7,7	93,4
Banskobystrický	946	7,0	78,4
Prešovský	888	6,6	100,3
Košický	889	6,6	80,5

Zdroj: ŠÚ SR - Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2009

2.1.3 Vývoj nezamestnanosti

2.1.3.1 Nezamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl

Vývoj **nezamestnanosti** v roku 2010 charakterizoval postupné spomaľovanie tempa jej medziročného rastu zo 44,9 % v 1. štvrtroku na 28,5 % a 13,1 % v 2. a 3. štvrtroku a jeho výrazné spomalenie v 4. štvrtroku na 0,7 %. V priemere za rok 2010 sa počet nezamestnaných v SR medziročne zvýšil o 20 %, resp. o 64,8 tis. na 389 tis. osôb. Nárast počtu nezamestnaných sa prejavil intenzívnejšie v mužskej populácii. Kým počet nezamestnaných mužov medziročne vzrástol o 24,6 %, resp. o 42 tis. osôb., nezamestnanosť žien vzrástla o 14,8 %, resp. o 22,7 tis. osôb.

Priemerná miera nezamestnanosti počas roka 2010 klesla z úrovne 15,1 % v 1. štvrtroku na 13,9 % v poslednom štvrtroku. Vplyvom vysokých úrovní na začiatku roka celková miera za rok 2010 sa oproti roku 2009 zvýšila o 2,3 p. b. na 14,4 % (u mužov o 2,8 p. b. na 14,2 % a u žien o 1,7 p. b. na 14,6 %). Uvedený vývoj sa premietol v ďalšom znižovaní rozdielu medzi úrovňou miery nezamestnanosti mužov a žien, ktorý dosiahol 0,4 p. b. (v roku 2009 to bolo 1,5 p. b. a 2,7 p. b. v roku 2008).

Špecifická **miera nezamestnanosti mladých** (vo veku 15-24 rokov) sa medziročne zvýšila z 27,3 % v roku 2009 na 33,6 %, avšak tento rast (6,3 p. b.) bol miernejší ako v roku 2009 (8,5 p. b.). V miere nezamestnanosti mladých mužov (34,7 %) a žien (32,0 %) neboli výraznejšie rozdiely.

Špecifická **miera nezamestnanosti starších** osôb (vo veku 55-64 rokov) sa medziročne zvýšila na 10,2 %, resp. o 2,5 p. b. Vzrástla u oboch pohlaví, v menšej miere u žien (o 1 p. b.) ako u mužov (o 3,2 p. b.), miera nezamestnanosti mužov vo veku 55-64 rokov (9,6 %) bola ešte stále o 0,6 p. b. nižšia ako u žien v rovnakej vekovej kategórii (10,2 %).

Z hľadiska vzdelania najvyššiu mieru nezamestnanosti mali osoby so základným vzdelaním, ktorá bola takmer trojnásobne vyššia ako priemerná miera nezamestnanosti SR a naopak, najnižšia bola u osôb s vysokoškolským vzdelaním, ktorá predstavovala približne polovicu z priemernej miery nezamestnanosti v SR (príloha ku kapitole 2, tab. č. 3).

V roku 2010 počet nezamestnaných vzrástol medziročne vo všetkých **krajoch** v rozsahu od 0,8 % (Banskobystrický kraj) do 43,5 % (Trenčiansky kraj). Na celkovom počte nezamestnaných v SR sa v najväčšej miere podieľali kraje východného Slovenska (kraj Košice a Prešov) a juhu stredného Slovenska (Banskobystrický kraj), ktoré súčasne vykázali aj najvyššiu úroveň miery nezamestnanosti. Miera nezamestnanosti pod priemerom SR bola v troch krajoch (Bratislavskom, Trenčianskom a Trnavskom) a približne na úrovni priemeru SR v Žilinskom kraji.

Pozitívne možno hodnotiť skutočnosť, že medziregionálne rozdiely medzi najnižšou a najvyššou mierou nezamestnanosti sa v porovnaní s rokom 2009 znížili (v roku 2009 tento rozdiel predstavoval 14,1 p. b. v roku 2010 to bolo 12,5 p. b.).

Tab. 2.10 Nezamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl (priemer za rok)

Kraj	Nezamestnaní			Miera nezamestnanosti	
	2010 (tis. osôb)	podiel na SR (v %)	index 2010/2009	2010 (%)	zmena oproti 2009 (v p. b.)
Spolu SR	389,0	100	120,0	14,4	2,3
v tom					
Bratislavský	20,9	5,4	128,2	6,1	1,4
Trnavský	36,6	9,4	133,1	12,0	2,9
Trenčiansky	30,7	7,9	143,5	10,2	2,9
Nitriansky	54,1	13,9	118,4	15,4	2,4
Žilinský	48,7	12,5	137,6	14,5	3,9
Banskobystrický	60,3	15,5	100,8	18,6	-0,2
Prešovský	72,0	18,5	115,4	18,6	2,4
Košický	65,8	16,9	117,9	18,3	2,8

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Pokiaľ ide o **dĺžku trvania nezamestnanosti**, v roku 2010 sa ďalej zvyšoval počet osôb nezamestnaných dlhšie ako 1 rok. Oproti roku 2009 vzrástol o 65,7 tis. na 230,8 tis. osôb a ich podiel na celkovej nezamestnanosti vzrástol o 8,4 p. b. na 59,3 %. Miera dlhodobej nezamestnanosti sa medziročne zvýšila o 2 p. b. (zo 6,5 % v roku 2009 na 8,5 % v roku 2010).

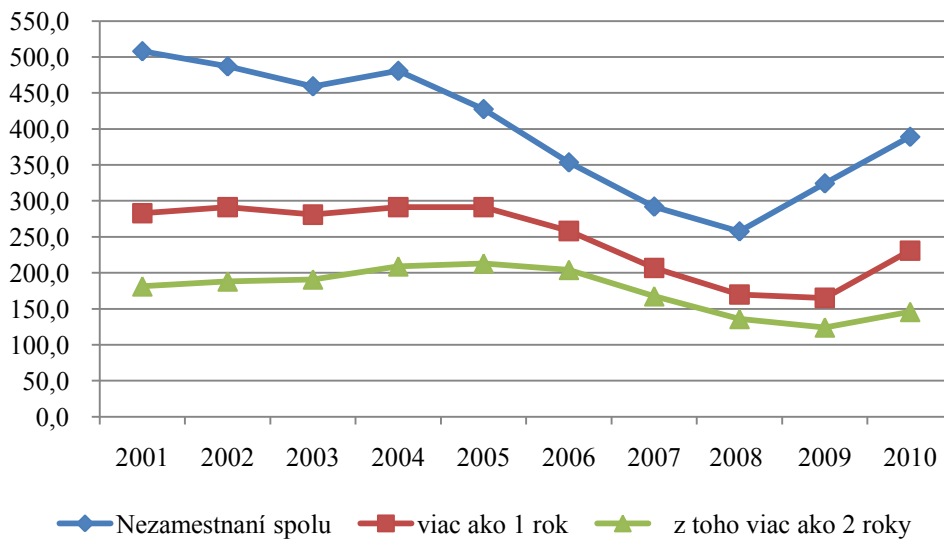
Tab. 2.11 Nezamestnanosť podľa dĺžky trvania nezamestnanosti v roku 2010 (priemer za rok)

Trvanie nezamestnanosti	Počet nezamestnaných (v tis. osôb)	Podiel z celkového počtu nezamestnaných (v %)	Index 2010/2009
Spolu	389,0	100	120,0
v tom:			
do 1 mesiaca	25,9	6,7	70,4
od 1 mesiaca do 3 mesiacov	24,9	6,4	75,5
od 3 mesiace do 6 mesiacov	36,9	9,5	97,4
od 6 mesiacov do 1 roka	70,6	18,1	137,1
od 1 roka spolu	230,8	59,3	139,8
od 1 do 2 rokov	85,2	21,9	207,3
viac ako 2 roky	145,6	37,4	117,3

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

V prípade krátkodobej nezamestnanosti bol zaznamenaný najväčší nárast počtu nezamestnaných v kategórii od 6 mesiacov do 1 roka (o 19,1 tis. osôb, resp. o 37,1 %). Naopak, klesla nezamestnanosť trvajúca do 1 mesiaca (o 10,8 tis. osôb) a od 1 mesiaca do 3 mesiacov (o 8,1 tis. osôb).

Graf 2.2 Vývoj počtu nezamestnaných v SR spolu a nezamestnaných viac ako 1 rok

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

2.1.3.2 Nezamestnanosť podľa evidencie úradov práce, sociálnych vecí a rodiny

Napriek postupnému oživeniu ekonomiky trh práce v SR bol aj v roku 2010 negatívne ovplyvnený dôsledkami hospodárskej krízy, ktoré čiastočne zmierňovali protikrizové opatrenia prijaté vládou SR. Opatrenia boli orientované na rôzne formy podpory zamestnanosti a zvyšovania flexibility pracovnej sily, nevynímajúc aktívne opatrenia na trhu práce, ktorých implementácia je v kompetencií ÚPSVR a úradov práce, sociálnych vecí a rodiny (úrad). Súčasne v centre ich pozornosti boli aj intervencie, ktoré podporovali dopyt po pracovnej sile, napríklad aj prostredníctvom nových aktívnych opatrení na trhu práce. O tieto opatrenia bol zo strany zamestnávateľov veľký záujem, o čom svedčí aj počet vytvorených pracovných miest (podrobnejšie informácie sú uvedené v kapitole 2.1.4 Aktívne opatrenia na trhu práce).

Na vývoj evidovanej nezamestnanosti v roku 2010 pôsobili viaceré faktory. Išlo hlavne o prítok uchádzačov o zamestnanie (UoZ) z hromadného prepúšťania, ktorý v roku 2010 dosiahol 5 277 osôb, prítok uchádzačov o zamestnanie z krajín EÚ, ktorý v roku 2010 dosiahol 8 011 osôb, pretrvávajúci nesúlad medzi štruktúrou voľných pracovných miest a štruktúrou uchádzačov o zamestnanie, nedostatok voľných pracovných miest, ukončovanie pracovných pomerov z organizačných dôvodov, v skúšobnej dobe a na dobu určitú, ukončovanie, resp. pozastavenie samostatnej zárobkovej činnosti, opätovný návrat do evidencie uchádzačov o zamestnanie po 3 mesiacoch.

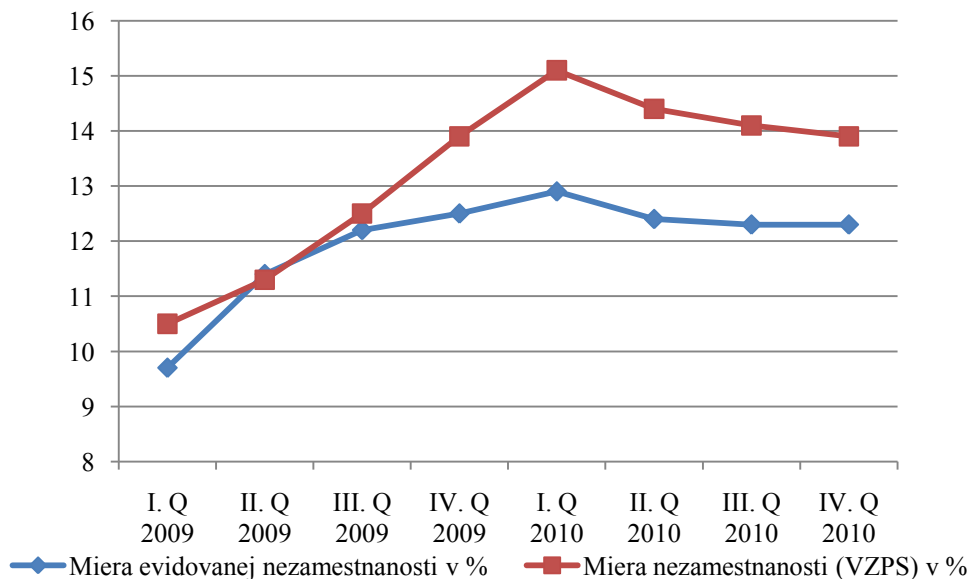
Rast nezamestnanosti tlmili najmä aktívne opatrenia na trhu práce, ponuka práce v rámci EURES, aktivizácia poradenských služieb, rokovania zamerané na predchádzanie a utlmovanie dopadov hromadných prepúšťaní a prepúšťaní z dôvodu hospodárskej krízy zo strany úradov a sezónne práce.

Tab. 2.12 Porovnanie mier nezamestnanosti (priemer za štvrt'rok)

Ukazovateľ	I. Q 2009	II. Q 2009	III. Q 2009	IV. Q 2009	I. Q 2010	II. Q 2010	III. Q 2010	IV. Q 2010
Počet evidovaných nezamestnaných v tis. osobách	290,3	337,1	359,6	374,0	393,8	378,4	374,4	376,6
Miera evidovanej nezamestnanosti v %	9,7	11,4	12,2	12,5	12,9	12,4	12,3	12,3
Počet nezamestnaných (VZPS) v tis. osobách	281,0	302,1	339,0	374,6	407,1	388,3	383,3	377,3
Miera nezamestnanosti (VZPS) v %	10,5	11,3	12,5	13,9	15,1	14,4	14,1	13,9
Rozdiel evidovaná nezamestnanosť - nezamestnanosť VZPS								
Počet nezamestnaných v tis.	9,3	35,0	20,6	-0,6	-13,3	-9,9	-8,9	-0,7
Miera nezamestnanosti v p. b.	-0,8	0,1	-0,3	-1,4	-2,2	-2	-1,8	-1,6
Medziročné prírastky (rovnaké obdobie minulého roku = 100 %)								
Počet evidovaných nezamestnaných v %	22,9	51,3	59,6	57,6	35,65	12,24	4,12	0,70
Počet nezamestnaných (VZPS) v %	0,2	11,6	38,9	59,8	44,9	28,5	13,1	0,7

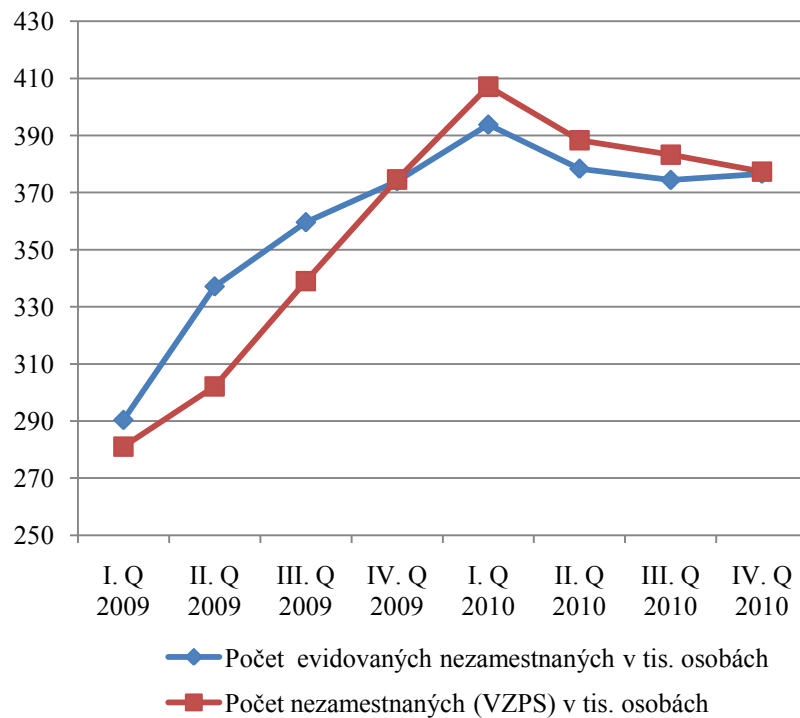
Zdroj: ŠÚ SR, ÚPSVR

Graf 2.3 Porovnanie mier nezamestnanosti v období rokov 2009 až 2010

Zdroj: ŠÚ SR a ÚPSVR

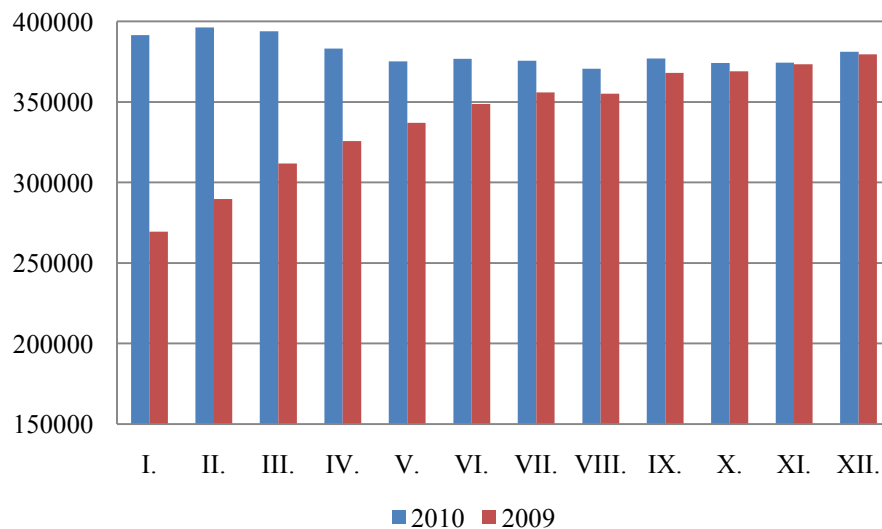
Graf 2.4 Porovnanie počtu nezamestnaných v období rokov 2009 až 2010

Zdroj: ŠÚ SR a ÚPSVR

V roku 2010 bolo v SR priemerne evidovaných 380 791 UoZ, pričom v porovnaní s rokom 2009 ich počet vzrástol o 40 548 osôb, t. j. o 11,92 %.

Graf 2.5 Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v rokoch 2010 a 2009

Zdroj: ÚPSVR

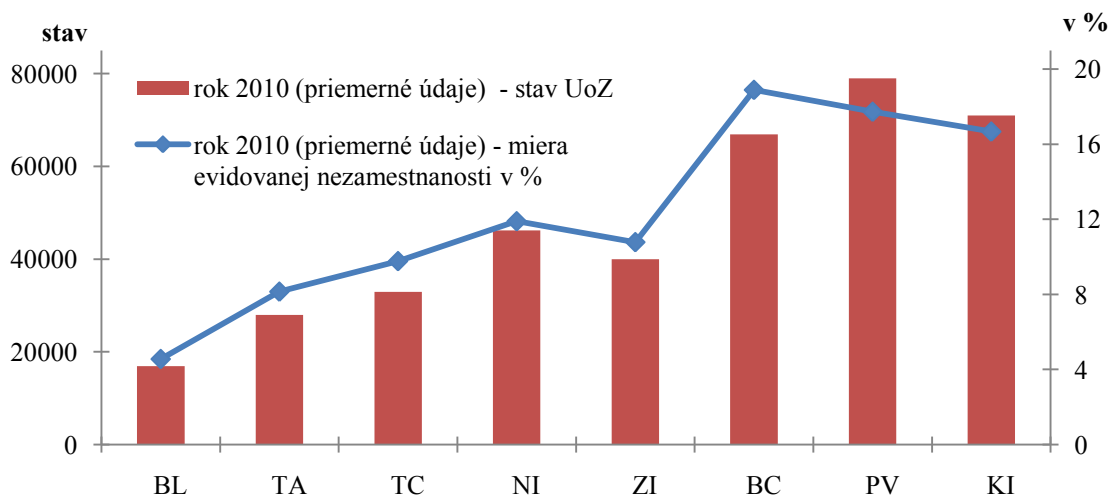
Miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla v priemere za rok 2010 úroveň 12,48 %, čo v porovnaní s rokom 2009 predstavovalo medziročný nárast o 1,04 p. b. (v roku 2009 miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla priemernú úroveň 11,44 %).

Z regionálneho hľadiska za rok 2010 najvyššia úroveň priemernej miery evidovanej nezamestnanosti bola zaznamenaná v Banskobystrickom kraji (18,90 %) a najnižšia v Bratislavskom kraji (4,56 %). Úroveň celoslovenského priemeru miery evidovanej

nezamestnanosti bola prekročená v Košickom kraji s ročným priemerom 16,68 % a v Prešovskom kraji s ročným priemerom 17,73 %.

Medziročný nárast priemernej miery evidovanej nezamestnanosti bol zaznamenaný vo všetkých krajoch SR v rozpätí od 0,45 p. b. (v Košickom kraji) do 1,37 p. b. (v Žilinskom kraji). Vyšší medziročný nárast priemernej miery evidovanej nezamestnanosti ako priemer za SR (1,04 p. b.) bol zaznamenaný v troch krajoch: Žilinskom (o 1,37 p. b.), Nitrianskom (o 1,36 p. b.) a Trenčianskom (o 1,30 p. b.) (príloha ku kapitole 2, tab. č. 4).

Graf 2.6 Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti a počet UoZ v krajoch SR (v %)

Zdroj: ÚPSVR

Priemerná dĺžka evidencie UoZ sa v roku 2010 v porovnaní s rokom 2009 (11,9 mesiacov) zvýšila na 13,92 mesiacov.

Podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností (SK NACE Rev.2) ku koncu roka 2010 úrady zaevidovali najviac UoZ z odvetvia priemyselná výroba (29,6 %). Druhý najvyšší podiel (13,1 %) bol zaznamenaný z odvetvia veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, dopravy a skladovania. UoZ z odvetvia stavebníctvo sa podieľali 12,9 % a z odvetvia verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie sa podieľali 9,6 % (príloha ku kapitole 2, tab. č. 4).

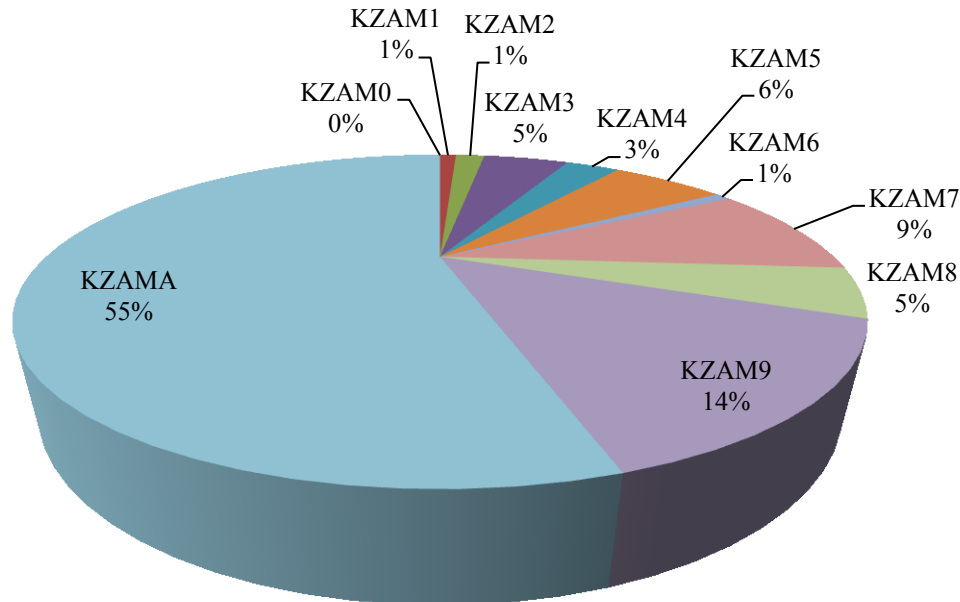
Podľa klasifikácie predchádzajúceho zamestnania (KZAM¹⁰) v roku 2010 vykazovali úrady najviac takých UoZ, ktorí sa do ich evidencie dostali bez predchádzajúceho pracovného zaradenia. Ich priemerný počet dosiahol stav 208 122 osôb, čo tvorilo 54,66 % na celkovom počte UoZ. Druhú najpočetnejšiu skupinu tvorila trieda KZAM 9 - pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci s priemerným počtom 53 894 osôb a podielom na celkovom počte UoZ 14,15 %. Počet UoZ z triedy KZAM 7 -remeselníci a kvalifikovaní výrobcovia, spracovatelia, opravári bol v priemere 35 372 osôb.

Najnižšie zastúpenie dosiahli UoZ z triedy KZAM 0 – príslušníci armády (profesionálni vojaci), a to v priemernom počte 126 osôb a KZAM 1 - zákonodarcovia, vedecí a riadiaci zamestnanci, v priemere 3 366 osôb.

¹⁰KZAM 1 zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci
 KZAM 2 vedecí, odborní, duševní zamestnanci
 KZAM 3 technickí, zdravotnícki, pedagogickí zamestnanci a zamestnanci v príbuzných odboroch
 KZAM 4 administratívni zamestnanci
 KZAM 5 prevádzkoví zamestnanci v službách a obchode
 KZAM 6 kvalifikovaní robotníci v poľnohospodárstve, lesníctve a príbuzných odboroch
 KZAM 7 remeselníci a kvalifikovaní výrobcovia, spracovatelia, opravári
 KZAM 8 obsluha strojov a zariadení
 KZAM 9 pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci
 KZAM 0 príslušníci armády (profesionálni vojaci)
 KZAM A osoby bez pracovného zaradenia

Medziročný nárast UoZ bol zaznamenaný vo všetkých sledovaných triedach KZAM s výnimkou KZAM 9 - pomocných a nekvalifikovaných robotníkov a KZAM 8 - obsluhy strojov a zariadení, ale najvýraznejší nárast UoZ bol zaznamenaný u osôb bez predchádzajúceho pracovného zaradenia (40 tis. osôb).

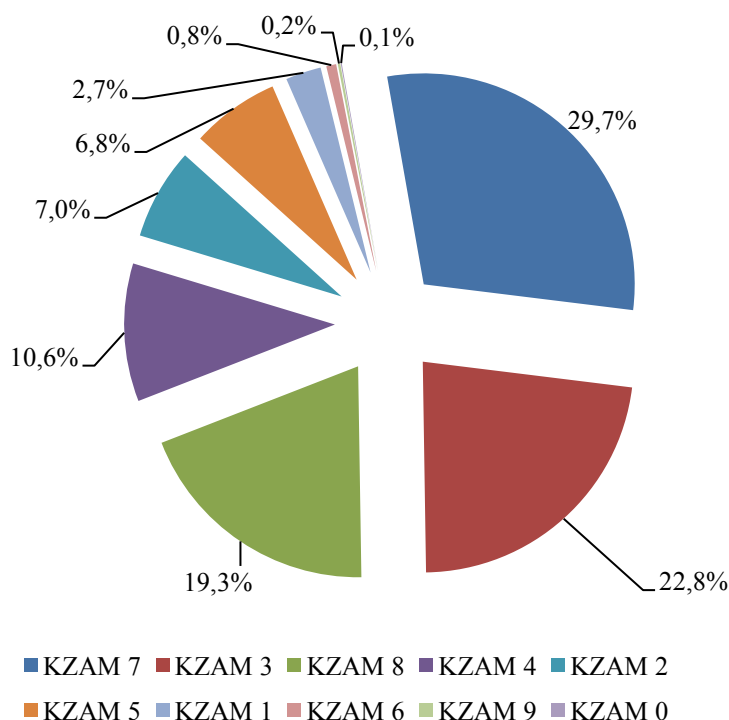
Graf 2.7 UoZ v členení podľa KZAM v SR - priemer za rok 2010

Zdroj: ÚPSVR

Z pohľadu dopytu na trhu práce bolo v roku 2010 v priemere za mesiac na úrady nahlásených najviac **voľných pracovných miest (VPM) podľa KZAM** pre remeselníkov a kvalifikovaných výrobcov, spracovateľov (1 646 VPM, t. j. 29,7 %), pre technických, zdravotníckych a pedagogických zamestnancov (1 262 VPM, t. j. 22,8 %) a pre zamestnancov v obsluhu strojov a zariadení (1 071 VPM, t. j. 19,3 %). Najnižší počet voľných miest bol nahlásený pre príslušníkov armády ako profesionálnych vojakov (4 VPM v priemere za mesiac), pre pomocných a nekvalifikovaných zamestnancov (11 VPM, t. j. 0,2 %) a pre robotníkov v poľnohospodárstve a lesníctve (0,8 %).

Graf 2.8 Podiel VPM v roku 2010 podľa KZAM

Zdroj: ÚPSVR

Z regionálneho hľadiska bolo v roku 2010 v priemere najviac voľných pracovných miest pre remeselníkov a kvalifikovaných výrobcov, spracovateľov v Prešovskom kraji (335 VPM) a najmenej v Košickom kraji (58 VPM). Najviac VPM pre technických, zdravotníckych a pedagogických zamestnancov bolo v priemere v Bratislavskom kraji (483 VPM) a najmenej v Košickom kraji (63 VPM).

Štruktúra UoZ podľa vzdelania¹¹ sa ku koncu roka 2010 v porovnaní s koncom roka 2009 nezmenila a bola v prospech UoZ s vyšším stupňom vzdelania. Najpočetnejšiu skupinu s počtom 126,3 tis. a s podielom 33,13 % tvorili vyučení UoZ. Druhú najpočetnejšiu skupinu tvorili s počtom 117,4 tis. osôb a podielom 30,79 % osoby so základným vzdelaním a bez ukončeného základného vzdelania. Najmenšie zastúpenie s počtom 363 osôb mali osoby s vedeckým vzdelaním.

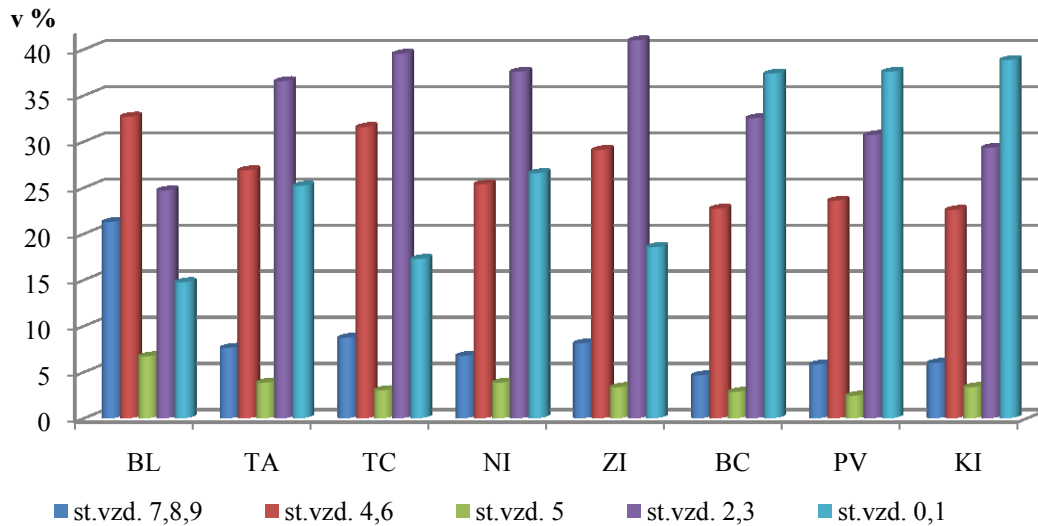
Z regionálneho hľadiska najviac UoZ vyučených a so stredným odborným vzdelaním bez maturity bolo v Žilinskom (40,95 %), Trenčianskom (39,49 %), Nitrianskom (37,54 %) a v Trnavskom kraji (36,52 %). So základným alebo neukončeným základným vzdelaním najviac

¹¹Stupeň vzdelania 0 ukončená povinná školská dochádzka v nižšom ako 8. (9.) ročníku
 Stupeň vzdelania 1 ukončené základné alebo stredné vzdelanie (okrem stredn. vzdelania uvedeného pod kódom 2 a 3)
 Stupeň vzdelania 2 stredné odborné vzdelanie získané na stred. odborných učilištiach - SOU (str. vzdelanie, vyučenie)
 Stupeň vzdelania 3 stredné vzdelanie (štúdium kratšie ako štvorročné - bez maturity)
 Stupeň vzdelania 4 úplné stredné odborné vzdelanie (úplné stredné vzdelanie, štúdium na SOU ukončené maturitou)
 Stupeň vzdelania 5 úplné stredné všeobecné vzdelanie na gymnáziu (úplné stredné vzdelanie, ukončené maturitou)
 Stupeň vzdelania 6 úplné stredné odborné vzdelanie na strednej odbornej škole a konzervatóriu (úplné stredné vzdelanie, ukončené maturitou)
 Stupeň vzdelania 7 vyššie odborné vzdelanie (vyššie vzdelanie ukončené absolútoriom alebo bakalárskym stupňom vysokoškolského štúdia)
 Stupeň vzdelania 8 vysokoškolské vzdelanie
 Stupeň vzdelania 9 vedecká výchova (kvalifikácia)

vidovaných UoZ bolo v Košickom (38,81 %), Prešovskom (37,53 %) a v Banskobystrickom kraji (37,34 %).

V Bratislavskom kraji sa na celkovom počte UoZ najviac podieľali (32,67 %) stredoškolsky vzdelané osoby, resp. osoby s úplným stredným odborným vzdelaním.

Graf 2.9 Podiel UoZ podľa stupňa vzdelania v krajoch SR k 31.12.2010

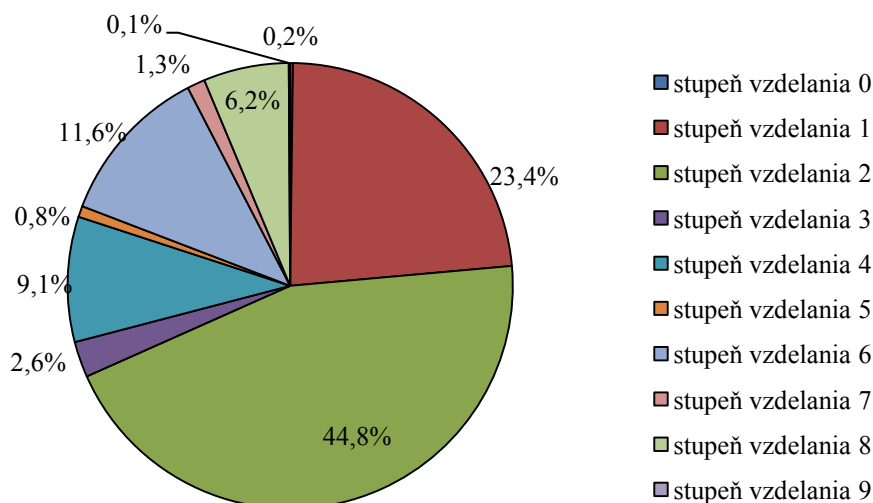
Zdroj: ÚPSVR

Z medzoročného porovnania v rámci SR vyplýva, že v roku 2010 bol zaznamenaný nárast UoZ u osôb s vyšším vzdelaním. Najvýraznejší pokles bol zaznamenaný u vyučených (o 4 290 osôb).

Najvýraznejší medzoročný nárast bol zaznamenaný u UoZ s vyšším, resp. vysokoškolským vzdelaním vo všetkých krajoch s výnimkou Košického kraja, kde to bolo u osôb s úplným stredným odborným vzdelaním.

Z pohľadu dopytu podľa ukončeného vzdelania bolo na trhu práce ku koncu roka 2010 z celkového počtu 7 086 voľných pracovných miest nahlásených na úradoch najviac miest požadujúcich učňovské vzdelanie (3 174 VPM, t. j. 44,8 %), ukončené základné vzdelanie (1 656 VPM, t. j. 23,4 %) a úplné stredné odborné vzdelanie (824 VPM, t. j. 11,6 %). S najnižším počtom (5 VPM) boli k dispozícii miesta pre UoZ s vedeckou klasifikáciou a miesta pre UoZ bez vzdelania (17 VPM).

Graf 2.10 Podiel VPM ku koncu roka 2010 podľa požiadaviek na vzdelanie

Zdroj: ÚPSVR

Z regionálneho hľadiska bolo najviac VPM pre UoZ s ukončeným učňovským vzdelaním v Prešovskom kraji (569 VPM) a najmenej v Košickom kraji (168 VPM). Najvyšší počet VPM pre UoZ s ukončeným základným vzdelaním bol v Trnavskom kraji (1 053 VPM) a najmenej v Košickom kraji (11 VPM).

Počet UoZ z hľadiska vekovej štruktúry prestal kopírovať predchádzajúce roky, kedy najpočetnejšiu skupinu tvorili staršie osoby.

Ku koncu roka 2010 najpočetnejšiu skupinu medzi UoZ tvorili osoby vo veku 20-24 rokov (59 tis. osôb). Ich podiel predstavoval 15,49 %. Druhou najpočetnejšou skupinou s počtom 50,8 tis. osôb a podielom 13,32 % boli UoZ vo veku 25-29 rokov, tretou skupinou s počtom 45,6 tis. osôb a podielom 11,95 % boli osoby vo veku 50-54 rokov.

Tab. 2.13 Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa veku v krajoch SR k 31. 12. 2010 (v %)

Kraj	do 19	20 - 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45 - 49	50 - 54	55 - 59	nad 60
Bratislavský	1,06	14,28	14,77	13,34	11,43	9,25	9,81	11,30	12,32	2,44
Trnavský	1,76	17,17	13,36	11,81	11,40	9,40	10,54	11,48	10,97	2,10
Trenčiansky	1,39	17,03	13,28	10,98	10,13	9,44	11,06	12,87	11,60	2,23
Nitriansky	1,45	13,97	12,44	11,48	11,45	9,97	11,48	12,90	12,67	2,18
Žilinský	1,69	18,12	12,64	10,36	10,21	9,91	11,12	12,57	11,16	2,21
Banskobystrický	2,31	13,61	12,74	11,84	12,25	10,56	11,81	12,29	10,78	1,78
Prešovský	3,13	16,34	13,93	11,90	11,91	10,66	11,04	11,03	8,45	1,60
Košický	2,66	14,76	13,78	12,05	12,14	10,52	11,37	11,60	9,29	1,83

Zdroj: ÚPSVR

Z hľadiska dĺžky evidencie UoZ ich počet v evidencii do 3 mesiacov dosiahol stav 74,4 tis. osôb (19,53 %), od 3–6 mesiacov 58,1 tis. osôb (15,25 %). Počet týchto dvoch skupín UoZ medziročne poklesol o 22,7 tis. osôb. Medziročne najvýraznejšie vzrástol počet UoZ, ktorí boli v evidencii 12–18 mesiacov. Podrobnejšie údaje o UoZ, ktorí sú v evidencii nad 12 mesiacov, sú uvedené v podkapitole Znevýhodnení UoZ.

Tab. 2.14 Priemerný počet uchádzačov o zamestnanie podľa dĺžky evidencie v roku 2010 podľa regiónov SR (v osobách)

Kraj	do 3 mesiacov	3 – 6 mesiacov vrátane	6 - 9 mesiacov vrátane	9 - 12 mesiacov vrátane	12 – 18 mesiacov vrátane	18 – 24 mesiacov vrátane	24 – 48 mesiacov vrátane	nad 48 mesiacov
Bratislavský	5 622	3 950	2 394	1 560	1 766	735	607	289
Trnavský	7 347	5 437	3 719	2 800	3 742	1 802	1 594	1 544
Trenčiansky	8 190	6 156	4 345	3 443	4 701	2 228	1 958	1 937
Nitriansky	9 691	7 518	5 437	4 410	6 540	3 600	3 839	5 138
Žilinský	9 046	7 214	5 139	3 995	5 464	2 782	2 829	3 484
Banskobystrický	9 994	8 129	6 207	5 326	8 721	5 726	8 444	14 316
Prešovský	12 913	10 510	8 106	6 861	10 752	6 869	9 641	13 342
Košický	11 570	9 139	6 863	5 679	9 089	6 170	9 078	13 356

Zdroj: ÚPSVR

Uchádzači o zamestnanie z rodového hľadiska

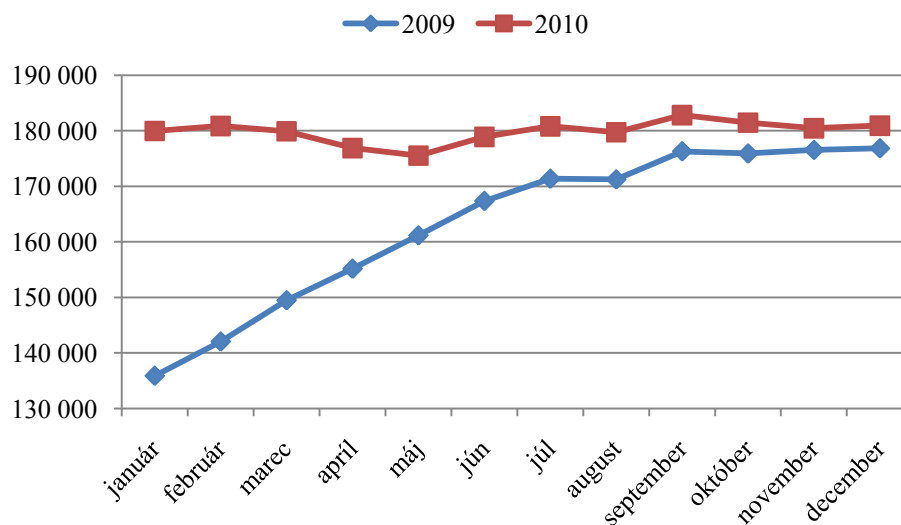
Z rodového hľadiska bolo v roku 2010 v priemere 179 859 UoZ - žien, čo v porovnaní s rokom 2009, kedy ich bolo priemerne 163 274, predstavovalo nárast o 16 585, resp. o 10,2 %. Vývoj podielu evidovaných nezamestnaných žien mal v dôsledku nárastu celkového počtu UoZ klesajúci trend. Tento v roku 2010 bol 47,2 %, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom (48 %) predstavuje pokles o 0,8 p. b.

Najvyšší podiel žien na celkových počtoch UoZ v roku 2010 bol v Trnavskom kraji (49,85 %), v ostatných krajoch sa podiel pohyboval v rozmedzí od 45,45 % (Prešovský kraj) do 49,58 % (Nitriansky kraj).

Z hľadiska **vzdelanostnej štruktúry** najviac UoZ - žien ku koncu roka 2010 (57 078) bolo so základným a nedokončeným základným vzdelaním. Najmenej UoZ – žien (7 539) malo ukončené gymnázium. Ženy s odborným vzdelaním bez maturity a vyučené tvorili 27,4 %, so stredným a stredným odborným vzdelaním s maturitou 28,6 % a ženy s vyšším a vysokoškolským vzdelaním 8,3 %.

Relatívne najviac UoZ – žien bolo **vo vekovej skupine** 20–24 ročných (v Žilinskom kraji 17,3 %, Trnavskom 16,5 %, a v Trenčianskom kraji 16 %), 50–54 ročných (v Nitrianskom kraji 13,9 % a v Trenčianskom 13,6 %), 45–49 ročných (v Banskobystrickom kraji 12,8 %, Prešovskom 15,5 % a v Košickom kraji 12,3 %). Z hľadiska **dĺžky evidencie** najvyšší počet žien ku koncu roka 2010 bol v skupine 3–6 mesiacov (16,9 %). Počet žien v evidencii nad 48 mesiacov dosiahol stav 29 627 osôb (16,4%). Tretí najvyšší stav žien ku koncu roka 2010 predstavovala skupina do 3 mesiacov, a to 29 573 osôb, čo bolo 16,3% zo všetkých evidovaných žien.

Graf 2.11 Vývoj stavov nezamestnaných žien v SR

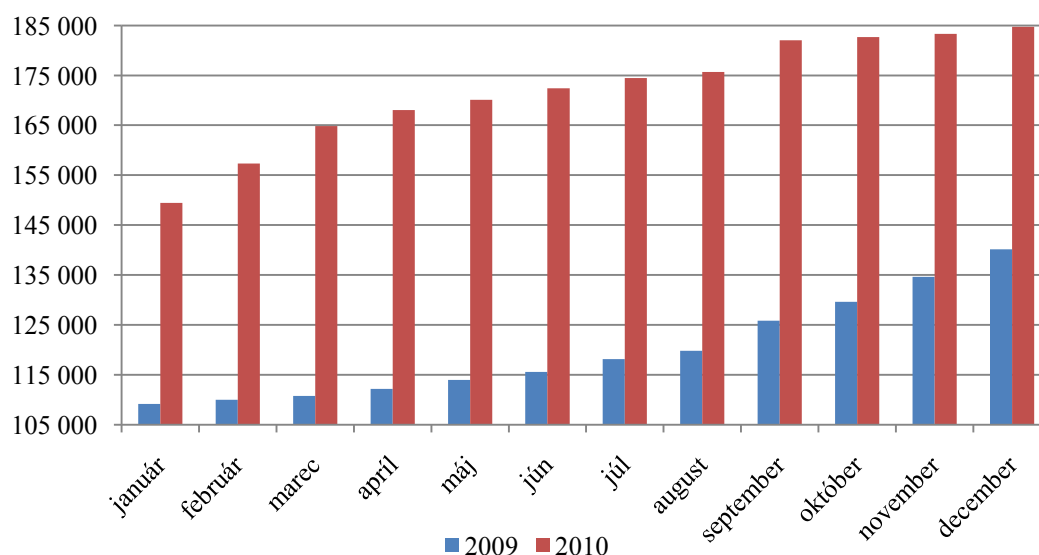

Zdroj: ÚPSVR

Znevýhodnení uchádzači o zamestnanie

Najpočetnejšou skupinou zo znevýhodnených UoZ sú **dlhodobo nezamestnaní občania** vedení v evidencii UoZ najmenej 12 mesiacov z predchádzajúcich 16 mesiacov. Na trhu práce majú sťažené uplatnenie z dôvodu, že dlhodobou evidenciou postupne strácajú odborné vedomosti, pracovné zručnosti a pracovné návyky. Do tejto kategórie patria ťažko umiestniteľné osoby s nízkou vzdelanostnou úrovňou a bez kvalifikácie. V roku 2010 bolo prostredníctvom vzdelávania a prípravy pre trh práce UoZ podporených 3 284 dlhodobo nezamestnaných občanov. Kategórie znevýhodnených UoZ sú definované v § 8 ods. 1 zákona o službách zamestnanosti.

Graf 2.12 Vývoj stavov UoZ nad 12 mesiacov v SR

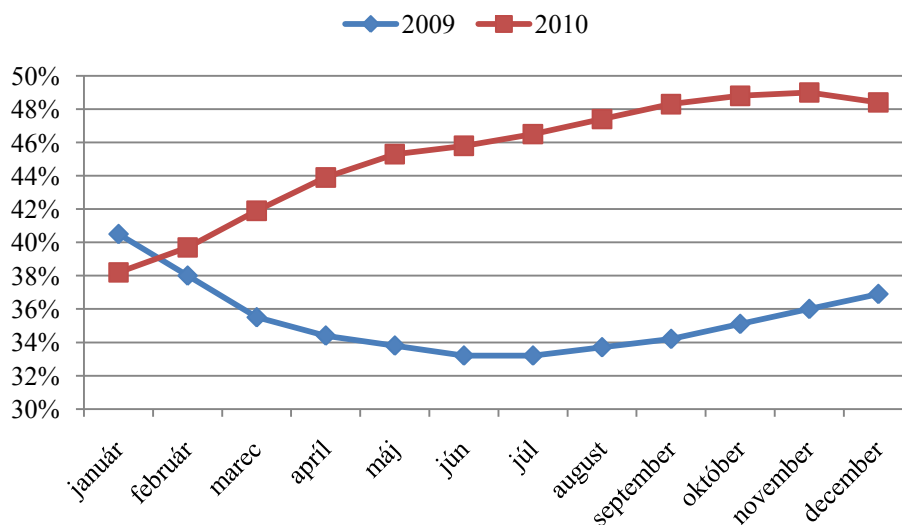

Zdroj: ÚPSVR

V roku 2010 bolo v evidencii UoZ v priemere 172 083 dlhodobo nezamestnaných osôb. Ich absolútny počet v porovnaní s rokom 2009 vzrástol o 52 111 osôb. Podiel dlhodobo

nezamestnaných osôb na celkovom počte UoZ v roku 2010 predstavoval v priemere 45,2 %, čo v porovnaní s rokom 2009 (35,3 %) bol nárast o 9,9 p. b.

Graf 2.13 Podiel UoZ nad 12 mesiacov na celkových počtoch (v %)

Zdroj: ÚPSVR

Z celkového počtu UoZ nad 12 mesiacov bolo ku koncu roka 2010 na Slovensku najviac nezamestnaných vo vekovej kategórii od 50-54 rokov – 27 265 osôb (14,8 %). Veková skupina od 45 do 59 rokov tvorila podiel 41,4 % zo všetkých UoZ nad 12 mesiacov (76 465 osôb).

Tab. 2.15 Uchádzači o zamestnanie podľa veku v evidencii UoZ nad 12 mesiacov ku koncu roka 2010 (v osobách)

vek	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60 a viac	SPOLU
SR	2 380	17 558	18 762	20 553	22 852	21 443	24 738	27 265	24 462	4 681	184 694

Zdroj: ÚPSVR

Z hľadiska vzdelania sa najviac na dlhodobej nezamestnanosti podieľali UoZ so základným vzdelaním a bez vzdelania, ktorých ku koncu roka 2010 bolo 77 680, čo predstavovalo 42,1 % zo všetkých UoZ evidovaných nad 12 mesiacov ku koncu roka 2010. Druhý najvyšší podiel tvorili UoZ s vyučením, z učilíšť (61 527 osôb), čo predstavovalo podiel 33,3 %.

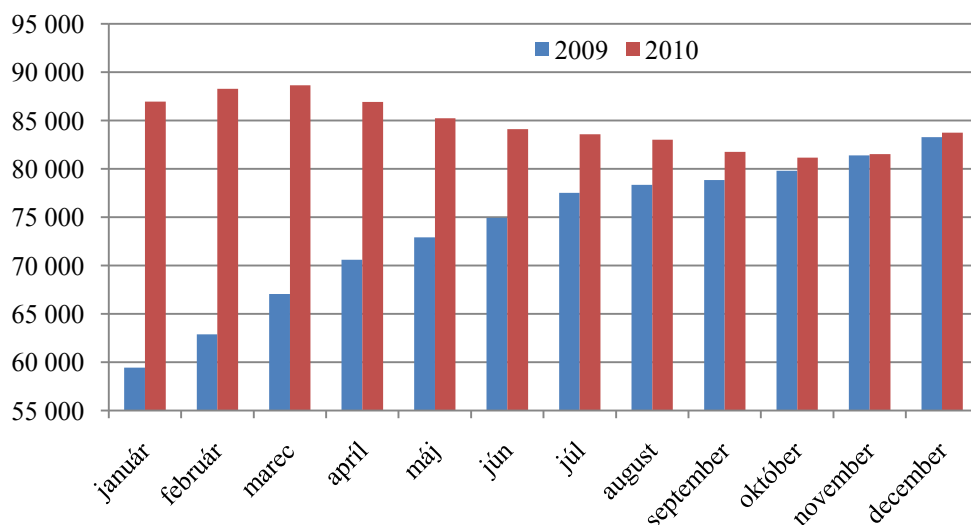
Tab. 2.16 Uchádzači o zamestnanie podľa stupňa dosiahnutého vzdelania, vedení v evidencii UoZ nad 12 mesiacov ku koncu roka 2010 (v osobách)

stupeň vzdelania	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	SPOLU
SR	13 531	64 149	61 527	791	13 629	4 402	20 093	1 538	4 975	590	184 694

Zdroj: ÚPSVR

V roku 2010 bolo priemerne mesačne evidovaných 84 578 UoZ **starších ako 50 rokov**. V porovnaní s rokom 2009 (73 912 priemerne mesačne UoZ starších ako 50 rokov) to predstavovalo nárast o 10 666 osôb (14,4 %).

Graf 2.14 Vývoj počtu UoZ starších ako 50 rokov

Zdroj: ÚPSVR

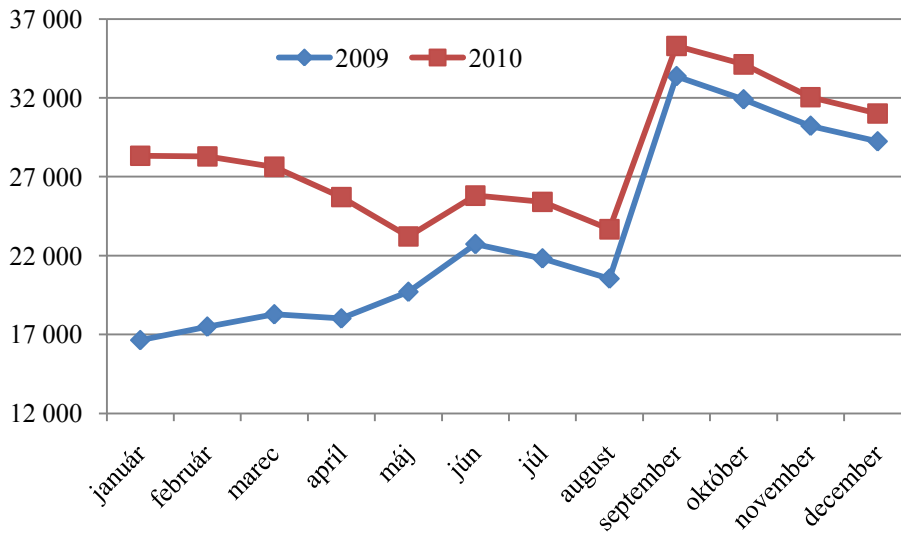
Podiel UoZ starších ako 50 rokov na celkovom počte UoZ predstavoval 22,2 %, čo v porovnaní s rokom 2009 (21,7 %) bol nárast o 0,5 p. b.

Priemerný mesačný počet UoZ z radov **absolventov škôl** v roku 2010 v porovnaní s rokom 2009 vzrástol o 5 045 osôb na 28 375 osôb. Podiel na celkovom priemernom počte UoZ sa v porovnaní s rokom 2009 zvýšil (o 0,6 p. b. z 6,8 % v roku 2009 na 7,4 % v roku 2010).

Vývoj počtu UoZ z radov **absolventov škôl** v roku 2010 kopíroval rok 2009. Nárast v mesiacoch jún a júl spôsobil prítok končiacich absolventov vysokých škôl, ktorých počty postupne v letných mesiacoch roka klesali. Výrazný nárast počtu UoZ bol zaznamenaný v septembri, kedy po ukončení prázdnin prichádzali do evidencie UoZ absolventi stredných škôl a učilíšť. Tento cyklus bol identický s predchádzajúcimi rokmi.

Z hľadiska vzdelanostnej štruktúry prišlo ku konca roka 2010 do evidencie UoZ najviac absolventov zo stredných odborných škôl v počte 10 446 (33,7 % zo všetkých nezamestnaných absolventov) a zo stredných odborných učilíšť s maturitou v počte 8 156 osôb (26,3 %). Najmenej nezamestnaných absolventov bolo z gymnázií, v počte 2 252 osôb (7,3 %). (príloha ku kapitole 2, tab. č. 5).

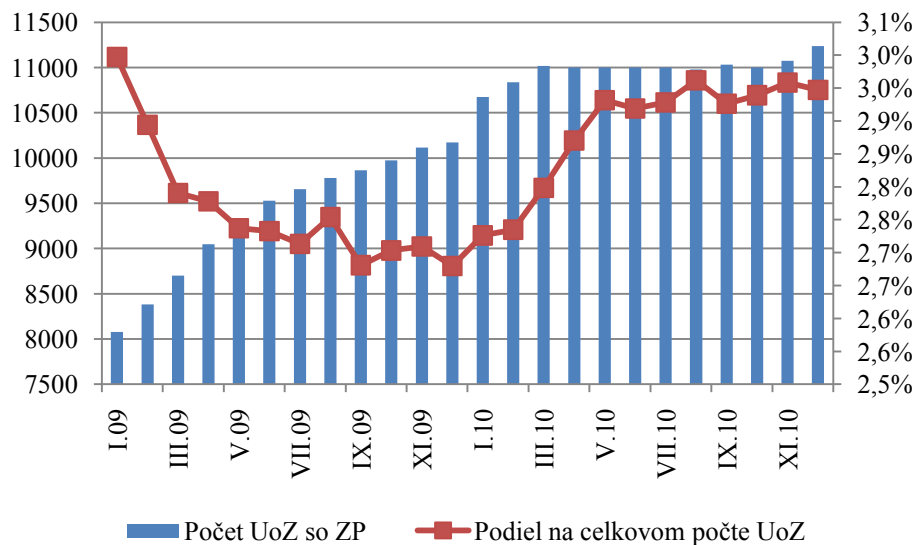
Graf 2.15 Vývoj stavov UoZ - absolventov škôl v SR

Zdroj: ÚPSVR

V roku 2010 bolo v evidencii UoZ v priemere 10 970 **občanov so zdravotným postihnutím (ZP)** a ich počet medziročne vzrástol v priemere o 1 613 osôb. Podiel UoZ so ZP na celkovom počte UoZ v roku 2010 predstavoval 2,9 %, pričom v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástol o 0,2 p. b.

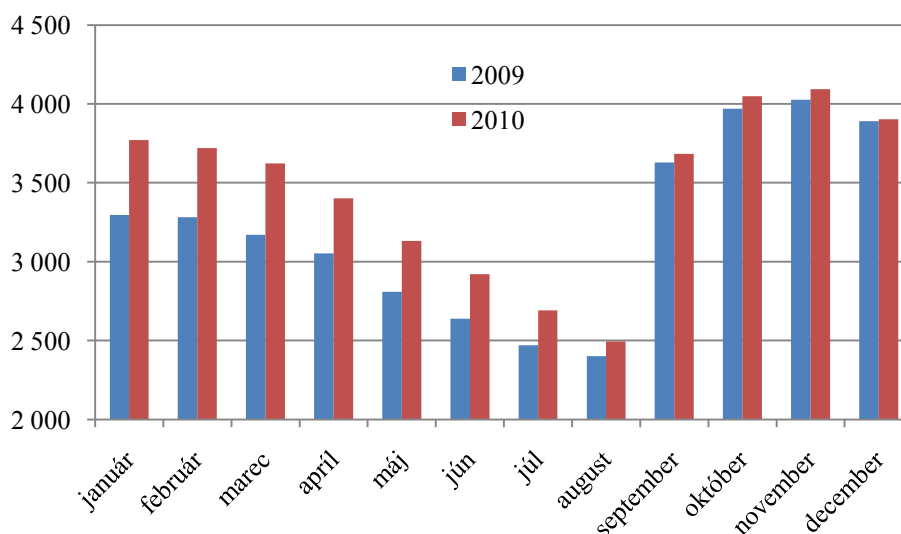
Graf 2.16 Vývoj uchádzačov o zamestnanie so ZP a ich podiel na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie (stav ku koncu mesiaca)

Zdroj: ÚPSVR

V roku 2010 bolo v priemere v evidencii UoZ 3 457 **mladistvých** (do 18 rokov), čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom (3 219) bol nárast o 238 osôb. Ich podiel na celkovom priemernom počte UoZ v porovnaní s rokom 2009 zostal bezo zmien (0,9 %).

Graf 2.17 Stavby UoZ mladistvých v SR

Zdroj: ÚPSVR

Tab. 2.18 Podiel znevýhodnených skupín uchádzačov o zamestnanie na celkovej počte uchádzačov o zamestnanie (v %)

Znevýhodnení uchádzači o zamestnanie	2009	2010	medziročný rast/pokles (p. b.)
UoZ nad 12 mesiacov	35,3	45,2	9,9
Absolventi škôl	6,8	7,4	0,6
UoZ so ZP	2,7	2,9	0,2
Mladiství	0,9	0,9	0,0
UoZ starší ako 50 rokov	21,7	22,2	0,5

Zdroj: ÚPSVR

2.1.4 Aktívne opatrenia na trhu práce

2.1.4.1 Vyhodnotenie zmien právnych predpisov v oblasti služieb zamestnanosti v roku 2010

a) Zákon o službách zamestnanosti

Opatrenia APTP boli v roku 2010 zamerané na zmiernenie regionálnych rozdielov, dlhodobej nezamestnanosti a podporu znevýhodnených skupín UoZ. Boli prijaté opatrenia, ktorých cieľom je podpora hospodárskeho rastu a jeho udržateľnosti, čo je kľúčová úloha pre rast zamestnanosti výkonnej a kvalifikovanej pracovnej sily a elimináciu nepriaznivých dopadov globálnej hospodárskej krízy na trh práce v SR.

Aktívne opatrenia na trhu práce (AOTP) v hodnotenom období boli realizované najmä uplatňovaním zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o službách zamestnanosti), ktorý bol v priebehu roka 2010 niekoľkokrát novelizovaný, a to:

- zákonom č. 594/2009 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

a o zmene a doplnení niektorých zákonov. S účinnosťou od 15. januára 2010 sa v zákone o službách zamestnanosti ustanovilo, že **povolenie na prechodný pobyt** na účel podnikania je možné udeliť **okrem živnostníka iba cudzincovi, ktorý koná v mene spoločnosti alebo družstva**. Ide najmä o členov štatutárnych orgánov alebo prokuristov, ktorí však nie sú s danou právnickou osobou v pracovnoprávnom vzťahu, ale vykonávajú svoju činnosť pre spoločnosť napr. na základe mandátnej zmluvy.

Potreba zmeny vyplynula z aplikačnej praxe, kedy o tento druh pobytu žiadali spoločníci firiem a týmto spôsobom prenikali na trh práce. Zákomom č. 52/2010 Z. z. sa s účinnosťou od 1. marca 2010 :

- na prechodné obdobie od 1. marca 2010 do 31. decembra 2011 zaviedol nový nástroj APTP - **príspevok na podporu regionálnej a miestnej zamestnanosti** (§ 50i), účelom ktorého je podpora vstupu a opätovného vstupu vybraných skupín znevýhodnených UoZ (absolventi škôl, občania starší ako 50 rokov veku, dlhodobo nezamestnaní občania, občania dlhodobo vzdialení od trhu práce z dôvodu ťažkostí pri zosúladovaní pracovného a rodinného života, občania so zdravotným postihnutím, občania, ktorí sa stali nezamestnanými z organizačných dôvodov) na trh práce a podpora rastu regionálnej a miestnej zamestnanosti;
- na prechodné obdobie od 1. marca 2010 do 31. decembra 2010 umožnilo **opätovné opakované vykonávanie aktivačnej činnosti** formou menších obecných služieb pre obec a tak podporiť plynulé udržiavanie pracovných návykov dlhodobo nezamestnaných občanov, ktorí sú poberateľmi dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi, za účelom zvýšenia ich pripravenosti na opätovný vstup na trh práce;
- upravili podmienky, za ktorých môže UoZ vedený v evidencii UoZ vykonávať **zárobkovú činnosť**, ako jedno z opatrení na zamedzenie výkonu nelegálnej práce;
- v súvislosti s podporou zlepšenia legislatívneho rámca na **zamedzenie nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania** rozšírila pôsobnosť úradu oznamovať na účely zrušenia živnostenského oprávnenia príslušným orgánom opakované porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania;
- ustanovila povinnosť ústrediu a úradom **ukladať pokuty** za porušenie povinností podľa zákona o službách zamestnanosti, ako aj za nelegálne zamestnávanie a zároveň ustanoviť dolnú hranicu a zvýšiť hornú hranicu pokuty za nelegálne zamestnávanie;

Zákomom č. 136/2010 Z. z. o službách na vnútornom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov účinnosťou od 1. júna 2010 sa novelizoval zákon o službách zamestnanosti kde sa ustanovilo, že oprávnenie na výkon činnosti sprostredkovania zamestnania za úhradu je fyzickej osobe alebo právnickej osobe je vydávané podľa zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov okrem podmienky dosiahnutého vzdelania, ktoré musí sprostredkovateľ zamestnania za úhradu splňať. Podľa živnostenského zákona sa postupuje pri zrušení alebo pozastavení činnosti sprostredkovania zamestnania za úhradu, stanovil sa termín, do ktorého je sprostredkovateľ zamestnania za úhradu povinný predkladať ročnú správu o svojej činnosti. Touto úpravou sa upravuje vzájomný vzťah medzi generálnou právnou úpravou o poskytovaní služieb a osobitnou právnou úpravou vo vzťahu k procedúre, ktorá predchádza vydaniu oprávnenia a vo vzťahu k právam, ale najmä povinnostiam poskytovateľov služieb;

Zákomom č. 373/2010 Z. z. sa:

- s účinnosťou od 23. septembra 2010 podporili obce alebo samosprávne kraje, právnické osoby, ktorých zakladateľom alebo zriaďovateľom je obec alebo samosprávny kraj, právnické osoby, ktoré sú správcom vodných tokov a právnické osoby založené štátom, ktoré sú správcom odvodňovacích systémov tak, aby na účely predchádzania a odstraňovania následkov mimoriadnej udalosti mohli vytvárať nové dočasné pracovné miesta, na ktoré budú prijímať UoZ, a to zavedením nového **príspevku na podporu zamestnanosti na realizáciu opatrení na ochranu pred povodňami a na riešenie následkov mimoriadnej situácie** (§ 50j); príspevok sa poskytuje na úhradu časti mzdových nákladov na zamestnancov prijatých na práce, ktoré súvisia s realizáciou

opatrení na ochranu pred povodňami a s riešením následkov mimoriadnej situácie a zamestnávateľovi, ktorým je obec, aj na úhradu časti nákladov na pracovné náradie potrebné na prevenciu alebo na odstraňovanie následkov mimoriadnej situácie;

- s účinnosťou od 1. decembra 2010 predĺžila účinnosť jedného z hlavných dočasných opatrení na zmiernenie nepriaznivých dopadov globálnej ekonomickej krízy na zamestnanosť, ktorým je **príspevok na podporu udržania zamestnanosti (§ 50d)** s progresívnym mechanizmom zníženého odvodového zaťaženia pre zamestnávateľov, a to do konca roku 2011.

Ostatné zmeny v rámci tejto novely zákona o službách zamestnanosti nadobudli účinnosť 1. januára 2011.

b) Vyhláška MPSVR SR č. 44/2004 Z. z., ktorou sa vykonáva § 69 ods. 2 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Vyhláška bola v roku 2010 novelizovaná vyhláškou MPSVR SR č. 481/2010 Z. z., kde sa s účinnosťou od 1. januára 2011 zvýšili jednotlivé sumy príspevku na dochádzku za prácou nadväzne na vzdialenosť miesta výkonu zamestnania alebo miesta prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti od miesta trvalého alebo prechodného pobytu zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnnej osoby.

2.1.4.2 AOTP na podporu zamestnateľnosti a zvyšovanie zamestnanosti a ich uplatňovanie v roku 2010

Podľa zákona o službách zamestnanosti boli v roku 2010 UoZ, záujemcom o zamestnanie, zamestnancom (ZoZ) za účelom ich umiestnenia a udržania na trhu práce a zamestnávateľom zabezpečené tieto aktívne opatrenia na trhu práce:

- a) podpora zvyšovania zamestnateľnosti uchádzačov o zamestnanie a záujemcov o zamestnanie
 - informačné a poradenské služby (§ 42)
 - odborné poradenské služby (§ 43)
 - vzdelávanie a príprava pre trh práce uchádzača o zamestnanie a záujemcu o zamestnanie (§ 46)
 - dávka počas vzdelávania prípravy pre trh práce a počas prípravy na pracovné uplatnenie občana so zdravotným postihnutím (§ 48b)
 - príspevok na zapracovanie znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (§ 49a)
 - príspevok na vykonávanie absolventskej praxe (§ 51)
 - príspevok na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec (§ 52)
 - príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby (§ 52a)
 - príprava na pracovné uplatnenie občana so zdravotným postihnutím (§ 55a)
- b) podpora zamestnanosti, vytvárania a udržania pracovných miest
 - sprostredkovanie zamestnania (§ 32)
 - vzdelávanie a príprava pre trh práce zamestnanca (§ 47)
 - príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 49)
 - príspevok na zamestnávanie znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (§ 50)
 - príspevok na podporu udržania v zamestnaní zamestnancov s nízkymi mzdami (§ 50a)
 - príspevok na podporu vytvárania a udržania pracovných miest v sociálnom podniku (§ 50c)
 - príspevok na podporu zamestnávania absolventov vzdelávania a prípravy pre trh práce (§ 51a)
 - príspevok na dochádzku za prácou (§ 53)
 - príspevok na presťahovanie za prácou (§ 53a)
 - príspevok na dopravu do zamestnania (§ 53b)

- príspevok na vytvorenie nového pracovného miesta (§ 53d)
- projekty a programy (§ 54)
- príspevok na zriadenie chránenej dielne a chráneného pracoviska (§ 56)
- príspevok na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní (§ 56a)
- príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na prevádzkovanie alebo vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti (§ 57)
- príspevok na obnovu alebo technické zhodnotenie hmotného majetku chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (§ 57a)
- príspevok na činnosť pracovného asistenta (§ 59)
- príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov (§ 60)

c) protikrízové opatrenia

- príspevok na podporu udržania zamestnanosti (§ 50d)
- príspevok na podporu vytvorenia nového pracovného miesta (§ 50e)
- príspevok ku mzde zamestnanca (§ 50f)
- príspevok na podporu samostatnej zárobkovej činnosti (§ 50g)
- príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť v oblasti spracovania poľnohospodárskych výrobkov a obchodovania s nimi (§ 50h)
- príspevok na podporu regionálnej a miestnej zamestnanosti (§ 50i)
- príspevok na podporu zamestnanosti na realizáciu opatrení na ochranu pred povodňami a na riešenie následkov mimoriadnej situácie (§ 50j)

AOTP v zmysle zákona o službách zamestnanosti boli realizované ústredím a úradmi a kontinuálne prechádzali z roku 2009 do roku 2010, avšak pri mesačnom sledovaní realizácie AOTP možno u niektorých nástrojov pozorovať ich výrazne sezónny charakter.

Väčšina z AOTP sa realizovala prostredníctvom národných projektov, ktoré sú financované zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu a spolufinancované zo zdrojov štátneho rozpočtu. V roku 2010 bolo podporených celkovo viac ako 250 tis. UoZ, ZoZ, resp. zamestnancov/pracovných miest v celkovej sume dohodnutých finančných prostriedkov vo výške viac ako 190 mil. €.

Uplatňovanie protikrízových aktívnych opatrení na trhu práce

Príspevok na podporu udržania zamestnanosti (§ 50d)

Príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý z vážnych prevádzkových dôvodov nemôže zamestnancom pridelať prácu a poskytuje im náhradu mzdy vo výške najmenej 60 %. Príspevok je určený na úhradu povinných odvodov do poisťovních fondov na zdravotné poistenie a sociálne poistenie platených zamestnávateľom a zamestnancom, pričom zamestnancovi bude pripočítaný k poskytovanej náhrade mzdy. Príspevok sa poskytuje najdlhšie 60 kalendárnych dní v úhrne za rok. S účinnosťou od 1. decembra 2010 sa predĺžila účinnosť tohto opatrenia do konca roku 2011.

V roku 2010 bolo uzatvorených 41 dohôd so zamestnávateľmi najmä z oblasti priemyselnej výroby. Prostredníctvom tohto príspevku bolo podporené udržanie 30 140 pracovných miest, čo bolo o 8 057 menej ako v roku 2009. Najväčší podiel podporených pracovných miest predstavovali pracovné miesta v triede KZAM 8 - obsluha strojov a zariadení, ktoré tvorili 47,91 % z celkového počtu podporených pracovných miest. Najviac podporených pracovných miest bolo v Nitrianskom kraji (8 601). Celková suma dohodnutých finančných prostriedkov bola vo výške 2 297 832,15 €.

Príspevok na podporu vytvorenia nového pracovného miesta (§ 50e)

Príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý vykonáva svoju činnosť najmenej 1 rok, ak vytvorí pracovné miesto pre UoZ vedeného v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace a zachová ho najmenej 12 mesiacov. Mesačná výška príspevku v Bratislavskom kraji je 15 % a v ostatných krajoch 30 % z celkovej ceny práce vypočítanej z priemernej mzdy v hospodárstve SR, najviac

však 50 % celkovej ceny práce prijatého zamestnanca. Príspevok sa poskytuje najviac 12 kalendárnych mesiacov.

V roku 2010 bolo prostredníctvom tohto opatrenia podporené vytvorenie 3 408 pracovných miest pre UoZ, čo bolo o 3 151 pracovných miest menej ako v roku 2009. Celková suma dohodnutých finančných prostriedkov bola vo výške 8 504 784,28 €, t. j. o 12 317 848,72 € menej ako v roku 2009. Najväčší záujem o tento príspevok bol v Prešovskom kraji, kde bolo podporené vytvorenie 751 pracovných miest, t. j. 22,04 % z celkového počtu podporených vytvorených pracovných miest.

Príspevok ku mzde zamestnanca (§ 50f)

Príspevok sa poskytuje zamestnancovi, ktorý bol pred prijatím do pracovného pomeru vedený v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace, bol poberateľom dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi, našiel si sám zamestnanie a jeho mzda nedosahuje 1,7 násobok sumy životného minima (304,16 €). Príspevok sa poskytuje mesačne počas prvých 12 mesiacov vo výške 22 % a počas ďalších mesiacov vo výške 11 % z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR, najdlhšie 22 mesiacov.

V roku 2010 bolo prostredníctvom tohto opatrenia podporených 207 zamestnancov (o 51 viac ako v roku 2009), s celkovou výškou poskytnutého príspevku 292 412,26 €. Najväčší záujem o príspevok bol zaznamenaný v Nitrianskom kraji, kde bolo podporených 95 zamestnancov, čo predstavovalo takmer 45,89 % z celkového počtu podporených zamestnancov.

Príspevok na podporu samostatnej zárobkovej činnosti (§ 50g)

Príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť v oblasti spracovania poľnohospodárskych výrobkov a obchodovania s nimi (§ 50h)

Oba príspevky sú určené na úhradu preddavku na zdravotné poistenie plateného samostatne zárobkovo činnou osobou pre tých UoZ, ktorí začnú vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť v rôznych oblastiach nenáročných na počiatočné investície a zodpovedajúcich zručnostiam najmä nízko kvalifikovaných skupín UoZ.

O tieto príspevky nebol zo strany UoZ záujem, a to aj vzhľadom na možnosť využitia finančne atraktívnejšieho príspevku na samostatnú zárobkovú činnosť podľa § 49.

Príspevok na podporu regionálnej a miestnej zamestnanosti (§ 50i)

Príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi na prechodné obdobie od 1 marca 2010 do 31. decembra 2011, ktorý prijme do pracovného pomeru na určitú dobu vybrané skupiny znevýhodnených UoZ, ak pracovný pomer na určitú dobu je dohodnutý na najmenej deväť mesiacov v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času.

Príspevok sa poskytuje najviac počas deviatich mesiacov. Príspevok sa poskytuje mesačne počas prvých troch mesiacov najviac vo výške 90 % z celkovej ceny práce vypočítanej zo sumy dvojnásobku životného minima poskytovaného jednej plnoletej fyzickej osobe, počas ďalších troch mesiacov najviac vo výške 80 % z celkovej ceny práce vypočítanej zo sumy dvojnásobku životného minima poskytovaného jednej plnoletej fyzickej osobe, počas ostatných troch mesiacov najviac vo výške 70 % z celkovej ceny práce vypočítanej zo sumy dvojnásobku životného minima poskytovaného jednej plnoletej fyzickej osobe.

V roku 2010 bolo podporených 5 376 UoZ. Celková dohodnutá suma príspevku bola 18 014 552,28 €. Najviac bol tento nástroj využívaný v Prešovskom kraji, kde bolo podporených 1 114 UoZ, čo tvorilo 20,72 % z celkového počtu podporených UoZ.

Príspevok na podporu zamestnanosti na realizáciu opatrení na ochranu pred povodňami a na riešenie následkov mimoriadnej situácie (§ 50j)

Príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi od 23. septembra 2010, ktorý na vytvorené pracovné miesto príme do pracovného pomeru UoZ vedeného v evidencii UoZ najmenej tri mesiace, ak pracovný pomer je dohodnutý v rozsahu ustanoveného týždenného pracovného času a na druh prác, ktoré súvisia s realizáciou opatrení na ochranu pred povodňami alebo s riešením následkov mimoriadnej situácie.

Príspevok sa poskytuje najviac počas šiestich kalendárnych mesiacov, mesačne najviac vo výške celkovej ceny práce vypočítanej zo sumy dvojnásobku životného minima poskytovaného jednej plnoletej fyzickej osobe. Zamestnávateľovi sa jednorazovo poskytuje príspevok aj na úhradu časti nákladov na pracovné náradie potrebné na realizáciu opatrení na ochranu pred povodňami alebo na riešenie následkov mimoriadnej situácie vo výške 95 % preukázaných nákladov na pracovné náradie, najviac vo výške 40 € na jedno vytvorené pracovné miesto. V roku 2010 bolo podporených 158 UoZ v celkovej dohodnutej sume 453 524,41 €. Najviac UoZ bolo podporených v Košickom kraji, 41 UoZ, t. j. 25,95 % z celkového počtu UoZ, využívajúcich tento nástroj.

Prehľad o uplatňovaní ostatných aktívnych AOTP v roku 2010 je uvedený v prílohe ku kapitole 2, tab. 6 a 7.

2.2. Mzdy a pracovné podmienky

Vyhodnotenie legislatívnych zmien v roku 2010 v oblasti Zákonníka práce

- od marca 2010 nadobudol účinnosť **zákon č. 574/2009 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov, ktorého cieľom bolo upraviť v zmysle požiadavky Európskej komisie ustanovenia, ktoré sa týkajú uzatvárania pracovného pomeru na určitú dobu, dodržania zásady rovnakého zaobchádzania pokiaľ ide o zamestnanca v pracovnom pomere na kratší pracovný čas a vytvoril sa ochranný rámec pre dočasných agentúrnych zamestnancov, ktorý je nediskriminačný, transparentný a primeraný a zároveň rešpektuje rôznorodosť pracovných trhov.
- od januára 2011 nadobudol účinnosť **zákon č. 543/2010 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý článkom VI mení a dopĺňa Zákonník práce. Novelou Zákonníka práce došlo k predĺženiu materskej dovolenky (z 28 týždňov na 34 týždňov, ak žena porodila zároveň dve alebo viac detí z 37 týždňov na 43 týždňov) a zmenili sa ustanovenia Zákonníka práce, ktoré upravujú dĺžku materskej dovolenky.

Vyhodnotenie legislatívnych zmien v roku 2010 v oblasti cestovných náhrad

V roku 2010 bol **zákon č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách** v znení neskorších predpisov novelizovaný dvakrát:

- **zákonom č. 151/2010 Z. z.**, ktorým boli v rámci novej úpravy štátnozamestnaneckých vzťahov a pracovnoprávných vzťahov v súvislosti s vykonávaním zahraničnej služby s účinnosťou od 1. júla 2010 riešené otázky náhrady niektorých výdavkov osôb, ktoré nasledujú zamestnanca do miesta dočasného vyslania (niektoré ustanovenia nadobudli účinnosť až 1. januára 2011) a
- **zákonom č. 548/2010 Z. z.**, ktorým v rámci novely zákona o dani z príjmov došlo ku zmene obligatórneho nároku na vreckové na fakultatívne plnenie, ktorého výška sa s účinnosťou od 1. januára 2011 stala predmetom dane z príjmov fyzických osôb zo závislej činnosti.

V nadväznosti na valorizačný mechanizmus zapracovaný v zákone o cestovných náhradách bolo vydané:

- **Opatrenie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 533/2010 Z. z. o sumách stravného**, ktorými sa tieto sumy valorizujú v nadväznosti na zvýšenie cien jedál a nealkoholických nápojov v reštauračnom stravovaní. Nárok na zvýšené sumy stravného vznikol od 1. januára 2011.

Zákon o minimálnej mzde

Zákon č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde v znení neskorších predpisov o minimálnej mzde nebol v roku 2010 novelizovaný. V súlade so splnomocňovacím ustanovením pre vládu bola **nariadením vlády SR č. 441/2009 Z. z.** s účinnosťou od 1. januára 2010 ustanovená suma minimálnej mzdy na rok 2010 307,70 € za mesiac pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou a 1,768 € za hodinu odpracovanú zamestnancom pre ostatných zamestnancov.

V roku 2010 vláda Slovenskej republiky schválila **nariadenie vlády SR č. 408/2010 Z. z.**, ktorým na rok 2011 ustanovila sumu minimálnej mzdy 317,00 € za mesiac pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou a 1,822 € za hodinu odpracovanú zamestnancom pre ostatných zamestnancov.

Zákon o štátnej službe

V oblasti odmeňovania sa čas vykonávania štátnej služby zhodnocuje zvyšovaním platovej tarify (základnej zložky funkčného platu) o 1 % za každý rok služobnej praxe, najviac však o 32 %. Kvalitné plnenie úloh štátnym zamestnancom aj naďalej možno oceniť priznaním osobného príplatku, alebo poskytnutím odmeny.

S účinnosťou od 1. januára 2010 na základe § 113 ods. 1 zákona č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o štátnej službe) vláda Slovenskej republiky ustanovila **nariadením vlády SR č. 550/2009 Z. z.** z 9. decembra 2009 zvýšené platové tarify štátnych zamestnancov o 1 %. Nariadenie vlády Slovenskej republiky plne rešpektovalo Kolektívnu zmluvu vyššieho stupňa v štátnej službe uzatvorenej medzi zmluvnými partnermi na príslušný kalendárny rok.

V priebehu roku 2010 sa **článkom XIV zákona č. 151/2010 Z. z. o zahraničnej službe** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 403/2010 Z. z. **novelizoval zákon o štátnej službe.** V § 101a v časti platové náležitosti a ďalšie náležitosti štátnych zamestnancov ustanovil náhrady za sťažené životné podmienky, podľa ktorého štátnemu zamestnancovi, ktorý je dočasne vyslaný s jeho súhlasom na vykonávanie štátnej služby do štátu so sťaženými životnými podmienkami, patrí náhrada za sťažené životné podmienky. Zákon zároveň ustanovuje, čo sa považuje na účely náhrady za sťažené životné podmienky. Zoznam štátov so sťaženými životnými podmienkami ustanovilo Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky opatrením Ministerstva zahraničných vecí č. 291/2010 z 18. júna 2010 Z. z.

Zákon o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme

Zákon č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov bol novelizovaný článkom XI zákona č. 151/2010 Z. z. o zahraničnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 403/2010 Z. z., na základe ktorého s účinnosťou od 1. júla 2010 sa podľa § 21b tohto zákona poskytuje náhrada za sťažené životné podmienky počas výkonu práce vo verejnom záujme v zahraničí.

Zamestnancovi, ktorý vykonáva práce vo verejnom záujme v zahraničí v krajine so sťaženými životnými podmienkami patrí mesačne náhrada až do výšky 20 % z platovej tarify prvého platového stupňa šiestej platovej triedy základnej stupnice platových taríf vynásobenej objektivizovaným platovým koeficientom.

Zoznam krajín so sťaženými životnými podmienkami ustanovilo Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky opatrením č. 292/2010 Z. z. Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky z 18. júna 2010.

Zákon o kolektívnom vyjednávaní

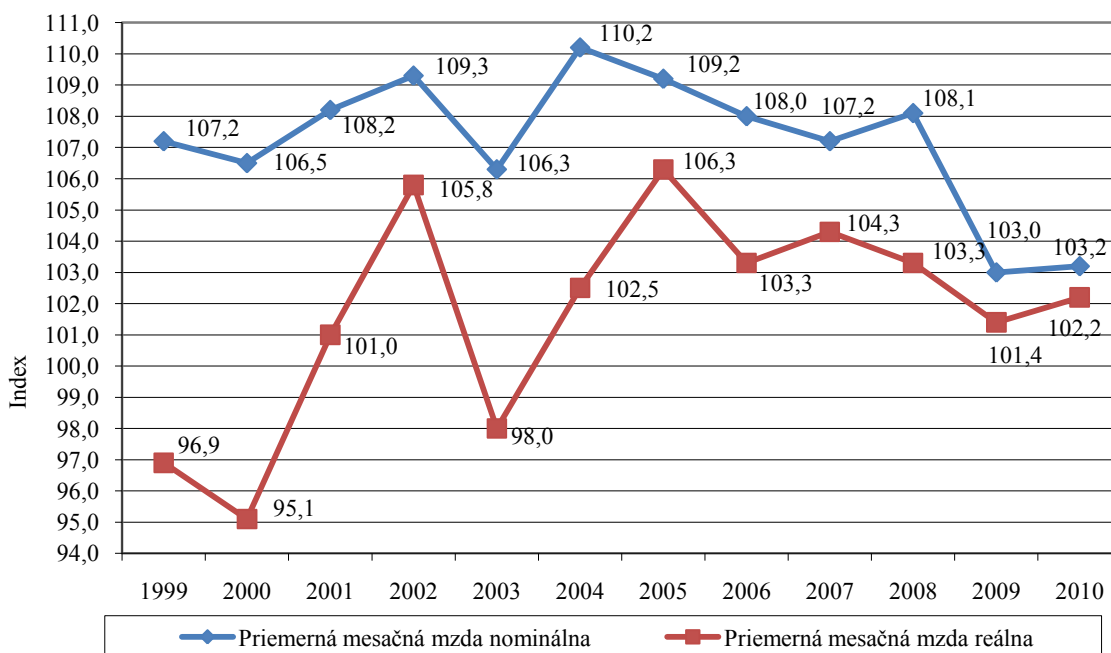
Zákon č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní v znení neskorších predpisov bol v roku 2010 **novelizovaný zákonom č. 557/2010 Z. z.**, ktorý nadobudol účinnosť 31. decembra 2010. V súlade s touto novelou zákona ministerstvo môže rozšíriť kolektívnu zmluvu vyššieho stupňa všeobecne záväzným právnym predpisom, uverejneným v Zbierke zákonov v jeho úplnom

zení, na základe spoločného písomného návrhu zmluvných strán a len ak zamestnávateľ, na ktorého sa má táto kolektívna zmluva rozšíriť, s jej rozšírením súhlasí; ministerstvo kolektívnu zmluvu vyššieho stupňa nerozšíri, ak nebude spĺňať zákonom stanovené podmienky.

2.2.1 Mzdy

V roku 2010 dosiahla priemerná **nominálna** mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve SR (podľa štvrťročného štatistického výkazníctva; bez podnikateľských príjmov; údaje upravené o štatistický odhad neevidovaných miezd; indexy sú počítané z porovnateľných údajov) podľa údajov Štatistického úradu SR hodnotu 769 € a v porovnaní s predchádzajúcim rokom sa zvýšila o 3,2 %. Tempo rastu nominálnych miezd sa v porovnaní s rokom 2009 zrýchliło o 0,2 p. b. Priemerná **reálna** mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve SR medziročne vzrástla o 2,2 %, pričom jej prírastok bol o 0,8 p. b. vyšší ako v roku 2009.

Graf 2.18 Vývoj priemernej mesačnej mzdy od roku 1999

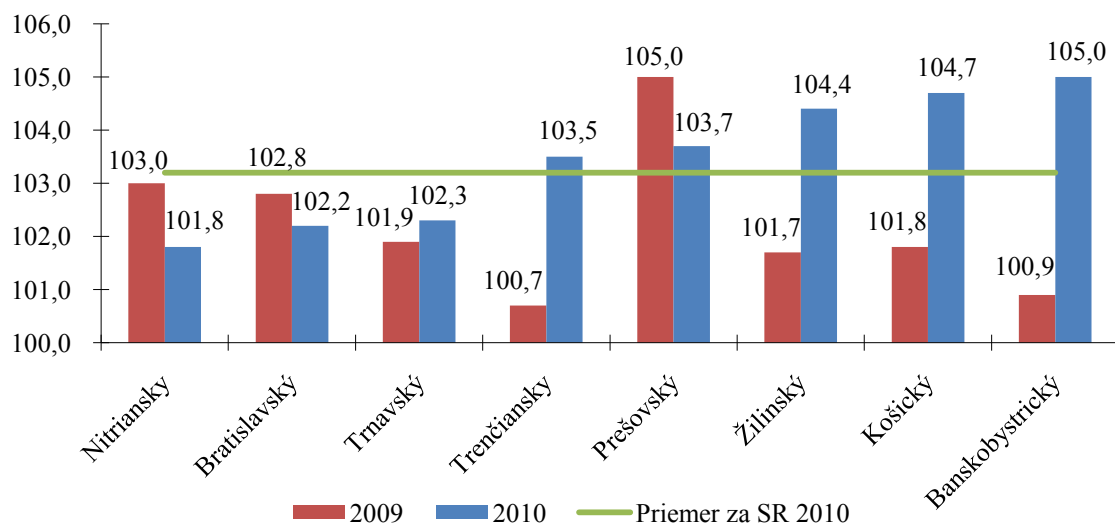

Zdroj: ŠÚ SR

Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2010 v mzdovom vývoji pretrvávali výrazné regionálne rozdiely, keď v jednotlivých **krajoch** sa priemerná nominálna mesačná mzda pohybovala v rozpätí od 594 € (Prešovský kraj) do 991 € (Bratislavský kraj) s rozdielom 397 €. V Prešovskom kraji dosahovala necelých 59,9 % priemernej nominálnej mesačnej mzdy Bratislavského kraja. Vyššia ako v priemere za celé hospodárstvo SR (769 €) bola len priemerná nominálna mesačná mzda v Bratislavskom kraji. Mzdová úroveň v ostatných krajoch bola pod priemerom SR.

Tempo rastu priemernej nominálnej mesačnej mzdy v roku 2010 bolo v porovnaní s rokom 2009 rýchlejšie takmer vo všetkých krajoch s výnimkou Nitrianskeho, Bratislavského a Prešovského kraja, v ktorom bol rast priemernej nominálnej mesačnej mzdy pomalší ako pred rokom. Rýchlejšie ako v priemere za SR rástla priemerná nominálna mesačná mzda v Trenčianskom (3,5 %), Prešovskom (3,7 %), Žilinskom (4,4 %), Košickom (4,7 %) a Banskobystrickom kraji (5,0 %). Najnižší rast dosiahol Nitriansky kraj (1,8 %).

Graf 2.19 Rast priemernej nominálnej mesačnej mzdy v roku 2009 a 2010 podľa krajov (v %)

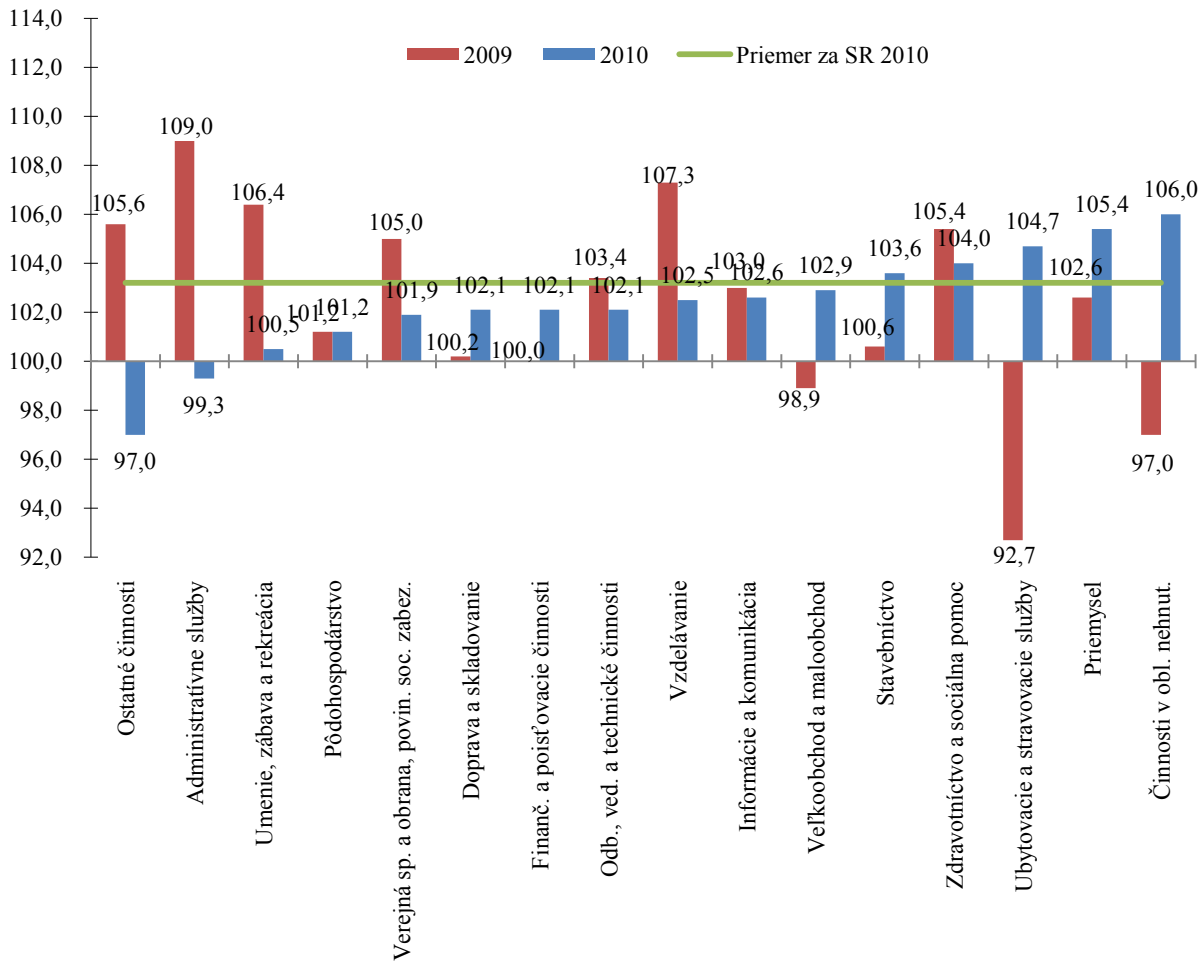

Zdroj: ŠÚ SR

Podľa **odvetví** bola priemerná nominálna mesačná mzda vyššia ako celoslovenský priemer v informáciách a komunikácii, finančných a poisťovacích činnostiach, verejnej správe a obrane, povinnom sociálnom zabezpečení, odborných, vedeckých a technických činnostiach, administratívnych službách, činnostiach v oblasti nehnuteľností, priemysle a doprave a skladovaní. Najnižšiu priemernú nominálnu mesačnú mzdu mali zamestnanci v ubytovacích a stravovacích službách. Rozdiel medzi najlepšie a najhoršie plateným odvetvím tvoril 991 €.

V porovnaní s rokom 2009 vzrástla priemerná nominálna mesačná mzda v prevažujúcej časti odvetví. Najvyšší relatívny prírastok bol v činnostiach v oblasti nehnuteľností (6,0 %), priemysle (5,4 %) a ubytovacích a stravovacích službách (4,7 %). Priemerná nominálna mesačná mzda medziročne klesla v ostatných činnostiach (o 3,0 %) a administratívnych službách (o 0,7 %).

Graf 2.20 Vývoj priemernej nominálnej mesačnej mzdy v roku 2009 a 2010 podľa odvetví (v %)

Zdroj: ŠÚ SR

Podľa **veľkosti podnikov** mali najvyššiu priemernú nominálnu mesačnú mzdu podniky s počtom zamestnancov 1 000 a viac. Priemernú nominálnu mesačnú mzdu, vyššiu ako celoslovenský priemer, dosiahli aj podniky s 50 až 249 zamestnancami, podniky s 250 až 499 zamestnancami a podniky s 500 až 999 zamestnancami. Najnižšiu priemernú nominálnu mesačnú mzdu mali zamestnanci u živnostníkov. Najrýchlejšie rástli mzdy v podnikoch do 9 zamestnancov.

Tab. 2.21 Priemerná nominálna mesačná mzda podľa veľkosti podnikov

Veľkostné skupiny podnikov	2009 (v €)	Indexy 2009/2008		2010 (v €)	Indexy 2010/2009	
		nominálna mzda	reálna mzda		nominálna mzda	reálna mzda
0 – 9	603,53	101,3	99,7	662	109,6	107,2
10 – 19	695,03	105,0	103,3	697	100,3	98,1
20 – 49	702,22	105,2	103,5	714	101,7	99,5
50 – 249	758,63	101,1	99,5	795	104,7	102,5
250 – 499	822,54	103,7	102,1	844	102,6	100,3
500 – 999	800,61	104,2	102,6	871	108,7	106,4
1 000 a viac	930,26	101,8	100,2	962	103,4	101,2
Živnostníci (odhad)	567,93	102,1	100,5	577	101,6	99,4
Spolu	744,50	103,0	101,4	769	103,2	102,2

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2010

2.2.1.1 Priemerná mesačná hrubá mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére

Podľa výsledkov celoslovenského výberového zisťovania z Informačného systému o cene práce (ISCP) MPSVR SR bola v 4. štvrtroku 2010 priemerná hrubá mesačná mzda v hospodárstve SR 821,07 €, z toho v podnikateľskej sfére 856,25 € a v nepodnikateľskej sfére 714,56 €.

Najnižšiu priemernú hrubú mesačnú mzdu v 4. štvrtroku 2010 *podľa dosiahnutého stupňa vzdelania* mali zamestnanci so základným vzdelaním – 517,49 € (v 4. štvrtroku 2009 – 505,66 €, medziročný nárast o 2,3 %). Mzda zamestnancov so základným vzdelaním dosiahla v podnikateľskej sfére hodnotu 550,37 € a v nepodnikateľskej sfére 400,12 €. **Z pohľadu hlavných tried zamestnaní** mali najnižšiu priemernú hrubú mesačnú mzdu pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci – 448,70 € (v podnikateľskej sfére 478,48 € a v nepodnikateľskej sfére 392,10 €). Pri triedení *podľa veku* najnižšiu priemernú hrubú mesačnú mzdu mali zamestnanci do 20 rokov – 449,57 € (v podnikateľskej sfére 450,83 € a v nepodnikateľskej sfére 431,99 €). **Z hľadiska druhu vlastníctva** mali najnižšiu priemernú hrubú mesačnú mzdu zamestnanci v podnikoch, ktoré sú v družstevnom vlastníctve – 629,12 € (v podnikateľskej sfére zamestnanci družstevných organizácií 628,34 € a v nepodnikateľskej sfére zamestnanci združení, politických strán a cirkví 616,42 €). **Z regionálneho hľadiska** najnižšie priemerné mesačné hrubé mzdy poberali zamestnanci v Prešovskom kraji – 660,61 € (v podnikateľskej sfére v Prešovskom kraji 655,02 € a v nepodnikateľskej sfére v Trenčianskom kraji 663,18 €) (príloha ku kapitole 2, Tab. 8 až 11).

Najvyššiu priemernú hrubú mesačnú mzdu v 4. štvrtroku 2010 *pri zohľadnení dosiahnutého stupňa vzdelania* mali zamestnanci s vysokoškolským vzdelaním III. stupňa – 1 291,55 €, čo predstavovalo 157 % priemernej hrubej mesačnej mzdy v hospodárstve SR. Mzda zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním III. stupňa dosiahla v podnikateľskej sfére hodnotu 2 287,60 € a v nepodnikateľskej sfére 1 111,96 €. **Podľa hlavných tried zamestnaní** dosiahli najvyššiu priemernú hrubú mesačnú mzdu zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci – 1 787,01 € (v podnikateľskej sfére 1 922,14 € a v nepodnikateľskej sfére 1 298,05 €). **Z hľadiska veku** dosiahli najvyššiu priemernú hrubú mesačnú mzdu zamestnanci vo veku od 30 do 34 rokov – 897,74 € (v podnikateľskej sfére vo veku od 30 do 34 rokov 944,22 € a v nepodnikateľskej sfére vo veku od 55 do 59 rokov 744,14 €). Pri triedení *podľa druhu vlastníctva* najvyššiu priemernú hrubú mesačnú mzdu mali zamestnanci spoločností s medzinárodným vlastníctvom s prevažujúcim verejným sektorom – 1 506,13 € (v podnikateľskej sfére 1 506,13 € u zamestnancov spoločností s medzinárodným vlastníctvom s prevažujúcim verejným sektorom a v nepodnikateľskej sfére u zamestnancov organizácií so

štátnym vlastníctvom 833,22 €). **Z regionálneho hľadiska** najvyššie priemerné mesačné mzdy poberali zamestnanci v Bratislavskom kraji – 1 110,25 € (v podnikateľskej sfére 1 184,76 € a v nepodnikateľskej sfére 841,58 €) (príloha ku kapitole 2, tab. č. 8 až č. 11).

Z analýzy **podielu jednotlivých zložiek celkovej priemernej hrubej mesačnej mzdy** v 4. štvrťroku 2010 (821,07 €) je zrejmé, že najvyšší podiel tvorila základná mzda (67,26 %). Ďalšou významnou zložkou priemernej hrubej mesačnej mzdy boli náhrady mzdy, ktoré predstavovali 11,45 % a tretiu najvyššiu zložku tvorili prémie a odmeny (10,87 %). Po odpočítaní poistného na zdravotné a sociálne poistenie a preddavkov na daň z príjmov fyzických osôb bola priemerná čistá mesačná mzda 650,31 €, a jej podiel z hrubej mzdy bol 79,20 % (v 4. štvrťroku 2009 to bolo 630,92 €) (príloha ku kapitole 2, tab. č. 12).

Podľa rodového členenia údajov o odmeňovaní priemerná hrubá mesačná mzda v 4. štvrťroku 2010 mužov bola 927,75 € (v podnikateľskej sfére 945,93 € a v nepodnikateľskej sfére 815,30 €) a žien 705,59 € (v podnikateľskej sfére 724,36 € a v nepodnikateľskej sfére 673,13 €). Priemerná hrubá mesačná mzda žien teda predstavovala 76,0 % priemernej hrubej mesačnej mzdy mužov, čo v porovnaní so 4. štvrťrokom 2009 predstavovalo nárast o 0,5 p. b.

Zásadné rozdiely boli v príjmoch pri porovnaní podnikateľskej a nepodnikateľskej sféry vzhľadom na vzdelanie, a to tak u mužov, ako aj u žien. Pri oboch pohlaviach mzda u zamestnancov s vyšším vzdelaním rástla rýchlejšie v podnikateľskej sfére, pričom v podnikateľskej sfére boli pri všetkých úrovniach vzdelania mzdy vyššie.

Podľa stupňa dosiahnutého vzdelania v 4. štvrťroku 2010 dosahovali najvyššiu priemernú mesačnú mzdu ženy s vysokoškolským vzdelaním III. stupňa v podnikateľskej sfére (1 661,58 €) a v nepodnikateľskej sfére (1 071,97 €). Muži s vysokoškolským vzdelaním III. stupňa poberali najvyššiu priemernú mesačnú mzdu v podnikateľskej sfére (2 507,0 €) i v nepodnikateľskej sfére (1 137,0 €). Najnižšie priemerné mesačné mzdy poberali zamestnanci v podnikateľskej aj nepodnikateľskej sfére so základným vzdelaním. Najväčšie rozdiely podľa vzdelania medzi podnikateľskou a nepodnikateľskou sférou sú v mzdách mužov s vysokoškolskou kvalifikáciou III. stupňa, kde tento rozdiel predstavoval až 1 370 €. Rozdiel medzi zárobkami žien v tejto kategórii bol 589,61 €.

Z pohľadu **hlavných tried KZAM** muži aj ženy zarábali v podnikateľskej aj nepodnikateľskej sfére v priemere najviac v triede KZAM 1 - zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci. Muži zarábali v priemere najmenej v triede KZAM 9 - pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci (v podnikateľskej sfére 531,69 € a v nepodnikateľskej sfére 452,92 €). U žien boli v priemere najnižšie mzdy, rovnako ako u mužov, v triede KZAM 9 - pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci (v podnikateľskej sfére 421,37 € a v nepodnikateľskej sfére 368,67 €) (príloha ku kapitole 2, tab. č. 9).

V súlade s vyššie uvedenými výsledkami porovnávania zárobkov zamestnancov v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére vychádza už dlhodobo priaznivejší výsledok v prospech podnikateľskej sféry. Takmer vo všetkých triedeniach sú platy v podnikateľskej sfére vyššie. Podľa hlavných tried KZAM sú výnimkou len muži v triede KZAM 5 - prevádzkovi zamestnanci v službách a obchode, čoho dôvodom je zamestnanie hasič, ktoré sa nachádza v nepodnikateľskej sfére. Najväčšie rozdiely v platoch u mužov aj u žien sú u vedúcich, riadiacich zamestnancov. Muži v podnikateľskej sfére zarábajú o 566,37 € viac a ženy o 424,75 € viac ako v nepodnikateľskej sfére. Vedúci zamestnanci – muži v nepodnikateľskej sfére zarábajú takmer o 35,37 € viac ako vedúce zamestnankyne v podnikateľskej sfére.

Najviac zamestnancov sa v 4. štvrťroku 2010 nachádzalo v mzdových pásmach od 400,01 do 750 €. Z celkového počtu zamestnancov (989 952) vo výberovej vzorke Informačného systému o cene práce v 4. štvrťroku 2010, bez ohľadu na dĺžku pracovného úväzku, poberalo 65,83 % zamestnancov nižšiu mzdu ako zistený celorepublikový priemer 821,07 €. Priemerná hrubá mesačná mzda týchto zamestnancov bola 540,51 €. Z počtu zamestnancov pracujúcich na plný pracovný úväzok (929 305) poberalo 63,99 % zamestnancov mzdu pod celorepublikovým priemerom a z počtu zamestnancov pracujúcich na kratší pracovný čas (60 647) ich bolo 93,93 %. (príloha ku kapitole 2, tab. č. 13 až 18).

2.2.2 Úplné náklady práce v SR

Podľa údajov Štatistického úradu SR (údaje sú v čase spracovania správy dostupné len k 31.12.2009) ročné **úplné náklady práce** v roku 2009 medziročne vzrástli o 2,3 % na 13 104,65 € na zamestnanca.

Z celkových nákladov práce v roku 2009 tvoril súhrn priamych nákladov 72,62 % a nepriamych nákladov 27,45 %, od ktorých sa odpočítavajú subvencie prijaté zamestnávateľom vo forme dotácií (- 0,07 %).

Tab. 2.21 Dynamika ročných nákladov práce v SR na zamestnanca (v €)

Druh nákladov	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Náklady práce spolu	8 906,2	9 619,7	10 175,4	10 899,0	11 867,9	12 812,7	13 104,6
z toho náklady:							
- priame	6 318,7	6 897,2	7 437,9	7 964,6	8 672,5	9 319,9	9 516,0
- nepriame	2 590,6	2 724,0	2 741,9	2 940,3	3 201,0	3 497,4	3 597,7

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce

V roku 2009 zamestnávateľ vynaložil na svojho zamestnanca v priemere 1 092,05 € za mesiac, čo bolo o 24,32 € viac v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Medziročné tempo rastu priemerných mesačných nákladov práce sa v roku 2009 v porovnaní s rokom 2008 spomalilo o 5,7 percentuálneho bodu.

V skupine **priamych nákladových položiek** v roku 2009 mali najväčšie zastúpenie mzdy, ktoré tvorili 63 % a náhrady mzdy 8,72 %, z čoho 6,62 % pripadalo na náhrady za dovolenku. V skupine priamych nákladov práce medziročne vzrástli mzdy o 1,8 %, z toho základné mzdy a platy o 5,4 % a prémie a odmeny poklesli o 16,5 %. Z 687,97 € vyplatených na mzdy pripadlo na najväčšie mzdové zložky - základnú mzdu za prácu 532,24 €, prémie a odmeny 89,10 €, príplatky a doplatky 44,13 €. Náhrady mzdy vzrástli o 4,8 % na 95,24 €, peňažné plnenia zo zisku po zdanení poklesli zo 4,24 na 4,08 € a náhrady za pracovnú pohotovosť z 2,70 na 2,64 €.

Medziročný nárast povinných príspevkov na sociálne zabezpečenie o 1,8% na úroveň 252,59 € sa prejavil v pozitívnej dynamike nepriamych nákladov práce v roku 2009. Nepriame náklady dosiahli úroveň 299,81 €, čo bolo o 2,9 % viac v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Z ostatných nepriamych nákladových zložiek najvýznamnejšiu položku tvorili sociálne výhody, ktoré vzrástli o 8,7% (z 18,83 na 20,47 €), z toho príspevky na stravovanie o 18 %. Nepovinné príspevky na sociálne zabezpečenie poklesli o 4,7% (na 6,13 €). Pokles nastal aj u príspevkov do sociálneho fondu (o 10,9%). Sociálne dávky poskytované zamestnávateľmi vzrástli o 46,3 % na 13,80 €; výraznejšie vzrástli náklady na odstupné (o 118,7 %) a na mzdové vyrovnanie za dobu nemoci (o 19,3%). Náklady na školenie zamestnancov poklesli o 23,1 % z 6,02 na 4,63 €. Ostatné nepriame náklady práce poklesli o 15,2%, z toho náklady na nábor zamestnancov o 38,4%.

Tab. 2.22 Štruktúra mesačných nákladov práce v SR za rok 2009

Položky nákladov práce	Podiel v %	€	Index 2009/08
1.-16. CELKOVÉ NÁKLADY PRÁCE	100,00	1 092,05	102,28
1.-7. PRIAME NÁKLADY	72,62	793,00	102,11
1. Mzdy	63,00	687,97	101,76
2. Náhrady mzdy	8,72	95,24	104,82
3. Platby do programu sporenia	0,03	0,32	41,25
4. Náhrady za pracovnú pohotovosť	0,24	2,64	97,70
5. Peňažné plnenia zo zisku po zdanení	0,37	4,08	96,36
6. Ostatné priame náklady zamestnancom	0,24	2,62	134,80
7. Odmeny učňom	0,01	0,13	157,80
8.-15. NEPRIAME NÁKLADY	27,45	299,81	102,87
8. Povinné príspevky na sociálne zabezpečenie	23,13	252,59	101,77
9. Nepovinné príspevky na sociálne zabezpečenie	0,56	6,13	95,30
10. Sociálne dávky	1,26	13,80	146,26
11. Príspevky na sociálne zabezpečenie učňov	0,00	0,00	-
12. Sociálne výhody	1,87	20,47	108,68
13. Náklady na školenie zamestnancov	0,42	4,63	76,86
14. Poplatky a sankcie súvisiace so mzdami	0,01	0,11	132,79
15. Ostatné nepriame náklady práce	0,19	2,08	84,80
16. SUBVENCIE	- 0,07	-0,75	202,30

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce

Dlhodobý trend rastúcej diferenciacie v nákladoch práce **podľa odvetví** pokračoval aj v roku 2009. Najvýraznejší medziročný rast nákladov práce bol zaznamenaný vo verejnej správe, obrane a povinnom sociálnom zabezpečení (o 14 %), dodávke vody (o 13,2 %), ťažbe a dobývaní (o 11 %), umení, zábave a rekreácií (o 8,1 %) a v informačných a komunikačných činnostiach (o 7 %). Pokles nákladov práce bol v ostatných činnostiach (o 7,5 %) ,ubytovacích a stravovacích činnostiach (o 4,4 %), stavebníctve (o 2,6 %), doprave a skladovaní (o 0,9 %) a v priemyselnej výrobe a pôdohospodárstve (zhodne o 0,2 %).

Takmer polovica odvetví vynakladala nadpriemerné výdavky na pracovnú silu. Za dominantným odvetvím finančných a poisťovacích činností s 2 023,20 € nákladov práce nasledovalo odvetvie informačných a komunikačných činností (1 906,51 €), ďalej dodávka elektriny, plynu a pary (1 794,99 €), odborné, vedecké a technické činnosti (1 489,71 €) a ťažba a dobývanie (1 280,35 €). Výdavky v ostatných finančne lepšie zabezpečených odvetviach sa pohybovali v intervale 1 000 – 1 200 €.

Ostatné odvetvia aj napriek miernej dynamike mesačných nákladov práce dosahovali naďalej podpriemerné hodnoty. Tradične najnižšie finančné prostriedky na vlastného zamestnanca boli vynaložené v ubytovacích a stravovacích činnostiach (638,87 €), administratívnych a podporných službách (801,14 €), ostatných činnostiach (837,83 €) a v pôdohospodárstve (866,89 €). (príloha ku kapitole 2, tab. č 19).

Z hľadiska **veľkostí organizácií** vynaložili najviac prostriedkov na zamestnanca subjekty s 1 000 a viac zamestnancami (1 283,58 €). Nadpriemernú úroveň vynaložili organizácie s 500 – 999 zamestnancami (1 169,54 €) a organizácie s 250 – 499 zamestnancami (1 102,17 €). Najmenšie výdavky na prácu boli v malých podnikoch od 1 – 9 zamestnancov (974,27 €) a v organizáciách, ktoré zamestnávajú 20 – 49 osôb (985,33 €).

Podľa úrovne nákladov práce je možné z **regionálneho hľadiska** vymedziť nasledujúce 3 typy regiónov na Slovensku:

- s vysokou úrovňou: Bratislavský kraj s 1 410,81 €,
- s takmer priemernou úrovňou: Trnavský kraj s 1 063,72 € a Košický kraj s 1 041,48 €,
- s podpriemernou úrovňou: Žilinský kraj s 978,73 €, Trenčiansky kraj s 964,64 €, Banskobystrický kraj s 952,46 €, Nitriansky kraj s 928,51 € a Prešovský kraj s 856,44 €.

V roku 2009 na svojho zamestnanca najviac vynaložil zamestnávateľ v Bratislavskom kraji, kde celkové náklady práce predstavovali 1 410,81 €. V Bratislavskom kraji boli zároveň dosiahnuté najvyššie priame náklady práce 1 038,35 € (z toho mzdy tvorili 911,87 € a náhrady mzdy 112,84 €) a nepriame náklady práce 373,67 € (z toho 314,48 € povinné príspevky na sociálne zabezpečenie). Celkové náklady vyššie ako bol celoslovenský priemer (1 092,05 €) sa dosiahli len v Bratislavskom kraji (1 410,81 €). V ostatných krajoch celkové náklady práce nedosiahli úroveň priemeru za SR. Najnižšie celkové náklady práce 856,44 € mali zamestnávateľia v Prešovskom kraji. V Prešovskom kraji boli zároveň najnižšie tak priame (623,37 €), ako aj nepriame náklady práce (233,36 €).

Tab. 2.23 Mesačné náklady práce na zamestnanca v roku 2009 podľa krajov (v €)

Položky nákladov práce	BA	TT	TN	NR	ZA	BB	PO	KE
1.-16. CELKOVÉ NÁKLADY PRÁCE	1 410,81	1 063,72	964,64	928,51	978,73	952,46	856,44	1 041,48
1.-7. PRIAME NÁKLADY	1 038,35	763,28	695,52	674,50	704,41	681,42	623,37	748,69
1. Mzdy	911,87	655,58	597,37	578,25	611,31	588,32	537,75	644,38
2. Náhrady mzdy	112,84	97,15	91,27	82,11	88,24	87,24	75,09	97,87
3. Platby do programu sporenia	0,93	0,10	0,24	0,04	0,09	0,01	0,08	0,08
4. Náhrady za pracovnú pohotovosť	2,90	2,00	1,77	2,05	2,12	3,28	2,19	4,07
5. Peňažné plnenia zo zisku po zdanení	3,35	5,53	2,78	10,91	1,26	1,74	7,62	1,77
6. Ostatné priame náklady zamestnancom	6,42	2,87	1,24	1,13	1,31	0,80	0,56	0,43
7. Odmeny učňom	0,05	0,04	0,84	0,02	0,08	0,02	0,07	0,09
8.-15. NEPRIAME NÁKLADY	373,67	300,59	269,49	254,43	274,54	272,93	233,36	293,27
8. Povinné príspevky na sociálne zabezpečenie	314,48	246,43	227,46	220,78	232,22	226,92	200,97	245,63
9. Nepovinné príspevky na sociálne zabezpečenie	8,69	6,33	4,68	4,17	5,23	4,97	3,79	6,78
10. Sociálne dávky	14,66	22,20	15,15	10,03	13,69	14,84	9,57	9,61
11. Príspevky na sociálne zabezpečenie učňov	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
12. Sociálne výhody	25,61	18,94	16,74	15,81	19,52	21,10	15,34	21,21
13. Náklady na školenie zamestnancov	7,33	4,57	3,77	2,69	2,64	3,85	2,14	5,40
14. Poplatky a sankcie súvisiace so mzdami	0,15	0,06	0,14	0,15	0,09	0,04	0,07	0,13
15. Ostatné nepriame náklady práce	2,74	2,06	1,55	0,80	1,15	1,21	1,48	4,51
16. SUBVENCIE	-1,21	-0,15	-0,37	-0,42	-0,23	-1,89	-0,30	-0,48

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce

2.2.3 Kolektívne vyjednávanie

Stav uloženia kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa na MPSVR SR a ich extenzia

Situáciu v oblasti kolektívneho vyjednávania v roku 2010 možno charakterizovať ako stabilnú. V roku 2010 bolo na MPSVR SR uložených spolu 17 kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa, z toho 12 kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa a 5 dodatkov ku kolektívnej zmluve vyššieho stupňa. MPSVR SR ďalej evidovalo celkovo 16 sporov o uzavretie kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa, z toho 12 sporov bolo riešených v konaní pred sprostredkovateľom a 3 spory v konaní pred rozhodcom. V jednom spore sa sporné strany nakoniec dohodli aj bez konania pred sprostredkovateľom. MPSVR SR neevidovalo za rok 2010 žiadne konanie o spor o plnenie záväzkov z kolektívnej zmluvy.

2.2.4 Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci

V roku 2010 v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bola schválená novela týchto právnych predpisov:

- - zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vykonaná zákonom č. 132/2010 Z. z. (účinnosť od 1. 5. 2010) a zákonom č. 136/2010 Z. z. (účinnosť od 1. 6. 2010),
- - nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 286/2004 Z. z., ktorým sa ustanovuje zoznam prác a pracovísk, ktoré sú zakázané mladistvým zamestnancom, a ktorým sa ustanovujú niektoré povinnosti zamestnávateľom pri zamestnávaní mladistvých zamestnancov vykonaná nariadením vlády SR č. 309/2010 Z. z. (účinnosť od 1. 9. 2010),
- - nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 272/2004 Z. z., ktorým sa ustanovuje zoznam prác a pracovísk, ktoré sú zakázané tehotným ženám, matkám do konca deviateho mesiaca po pôrode a dojčiacim ženám, zoznam prác a pracovísk spojených so špecifickým rizikom pre tehotné ženy, matky do konca deviateho mesiaca po pôrode a pre dojčiace ženy a ktorým sa ustanovujú niektoré povinnosti zamestnávateľom pri zamestnávaní týchto žien, vykonaná nariadením vlády SR č. 310/2010 Z. z. (účinnosť od 1. 9. 2010).

V roku 2010 boli schválené:

- - vyhláška MPSVR SR č. 45/2010 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri poľnohospodárskej práci (účinnosť od 1. 3. 2010),
- - vyhláška MPSVR SR č. 46/2010 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri lesnej práci a podrobnosti o odbornej spôsobilosti na výkon niektorých pracovných činností a na obsluhu niektorých technických zariadení (účinnosť od 1. 3. 2010).

V oblasti inšpekcie práce bol v roku 2010 zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňajú niektoré zákony, novelizovaný:

- - zákonom č. 52/2010 Z. z. (účinnosť od 1. 3. 2010),
- - zákonom č. 67/2010 Z. z. (účinnosť od 1. 4. 2010).

Pracovné úrazy

Podľa údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky v roku 2010 došlo v Slovenskej republike k 48 smrteľným pracovným úrazom, čo v porovnaní s rokom 2009 znamená nárast o 4 prípady. Najčastejšími príčinami smrteľných pracovných úrazov bolo ohrozenie inými osobami (odvedenie pozornosti a iné nebezpečné konanie). Zdrojmi smrteľných pracovných úrazov boli najmä používané dopravné prostriedky a tiež pracovné alebo cestné dopravné priestory ako zdroje pádov osôb.

V hodnotenom roku ďalej vzniklo celkom 1980 závažných pracovných úrazov, z toho s ťažkou ujmu na zdraví 159 a s pracovnou neschopnosťou dlhšou ako 42 dní 1 821. Ich najčastejšími zdrojmi boli pracovné alebo cestné dopravné priestory ako zdroje pádov osôb, ďalej bremená, materiál a predmety, ako aj stroje. Príčinou ich vzniku boli hlavne nedostatky

osobných predpokladov na výkon práce v čase úrazu (rôzne indispozície, nepozornosť a pod.) a jestvujúce bežné riziko práce.

Z členenia závažných pracovných úrazov vyplýva, že najvyšší podiel smrteľných pracovných úrazov sa v roku 2010 koncentroval v doprave a skladovaní (13 úrazov - 27,08 % všetkých), v priemyselnej výrobe (11 úrazov - 22,92 % všetkých) a vo veľkoobchode a maloobchode (6 úrazov - 12,5 % všetkých). Prípady ťažkej ujmy na zdraví a pracovnej neschopnosti dlhšej ako 42 dní boli najčastejšie registrované v priemyselnej výrobe (39 % všetkých), v doprave a skladovaní, veľkoobchode a maloobchode (spolu viac ako 20 % všetkých).

V roku 2010 v Slovenskej republike vzniklo celkom 9 765 registrovaných pracovných úrazov, čo je oproti roku 2009 pokles o takmer 280 prípadov.

Rizikové práce

V roku 2010 pokračoval trend znižovania počtu zamestnancov exponovaných škodlivými pracovnými faktormi, keď rizikové práce na Slovensku vykonávalo celkom 103 051 zamestnancov (z toho 23 403 žien). Na poklese sa podieľal aj pokles celkovej zamestnanosti a prepúšťanie kmeňových zamestnancov a ich prechod na živnosť. V roku 2010 sa počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce oproti roku 2009 znížil o 3 519 zamestnancov.

V pracovnom prostredí zo škodlivín dominoval hluk, ktorému bolo exponovaných 78 970 zamestnancov, tzn. 76,6 % zo všetkých zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, čo predstavuje oproti roku 2009 pokles počtu o 1 990 zamestnancov, ďalej prach, ktorému bolo exponovaných 19 555 zamestnancov (18,9 % zo všetkých exponovaných zamestnancov), chemické látky, ionizujúce žiarenie, vibrácie a chemické karcinogény.

Najviac zamestnancov bolo vystavených riziku v priemyselnej výrobe (74 321, z toho 13 880 žien) a v zdravotníctve a sociálnej pomoci (9 533 z toho 7 587 žien). Najvyšší podiel rizikovej práce žien (79,5 % z celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v danom ekonomickom odvetví) bol podobne, ako v minulých rokoch, v zdravotníctve.

Choroby z povolania

V roku 2010 bolo v Slovenskej republike hlásených 436 prípadov novovzniknutých chorôb z povolania a profesionálnych otráv. Oproti roku 2009 došlo k poklesu hlásených chorôb z povolania o 34 prípadov (7,3 %).

Najväčší podiel na chorobách z povolania má choroba kostí, kĺbov, šliach a nervov horných končatín z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia. Bolo hlásených 197 týchto profesionálnych ochorení. Druhým najčastejším profesionálnym ochorením je už niekoľko rokov choroba kostí, kĺbov, svalov, ciev a nervov horných končatín spôsobená prácou s vibrujúcimi nástrojmi, a tretím je porucha sluchu z hluku, ktorá tvorila 8,5 % hlásených chorôb z povolania v roku 2010.

3. SOCIÁLNA OCHRANA

Sociálnu ochranu na Slovensku zabezpečuje systém sociálneho zabezpečenia, ktorý pozostáva zo sociálneho poistenia, štátnej sociálnej podpory a sociálnej pomoci.

3.1 Sociálne poistenie

Sociálne poistenie zabezpečuje ochranu ekonomicky aktívneho obyvateľstva v prípade straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, potreby ošetrovania alebo opatrovania, tehotenstva alebo materstva, v prípade staroby alebo úmrtia, v prípade poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu, v prípade poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu alebo choroby z povolania, v prípade platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojenie nárokov zamestnanca a na úhradu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, a v prípade straty príjmu z činnosti zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činné osoby (ďalej len „SZČO“) v dôsledku straty zamestnania a na zabezpečenie príjmu v nezamestnanosti.

Systém sociálneho poistenia sa podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) člení na nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Rok 2010 priniesol mnohé opatrenia, ktoré umožnili zabezpečiť poistencom pri vzniku zákonom ustanovených sociálnych udalostí vyšší príjem, respektíve spravodlivejšie nastavenie podmienok nároku, čo posilnilo ich sociálnu ochranu.

V sledovanom období nadobudli účinnosť nasledovné opatrenia súvisiace so zákonom o sociálnom poistení:

- Opatrenie MPSVR SR č. 551/2009 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška dôchodkovej hodnoty na rok 2010. Dôchodková hodnota sa v roku 2010 zvýšila na 9,2246 € z 8,9955 € v roku 2009. Výška aktuálnej dôchodkovej hodnoty sa používa pri určení sumy dôchodku.
- Opatrenie MPSVR SR č. 413/2009 Z. z., ktorým sa ustanovuje percento zvýšenia dôchodkovej dávky v roku 2010. Od 1. januára 2010 sa dôchodkové dávky zvýšili o 3,05 %, čo predstavovalo zvýšenie na jeden dôchodok 8,17 € (na starobný dôchodok 9,74 €, predčasný starobný dôchodok 10,86 € a na invalidný dôchodok 7,52 €). O vyššie uvedené percento sa zvýšili aj úrazové dávky.
- Opatrenie MPSVR SR č. 164/2010 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok 2009, ktoré nadobudlo účinnosť 30. apríla 2010. Suma všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok 2009 bola 8 934 €.
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 409/2010 Z. z. o sumách vianočného príspevku v roku 2010. Niektorým poberateľom starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku, invalidného dôchodku, sociálneho dôchodku, samostatne vyplácaného vdovského dôchodku a vdoveckého dôchodku a sirotského dôchodku bol poskytnutý v decembri 2010 vianočný príspevok vo výške od 40,34 do 66,39 €. V porovnaní s mechanizmom vyplatenia vianočného príspevku v predchádzajúcich rokoch bolo použité efektívnejšie stupňovanie hraníc a súm vianočného príspevku, pričom nová koncepcia je výhodnejšia najmä pre nižšie príjmových dôchodcov. Celkový počet dôchodcov, ktorým bol vyplatený vianočný príspevok v roku 2010 bol 1 131 102 dôchodcov.

Zákon o sociálnom poistení prešiel v roku 2010 niekoľkými zmenami. V roku 2010 nadobudli účinnosť zákony č. 449/2008 Z. z., č. 108/2009 Z. z., č. 572/2009 Z. z. a č. 52/2010 Z. z.

Zákomom č. 108/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa ustanovilo, že pri určovaní minimálneho vymeriavacieho základu pre povinne nemocensky poistenú SZČO a povinne dôchodkovo poistenú SZČO, dobrovoľne nemocensky poistenú osobu, dobrovoľne dôchodkovo poistenú osobu a dobrovoľne poistenú osobu v nezamestnanosti sa

nebude používať minimálna mzda zamestnancov v pracovnom pomere odmeňovaných mesačnou mzdou, ale hodnota zodpovedajúca sume 44,2 % jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa platí poistné na jednotlivé podsystémy sociálneho poistenia. Predmetné opatrenie nadobudlo účinnosť 1. januára 2010, pričom výška minimálneho vymeriavacieho základu predstavovala 319,58 € (minimálna mzda bola na úrovni 307,70 €). V roku 2010 sa táto zmena dotkla približne 180 000 samostatne zárobkovo činných osôb povinne poistených na nemocenské poistenie a dôchodkové poistenie, 13 000 dobrovoľne dôchodkovo poistených osôb, 30 500 dobrovoľne poistených osôb v nezamestnanosti a 26 000 dobrovoľne nemocensky poistených osôb. Mesačne zaplatila na poistnom do Sociálnej poisťovne dotknutá SZČO o 3,60 € viac a dobrovoľne poistená osoba (v prípade platby všetkých druhov sociálneho poistenia) o 4,10 € viac v porovnaní s pôvodným právnym stavom. U SZČO však bol tento nárast kompenzovaný prechodne nižšou sadzbou poistného do rezervného fondu solidarity (2 % namiesto 4,75 %).

Vymeriavací základ, z ktorého platí štát poistné na dôchodkové poistenie a poistné do rezervného fondu solidarity za fyzickú osobu, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie podľa zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a fyzickú osobu, ktorá má podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osobe s ŤZP najmenej 140 hodín mesačne podľa zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v rozsahu najviac 12 rokov bude mesačne vo výške 44,2 % jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa platí na jednotlivé podsystémy sociálneho poistenia. Predmetné opatrenie sa v roku 2010 dotklo približne 23 000 poistencov štátu (poberatelia peňažného príspevku na opatrovanie a fyzické osoby vykonávajúce osobnú asistenciu), pričom štát za nich zaplatil mesačné poistné na dôchodkové poistenie o 3,10 € viac. Predmetná zmena sa v budúcnosti pozitívne prejaví na ich dôchodkových nárokoch.

Zákonom č. 449/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, sa s účinnosťou od 1. januára 2010 upravil počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok poistenca vo veku:

- do 20 rokov je menej ako jeden rok,
- nad 20 rokov do 24 rokov je najmenej jeden rok,
- nad 24 rokov do 28 rokov je najmenej dva roky,
- nad 28 rokov do 34 rokov je najmenej päť rokov,
- nad 34 rokov do 40 rokov je najmenej osem rokov,
- nad 40 rokov do 45 rokov je najmenej 10 rokov,
- nad 45 rokov je najmenej 15 rokov.

Predmetnou zmenou sa získaný počet rokov dôchodkového poistenia potrebných na vznik nároku na invalidný dôchodok zisťuje z obdobia pred vznikom invalidity, nielen z posledných 10 rokov pred jej vznikom, ako tomu bolo podľa právnych predpisov účinných do 31. decembra 2009. Poistencovi, ktorému nevznikol nárok na invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2010, z dôvodu, že nezískal potrebný počet rokov dôchodkového poistenia, a ktorý nesplnil podmienky nároku na starobný dôchodok alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok, Sociálna poisťovňa na žiadosť tohto poistenca znovu posúdi dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav a rozhodne o nároku na invalidný dôchodok a o jeho sume podľa zákona účinného od 1. januára 2010. Pri kvantifikácii tohto opatrenia sa predpokladalo, že v roku 2010 by sa malo priznať 14 700 invalidných dôchodkov, vďaka čomu sa celková suma vyplatených invalidných dôchodkov v roku 2010 mala zvýšiť o 35,3 mil. €.

Zákonom č. 52/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, došlo k zmierneniu podmienok nároku na dávku

v nezamestnanosti v získaní potrebného obdobia poistenia v nezamestnanosti na nárok na dávku v nezamestnanosti pred zaradením uchádzača o zamestnanie, žiadateľa o dávku v nezamestnanosti, do evidencie uchádzačov o zamestnanie na príslušnom úrade práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky z pôvodných troch rokov poistenia v nezamestnanosti získaných v posledných štyroch rokoch pred týmto zaradením na získanie dvoch rokov poistenia v nezamestnanosti v posledných troch rokoch pred zaradením uchádzača o zamestnanie, žiadateľa o túto dávku, do evidencie uchádzačov o zamestnanie na príslušnom úrade práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. Predmetná zmena nadobudla účinnosť 1. septembra 2010 a pri kvantifikácii sa predpokladal v roku 2010 nárast počtu vyplatených dávok v nezamestnanosti približne o 35 300 oproti rozpočtovaným, s priemernou výškou 304 €, čo znamená zvýšenie výdavkov Sociálnej poisťovne o 13,5 mil. €.

Prijatím zákona č. 572/2009 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, sa s účinnosťou od 1. februára 2010 do obdobia poistenia v nezamestnanosti na nárok na dávku v nezamestnanosti započítava obdobie prerušenia povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky. Zamestnancom, ktorí mali prerušené povinné poistenie v nezamestnanosti z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky sa toto prerušenie povinného poistenia v nezamestnanosti započíta ako obdobie povinného poistenia v nezamestnanosti, čo im po skončení rodičovskej dovolenky v prípade zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie umožní splniť jednu z podmienok nároku na dávku v nezamestnanosti. Pri kvantifikácii sa vplyvom vyššie uvedenej zmeny predpokladal v roku 2010 nárast počtu poberateľov dávky v nezamestnanosti o 11 400 osôb, s priemernou výškou 230 €, čo znamená zvýšenie výdavkov Sociálnej poisťovne o 10,9 mil. €.

3.1.1 Nemocenské poistenie

Nemocenské poistenie slúži na preklopenie sociálnych udalostí, ako napríklad dočasná pracovná neschopnosť, tehotenstvo, či materstvo. Zo systému nemocenského poistenia sa vyplácajú dávky, ktoré členíme na nemocenské (zamestnancovi poskytované spravidla až od jedenásteho dňa trvania dočasnej pracovnej neschopnosti), ošetrovné, materské a vyrovnávaciu dávku.

Podľa zákona č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov za prvých 10 dní trvania dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnancovi vypláca zamestnávateľ náhradu príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca a Sociálna poisťovňa poskytuje zamestnancovi nemocenské až od 11. dňa jeho dočasnej pracovnej neschopnosti.

Výdavky na nemocenské dávky¹² v roku 2010, hradené z rozpočtu Sociálnej poisťovne, boli v čiastke 338,46 mil. €. V porovnaní s rokom 2009 boli vyššie o 21,79 mil. € (index rastu 106,88 %). Nárast výdavkov bol najmä z dôvodu zvýšenia priemerných vyplácaných dávok. V roku 2010 boli priemerné mesačné počty prípadov zúčtovaných nemocenských dávok nasledovné:

- nemocenské 105 753 prípadov,
- ošetrovné 10 575 prípadov,
- vyrovnávacía dávka 82 prípadov,
- materské 20 093 prípadov.

Priemerný mesačný počet prípadov bol oproti roku 2009 nižší o 2 679 (najvyšší pokles priemerného počtu prípadov bol zaznamenaný na dávke nemocenské o 2 819 prípadov). Pokles počtu prípadov pri dávke nemocenské súvisí s oživením pracovného trhu a postupne zmierňujúcou sa hospodárskou krízou. Priemerné percento dočasnej pracovnej neschopnosti (ďalej len „DPN“) pre chorobu a úraz v roku 2009 bolo 4,02 % a v roku 2010 pokleslo na 3,94 % z priemerného počtu poistencov v danom roku (najnižšie priemerné percento DPN bolo

¹² Prehľad výdavkov základného fondu nemocenského poistenia (ZFNP) a nemocenských dávok v roku 2010 je uvedený v Prílohách ku kapitole 3.

v Bratislavskom kraji 2,29 % a najvyššie v Prešovskom kraji 6,05 %). Priemerná doba trvania práceneschopnosti v roku 2010 predstavovala 46,94 dní (najnižšia doba trvania 36,23 dní bola v Bratislavskom kraji a najvyššia 57,27 dní v Prešovskom kraji), čo znamenalo oproti roku 2009 nárast o 2,01 dňa.

Tabuľka č. 1 v prílohe ku kapitole 3 naznačuje pozitívny vývoj v priemernej výške vyplácaných nemocenských dávok, keď všetky dávky nemocenského poistenia v roku 2010 (s výnimkou vyrovnávacej dávky) zaznamenali oproti roku 2009 nárast o približne 10 %. Uvedené je spôsobené najmä vyšším vymeriavacím základom pre poberateľov nemocenských dávok v porovnaní s rokom 2009.

Tab. 3.1 Počet prípadov a priemerná výška nemocenských dávok v roku 2010

Dávka	Počet prípadov v roku 2010	Index 2010/2009	Priemerná výška dávky v roku 2010 (v €)	Index 2010/2009
Nemocenské	1 269 041	97,41	199	107,91
Ošetrovné	126 899	98,32	70	109,59
Vyrovňavacia dávka	989	93,74	47	102,45
Materské	241 112	101,61	318	111,04

Zdroj: Sociálna poisťovňa

3.1.2 Dôchodkové poistenie

Dôchodkové poistenie sa člení na starobné poistenie (poistenie na zabezpečenie príjmu v starobe a pre prípad úmrtia) a na invalidné poistenie (poistenie pre prípad poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu a pre prípad úmrtia). Zo systému dôchodkového poistenia sa poskytuje starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný dôchodok, vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok a sirotsky dôchodok.

K 31. decembru 2010 bolo vyplácaných 1 297 047 dôchodkových dávok (bez dôchodkov hradených štátom – napr. tzv. invalidov z mladosti, dôchodkov manželky, sociálnych dôchodkov, ako aj bez dôchodkov vyplácaných do cudziny a dôchodkov neprevzatých do automatizovanej evidencie). Dôchodkov neprevzatých do automatizovanej evidencie bolo 188 a dôchodkov vyplácaných do cudziny 14 309 (pozri tabuľky č. 2 až 5 v prílohe ku kapitole 3).

V porovnaní so stavom k 31. decembru 2009 bolo v decembri 2010 vyplatených¹³ o 26 222 dôchodkov viac, čo predstavuje medziročný nárast o 2,06 %. Počet vyplácaných starobných dôchodkov, vdoveckých dôchodkov, vdovských dôchodkov a sirotských dôchodkov zostal oproti roku 2009 na relatívne nezmenenej úrovni, invalidných dôchodkov bolo k 31. decembru 2010 vyplatených o 3 992 viac ako v decembri 2009, predčasných starobných dôchodkov bolo vyplatených menej až o 9 723. Rast počtu dôchodkov vyplácaných do zahraničia súvisí s členstvom v Európskej únii - voľný pohyb osôb v rámci únie.

¹³ Podrobnejšie štatistické údaje o počte poberateľov a výške jednotlivých dôchodkových dávok sú uvedené v Prílohách ku kapitole 3

Tab. 3.2 Počet vyplácaných dôchodkových dávok a priemerná výška dôchodkov (sólo) v roku 2010

Typ dôchodku	Počty vyplácaných dôchodkov* k:		Priemerná výška (sólo) dôchodku v €:	
	31.12.2010	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2009
Starobný (sólo + v súbehu) spolu	954 661	931 794	353	340
Predčasný starobný - // -	47 893	56 352	367	351
Invalidný - // -	208 338	208 347	255	249
Vdovský (sólo)	38 085	40 404	217	210
Vdovecký - // -	5 076	4 950	165	158
Sirotský	28 043	28 978	125	123
Spolu	1 287 592	1 270 825	X	X
Dôchodky neprevzaté do automatizovanej evidencie	188	200	X	X
Dôchodky vyplácané do cudziny	14 309	12 274	X	X

Zdroj: Sociálna poisťovňa

*Štatistické údaje sú vrátane súbehov.

V terminológii dôchodkových dávok znamená súbeh poberanie súčasne (súbežne) tzv. priameho dôchodku (starobného, predčasného starobného alebo invalidného) s nepriamym dôchodkom (vdovským dôchodkom alebo vdoveckým dôchodkom, prípadne súbehu invalidného dôchodku s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť do 70 % so sirotským dôchodkom).

Rok 2010 priniesol zvýšenie počtu novopriznaných predčasných starobných dôchodkov, pričom celkovo došlo k zníženiu počtu poberateľov predčasného starobného dôchodku oproti roku 2009. Zníženie počtu poberateľov predčasných starobných dôchodkov bolo spôsobené ich presunom medzi poberateľov starobného dôchodku po dovŕšení dôchodkového veku.

V roku 2010 sa pozitívny vývoj ekonomickej situácie podpísal aj na zlepšovaní sociálnej situácie. Sociálna poisťovňa vyplácala v priemere všetky dávky dôchodkového poistenia vyššie ako v roku 2009. Najvyšší nárast zaznamenali poberatelia invalidných dôchodkov, ktorí poberali invalidný dôchodok vyplácaný v súbehu s vdovským dôchodkom či vdoveckým dôchodkom, ale aj poberatelia predčasného starobného dôchodku, ktorým bol vyplácaný predčasný starobný dôchodok v súbehu s vdovským dôchodkom či vdoveckým dôchodkom.

Tab. 3.3 Priemerná výška dôchodkov v súbehu v rokoch 2009 a 2010

Druh dôchodku	Priemerná výška dôchodku* v €	
	rok 2009	rok 2010
starobný vyplácaný v súbehu s vdovským (ženy)	296	385
starobný vyplácaný v súbehu s vdoveckým (muži)	381	446
predčasný starobný vyplácaný v súbehu s vdovským (ženy)	303	418
predčasný starobný vyplácaný v súbehu s vdoveckým (muži)	374	470
invalidný vyplácaný v súbehu s vdovským (ženy)	225	362
invalidný vyplácaný v súbehu s vdoveckým (muži)	270	395

Zdroj: Sociálna poisťovňa

*priemerná výška vypočítaná z úhrnnej sumy oboch vyplácaných dôchodkov

Výdavky¹⁴ na (systémové) dávky dôchodkového poistenia v roku 2010 boli takmer 5,24 mld. €, čo predstavuje oproti roku 2009 nárast výdavkov o 4,17 %. Okrem toho štátom hradené dôchodkové dávky (dôchodok manželky, sociálny dôchodok, tzv. invalidný dôchodok z mladosti, zvýšenie pre bezvládnosť, zvýšenie dôchodku z dôvodu jediného zdroja príjmu, za odboj a rehabilitáciu, vrátane príplatkov za štátnu službu) predstavovali 44,5 mil. € (nárast oproti roku 2009 o 10,6 %). Výdavky na výplatu vianočného príspevku niektorým poberateľom dôchodku v roku 2010 predstavovali 60,7 mil. €.

K 31. decembru 2010 bolo zaznamenaných približne 6 140 poberateľov sólo starobných dôchodkov (t. j. 0,92 %) presahujúcich priemernú mesačnú mzdu v hospodárstve Slovenskej republiky (769 €). Relácia priemerného starobného sólo dôchodku vyplácaného k 31. decembru 2010 k priemernej mesačnej mzde za rok 2010 v hospodárstve Slovenskej republiky bola 45,84 % čo je približne rovnaká úroveň ako v roku 2009 (nárast o 0,2 p. b.).

3.1.3 Úrazové poistenie

Úrazové poistenie je poistením zamestnávateľa pre prípad poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu alebo choroby z povolania. Dávkami úrazového poistenia sú úrazový príplatok, úrazová renta, jednorazové vyrovnanie, pozostalostná úrazová renta, jednorazové odškodnenie, pracovná rehabilitácia a rehabilitačné, rekvalifikácia a rekvalifikačné, náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia, náhrada nákladov spojených s liečením a náhrada nákladov spojených s pohrebom.

Celková suma vyplatených dávok v roku 2010¹⁵ bola 39,3 mil. €, čo predstavuje 101,74 % výdavkov za rok 2009, ide teda o mierny medziročný nárast. Najpočetnejšia a finančne najnáročnejšia dávka je úrazová renta. Za rok 2010¹⁶ bolo vyplatených 73 490 úrazových rent, čo predstavuje oproti roku 2009 nárast o 5,1 %. Priemerná výška tejto dávky za rok 2010 bola 278,8 €, t. j. 104,53 % priemernej výšky z roka 2009. Rast úrovne tejto dávky je zaručený prostredníctvom každoročnej valorizácie. Na túto dávku bolo vynaložených 20,5 mil. € (52,1 % všetkých výdavkov základného fondu úrazového poistenia). Druhou najpočetnejšie vyplácanou dávkou bol úrazový príplatok v rozsahu 25 868 prípadov, čo však oproti roku 2009 predstavuje pokles o 9,0 %. Najvyššiu priemernú výšku na jeden prípad predstavovali dávky jednorazové odškodnenie (14 084 €) a jednorazové vyrovnanie (2 190 €) - jedná sa však o menej početné dávky.

3.1.4 Garančné poistenie

Garančné poistenie je poistením pre prípad platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojenie nárokov zamestnanca. Pri tomto druhu poistenia platí poistné len zamestnávateľ a poisteným je zamestnanec, pre prípad platobnej neschopnosti zamestnávateľa. Poistným plnením je napríklad náhrada mzdy, nárok na odstupné, ktoré patrí zamestnancovi pri skončení pracovného pomeru, nároky cestovných, sťahovacích a iných výdavkov, ktoré vznikli pri plnení pracovných povinností atď., ak zamestnávateľ nie je schopný plniť svoje záväzky voči zamestnancom z dôvodu, že sa stal platobne neschopným. Zároveň sa z garančného poistenia uhrádzajú príspevky na starobné dôchodkové sporenie nezaplatené zamestnávateľom do základného fondu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie v zákonom ustanovenej lehote. V rámci garančného poistenia nevystupuje ako subjekt samostatne zárobkovo činná osoba a vzhľadom na charakter poistných vzťahov nie je daná ani možnosť dobrovoľného poistenia na tomto druhu poistenia. Z garančného poistenia sa vypláca dávka garančného poistenia.

Za rok 2010 bolo vyplatených 6 048 dávok (pozri tabuľku č. 3.4), čo v porovnaní s rokom 2009 predstavuje pokles o 25,5 %. Celkový objem vyplatených prostriedkov na dávku garančného poistenia bol 8,6 mil. €, oproti predchádzajúcemu roku ide o 13,1 % pokles.

¹⁴ Prehľad výdavkov na dôchodkové dávky k 31. 12. 2010 je uvedený v Prílohách ku kapitole 3.

¹⁵ Prehľad výdavkov základného fondu úrazového poistenia (ZFUP) v roku 2010 je uvedený v Prílohách ku kapitole 3.

¹⁶ Priemerná výška a počet vyplatených dávok úrazového poistenia v roku 2010 sú uvedené v Prílohách ku kapitole 3.

Priemerná výška dávky za rok 2010 činila 1 418 €, čo predstavuje nárast o 16,6 % oproti roku 2009.

Tab. 3.4 Výdavky na dávku garančného poistenia, počet prípadov a priemerná výška dávky v € v roku 2010

Obdobie	Počet prípadov	Priemerná výška dávky v €	Výdavky na dávku garančného poistenia v tis. €
Január	346	1 060	362,9
Február	1220	1 575	1 920,7
Marec	742	1 333	982,8
Apríl	452	1 484	667,7
Máj	516	1 397	718,4
Jún	211	1 346	280,8
Júl	627	1 293	806,4
August	634	1 136	718,6
September	309	1 750	614,1
Október	574	1 621	937,7
November	320	1 386	441,3
December	97	1 305	126,6
Celkom	6 048	X	8 577,9
Priemer	504	1 418	714,81

Zdroj: Sociálna poisťovňa

3.1.5 Poistenie v nezamestnanosti

Poistenie v nezamestnanosti je poistením pre prípad straty príjmu z činnosti zamestnanca v dôsledku nezamestnanosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku nezamestnanosti. Z poistenia v nezamestnanosti sa vypláca dávka v nezamestnanosti.

V roku 2010 predstavoval priemerný mesačný počet poberateľov dávky¹⁷ v nezamestnanosti 43 002 osôb, t. j. viac ako desaťpercentný pokles oproti priemernému mesačnému počtu v roku 2009. Počet osôb, ktoré v roku 2010 boli poberateľmi dávky v nezamestnanosti predstavuje 150 142, z čoho bolo 69 314 žien (46,2 %) a 80 827 mužov (53,8 %). Z hľadiska vekovej štruktúry bol najväčší podiel poberateľov dávky v nezamestnanosti vo vekovej skupine 50 - 54 ročných (najväčšia skupina mužov poberateľov dávky v nezamestnanosti bola vo veku 25 – 34 rokov).

Výdavky na dávky v nezamestnanosti v roku 2010 boli v sume 150,7 mil. €, t. j. 87,3 % výdavkov za rok 2009. Priemerná mesačná výška dávky v roku 2010 bola 261 €, čo je o 5,5 % viac ako v roku 2009. Zníženie počtu poberateľov a výdavkov na dávku v nezamestnanosti oproti roku 2009 bolo spôsobené vyčerpaním celej dávky v nezamestnanosti počas celého podporného obdobia u viacerých poberateľov.

¹⁷ Podrobnejšie štatistiky o vyplatených dávkach v nezamestnanosti a poberateľoch v roku 2009 sú uvedené v Prílohách ku kapitole 3.

3.2 Dôchodkové sporenie

Dôchodkové sporenie v súčasnosti tvoria dva podsystémy, a to starobné dôchodkové sporenie a doplnkové dôchodkové sporenie:

- **II. pilier - starobné dôchodkové sporenie**, príspevkovo definované, financované prostredníctvom kapitalizácie, vykonávané dôchodkovými správcovskými spoločnosťami na základe zákona č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o starobnom dôchodkovom sporení“), ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2005.
- **III. pilier - doplnkové dôchodkové sporenie**, príspevkovo definované, financované prostredníctvom kapitalizácie, vykonávané doplnkovými dôchodkovými spoločnosťami na základe zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o doplnkovom dôchodkovom sporení“), ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2005.

3.2.1 Starobné dôchodkové sporenie

Cieľom zavedenia starobného dôchodkového sporenia bolo diverzifikovať riziká jednotlivých spôsobov financovania dôchodkových dávok, t. j. priebežného spôsobu financovania a kapitalizačného spôsobu financovania.

Starobné dôchodkové sporenie (II. pilier) je príspevkovo definované a financované z príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „príspevky“) odvádzaných na osobné dôchodkové účty sporiteľov. Každá fyzická osoba sa môže do šiestich mesiacov od svojho prvého dôchodkového poistenia rozhodnúť, či vstúpi do tohto systému, pričom má na výber jednu zo šiestich dôchodkových správcovských spoločností, ktoré vytvárajú a spravujú tri dôchodkové fondy (konzervatívny, vyvážený a rastový) s rôznou investičnou stratégiou. Príspevky sa platia na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici. Tieto príspevky Sociálna poisťovňa následne postupuje do príslušných dôchodkových správcovských spoločností. Výška príspevku predstavuje 9 % z vymeriavacieho základu sporiteľa. Príspevky sporiteľov investujú dôchodkové správcovské spoločnosti za účelom zhodnotenia, pričom majú nárok na odplatu za vedenie účtu vo výške 1 % z mesačného príspevku sporiteľa, odplatu za správu dôchodkového fondu vo výške maximálne 0,025 % priemernej mesačnej čistej hodnoty majetku v dôchodkovom fonde a odplatu za zhodnotenie v maximálnej výške 5,6 % zhodnotenia majetku v dôchodkovom fonde. Starobné dôchodkové sporenie obsahuje aj prvok garancií, ktorý zabezpečuje doplnenie majetku sporiteľov v prípade jeho znehodnotenia z majetku dôchodkovej správcovskej spoločnosti.

Zo systému starobného dôchodkového sporenia sa budú vyplácať starobné dôchodky a predčasné starobné dôchodky formou programového výberu s doživotným dôchodkom alebo formou doživotného dôchodku a pozostalostné dôchodky po zomretých poberateľoch starobných dôchodkov alebo predčasných starobných dôchodkov vyplácaných zo systému starobného dôchodkového sporenia.

V priebehu roka 2010 bol prijatý zákon č. 105/2010 Z. z., ktorým sa mení zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 27. marca 2010. Dôvodom na prijatie tohto zákona boli výhrady Európskej komisie smerujúce predovšetkým proti okliešteniu investičných parametrov na členské štáty eurozóny, pričom podstatou výhrad bola najmä diskriminácia tých členských štátov Európskej únie, ktoré nemajú zavedenú menu €. Schválenými zmenami došlo ku korekcii vytykaných nedostatkov a k odstráneniu diskriminačných prvkov, čím sa uvoľnili investičné podmienky a vytvoril sa širší priestor pre investovanie aj mimo rámca eurozóny.

K 31. decembru 2010 pôsobilo na trhu starobného dôchodkového sporenia 6 dôchodkových správcovských spoločností, ktoré spravovali celkom 18 dôchodkových fondov.

- Aegon, d.s.s., a.s., Bratislava,
- Allianz – Slovenská dôchodková správcovská spoločnosť, a.s., Bratislava,
- Axa d.s.s., a.s., Bratislava,

- ČSOB, d.s.s., a.s., Bratislava,
- ING dôchodková správcovská spoločnosť, a.s., Bratislava,
- VÚB Generali, d.s.s., a.s., Bratislava.

Nasledujúce tabuľky ukazujú čistú hodnotu majetku spravovaného jednotlivými dôchodkovými správcovskými spoločnosťami podľa druhu fondu a rozdelenie sporiteľov podľa fondov a dôchodkových správcovských spoločností.

Tab. 3.5 Rozdelenie majetku v dôchodkových fondoch starobného dôchodkového sporenia k 31.12.2010

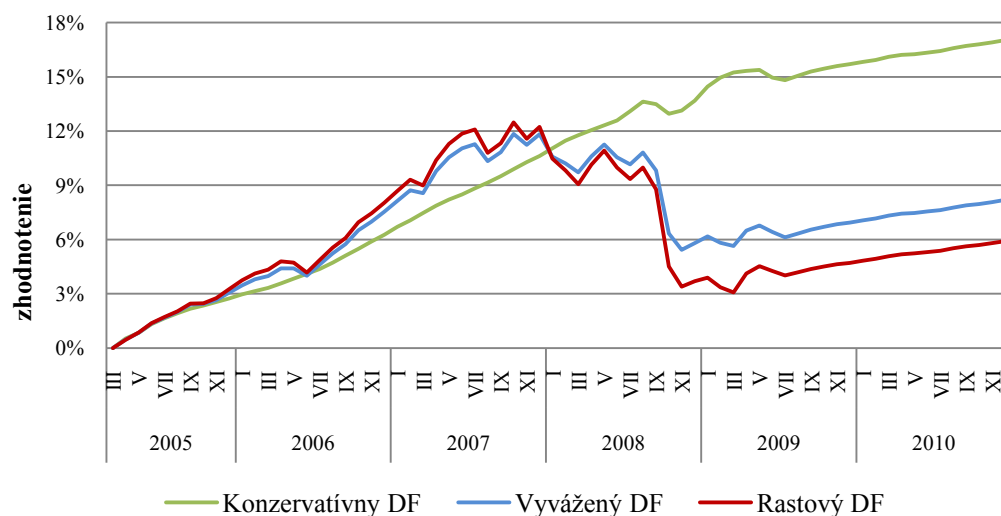
Dôchodková správcovská spoločnosť	konzervatívny dôchodkový fond	vyvážený dôchodkový fond	rastový dôchodkový fond	Spolu k 31.12.2010	Percentuálny podiel majetku
AEGON, d.s.s., a.s.	18,63	93,87	268,35	380,85	10,2 %
Allianz - Slovenská d.s.s., a.s.	57,37	368,24	750,31	1 175,92	31,6 %
AXA d.s.s., a.s.	34,98	255,94	712,68	1 003,60	27,0 %
ČSOB, d.s.s., a.s.	10,33	60,68	136,66	207,67	5,6 %
ING d.s.s., a.s.	15,26	125,75	270,20	411,21	11,1 %
VÚB Generali d.s.s., a.s.	32,45	197,66	308,48	538,59	14,5 %
Spolu	169,02	1 102,14	2 446,68	3 717,84	100,0 %
Percentuálny podiel majetku	4,5 %	29,6 %	65,8 %	100,0 %	

Zdroj: NBS

Sociálna poisťovňa postúpila v priebehu roka 2010 do dôchodkových fondov **príspevky** v hodnote **800,2 mil. €**, čo predstavuje oproti roku 2009 nárast o 2,6 %. Najväčší podiel na slovenskom trhu starobného dôchodkového sporenia v roku 2010 si zachovali spoločnosti Allianz – Slovenská d.s.s., a. s. a Axa d.s.s., a. s. Dominancia rastových fondov vo výške spravovaného majetku (65,8 %, pozri tabuľka č. 3.5) vyplýva najmä z najväčšieho počtu sporiteľov v týchto fondoch (68,4 %, pozri tabuľka č. 3.7). Od 1. júla 2009, t. j. od účinnosti zákona č. 137/2009 Z. z., ktorý zaviedol do systému starobného dôchodkového sporenia prvok garancií, dôchodkové správcovské spoločnosti zjednotili investičné stratégie všetkých dôchodkových fondov, v dôsledku čoho majú všetky typy fondov rovnaké zloženie (a tiež rovnakú výnosnosť). V roku 2010 sa štruktúra aktív v dôchodkových fondoch starobného dôchodkového sporenia nezmenila (grafy sú v prílohe ku kapitole 3), prevládali najmä krátkodobé investície (ako napr. krátkodobé cenné papiere a termínované vklady).

Vyššie uvedená legislatívna zmena sa prejavila aj na výnosnosti dôchodkových fondov. Na nasledujúcom grafe, ktorý zobrazuje vývoj aktuálnej hodnoty dôchodkovej jednotky, je od účinnosti predmetnej zmeny zrejme zmena investičných stratégií dôchodkových fondov a ich zjednotenie. O celkovej úrovni výnosnosti hovorí tabuľka č. 3.6, ktorá zobrazuje nominálne a reálne (po zohľadnení inflácie) zhodnotenie dôchodkových fondov.

Graf 3.1 Nominálne zhodnotenie dôchodkovej jednotky k 31.12.2010 (od marca 2005)

Výpočet: MPSVR SR

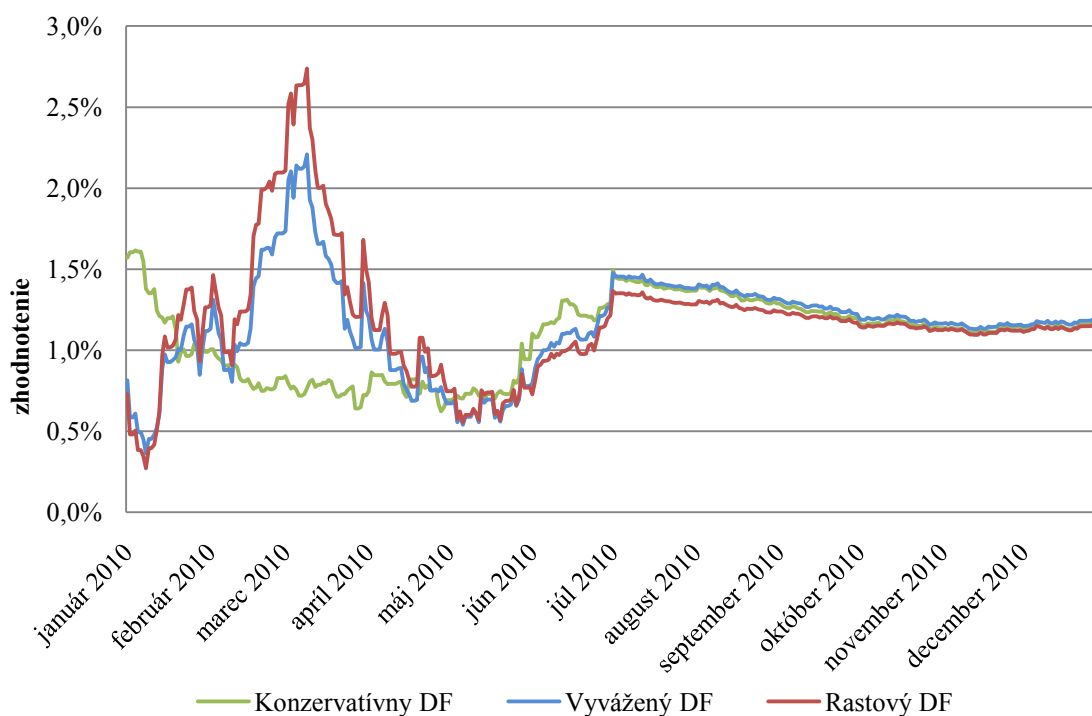
Tab. 3.6 Nominálne a reálne zhodnotenie dôchodkových fondov od marca 2005

Typ dôchodkového fondu	Zhodnotenie dôchodkových fondov k 31.10.2010	
	nominálne	reálne
Konzervatívny	17,0 %	0,78 %
Vyvážený	8,2 %	-6,83 %
Rastový	5,9 %	-8,78 %

Výpočet: MPSVR SR

Investovaním do krátkodobých finančných nástrojov sa dosiahla nízka ročná výnosnosť dôchodkových fondov, ktorá sa ku koncu roka pohybovala na úrovni 1,2 %. Vyšší ročný výnos, ktorý dosiahli dôchodkové fondy v prvej polovici roka, je iba následok veľmi nízkych hodnôt dôchodkovej jednotky na začiatku roka 2009. V reálnom vyjadrení (po zohľadnení inflácie sa ročný výnos na konci roka 2010 pohyboval na úrovni približne -0,1 %.

Graf 3.2 Medziročné nominálne zhodnotenie dôchodkovej jednotky v roku 2010

Výpočet: MPSVR SR

Počet sporiteľov starobného dôchodkového sporenia k 31.12.2010 bol 1 442 058 (tabuľka č. 3.7).

Medziročný nízky nárast o približne 7 tisíc sporiteľov bol pravdepodobne dôsledkom pasivity mladých ľudí pri rozhodovaní sa o zapojení do systému starobného dôchodkového sporenia.

Tab. 3.7 Počet sporiteľov v dôchodkových fondoch starobného dôchodkového sporenia k 31.12.2009

Dôchodková správcovská spoločnosť	konzervatívny dôchodkový fond	vyvážený dôchodkový fond	rastový dôchodkový fond	Spolu k 31.12.2010	Percentuálny podiel majetku
AEGON, d.s.s., a.s.	12 875	38 398	134 030	185 303	12,8 %
Allianz - Slovenská d.s.s., a.s.	21 912	127 697	294 303	443 912	30,8 %
AXA d.s.s., a.s.	12 737	84 627	276 886	374 250	26,0 %
ČSOB, d.s.s., a.s.	8 407	22 072	63 523	94 002	6,5 %
ING d.s.s., a.s.	7 276	38 905	101 501	147 682	10,2 %
VÚB Generali d.s.s., a.s.	14 213	66 167	116 529	196 909	13,7 %
Spolu	77 420	377 866	986 772	1 442 058	100,0 %
Percentuálny podiel majetku	5,4 %	26,2 %	68,4 %	100,0 %	

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Z hľadiska vekovej štruktúry sporiteľov¹⁸ v systéme starobného dôchodkového sporenia najväčšie zastúpenie majú sporitelia vo veku od 31 do 40 rokov, a to 42,77 % z celkového počtu sporiteľov, oproti roku 2009 sa veková štruktúra zásadne nezmenila.

¹⁸Graf vekovej štruktúry sporiteľov a rozdelenie sporiteľov podľa veku je uvedený v prílohe ku kapitole 3

Tab. 3.8 Rozdelenie sporiteľov podľa veku k 31. decembru 2010

veková hranica	počet sporiteľov	% podiel
do 20	1 406	0,10 %
od 21 do 30	365 356	25,34 %
od 31 do 40	616 819	42,77 %
od 41 do 50	386 248	26,78 %
od 51	72 229	5,01 %
Spolu	1 434 870	100,00 %

Výpočet: MPSVR SR

Najväčšie zastúpenie medzi sporiteľmi mali sporitelia s vymeriavacím základom do 663,88 € (61,4 %).

Tab. 3.9 Počet aktívnych sporiteľov podľa vymeriavacieho základu k 31.12.2010

Rozsah vymeriavacieho základu v €	Spolu k 31.12.2010	% podiel
do 331,94	223 361	22,1 %
331,98 - 663,88	397 712	39,3 %
663,92 - 995,82	213 037	21,1 %
995,86 - 1 327,76	89 512	8,9 %
1 327,79 - 1 659,70	37 488	3,7 %
1 659,73 a viac	50 112	5,0 %
Spolu sporitelia	1 011 222	100,0 %

Výpočet: MPSVR SR

Rozdiel medzi počtom sporiteľov v tabuľke 3.6 a 3.9 predstavuje takmer 431 tisíc osôb – tieto fyzické osoby možno označiť ako **neaktívnych sporiteľov**, to znamená, že k 31. decembru 2010 si neplatili príspevky na starobné dôchodkové sporenie z titulu zamestnanca, povinne poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby alebo dobrovoľne poistenej osoby a neplatil za nich príspevky ani štát z dôvodu výkonu zákonom vymedzených činností (starostlivosť o dieťa, opatrovanie) ani Sociálna poisťovňa, oproti roku 2009 počet vzrástol o približne 18 %, čo môže byť dôsledkom napr. vyššej miery nezamestnanosti.

3.2.2 Doplnkové dôchodkové sporenie

Doplnkové dôchodkové sporenie, predstavuje dobrovoľný, tzv. tretí pilier dôchodkového systému, v ktorom sú finančné prostriedky účastníkov spravované doplnkovými dôchodkovými spoločnosťami (ďalej len „DDS“).

Účelom doplnkového dôchodkového sporenia je umožniť účastníkovi doplnkového dôchodkového sporenia (ďalej len „účastník“) získať doplnkový dôchodkový príjem v starobe a doplnkový dôchodkový príjem v prípade skončenia výkonu prác, ktoré sú zaradené na základe rozhodnutia orgánu na ochranu zdravia do kategórie 3 alebo 4 alebo skončenia výkonu prác zamestnanca, ktorý je tanečný umelec alebo hudobný umelec, ktorý vykonáva profesiu hráča na dychový nástroj.

Účastníkom sa môže stať fyzická osoba, ktorá ku dňu uzatvorenia zmluvy o doplnkovom dôchodkovom sporení s DDS (účastnícka zmluva) dovŕšila najmenej 18 rokov veku. Zamestnávateľ nie je vo všeobecnosti povinný do tohto systému prispievať - s výnimkou účastníkov vykonávajúcich rizikové a zákonom o doplnkovom dôchodkovom sporení na ich

roveň postavené práce, pričom za týchto účastníkov uhrádzajú príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie ich zamestnávateľa povinne.

Prostredníctvom doplnkového dôchodkového sporenia si účastník sporí finančné prostriedky v DDS, ktorá tieto prostriedky investuje za účelom ich zhodnotenia. Výsledná suma dávky doplnkového dôchodkového sporenia závisí od výšky finančných prostriedkov, ktoré účastník a jeho zamestnávateľ počas celého obdobia sporenia do DDS odvedli a od miery ich zhodnotenia.

Z doplnkového dôchodkového sporenia sa po splnení podmienok ustanovených zákonom o doplnkovom dôchodkovom sporení a dávkovým plánom, ktorý je prílohou účastníckej zmluvy, vyplácajú tieto dávky doplnkového dôchodkového sporenia:

- a) doplnkový starobný dôchodok, a to vo forme
 1. doživotného doplnkového starobného dôchodku,
 2. dočasného doplnkového starobného dôchodku,
- b) doplnkový výsluhový dôchodok, a to vo forme
 1. doživotného doplnkového výsluhového dôchodku,
 2. dočasného doplnkového výsluhového dôchodku,
- c) jednorazové vyrovnanie,
- d) odstupné.

Národná banka Slovenska do 31. decembra 2010 udelila 5 povolení na vznik a činnosť doplnkovej dôchodkovej spoločnosti. Podľa zákona o doplnkovom dôchodkovom sporení vznikli a vykonávali činnosť do konca roku 2010 tieto doplnkové dôchodkové spoločnosti:

- AEGON, d.d.s., a.s., Bratislava,
- AXA d.d.s., a.s., Bratislava,
- Doplnková dôchodková spoločnosť Tatra banky, a.s., Bratislava,
- ING Tatra – Sympatia d.d.s., a.s., Bratislava,
- Stabilita, d.d.s., a. s., Košice.

Najvýznamnejšie zmeny v systéme doplnkového dôchodkového sporenia boli v sledovanom období uzákonené zákonom č. 557/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov. S účinnosťou od 1. januára 2010 sa v systéme doplnkového dôchodkového sporenia pristúpilo k zmenám, ktorých cieľom bolo zatriktívniť tento systém pre občanov a vybudovať z neho plnohodnotnú súčasť dôchodkového systému na Slovensku. Znížila sa horná hranicu odplaty za správu doplnkového dôchodkového fondu z 3 % priemernej ročnej čistej hodnoty majetku na 2,5 % a prijali sa ustanovenia, ktoré ju postupne, v priebehu desiatich rokov znížia na 1,98 %. Vo výplatných fondoch, a to vzhľadom na peňažný, investične nenáročný charakter týchto fondov a na skutočnosť, že ich účastníkmi sú už poberatelia dávok, tento druh odplaty sa znížil na maximálnu výšku 0,996 %.

Počet účastníkov vo fondoch doplnkového dôchodkového sporenia s nenulovým dôchodkovým účtom bol k 31.12.2010 približne 721 tisíc, čo predstavuje oproti roku 2009 pokles takmer o 10 %. Z dôvodu finančnej a hospodárskej krízy, zvýšenej miery nezamestnanosti účastníci ukončovali zmluvy o doplnkovom dôchodkovom sporení najmä formou odstupného a jednorazového vyrovnania, o čom hovorí tabuľka č. 3.11. Formu odstupného využili účastníci napriek skutočnosti, že si takouto formou mohli vybrať iba 80 % nasporeného majetku.

Napriek poklesu počtu účastníkov v doplnkových dôchodkových fondoch čistá hodnota majetku uvedených fondov vzrástla oproti roku 2009 na 1,145 mld. € k 31.12.2010, čo predstavuje nárast približne o 9 %. Jedným z dôvodov atraktivity účasti na doplnkovom dôchodkovom sporení bola a je participácia zamestnávateľov na príspevkoch svojich zamestnancov. K 31. decembru 2010 prispievali zamestnávateľa na doplnkové dôchodkové sporenie až 554 tisícom účastníkov oproti 166 tisícom účastníkov, ktorí si príspevky platili sami.

Príspevkové doplnkové dôchodkové fondy zaznamenali v roku 2010 len pomerne nízke priemerné zhodnotenie (tabuľka č. 3.10), čo je dôsledkom počítania priemernej výnosnosti z viacerých typov dôchodkových fondov. Výnosy jednotlivých príspevkových doplnkových dôchodkových fondov dosiahli ročný výnos vo výške od 0,22 % do 5,37 % (tabuľka č. 12 v Prílohe ku kapitole 3).

Tab. 3.10 Prehľad údajov o doplnkových dôchodkových fondoch k 31. decembru 2010

Spoločnosť	Čistá hodnota majetku v doplnkových dôchodkových fondoch			Výnosnosť príspevkových doplnkových dôchodkových fondov	Počet účastníkov
	Príspevkové doplnkové dôchodkové fondy (mil. €)	Výplátne doplnkové dôchodkové fondy (mil. €)	Spolu doplnkové dôchodkové fondy (mil. €)		
Aegon d.d.s., a.s.	3,27	0,02	3,3	0,22 %	3 746
Axa d.d.s., a.s.	148,00	0,12	148,1	2,31 %	130 272
DDS Tatra banky, a.s.	334,16	9,40	343,6	2,39 %	183 838
ING Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s.	420,88	11,54	432,4	0,72 %	292 686
Stabilita, d.d.s., a.s.	189,74	27,88	217,6	3,21 %	110 074
Spolu	1 096,06	48,96	1 145,0	1,88 %	720 616

Výpočet: MPSVR SR

Tab. 3.11 Prehľad dávok z doplnkového dôchodkového sporenia k 31.12.2010

Druh dávky	Suma (mil. €)	Počet poberateľov
Doplnkový starobný dôchodok	39,48 €	45 316
Doplnkový výsluhový dôchodok	1,21 €	6 307
Odstupné	29,84 €	30 664
Jednorazové vyrovnanie	58,77 €	28 780

Zdroj: ADDS

3.3 Štátna sociálna podpora

Podpora štátu rodinám sa uskutočňuje predovšetkým prostredníctvom systému štátnych sociálnych dávok, predstavujúci súbor peňažných plnení, ktorými sa štát podieľa na zvládnutí viacerých životných situácií, najmä rodín s nezaopatrenými deťmi, ale aj iným spôsobom - materská a rodičovská dovolenka a materské, daňový bonus. Štátne sociálne dávky prispievajú na krytie nákladov na výživu a iné osobné potreby detí a tiež nákladov, spojených s ďalšími sociálnymi udalosťami.

Systém štátnej sociálnej podpory pozostával v roku 2010 z nasledujúcich jednorazových a opakovaných dávok:

- prídavok na dieťa
- príplatok k prídavku na dieťa
- rodičovský príspevok
- príspevok rodičovi
- príspevok na starostlivosť o dieťa
- príspevok pri narodení dieťaťa

- príplatok k príspevku pri narodení
- príspevok rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri a viac detí alebo v priebehu dvoch rokov opakovane dvojčatá
- príspevok na pohreb

3.3.1 Prídavok na dieťa

Z hľadiska počtu poberateľov a objemu vyplatených finančných prostriedkov je prídavok na dieťa najrozsiahlejšou dávkou štátnej sociálnej podpory. Prijatím zákona č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení sa zaviedlo s účinnosťou od 1. januára 2004 paušálne poskytovanie prídavku na dieťa mesačne na každé nezaopatrené dieťa bez ohľadu na vek dieťaťa a príjem rodičov. Zároveň sa týmto zákonom s účinnosťou od 1. apríla 2004 zaviedlo vyplácanie prídavku na dieťa jediným platiteľom – úradmi PSVR.

Opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky z 1. decembra 2009 sa s účinnosťou od 1. januára 2010 upravila suma prídavku na dieťa z 21,25 € na 21,99 € a suma príplatku k prídavku na dieťa zo sumy 9,96 € na 10,31 €. Týmto opatrením sa taxatívne upravujú obidve sumy.

Tab. 3.13 Prídavok na dieťa

Prídavok na dieťa v roku 2010 a 2009		
Rok	Priemerný mesačný počet poberateľov prídavku na dieťa	Priemerný mesačný počet nezaopatrených detí
2010	706 328	1 195 233
2009	712 870	1 210 588

Zdroj: ÚPSVR

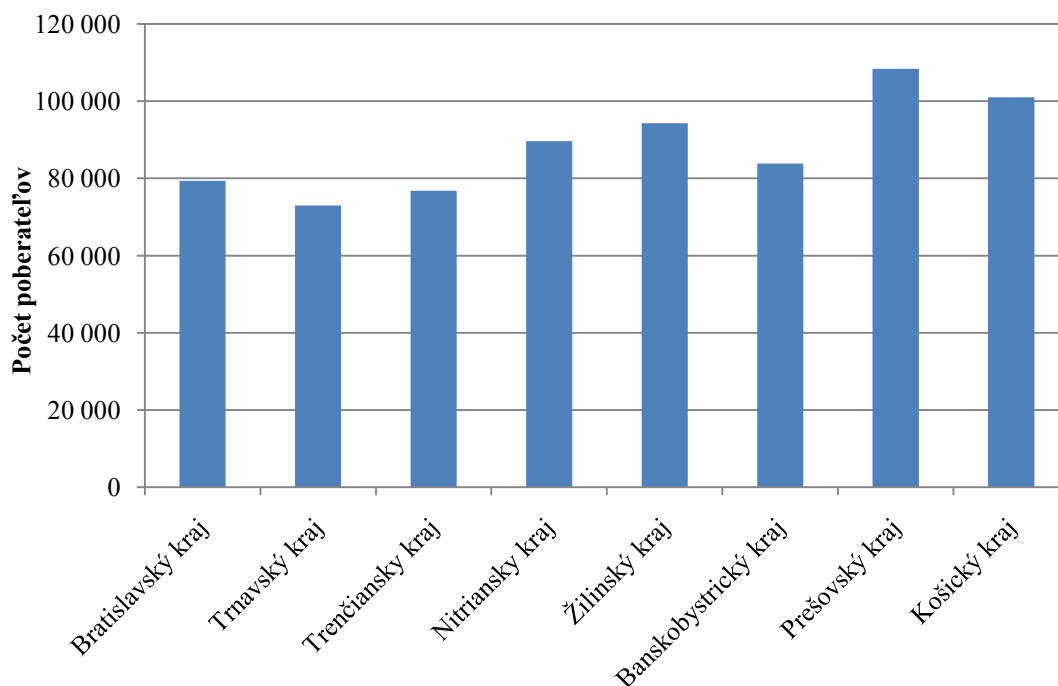
Priemerný mesačný počet poberateľov prídavku na dieťa v roku 2010 bol 706 328 poberateľov na 1 195 233 nezaopatrených detí. Priemerný mesačný počet poberateľov poklesol o 6 542 a priemerný mesačný počet nezaopatrených detí medziročne poklesol o 15 365 detí.

Suma vyplatená na prídavok na dieťa a príplatok k prídavku na dieťa v roku 2010 predstavovala 319 112 344 €, čo je oproti roku 2009 nárast o cca 9,8 mil. €.

V záujme účelného využívania finančných prostriedkov štátneho rozpočtu na výplatu prídavku na dieťa umožňuje zákon č. 600/2003 Z. z. v prípade, ak oprávnená osoba nevyužíva prídavok na dieťa na výchovu a výživu nezaopatreného dieťaťa, rozhodnúť o zastavení výplaty prídavku na dieťa oprávnenej osobe (rodičovi alebo osobe, ktorej bolo dieťa zverené do náhradnej starostlivosti) a o jeho poukazovaní tzv. osobitnému príjemcovi:

- ďalšej oprávnenej osobe,
- obci, v ktorej má nezaopatrené dieťa trvalý alebo prechodný pobyt,
- zariadeniu sociálnych služieb, v ktorom je nezaopatrené dieťa umiestnené.

Graf 3.3 Priemerný mesačný počet poberateľov prídavku na dieťa v jednotlivých krajoch SR v roku 2010

Zdroj: ÚPSVR

Rovnako sa prídavok na dieťa poskytuje obci aj v tom prípade, ak z písomnej informácie o školskej dochádzke poskytovanej školou vyplynie, že dieťa zanedbáva plnenie povinnej školskej dochádzky.

Počet detí, na ktoré sa prídavok na dieťa poukazyval obci, predstavoval priemerne mesačne 8 210 detí. Oproti roku 2009 sa znížil priemerný mesačný počet detí, na ktoré sa vyplácal prídavok na dieťa prostredníctvom obce o 558 detí. Súvisí to predovšetkým s poukazovaním prídavku na dieťa obci v dôsledku záškoláctva.

Najpočetnejšou skupinou rodín, ktorým sa poskytoval prídavok na dieťa v roku 2010, boli jednodetné rodiny, ktoré tvorili 49,4 % z celkového počtu 706 328 rodín. Z poberateľov prídavku na dieťa bolo v roku 2010 najviac matiek, priemerne mesačne 450 629 (predstavovali 63,8 % z celkového počtu poberateľov).

Tab. 3.14 Rodiny, ktorým sa poskytoval prídavok na dieťa podľa počtu detí

Rok / Počet	2009	2010
jednodetné	348 127	348 861
	48,9 %	49,4 %
dvojdetné	274 675	269 933
	38,5 %	38,2 %
trojdetné	63 599	62 392
	8,9 %	8,8 %
4 a viacdetné	25 690	25 143
	3,6 %	3,6 %

Zdroj: ÚPSVR

3.3.2 Príplatok k prídavku na dieťa

Zákon č. 532/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1.1.2008 zaviedol do praxe príplatok k prídavku na dieťa, ktorého výška bola v roku 2010 v sume 10,31 € rodičom, ktorí poberajú starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný dôchodok pri percentuálnom poklese schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, alebo výsluhový dôchodok po dovŕšení veku na nárok na starobný dôchodok (62 rokov), nevykonávajú zárobkovú činnosť a nebol im priznaný daňový bonus.

Za oprávnenú osobu na uplatnenie nároku na príplatok k prídavku na dieťa sa považuje rodič dieťaťa alebo osoba, ktorej bolo nezaopatrované dieťa zverené do náhradnej starostlivosti. Zákon ustanovuje, že príplatok k prídavku na dieťa je možné oprávnenej osobe poskytnúť len v prípade, ak sa na nezaopatrované dieťa, na ktoré sa oprávnenej osobe poskytuje prídavok na dieťa, neprizná daňový bonus podľa § 33 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.

V roku 2010 bol priemerný mesačný počet poberateľov príplatku k prídavku na dieťa 4 033 poberateľov, čo činí oproti roku 2009 nárast priemerne mesačne o 97 poberateľov.

3.3.3 Rodičovský príspevok

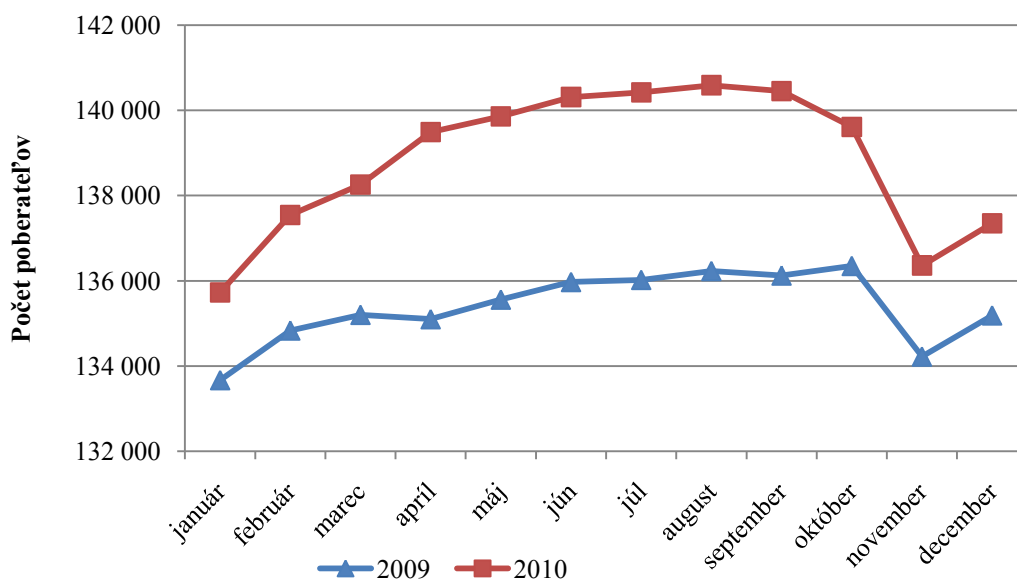
S účinnosťou od 1. januára 2010 vstúpil do platnosti nový zákon č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Týmto zákonom sa zaviedli dve výšky súm rodičovského príspevku a to:

- 164,22 € mesačne
- 256 € mesačne do dvoch rokov veku dieťaťa pre tých rodičov, ktorým sa pred vznikom nároku na rodičovský príspevok vyplácalo materské alebo ktorí boli v posledných dvoch rokoch pred narodením dieťaťa najmenej 270 dní nemocensky poistení. V prípade, ak rodič po dvoch rokoch veku dieťaťa zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa osobne, rodičovský príspevok mu počas tohto obdobia patrí vo výške 164,22 €.

V roku 2010 sa poskytoval rodičovský príspevok v plnej výške iba rodičom, ktorí sa riadne starali o dieťa a nevykonávali zárobkovú činnosť. V prípade, že vykonávali zárobkovú činnosť a dieťa zverili do starostlivosti inej fyzickej alebo právnickej osoby, mali možnosť požiadať o príspevok na starostlivosť o dieťa.

Graf 3.4 Vývoj celkového počtu poberateľov rodičovského príspevku v SR v rokoch 2009 a 2010

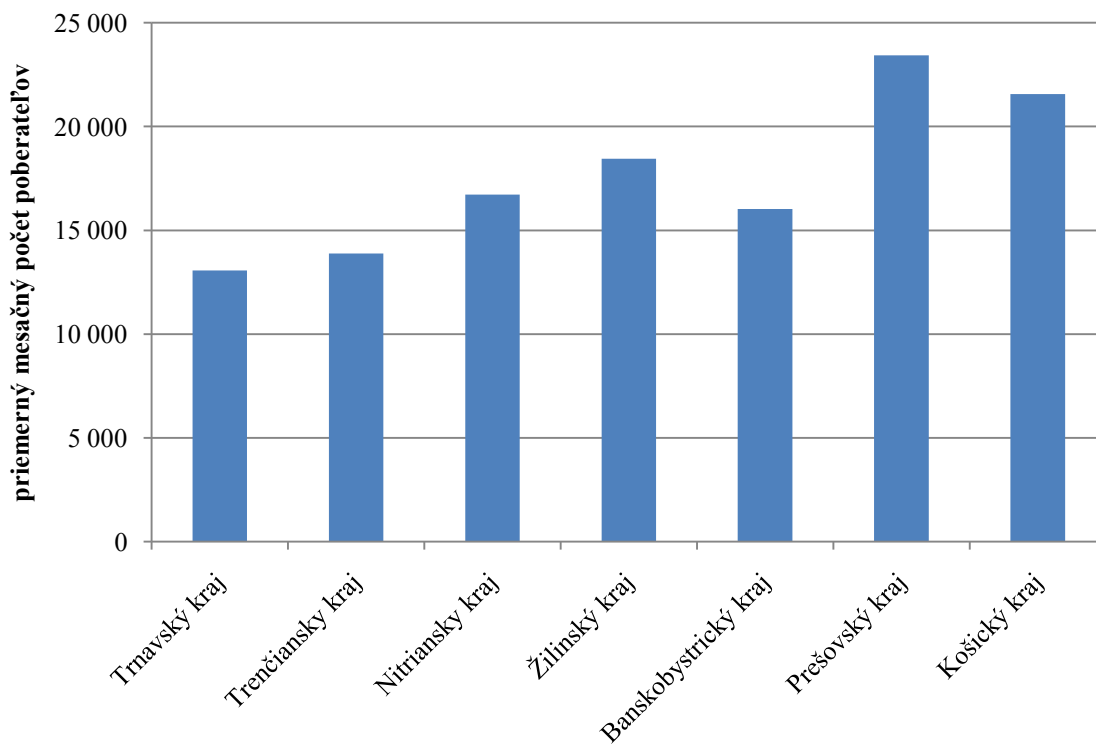

Zdroj: ÚPSVR

V roku 2010 bol rodičovský príspevok poskytnutý priemerne 138 830 poberateľom mesačne, čo je oproti roku 2009 nárast v priemernom mesačnom počte o 3 456 poberateľov. Z celkového počtu poberateľov bolo cca 44 872 poberateľov, ktorým sa vyplácal vyšší rodičovský príspevok.

V roku 2010 bolo na rodičovský príspevok vyplatených spolu približne 331 227 tis. €.

Graf 3.5 Priemerný počet poberateľov rodičovského príspevku v jednotlivých krajoch SR v roku 2010

Zdroj: ÚPSVR

Týmto zákonom sa zaviedol aj nový jednorazový príspevok rodičom, ktorí sa rozhodnú pre návrat na trh práce a na začatie vykonávania zárobkovej činnosti ešte pred skončením nároku na rodičovský príspevok. Výška tohto príspevku je 25 % zo súčtu súm rodičovského príspevku, na ktorý by mal rodič nárok z dôvodu riadnej starostlivosti o dieťa, za ktorú by sa jej poskytoval rodičovský príspevok.

V roku 2010 bol príspevok rodičovi vyplatený cca 463 poberateľom v sume 3 381 692 €. Príspevok rodičovi bol zrušený k 1. januáru 2011 zákonom č. 513/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov a o zmene a doplnení zákona č. 561/2008 Z. z. o príspevku na starostlivosť o dieťa a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 571/2009 Z. z.

3.3.4 Príspevok na starostlivosť o dieťa

V januári 2009 vstúpil do platnosti zákon č. 561/2008 Z. z. o príspevku na starostlivosť o dieťa a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Poskytovaním príspevku na starostlivosť o dieťa štát prispieva rodičovi alebo fyzickej osobe, ktorej je dieťa zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov na úhradu výdavkov vynaložených na starostlivosť o dieťa.

Poskytovanie príspevku na starostlivosť o dieťa v nadväznosti na štátnu sociálnu dávku – rodičovský príspevok umožňuje rodine vybrať si z viacerých alternatív podpory štátu určenej rodičom na starostlivosť o dieťa do troch rokov veku, resp. do šesť rokov veku. Príspevok vytvára pre rodičov priestor na voľbu takej formy starostlivosti o dieťa v priebehu jeho prvých troch rokov života, ktorá najviac zodpovedá aktuálnym potrebám dieťaťa alebo rodiča, pričom akceptuje aj rozhodnutie rodiča vykonávať zárobkovú činnosť alebo sa zúčastňovať na vzdelávacích aktivitách formou stredoškolského štúdia alebo vysokoškolského štúdia, resp. doktorandského štúdia. Po zavedení príspevku na starostlivosť o dieťa od 1. januára 2009 si môže rodič vybrať medzi rodičovským príspevkom a príspevkom na starostlivosť o dieťa podľa toho, ktorá dávka viac vyhovuje potrebám jeho rodiny. V priebehu prvých troch rokov od narodenia dieťaťa môže rodič podľa potreby aj viackrát prejsť z rodičovského príspevku na príspevok na starostlivosť o dieťa a opačne. Zároveň sa vylučuje možnosť poskytovať rodičovi súčasne obidve dávky.

Predpokladané čerpanie finančných prostriedkov na zákon o príspevku na starostlivosť o dieťa je riešené v rámci rozpočtu kapitoly MPSVR SR a v rámci prostriedkov zo zdroja EÚ a zdroja na spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu na OP ZaSI, poskytovaných formou národného projektu. Proces udeľovania akreditácie

V roku 2010 bol príspevok na starostlivosť o dieťa poskytnutý priemerne mesačne 3 428, čo je o 2 323 poberateľov viac ako v roku 2009.

3.3.5 Príspevok pri narodení dieťaťa

Príspevok pri narodení dieťaťa je jednorazová dávka štátnej sociálnej podpory, legislatívne upravená zákonom č. 235/1998 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa, o príspevku rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri deti alebo viac detí alebo ktorým sa v priebehu dvoch rokov opakovane narodili dvojčatá a ktorým sa menia ďalšie zákony.

Dávkou štát prispieva rodičom na pokrytie výdavkov spojených so zabezpečením nevyhnutných potrieb novorodenca.

Príspevok pri narodení bol v roku 2010 vo výške 151,37 €. Ak sa súčasne narodili 3 deti alebo viac detí a najmenej dve z nich sa dožili 28 dní (na základe novely platnej od 1.11.2005), zvýšil sa príspevok o jednu polovicu vyššie uvedenej sumy na každé dieťa.

Tab. 3.15 Príspevok pri narodení dieťaťa v roku 2010 a 2009

Rok	Počet poberateľov príspevku pri narodení dieťaťa	Počet poberateľov zvýšeného príspevku
2010	56 736	777
2009	56 533	733

Zdroj: ÚPSVR

V roku 2010 bol príspevok pri narodení dieťaťa poskytnutý 56 736 poberateľom, čo je o 203 poberateľov viac ako v roku 2009. Finančné prostriedky vyplatené na príspevok pri narodení dieťaťa a zvýšený príspevok pri narodení dosiahli sumu približne 8 834 tis. €, pričom v roku 2009 bolo na príspevok pri narodení vyplatených cca 8 797 tis. €.

3.3.6 Príplatok k príspevku pri narodení dieťaťa

Príplatok k príspevku pri narodení dieťaťa je s účinnosťou od 1.1.2007 štátna sociálna dávka, ktorou štát pripláca na zvýšené výdavky spojené so zabezpečením nevyhnutných potrieb dieťaťa, ktoré sa matke narodilo ako prvé dieťa a ktoré sa dožilo aspoň 28 dní. S účinnosťou od januára 2009 sa príplatok k príspevku pri narodení poskytuje aj na druhé a tretie dieťa.

V roku 2010 bola výška príplatku k príspevku pri narodení 678,49 €. Príplatok bol vyplatený spolu 50 895 poberateľom, čo je o 4 232 poberateľov viac ako v roku 2009. Finančné prostriedky vyplatené na tento príplatok dosiahli v roku 2010 sumu približne 35 045 tis. €.

3.3.7 Príspevok rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri a viac detí

Príspevok rodičom je dávka štátnej sociálnej podpory, ktorou štát prispieva raz za rok rodičom alebo oprávneným osobám na zvýšené výdavky spojené so starostlivosťou o súčasne narodené 3 deti alebo viac detí alebo v priebehu dvoch rokov o opakovane narodené dvojčatá alebo viac detí súčasne.

Výška príspevku rodičom na jedno dieťa sa v roku 2010 nemenila a bola nasledovná:

- do 6 rokov veku - 81,99 €
- od 6 do 15 rokov veku – 101,25 €
- 15 roční – 107,55 €

V roku 2010 bolo 126 poberateľov tohto príspevku, čo je oproti roku 2009 nárast o troch poberateľov. V roku 2010 sa na tento príspevok vyplatila suma vo výške cca 37 207 €, pričom v roku 2009 bola na tento príspevok vyplatená suma vo výške 35 793 €.

3.3.8 Príspevok na pohreb

Príspevok na pohreb je s účinnosťou od 1. januára 1999 jednorazová dávka štátnej sociálnej podpory, legislatívne upravená zákonom č.238/1998 Z. z. o príspevku na pohreb. Uvedenou dávkou štát finančne prispieva na úhradu výdavkov spojených so zabezpečením pohrebu zomrelého.

V roku 2010 ostala výška príspevku na pohreb nezmenená, a to 79,67 €. Príspevok bol v roku 2010 vyplatený spolu 51 060 občanom, čo je o 468 poberateľov viac ako v roku 2009.

Finančné prostriedky vyplatené na tento príspevok dosiahli sumu približne 4 114 tis. €. Počet poberateľov príspevku je ovplyvnený len demografickým ukazovateľom – úmrtnosťou obyvateľov, ktorí majú na území Slovenskej republiky trvalý alebo prechodný pobyt.

3.4 Sociálna pomoc

Prehľad čerpania výdavkov v roku 2010 na sociálnu pomoc (t. j. na pomoc v hmotnej núdzi, na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia, na podporu náhradnej starostlivosti o deti pod.) z rozpočtu kapitoly MPSVR SR je uvedený v tabuľke č. 36 v prílohe ku kapitole 3.

3.4.1 Dávka v hmotnej núdzi

Pomoc v hmotnej núdzi rieši zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zákon vychádza z filozofie motivácie a poskytnutia perspektívy jednotlivcovi a jeho rodine. Cieľom zákona je zabezpečiť základné životné podmienky a poskytnúť pomoc v hmotnej núdzi za aktívnej účasti občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú.

Formami pomoci v hmotnej núdzi sú dávka v hmotnej núdzi (ďalej len „dávka“), ktorá je poskytovaná na jednej zo šiestich úrovni a príspevky k dávke v hmotnej núdzi (ďalej len „príspevky“). Dávka a príspevky sú poskytované občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú za podmienok taxatívne vymedzených v zákone o pomoci v hmotnej núdzi.

Sumy dávky v hmotnej núdzi: od 1.9.2009

- 60,50 € jednotliviec,
- 115,10 € jednotliviec s 1- 4 deťmi,
- 168,20 € jednotliviec s viac ako 4 deťmi,
- 105,20 € dvojica bez detí,
- 157,60 € dvojica s 1- 4 deťmi,
- 212,30 € dvojica s viac ako 4 deťmi.

Sumy príspevkov k dávke v hmotnej núdzi : od 1.9.2009

- 2 € na zdravotnú starostlivosť,
- 63,07 € aktivačný príspevok,
- 63,07 € ochranný príspevok,
- 55,80 € jednotliviec príspevok na bývanie,
- 89,20 € rodina príspevok na bývanie.

V roku 2010 sa dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke v hmotnej núdzi nevalorizovali.

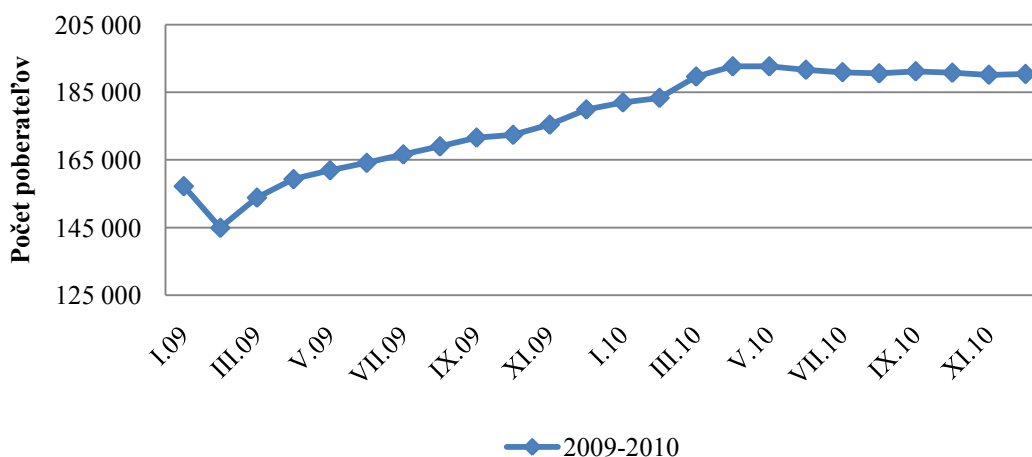
V roku 2010 bolo priemerne mesačne evidovaných 189 653 poberateľov dávky a príspevkov k dávke, čo v porovnaní s rokom 2009 predstavuje nárast o 15,14 %. Celkový priemerný počet občanov v hmotnej núdzi v roku 2010 bol 372 744. V porovnaní s rokom 2009 predstavuje nárast o 8 000 občanov t.j. nárast o 2,73 %. Na dávku v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke boli v roku 2010 poskytnuté finančné prostriedky vo výške 283 238 792 €. Priemerná výška mesačnej dávky a príspevkov v roku 2010 dosiahla výšku 124,28 €, čo v porovnaní s rokom 2009 predstavuje nárast o 6,16 €.

V roku 2010 bol priemerný mesačný počet poberateľov dávky a príspevkov k dávke, ktorí sú v evidencii uchádzačov o zamestnanie 123 693. V porovnaní s rokom 2009 bol zaznamenaný nárast v priemernom mesačnom počte o 24 092 poberateľov (nárast o 24,18 %). Z nižšie uvedeného grafického znázornenia vývoja počtu poberateľov vyplýva, že v priebehu roku 2010 si vývoj počtu poberateľov zachoval celoročne stúpajúci trend, ktorý sa odvíjal od rastu miery nezamestnanosti.

Tab. 3.16 Počet poberateľov DHN a príspevkov, čerpanie finančných prostriedkov v rokoch 2009 - 2010

	2009	2010
počet poberateľov celkom	164 707	189 653
z toho UoZ	99 601	123 693
Poskytnuté finančné prostriedky celkom v €	233 476 159	283 238 792
Priemerná výška dávky a príspevkov k dávke v €	117,97	124,28

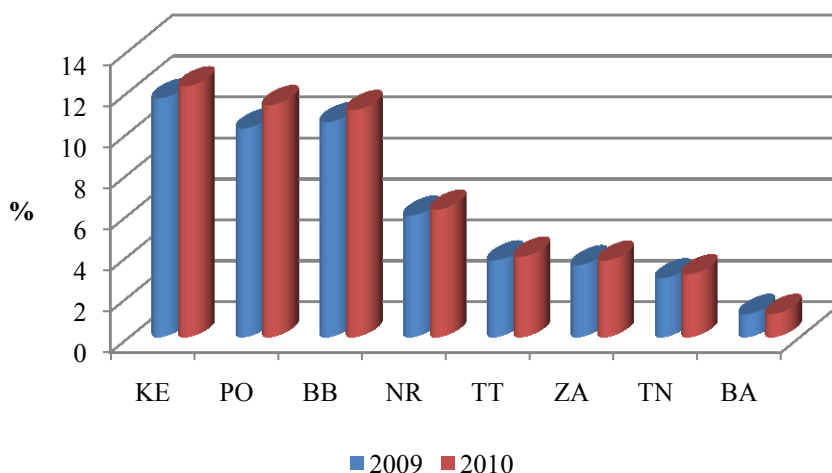
Graf 3.6 Vývoj počtu poberateľov dávky a príspevkov v priebehu rokov 2009 a 2010

Zdroj: APV ISOP

Ku koncu roka 2010 bolo v systéme pomoci v hmotnej núdzi 375 839 spolu posudzovaných osôb, čo predstavovalo 6,94 % - ný podiel z celkového počtu obyvateľov Slovenska. V porovnaní s rokom 2009 v systéme pomoci v hmotnej núdzi došlo k nárastu podielu spolu posudzovaných osôb z celkového počtu obyvateľov o 0,43 p.b.

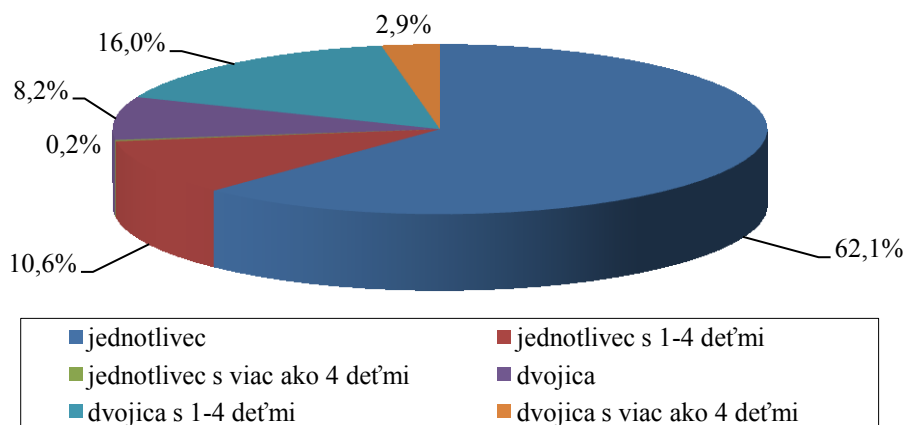
Graf 3.7 Podiel osôb v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov v % v jednotlivých regiónoch (ku koncu roka)

Zdroj: APV ISOP

Najvyšší podiel osôb v hmotnej núdzi z celkového počtu obyvateľov v systéme pomoci v hmotnej núdzi za sledované obdobie (ku koncu roka) bol v Košickom kraji (12,24 %), v Prešovskom kraji (11,32 %) a v Banskobystrickom kraji (11,08 %). Najnižší podiel vykazoval Bratislavský kraj, a to 1,13 %.

Graf 3.8 Percentuálne zastúpenie jednotlivých skupín poberateľov dávky a príspevkov v roku 2010

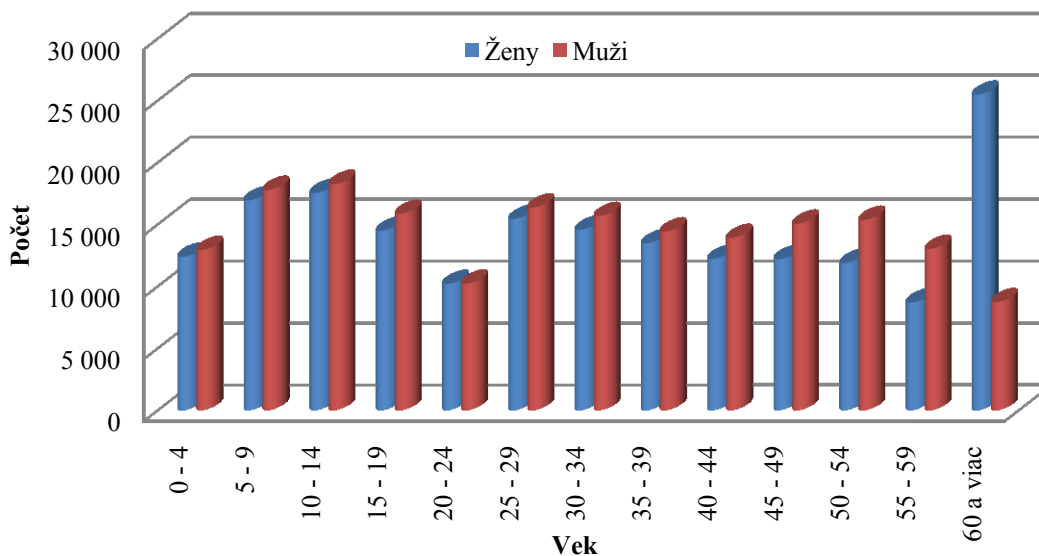

Zdroj: APV ISOP

V porovnaní s rokom 2009 bol v roku 2010 zaznamenaný nárast vo všetkých štruktúrovaných skupinách nasledovne: u jednotlivcov nárast o 14,66 %, jednotlivcov s 1 – 4 deťmi o 15,39 %, jednotlivcov s viac ako 4 deťmi o 18,94 %, dvojíc o 8,61 %, dvojíc s 1 – 4 deťmi o 20,72 % a u dvojíc s viac ako 4 deťmi o 12,98 %.

Z celkového počtu osôb evidovaných v systéme pomoci v hmotnej núdzi bolo 50,28 % mužov a 49,72 % žien. V porovnaní s rokom 2009 došlo k zmene pomeru žien a mužov, v prípade žien išlo o pokles a u mužov o nárast o 1,28 p.b. Nasledujúci graf znázorňuje počet týchto osôb podľa pohlavia v danej vekovej skupine. Výrazný podiel je vo vekovej skupine 60 a viac, kde je výraznejší podiel žien ako mužov. Tento stav pretrváva od r. 2006.

Graf 3.9 Poberatelia dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke so spoločne posudzovanými osobami podľa veku a pohlavia v roku 2010

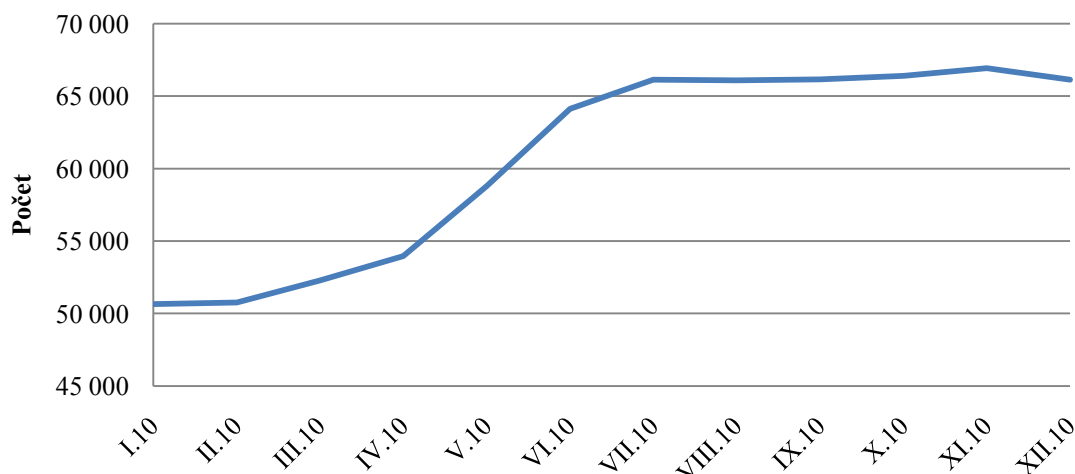

Príspevky k dávke v hmotnej núdzi. Občanom v hmotnej núdzi, ktorí splnili podmienky nároku na pomoc v hmotnej núdzi sa poskytuje dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke v hmotnej núdzi. Dávka v hmotnej núdzi je štruktúrovaná podľa počtu spoločne posudzovaných osôb a v prípade príspevkov podľa ich špecifického účelu.

Príspevok na zdravotnú starostlivosť. Podmienkou nároku na príspevok na zdravotnú starostlivosť je splnenie podmienok nároku na dávku. Príspevok na zdravotnú starostlivosť patrí občanovi a fyzickým osobám, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú a na výdavky spojené s náhradou za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti. V roku 2010 bol priemerný mesačný počet poberateľov príspevku na zdravotnú starostlivosť 366 963. V porovnaní s rokom 2009 bol zaznamenaný nárast v priemernom mesačnom počte o 52 536 (nárast o 16,70 %).

Aktivačný príspevok patrí občanovi v hmotnej núdzi počas zvyšovania kvalifikácie, počas vzdelávania a prípravy pre trh práce evidovaného uchádzača o zamestnanie a počas vykonávania menších obecných služieb. Na aktivačný príspevok má nárok i dlhodobo evidovaný občan, ktorý sa zamestná alebo začne vykonávať samostatne zárobkovú činnosť. Tento občan má nárok na aktivačný príspevok šesť mesiacov. Podmienkou pre poskytnutie je aj príjem zo závislej činnosti najmenej na úrovni minimálnej mzdy a najviac na úrovni trojnásobku minimálnej mzdy. V roku 2010 bol priemerný mesačný počet poberateľov aktivačného príspevku 60 706. V porovnaní s rokom 2009 bol zaznamenaný nárast v priemernom mesačnom počte poberateľov o 12 751 (nárast o 26,58 %).

Graf 3.10 Vývoj počtu poberateľov dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke s nárokom na aktivačný príspevok v roku 2010

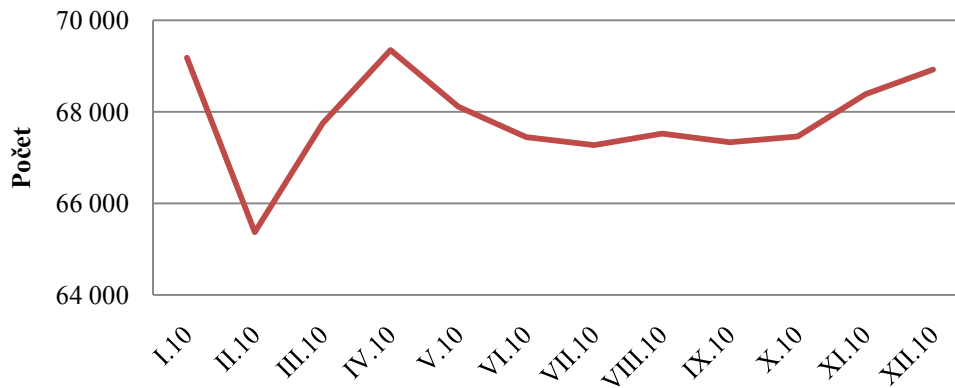

Zdroj: APV ISOP

Príspevok na bývanie. Občan v hmotnej núdzi a fyzické osoby, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, majú nárok na príspevok na bývanie, ak občan v hmotnej núdzi alebo niektorá z fyzických osôb, ktorá sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú je vlastníkom bytu, vlastníkom rodinného domu, nájomcom bytu alebo nájomcom rodinného domu alebo nájomcom obytnej miestnosti v zariadení určenom na trvalé bývanie a uhrádza náklady spojené s bývaním a predloží doklad o zaplatení týchto nákladov za predchádzajúcich šesť po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov alebo preukáže uznanie dlhu a dohodu o splátkach v prípade, že má nedoplatky spojené s úhradou nákladov spojených s bývaním. Ak je občan v hmotnej núdzi, alebo niektorá z osôb, ktorá sa s občanom spoločne posudzujú poberateľom starobného dôchodku, nemusí spĺňať vyššie uvedené podmienky, to platí aj vtedy, ak ide o poberateľa inej dôchodkovej dávky alebo sociálneho dôchodku, ktorý dovŕšil 62 rokov veku. V roku 2010 bol priemerný mesačný počet poberateľov príspevku na bývanie 96 546. V porovnaní s rokom 2009 bol zaznamenaný nárast v priemernom mesačnom počte poberateľov o 8 425 (nárast o 9,56 %).

Ochranný príspevok možno poskytnúť tým občanom v hmotnej núdzi, ktorí si nemajú možnosť zabezpečiť príjem alebo zvýšiť si príjem vlastnou prácou. Ochranný príspevok sa tejto skupine občanov poskytuje na základe taxatívne vymedzených podmienok v zákone o pomoci v hmotnej núdzi (napr. vek potrebný na starobný dôchodok, invalidita z titulu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, choroba atď.) . V roku 2010 bol priemerný mesačný počet poberateľov ochranného príspevku 67 845. V porovnaní s rokom 2009 bol zaznamenaný nárast v priemernom mesačnom počte poberateľov o 2 729 (nárast o 4,19 %).

Graf 3.11 Vývoj počtu poberateľov dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke s nárokom na ochranný príspevok v roku 2010

Zdroj: APV ISOP

3.4.2 Dotácie pre dieťa v hmotnej núdzi

V súvislosti s prehľbovaním pozitívnych účinkov zmien v systéme pomoci v hmotnej núdzi bolo v roku 2010 realizované sociálne opatrenie vo forme dotačného programu. Cez dotačný program MPSVR SR poskytlo dotácie na stravu a dotácie na školské potreby. MPSVR SR poskytlo finančné prostriedky základným a špeciálnym školám, ktoré navštevuje významné percento detí v hmotnej núdzi na zabezpečenie stravy a školských potrieb so zameraním na podporu plnenia povinnej školskej dochádzky a predškolským zariadeniam na zabezpečenie stravy.

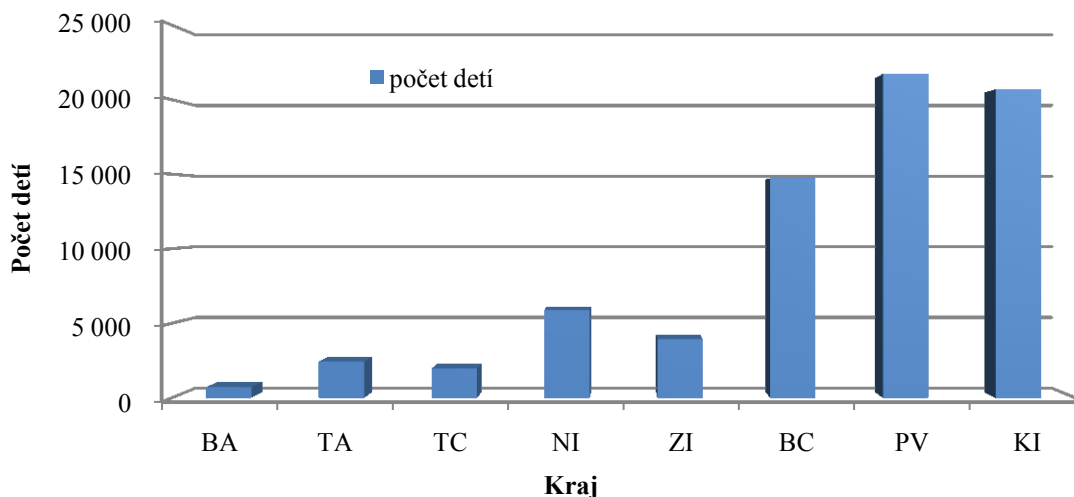
Dotácie na stravu a dotácie na školské potreby sa v roku 2010 poskytovali na základe výnosu MPSVR SR č. 29775/2007-II/1 z 5. decembra 2007 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MPSVR SR v znení výnosu Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny z 26. novembra 2008 č. 23609/2008-II/1. Dotácie sa poskytli na stravu a školské potreby deťom z rodín, ktoré dostávali dávky v hmotnej núdzi a príspevky k dávke v hmotnej núdzi, alebo deťom z rodín s priemerným mesačným príjmom za šesť po sebe nasledujúcich mesiacov najviac vo výške životného minima podľa zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení neskorších predpisov. V roku 2010 boli vyplatené finančné prostriedky na dotácie na stravu a dotácie na školské potreby v celkovej sume 15 012 744 €, čo predstavuje nárast oproti roku 2009 o 23,89 %. Priemerný mesačný počet detí, ktorým boli poskytnuté dotácie na stravu bol 77 666 a dotácie na školské potreby 82 222. V porovnaní s rokom 2009 bol zaznamenaný nárast v priemernom mesačnom počte detí, na ktoré bola poskytnutá dotácia na stravu o 15 326 (nárast o 24,58 %) a na školské potreby nárast o 11 141 (nárast o 15,67 %).

Priemerná výška dotácie na stravu na jedno dieťa bola v roku 2010 cca 15,81 €, čo predstavuje nárast oproti roku 2009 o 16,07 %.

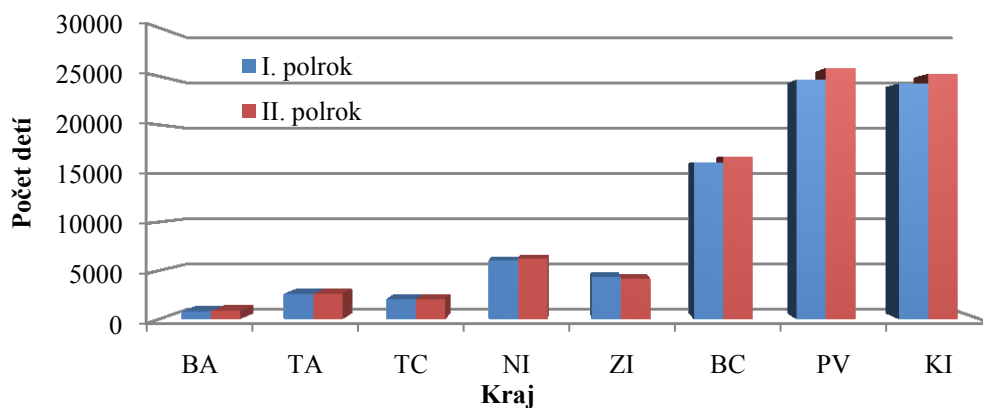
Z vyššie uvedeného vyplýva, že medziročne sme zaznamenali nárast počtu detí, na ktoré bola vyplatená dotácia na stravu a takisto nárast detí na dotácii na školské potreby. Nárast bol spôsobený nárastom počtu rodín s deťmi, ktorým je poskytovaná dávka v hmotnej núdzi

a príspevky k dávke v hmotnej núdzi. V roku 2010 bol priemerný mesačný počet rodín s deťmi, ktorým je poskytovaná dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke 57 030. V porovnaní s rokom 2009 bol zaznamenaný nárast v priemernom mesačnom počte týchto rodín o 8 710 (nárast o 18,02 %).

Graf 3.12 Regionálne rozdelenie detí, na ktoré sa poskytli dotačné programy na stravu v roku 2010

Graf 3.13 Regionálne rozdelenie detí, na ktoré sa poskytli dotačné programy na školské potreby v roku 2010

Z pohľadu regionálneho rozmiestnenia počtu detí, na ktoré boli poskytnuté dotácie podľa vyššie uvedeného výnosu MPSVR SR je situácia zachytená v predchádzajúcich grafoch. Najvyšší objem dotácií podľa výnosu bol z pohľadu regionálneho rozmiestnenia počtu detí pre Prešovský, Košický a Banskobystrický kraj.

3.4.3 Náhradné výživné

Náhradné výživné je suma poskytnutá štátom na zabezpečenie výživy oprávnenej osoby v prípade, ak si vyživovaciú povinnosť neplní povinná osoba, ktorou je rodič dieťaťa alebo iná fyzická osoba, povinná platiť výživné dieťaťu.

Zákomom č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom a o zmene a doplnení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nálezů Ústavného

súdu Slovenskej republiky č. 615/2006 Z. z. sa upravilo poskytovanie náhradného výživného, ktorým štát poskytuje náhradné výživné v prípadoch, ak si povinná osoba neplní vyživovaciu povinnosť voči nezaopatreným deťom a v prípadoch, keď sirotsky dôchodok, resp. suma sirotských dôchodkov u nezaopatreného dieťaťa nedosahuje výšku minimálneho výživného, ustanoveného zákonom o rodine.

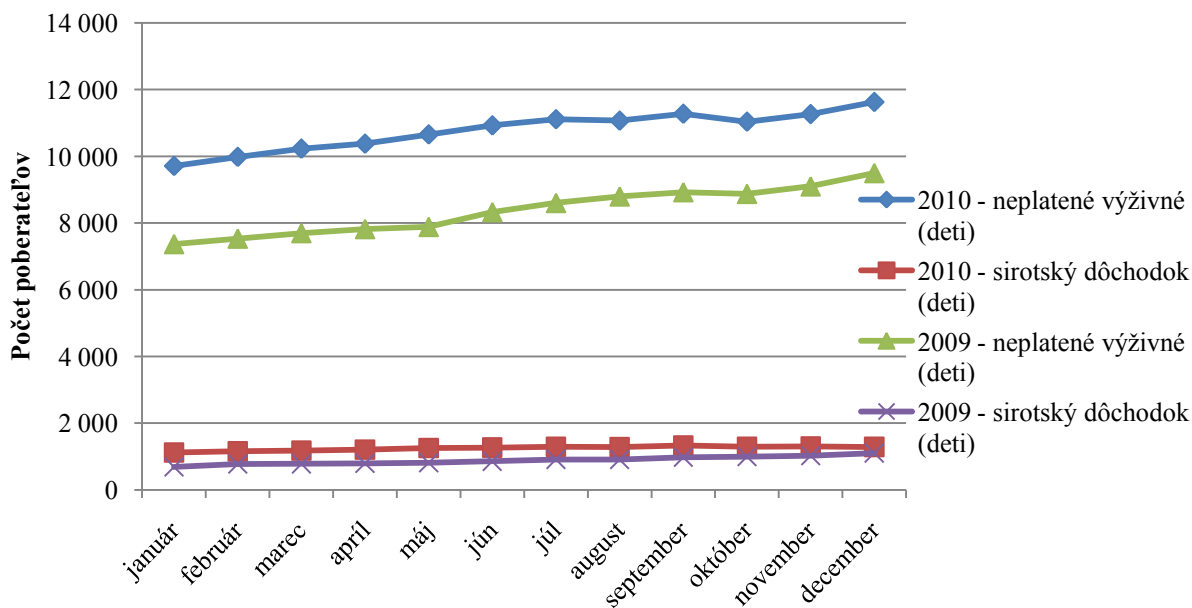
Vzhľadom na rozšírenie okruhu oprávnených osôb na nárok na náhradné výživné o nezaopatrené deti, ktorých sirotsky dôchodok, resp. suma sirotských dôchodkov nedosahuje sumu minimálneho výživného, ustanoveného zákonom o rodine (30 % životného minima nezaopatreného dieťaťa) sa zvýšil počet oprávnených osôb (nezaopatrených detí).

V roku 2010 bolo evidovaných v priemere 7 060 poberateľov náhradného výživného neplateného, to je oproti roku 2009 nárast o cca 1 608 poberateľov. Tento nárast je pravdepodobne spôsobený skutočnosťou, že osoba, ktorá je povinná platiť náhradné výživné prišla v čase hospodárskej krízy o zamestnanie a nebola schopná ďalej platiť.

Priemerný mesačný počet poberateľov náhradného výživného – sirotského bol v roku 2010 713, čo je oproti roku 2009 nárast o cca 224 poberateľov. Na výplatu náhradného výživného boli v roku 2010 vynaložené finančné prostriedky v sume 6 714 413 €, pričom v roku 2009 to bolo 4 880 070 €.

Maximálna výška náhradného výživného podľa zákona je určené výživné do 1,2 násobku životného minima pre nezaopatrené dieťa. V priebehu roku 2010 bol maximálny nárok na náhradné výživné na jedno dieťa od 101,42 € do 101,53 € (zohľadnená valorizácia životného minima od 1. júla 2009).

Graf 3.14 Vývoj počtu poberateľov (detí) náhradného výživného v rokoch 2009 a 2010

Zdroj: ÚPSVR

3.4.4 Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela

V roku 2010 zabezpečovalo výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na 46 úradoch PSVR - odboroch sociálnych vecí a rodiny, oddeleniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately) 582 zamestnancov, čo predstavuje pokles počtu zamestnancov v porovnaní s rokom 2009 o 11 zamestnancov.

V priebehu roku 2010 bolo zaznamenaných 26 754 nových rodín a 30 376 nových detí, pre ktoré boli vykonávané opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „SPODaSK“).

Opatrenia SPODaSK sa vykonávajú pre dieťa, plnoletú fyzickú osobu, rodinu, prípadne skupinu alebo komunitu v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnoprávnej ochrane detí“).

V pôsobnosti úradov PSVR ako orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je okrem iného podávanie návrhov a podnetov vo veciach maloletých detí príslušným súdom.

V roku 2010 úrady PSVR podali spolu 10 355 návrhov a podnetov na súd vo veciach starostlivosti o maloleté deti. Najviac, rovnako ako v minulých rokoch, predstavovali návrhy a podnety podané vo veciach výchovy a výživy – 8 371. Na vydanie predbežného opatrenia bolo podaných 1 426, na nariadenie ústavnej starostlivosti 456 a na zrušenie ústavnej starostlivosti 102 návrhov a podnetov.

V roku 2010 podal orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately súdu alebo iným štátnym orgánom správy vo veciach výživy a výchovy maloletých 53 455 správ.

Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v konaniach vo veciach maloletých zisťoval názor dieťaťa na dožiadanie súdu u 7 523 detí a z vlastného podnetu u 11 648 detí.

Ak je to potrebné v záujme dieťaťa, orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately rozhodne o uložení výchovného opatrenia. V roku 2010 bolo orgánmi sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately uložených spolu 584 výchovných opatrení, a to pre 789 detí. Súdny nariadili v priebehu roka 2010 spolu 348 výchovných opatrení pre 605 detí.

Sociálna kuratela pre deti

Výkon opatrení sociálnej kurately detí zabezpečovalo v sledovanom roku 118 zamestnancov úradov PSVR - sociálnych kurátorov pre deti, ktorí sa na túto oblasť špecializujú. Opatrenia boli v sledovanom roku vykonávané spolu pre 25 021 detí, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom predstavuje pokles o 683 detí, ako uvádza nasledujúca tabuľka. Na jedného sociálneho kurátora pripadalo priemerne riešenie situácie pre 212 detí.

Tab. 3.17 Počet detí, pre ktoré sa vykonávala v rokoch 2009 a 2010 sociálna kuratela

Rok	Počet detí spolu	Počet detí			
		do 14 rokov		vek 15-18 rokov	
		chlapci	dievčatá	chlapci	dievčatá
2009	25 704	5 800	2 998	12 933	3 973
2010	25 021	5 652	3 304	11 819	4 246

Zdroj: MPSVR SR

V rámci sociálnej kurately detí sociálni kurátori podali 17 349 správ rôznym inštitúciám a vykonali 23 125 šetrení v rodinách.

Z hľadiska dôvodov vykonávania opatrení sociálnej kurately detí klesol počet mladistvých, ktorí sa dopustili páchania trestnej činnosti ako páchatelia alebo ako podozriví zo spáchania trestnej činnosti podľa trestného zákona na 6 452 (o 240 mladistvých menej ako v roku 2009), pokles bol zaznamenaný aj u detí, ktoré spáchali čin inak trestný, ktorých bolo 2 265 (o 398 detí menej ako v roku 2009).

Prišlo k nárastu počtu detí, ktorým bola poskytovaná v roku 2010 pomoc a ochrana v priestupkovom konaní na 4 704 detí, čo je v porovnaní s rokom 2009 nárast o 120 detí.

Pre 416 detí vykonávali v roku 2010 sociálni kurátori opatrenia sociálnej kurately detí z dôvodu experimentovania a závislosti na drogách, 44 z nich bolo vo veku do 14 rokov. U 303 detí boli vykonávané opatrenia z dôvodu iných, nelátkových závislostí, napr. závislosť od hazardných hier a počítačov. 80 z nich bolo vo veku do 14 rokov. V porovnaní s počtom detí

v predchádzajúcom roku ide o nárast počtu detí (o 334 detí spolu) pri drogových a nelátkových závislostiach.

Počet detí, ktoré sa ocitli v starostlivosti sociálnych kurátorov z dôvodu zanedbávania školskej dochádzky bol 7 973. U 755 detí sa prejavovali poruchy vo vzťahu s inými deťmi, rodičmi alebo inými plnoletými fyzickými osobami, u 232 detí riešili sociálni kurátori úteky z domu alebo zo zariadenia.

Počet detí, pre ktoré bola vykonávaná sociálna kuratela z dôvodu, že sa stali obeťami trestných činov stúpol na 263 detí (v roku 2009 ich bolo 220).

Opatrenia sociálnej kurately detí boli vykonávané pre 423 detí, ktoré sa stali svedkami trestného činu.

Sociálna kuratela pre plnoleté fyzické osoby

V roku 2010 počet plnoletých fyzických osôb, pre ktoré sa opatrenia sociálnej kurately vykonávali dosiahol 8 935 klientov. čo Na jedného sociálneho kurátora v priemere pripadalo 141 klientov. V súčasnosti vykonáva sociálnu kuratelu plnoletých fyzických osôb 63 sociálnych kurátorov.

Opatrenia sociálnej kurately pre plnoletých boli vykonávané najmä pre klientov po prepustení, prípadne po podmienenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody. Opatrenia boli vykonávané aj pre plnoletých klientov po prepustení zo zariadenia na výkon ústavnej starostlivosti, po prepustení z resocializačného strediska či zdravotníckeho zariadenia na liečbu drogových závislostí. Najčastejšie bola klientom poskytnutá pomoc v súvislosti s hľadaním vhodného bývania, prípadne zamestnania.

V roku 2010 sociálni kurátori poskytli resocializačný príspevok 2 830 osobám (tabuľka č. 13 a tab. č. 14 v prílohe ku kapitole 3). V porovnaní s rokom 2009 bol v roku 2010 zaznamenaný nárast o 382 osôb, ktorým bol poskytnutý resocializačný príspevok.

Násilie páchané v rodinách, týrané, zanedbávané a zneužívané deti

V oblasti násilia páchaného v rodinách, týraných, zanedbávaných a zneužívaných detí, úrady PSVR v sledovanom roku na základe dôvodného podozrenia vykonávali opatrenia SPODaSK celkom pre 343 detí, čo v porovnaní s rokom 2009 predstavuje pokles o 65 detí. Vykonávanie opatrení SPODaSK je zamerané na poskytovanie sociálneho poradenstva, sociálnu prácu v teréne a prostredníctvom referátu poradensko-psychologických služieb sa poskytuje najmä psychologické poradenstvo a psychologická pomoc pri sanácii biologickej rodiny v rámci pomoci obetiam násilia.

V 64 prípadoch orgány SPODaSK podali návrh na začatie trestného stíhania.

Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným uvádza tabuľka č. 15 v prílohe ku kapitole 3).

Ústavná starostlivosť a ochranná výchova

K 31.12.2010 bolo evidovaných 3 984 detí s nariadenou ústavnou starostlivosťou a 54 detí malo nariadenú ochrannú výchovu. Celkovo bolo vo všetkých typoch zariadení na výkon rozhodnutia súdu umiestnených 5 265 detí. Počet detí umiestnených na základe rozhodnutia súdu do zariadení na výkon rozhodnutia súdu a ich porovnanie s rokom 2009 uvádza tabuľka č. 16 v prílohe ku kapitole 3).

K 31. 12. 2010 bolo na Slovensku 95 **detských domovov** (DD) s celkovým počtom 4 064 umiestnených maloletých detí a 388 mladých dospelých. Z celkového počtu 95 detských domovov predstavovali štátne detské domovy 75 a 20 detských domovov bolo neštátnych.

V detských domovoch sa realizuje nariadená ústavná starostlivosť, predbežné opatrenie a výchovné opatrenie v samostatnej skupine, v špecializovanej samostatnej skupine, v samostatnej diagnostickej skupine a v profesionálnej rodine.

K 31.12.2010 bolo v detských domovoch 558 **profesionálnych rodín**, v ktorých bolo celkovo umiestnených 994 detí a mladých dospelých, čo v porovnaní s rokom 2009 predstavuje nárast o 179 detí a mladých dospelých. Formy starostlivosti v detských domovoch

a počty umiestnených detí v jednotlivých formách starostlivosti v detských domovoch uvádzajú tabuľky č. 17 a 18 v prílohe ku kapitole 3.

Maloletí bez sprievodu a repatriácie

V roku 2010 boli vykonané opatrenia SPODaSK pre 264 maloletých bez sprievodu, čo je o 152 maloletých bez sprievodu viac ako v roku 2009.

Proces repatriácie detí v roku 2010 sa realizoval u 55 detí, ktoré sa ocitli na území iného štátu bez sprievodu rodiča, príbuzného alebo osoby, ktorá sa o dieťa osobne stará. Z uvedeného počtu detí bolo 25 detí navrátených na územie Slovenskej republiky a 30 detí bolo premiestnených na naše územie.

Náhradná rodinná starostlivosť – náhradná osobná starostlivosť, pestúnska starostlivosť, poručníctvo, predosvojiteľská starostlivosť a osvojenie.

V roku 2010 bolo 1 858 detí zverených do náhradného rodinného prostredia (náhradná osobná starostlivosť, pestúnska starostlivosť, poručníctvo a predosvojiteľská starostlivosť) Porovnanie s predchádzajúcim rokom je uvedené v nasledujúcej tabuľke:

Tab. 3.18 Počet detí zverených do náhradných rodín 2009-2010

rok	Osvojenie (zverené do predosvojiteľskej starostlivosti)	Náhradná osobná starostlivosť	Pestúnska starostlivosť	Poručníctvo	Spolu
2009	287	1087	283	209	1 866
2010	297	1080	281	200	1 858

Zdroj: ÚPSVR

K 31.12.2010 predstavoval celkový počet detí, ktoré sú zverené v náhradnej osobnej starostlivosti, pestúnskej starostlivosti a v poručníctve 8 626, čo predstavuje nárast v porovnaní s rokom 2009 o 109 detí. Celkový počet detí zverených do jednotlivých foriem náhradnej rodinnej starostlivosti uvádza tabuľka č. 19 v prílohe ku kapitole 3.

V roku 2010 bolo právoplatným rozhodnutím súdu osvojených 378 detí. V počte osvojených detí sú zahrnuté aj deti osvojené do cudziny. Do predosvojiteľskej starostlivosti do cudziny bolo v roku 2010 osvojených 45 detí.

Poradensko – psychologické služby

V roku 2010 zabezpečovalo vykonávanie poradensko-psychologických služieb 90 zamestnancov úradov PSVR - referátov poradensko-psychologických služieb (ďalej len „RPPS“), čo predstavuje oproti roku 2009 pokles o 7 zamestnancov. V roku 2010 poskytl 54 455 konzultácií pri celkovom počte 9 250 prípadov, čo tvorí priemer 5,88 konzultácií na jeden prípad.

Základné štatistické údaje o činnosti RPPS sa nachádzajú v tabuľkách č. 20 a 21 v prílohe ku kapitole 3.

Proces udeľovania akreditácie

MPSVR SR aj v roku 2010 rozhodovalo podľa § 72 písm. c) zákona o sociálnoprávnej ochrane o udelení, o predĺžení platnosti, o zmene a o zrušení akreditácie po predchádzajúcom vyjadrení akreditačnej komisie. Akreditačná komisia je zriadená ako poradný orgán ministra pre oblasť udeľovania akreditácií podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov a podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (Živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

Akreditačná komisia má trinásť členov, ktorých vymenúva a odvoláva minister, a to zo zástupcov orgánov štátnej správy, obcí, vyšších územných celkov a odborníkov z teórie

a praxe. Akreditačná komisia sa v priebehu roku 2010 zišla spolu 12-krát. Zasadnutia akreditačnej komisie boli neverejné.

Na MPSVR SR bolo v čase od 1. januára 2010 do 31. decembra 2010 doručených pre oblasť akreditácií na vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately celkovo 96 podaní a pre oblasť sociálnych služieb bolo ministerstvu doručených 109 žiadostí.

Zamestnanci MPSVR SR vykonali z dôvodu zabezpečenia podkladov pre rozhodovanie v akreditačnej komisii 47 ohliadok u akreditovaných subjektov alebo žiadateľov o akreditáciu a predĺženie akreditácie.

3.4.5 Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti

Zákon č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa podporuje prostredníctvom finančných príspevkov vykonávanie osobnej starostlivosti o dieťa inou fyzickou osobou, ak rodičia dieťaťa nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť osobnú starostlivosť o dieťa. Príspevky sa každoročne k 1. septembru upravujú tým istým koeficientom, akým sa upravili sumy životného minima.

Tab. 3.19 Sumy príspevkov na podporu náhradnej starostlivosti

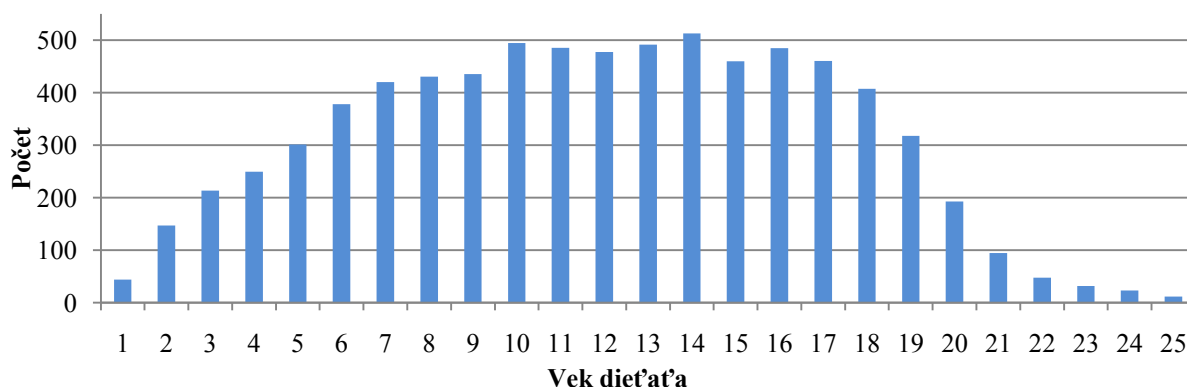
Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti	od 1.9.2009	od 1.9.2010
Jednorazový príspevok pri zverení do náhradnej starostlivosti	344,25 €	344,59 €
Jednorazový príspevok pri zániku náhradnej starostlivosti	862,33 €	863,19 €
Opakovaný príspevok dieťaťu	129,17 €	129,29 €
Opakovaný príspevok náhradnému rodičovi	164,22 €	164,38 €
Zvýšenie opakovaného príspevku náhradnému rodičovi	116,81 €	116,92 €
Osobitný opakovaný príspevok náhradnému rodičovi	67,68 €	67,74 €

Jednorazový príspevok pri zverení do náhradnej starostlivosti sa poskytuje za účelom zabezpečenia základného osobného vybavenia dieťaťa, najmä na zabezpečenie jeho ošatenia, obuvi, hygienických potrieb, nevyhnutného nábytku a iných vecí na uspokojenie potrieb dieťaťa. V roku 2010 bol príspevok poskytnutý na 798 detí, čo je o 11 detí menej ako v roku 2009. Z celkového počtu detí bolo 69,2 % detí zverených do náhradnej osobnej starostlivosti, 26,4 % detí zverených do pestúnskej starostlivosti a 4,4 % detí bolo zverených poručníkovi.

Jednorazový príspevok pri zániku náhradnej starostlivosti sa poskytuje za účelom podpory osamostatnenia sa dieťaťa. V roku 2010 bol príspevok vyplatený na 472 detí, čo je o 4 deti viac ako v roku 2009. Z celkového počtu detí u 47,2 % detí došlo k zániku náhradnej osobnej starostlivosti, u 44,1 % k zániku pestúnskej starostlivosti a u 8,7 % k zániku poručníctva.

Opakovaný príspevok dieťaťu sa poskytuje za účelom podpory uspokojovania potrieb dieťaťa, najmä na úhradu nákladov na výživu, výchovu, vzdelávanie a bývanie dieťaťa. V sledovanom období bol príspevok vyplatený priemerne mesačne na 7 613 detí (nárast oproti roku 2009 o 366 detí) v sume 8 986 tis. €. Podľa jednotlivých foriem náhradnej starostlivosti bolo v priemere zastúpených 62 % detí v náhradnej osobnej starostlivosti, 30,3 % detí v pestúnskej starostlivosti, 1,7 % detí v poručníctve, 1,6 % detí v dočasnom zverení a 4,3 % detí zverených na základe predbežného opatrenia.

Graf 3.15 Počet detí, na ktoré bol poskytnutý opakovaný príspevok dieťaťu podľa veku

Zdroj: ÚPSVR

Opakovaný príspevok náhradnému rodičovi sa poskytuje za účelom podpory vykonávania osobnej starostlivosti o dieťa, ktoré má náhradný rodič zverené do náhradnej starostlivosti. Za sledované obdobie bol príspevok poskytnutý priemerne mesačne 1 283 náhradným rodičom na 1 712 detí. V prípade, ak sa náhradný rodič osobne staral o tri alebo viac detí, ktoré sú súrodenci, opakovaný príspevok náhradnému rodičovi sa zvýšil o 116,92 € mesačne. V sledovanom období bolo priemerne mesačne 79 takýchto prípadov.

Osobitný opakovaný príspevok náhradnému rodičovi sa poskytuje za účelom podpory vykonávania osobnej starostlivosti o dieťa zverené do náhradnej starostlivosti, ktoré je občanom s ŤZP. Za sledované obdobie bol príspevok poskytnutý priemerne mesačne 66 náhradným rodičom, ktorí vykonávajú starostlivosť o ŤZP deti.

Odmena pestúna - § 19 odst.3 . Fyzickej osobe, ktorej po 31. decembri 2005 trvá nárok na výplatu odmeny pestúna podľa predpisu účinného do 31. decembra 2005 a zverené dieťa je jej príbuzný v priamom rade, poskytuje sa táto odmena do zániku zverenia tohto dieťaťa. Počet osôb, ktorým bola odmena pestúna vyplatená, v priemernom mesačnom vyjadrení tvorilo 466 poberateľov. Vyplatená bola v sume cca 321 tis. €.

Celkové čerpanie finančných prostriedkov na príspevky na podporu náhradnej starostlivosti a odmeny pestúna bolo v roku 2010 v sume cca 12 754 tis. €.

3.4.6 Kompenzácia sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia

Právne vzťahy pri poskytovaní peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia od 1. januára 2009 upravuje zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o peňažných príspevkoch“). Peňažné príspevky na kompenzáciu sú rozdelené na jednorazové a opakované. Maximálne výšky jednorazových peňažných príspevkov na kompenzáciu ustanovuje zákon o peňažných príspevkoch pevnou sumou, výšky opakovaných peňažných príspevkov na kompenzáciu sú stanovené percentom sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu (upravené zákonom č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov), čím sú opakované peňažné príspevky na kompenzáciu valorizované v závislosti od výšky valorizácie súm životného minima. V nadväznosti na účinnosť opatrenia MPSVR SR č. 300/2010 Z. z. o úprave súm životného minima, ktorým sa od 1. júla 2010 zvýšila suma životného minimum pre jednu plnoletú fyzickú osobu zo 185,19 € na 185,38 €, boli upravené výšky opakovaných peňažných príspevkov na kompenzáciu, ktoré sú uvedené v tabuľke č. 3.20.

Tab. 3.20 Prehľad opakovaných peňažných príspevkov na kompenzáciu

Druhy opakovaných peňažných príspevkov	Suma do 30.6.2010 v €	Suma od 1.7.2010 v €
PP na osobnú asistenciu – sadzba na jednu hodinu	2,58	2,58
PP na prepravu	94,49	94,59
PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov:		
1. na diétne stravovanie		
1a) choroby a poruchy uvedené v prvej skupine prílohy č.5 zákona	34,38	34,41
1b) choroby a poruchy uvedené v druhej skupine prílohy č.5 zákona	17,19	17,21
1c) choroby a poruchy uvedené v tretej skupine prílohy č.5 zákona	10,32	10,33
2. hygienu alebo opotrebovanie šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia	17,19	17,21
3. zabezpečenie prevádzky osobného motorového vozidla	30,93	30,96
4. starostlivosť o psa so špeciálnym výcvikom	41,25	41,29
PP na opatrovanie:		
1.FO (opatrovateľ) nepoberá niektorú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok:		
1a) opatruje jednu FO s ŤZP	206,16	206,37
1b) opatruje dve alebo viaceré FO s ŤZP	274,86	275,15
1c) opatruje jednu FO s ŤZP, ktorá je viac ako 20 hodín týždenne v zariadení	182,10	182,29
1d) opatruje dve alebo viaceré FO s ŤZP, ktoré sú viac ako 20 hodín týždenne v zariadení	257,70	257,96
1e) opatruje FO s ŤZP, ktorá je v zariadení viac ako 20 hodín týždenne a súčasne opatruje aj druhú FO s ŤZP, ktorá nie je v zariadení alebo je v zariadení najviac 20 hodín týždenne	267,99	268,27
2. FO (opatrovateľ) poberá niektorú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok		
2a) opatruje jednu FO s ŤZP	85,90	85,98
2b) opatruje dve alebo viaceré FO s ŤZP	113,38	113,49

*SŽM – suma životného minima PP – peňažný príspevok FO – fyzická osoba ,
FO s ŤZP – fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím*

V roku 2010 bol prijatý zákon č. 551/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Týmto zákonom bola s účinnosťou od 30. decembra 2010 predĺžená lehota povinnosti tlmočníkov, ktorí vykonávajú tlmočenie v rámci činnosti osobnej asistencie, predložiť potvrdenie o znalosti komunikovať s fyzickou osobou so sluchovým postihnutím z 31. decembra 2010 na 31. december 2011.

Tab. 3.21 Priemerný mesačný počet poberateľov a vynaložené finančné prostriedky na kompenzáciu

Peňažné príspevky na kompenzáciu	Priemerný mesačný počet poberateľov	Vynaložené finančné prostriedky v €
Peňažný príspevok na opatrovanie *	55 933	96 161 310
PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov spolu	153 841	53 877 907
PP na osobnú asistenciu	6 945	29 221 895
Jednorazové peňažné príspevky spolu		27 850 284
SPOLU		207 111 396

Zdroj: ÚPSVR

*Poskytovaný fyzickej osobe (opatrovateľovi), ostatné peňažné príspevky sú poskytované fyzickej osobe s ŤZP

PP – peňažný príspevok

Finančné prostriedky vynaložené na peňažné príspevky na kompenzáciu v roku 2010 boli vo výške 207 111 396 €. Najväčší objem finančných prostriedkov sme zaznamenali pri peňažnom príspevku na opatrovanie, nasledovali peňažné príspevky na kompenzáciu zvýšených výdavkov, peňažný príspevok na osobnú asistenciu a jednorazové peňažné príspevky. Údaje o konkrétnych sumách sú uvedené v predchádzajúcej tabuľke .

Z hľadiska počtu poberateľov bol pri opakovaných peňažných príspevkoch najvyšší priemerný mesačný počet poberateľov peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov (celkový priemer) a to 153 841 poberateľov, z toho na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich s hygienou alebo opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia 90 163 poberateľov, na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich s prevádzkou osobného motorového vozidla 60 422 poberateľov. Poberateľov peňažného príspevku na opatrovanie bolo 55 933. Pri jednorazových peňažných príspevkoch bol najvyšší priemerný mesačný počet poberateľov peňažného príspevku na kúpu pomôcky 229 poberateľov, nasledoval peňažný príspevok na úpravu rodinného domu 175 poberateľov a peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla 141 poberateľov. Prehľad čerpania peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP za rok 2010 uvádza nasledujúca tabuľka.

Tab. 22 Prehľad čerpania peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP za rok 2010

Opakované peňažné príspevky na kompenzáciu ŤZP	Priemerný mesačný počet poberateľov	Vynaložené finančné prostriedky v €	Priemerná mesačná výška peňažných príspevkov v €
PP na osobnú asistenciu	6 945	29 221 895	344,22
PP na prepravu	2 581	2 646 031	83,53
PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov:	153 841	53 877 907	28,41
- na diétne stravovanie	48 463	11 730 278	19,56
- hygienu alebo opotrebovanie šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia	90 163	19 024 807	17,20
- prevádzku osobného motorového vozidla	60 422	23 086 817	30,94
- starostlivosť o psa so špeciálnym výcvikom	71	36 005	41,27
PP na opatrovanie	55 933	96 161 310	137,65

Jednorazové peňažné príspevky na kompenzáciu ŤZP	Priemerný mesačný počet poberateľov	Vynaložené finančné prostriedky v €	Priemerná výška peňažných príspevkov v €
PP na kúpu pomôcky	229	2 840 871	1 033,49
PP na výcvik používania pomôcky	4	27 843	535,44
PP na úpravu pomôcky	1	12 565	897,53
PP na opravu pomôcky	29	104 256	301,05
PP na kúpu zdvíhacieho zariadenia	39	4 014 455	8 752,82
PP na kúpu osobného motorového vozidla	141	11 252 676	6 645,04
PP na úpravu osobného motorového vozidla	12	355 905	2 489,64
PP na úpravu bytu	79	2 196 988	2 328,55
PP na úpravu rodinného domu	175	4 377 310	2 098,79
PP na úpravu garáže	1	21 384	1 425,59
Peňažné príspevky SPOLU		207 111 396	

Zdroj: ÚPSVR

ŤZP – ťažkého zdravotného postihnutia

OPP – opakované peňažné príspevky

* zákonom stanovená výška peňažného príspevku do 31.6./od 1.7.

Peňažný príspevok na opatrovanie, ako jediný peňažný príspevok na kompenzáciu, sa neposkytuje fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ale priamo jej opatrovateľovi. Výška je stanovená v závislosti od viacerých skutočností. Ak opatrovateľ poberá niektorú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok, výška peňažného príspevku na opatrovanie je stanovená v paušálnej výške. Ak opatrovateľ nepoberá dôchodkovú dávku, na výšku peňažného príspevku na opatrovanie má vplyv príjem fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý je chránený do výšky 1,3 násobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, resp. u nezaopatreného dieťaťa do 3- násobku. Vplyv na výšku tohto peňažného príspevku má aj počet opatrovaných fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím a rozsah opatrovania. Bližšiu štruktúru poskytovaného peňažného príspevku na opatrovanie uvádza tabuľka č. 3.23.

Tab. 3.23 Prehľad peňažného príspevku na opatrovanie v hlbšej štruktúre za rok 2010

Peňažný príspevok na opatrovanie	Priemerný mesačný počet poberateľov	Priemerná mesačná výška v €
1. FO poberajúca dôchodkovú dávku, ktorá opatruje:	16 328	82,26
- jednu FO s ŤZP	16 023	81,80
- viac FO s ŤZP	304	106,52
2. FO nepoberajúca dôchodkovú dávku, ktorá opatruje	35 817	168,10
- celodenne jednu FO s ŤZP	32 960	163,72
- celodenne viac FO s ŤZP	1 487	217,49
- čiastočne jednu FO s ŤZP	1 300	215,76
- čiastočne viac FO s ŤZP	32	293,95
- kombinovane viac FO s ŤZP	39	291,56
3. FO poberajúce príspevok podľa prechodného ustanovenia	3 788	88,50
Peňažný príspevok na opatrovanie SPOLU	55 933	137,65

Zdroj: ÚPSVR

FO- fyzická osoba, poberajúca peňažný príspevok na opatrovanie (poberateľ)

FO s ŤZP – fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím

Celodenne – FO s ŤZP nie je v zariadení, alebo je menej ako 20 hod. týždenne

Čiastočne – FO s ŤZP je v zariadení viac ako 20 hod. týždenne

Údaje vyplývajúce z porovnania peňažných príspevkov na kompenzácie poskytnutých v roku 2010 s rokom 2009 uvádza tabuľka č.3.24. V roku 2010 boli na peňažné príspevky na kompenzáciu vynaložené finančné prostriedky v celkovej sume cca 207,11 mil. eur, čo v porovnaní s predchádzajúcim kalendárnym rokom 2009 znamená nárast o cca 22,52 mil. eur. Na výšku uvedeného nárastu malo vplyv ustanovenie výplaty opakovaných peňažných príspevkov na kompenzáciu mesačne pozadu s účinnosťou od 1. januára 2009. Táto skutočnosť mala za následok, že opakované peňažné príspevky na kompenzáciu boli v januári 2009 vyplatené len v ojedinelých prípadoch, čo ovplyvnilo celkovú sumu finančných prostriedkov za rok 2009. Na nárast vynaložených finančných prostriedkov mal vplyv aj nárast priemerného mesačného počtu poberateľov pri takmer všetkých peňažných príspevkoch na kompenzáciu, ako aj valorizácia výšok opakovaných peňažných príspevkov.

Tab. 3.24 Prehľad vývoja počtu poberateľov a čerpania finančných prostriedkov na peňažné príspevky na kompenzáciu ŤZP

Opakované peňažné príspevky na kompenzáciu ŤZP	2010		2009	
	Priemerný mesačný počet poberateľov	Priemerná mesačná výška peňažných príspevkov v €	Priemerný mesačný počet poberateľov *	Priemerná mesačná výška peňažných príspevkov v €
PP na osobnú asistenciu	6 945	344,22	6 599	337,09
PP na prepravu	2 581	83,53	2 480	81,81
PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov:	153 841	28,41	144 884	27,32
-na diétne stravovanie	48 463	19,56	44 693	18,86
-hygienu alebo opotrebovanie šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia	90 163	17,20	86 375	16,85
-prevádzku osobného motorového vozidla	60 422	30,94	54 770	30,32
-starostlivosť o psa so špeciálnym výcvikom	71	41,27	76	40,43
PP na opatrovanie	55 933	137,65	52 161	143,26
Jednorazové peňažné príspevky na kompenzáciu ŤZP	Priemerný mesačný počet poberateľov	Priemerná výška peňažných príspevkov v €	Priemerný mesačný počet poberateľov	Priemerná výška peňažných príspevkov v €
PP na kúpu pomôcky	229	1 033,49	194	981,42
PP na výcvik používania pomôcky	4	535,44	2	656,69
PP na úpravu pomôcky	1	897,53	3	663,15
PP na opravu pomôcky	29	301,05	22	302,52
PP na kúpu zdvíhacieho zariadenia	39	8 752,82	27	8 085,0
PP na kúpu osobného motorového vozidla	141	6 645,04	121	6 637,73
PP na úpravu osobného motorového vozidla	12	2 489,64	9	2 644,12
PP na úpravu bytu	79	2 328,55	77	2 587,67
PP na úpravu rodinného domu	175	2 098,79	151	2 270,51
PP na úpravu garáže	1	1 425,59	1	1 217,66
Peňažné príspevky SPOLU v €		207 111 396		184 588 854

Zdroj: ÚPSVR

ŤZP - ťažké zdravotné postihnutie

*V roku 2009 pri opakovaných peňažných príspevkoch sa priemerný počet poberateľov vypočítal z 11 mesiacov

Pri porovnávaní priemerného mesačného počtu poberateľov peňažných príspevkov na kompenzáciu sa prejavil najvyšší nárast v roku 2010 v porovnaní s rokom 2009 pri peňažnom príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov (celkový priemer) a to o 8 957 poberateľov, najvýraznejšie pri kompenzácii zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla nárast o 5 652 poberateľov, pri kompenzácii zvýšených výdavkov súvisiacich s hygienou alebo opotrebovaní šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia nárast o 3 788 poberateľov a pri kompenzácii zvýšených výdavkov na diétne stravovanie nárast o 3 770 poberateľov. Výnimku tvorí kompenzácia zvýšených výdavkov súvisiacich so starostlivosťou o psa so špeciálnym výcvikom, kde priemerný mesačný počet poberateľov v roku 2010 klesol v porovnaní s rokom 2009 o 5 poberateľov.

Pretrváva tendencia rastu priemerného mesačného počtu poberateľov peňažného príspevku na osobnú asistenciu (o 346 poberateľov), pričom priemerný mesačný rozsah hodín osobnej asistencie na jedného poberateľa zostal bez významných zmien. Zvýšenie priemernej mesačnej výšky tohto peňažného príspevku bol spôsobený valorizáciou sadzby na jednu hodinu osobnej asistencie. Nárast priemerného mesačného počtu poberateľov pretrváva aj pri peňažnom príspevku na opatrovanie a to o 3 772 poberateľov v porovnaní s rokom 2009. Pri priemernej mesačnej výške peňažného príspevku na opatrovanie sme zaznamenali pokles o cca 5,61 €. Predpokladáme, že tento pokles ovplyvnila aj povinnosť každoročne prehodnocovať príjem fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý má vplyv na výšku peňažného príspevku na opatrovanie poskytovaného fyzickej osobe nepoberajúcej dôchodkovú dávku. Z dôvodu, že tento príjem vzrástol výraznejšie ako stanovená hranica ochrany príjmu, napriek valorizácii peňažného príspevku na opatrovanie vyplatená suma tohto peňažného príspevku u niektorých opatrovateľov klesla.

Mierny nárast priemerného mesačného počtu poberateľov zaznamenávame aj pri jednorazových peňažných príspevkoch na kompenzáciu s výnimkou peňažného príspevku na úpravu pomôcky, kde zaznamenávame mierny pokles. Pri priemerných výškach peňažných príspevkov zaznamenávame len mierne zmeny.

3.4.7 Sociálne služby

Sociálne služby v SR sa od roku 2009 poskytujú v súlade so zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“). Zákon o sociálnych službách upravuje právne vzťahy a podmienky poskytovania sociálnych služieb, ktorých cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Sociálne služby podľa tohto zákona sa poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade, že sú tieto činnosti taxatívne pri týchto službách vymedzené. Odborné činnosti, ktorými sú sociálne poradenstvo a sociálna rehabilitácia je možné za podmienok ustanovených týmto zákonom poskytovať aj samostatne. Zároveň poskytovateľ môže vykonávať aj iné činnosti ako upravuje tento zákon, ktoré zvýšia kvalitu sociálnej služby. Sociálne služby sú službami verejného záujmu a sú poskytované bez dosiahnutia zisku, avšak návrh umožňuje aj poskytovanie sociálnych služieb v rámci živnosti alebo podnikania, t. j. na báze zisku.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

- sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb
- sociálne služby na podporu rodiny s deťmi
- sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ŤZP, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku
- sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií
- podporné služby

Na účely poskytovania sociálnej služby pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby zákon o sociálnych službách upravuje lekársku a sociálnu posudkovú činnosť, na základe ktorej sa určuje odkázanosť fyzickej osoby na túto sociálnu službu.

Zákon o sociálnych službách rieši poskytovanie zdravotnej starostlivosti v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb priamo sestrami, t.j. zamestnancami týchto zariadení a zároveň sa upravuje poskytovanie sociálnej služby v zdravotníckom zariadení ústavnej starostlivosti.

Zákon o sociálnych službách zrovnoprávňuje poskytovateľov sociálnych služieb pri registrácii a to bez ohľadu na to, či sú to verejní alebo neverejní poskytovatelia sociálnych služieb, nakoľko aj verejní poskytovatelia budú môcť poskytovať sociálne služby, len ak budú zapísaní do registra poskytovateľov sociálnych služieb. V osobitnej časti zákona je upravené financovanie neverejných poskytovateľov za splnenia zákonom stanovených podmienok. Pri financovaní sú neverejní poskytovatelia rozlišovaní z toho hľadiska, či majú neziskový charakter a o zabezpečenie sociálnej služby požiadala obec alebo vyšší územný celok alebo či ide o podnikateľské subjekty. Pri vybraných druhoch sociálnych služieb sa ustanovuje povinnosť obce alebo vyššieho územného celku, v závislosti od ich pôsobnosti, poskytovať neverejnému poskytovateľovi vo vopred dohodnutom rozsahu finančné prostriedky vo forme finančného príspevku pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby vo výške stanovenej v prílohe zákona a finančného príspevku na prevádzku, ak ho požiadali o zabezpečenie tejto sociálnej služby.

Ustanovuje sa výkon dohľadu nad dodržiavaním tohto zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov pri poskytovaní sociálnych služieb, ktorý vykonáva MPSVR SR. Tento ústredný orgán hodnotí aj kvalitu poskytovaných sociálnych služieb na základe kvalitatívnych a kvantitatívnych kritérií, t.j. štandardov kvality, ktoré sú upravené v prílohe zákona. Zákon o sociálnych službách upravuje aj vzdelávanie v sociálnych službách a na vykonávanie vzdelávacích programov MPSVR SR udeľuje akreditácie. Zavádza sa viacúrovňové komunitné plánovanie. Komunitný plán sociálnych služieb obce musí vychádzať z Národných priorít rozvoja sociálnych služieb. Medzi Národné priority rozvoja sociálnych služieb Slovenskej republiky do roku 2013 patrí:

- podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb
- rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom
- zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb
- vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb.

Dňa 10.12. 2010 bol Národnou radou SR schválený zákon č. 551/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o sociálnych službách, ktorý nadobudol účinnosť 1. 3. 2011. Novelou zákona o sociálnych službách sa zabezpečilo uplatňovanie práva fyzickej osoby na výber poskytovateľa sociálnej služby v plnom rozsahu bez akýchkoľvek obmedzení a následkov s tým spojených (napr. nemožnosť financovať neverejného alebo verejného poskytovateľa, ak si ho klient priamo vybral). Cieľom zmeny v tomto ustanovení je zabezpečiť vykonateľnosť práva fyzickej osoby na výber poskytovateľa sociálnej služby. Zároveň sa zosúladuje ustanovenie § 8 ods. 2 a 3 zákona o sociálnych službách s Ústavou Slovenskej republiky v nadväznosti na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 332/2010 Z. z., ktorý rozhodol o nesúlade časti ustanovenia § 8 ods. 2 písm. d) a ods. 3 písm. d) zákona o sociálnych službách s Ústavou Slovenskej republiky.

Implementácia zákona o sociálnych službách v praxi prináša obciam, mestám a vyšším územným celkom viaceré problémy aj vo financovaní a to aj v nadväznosti na dopad hospodárskej a finančnej krízy na rozpočty samosprávnych orgánov. Z uvedených dôvodov vláda SR prijala viacero opatrení. Jedným z nich bolo podpísanie Memoranda o spolupráci medzi vládou SR a Združením miest a obcí Slovenska pri riešení dopadov finančnej a hospodárskej krízy na slovenskú spoločnosť. Jedným zo záväzkov vlády SR bolo monitorovať implementáciu zákona o sociálnych službách a jeho dopad refundovať obciam, mestám a vyšším územným celkom. Za obdobie rokov 2009 až 2010 bolo realizovaných celkom 6

monitoringov implementácie zákona o sociálnych službách. Náklady na nové úlohy vyplývajúce zo zákona o sociálnych službách boli obciam a vyšším územným celkom refundované v marci 2010 v celkovej sume 3 120 537 € a v decembri 2010 v celkovej sume 3 869 517 €. V súčasnosti rokuje MPSVR SR s MF SR o ďalšej refundácii za obdobie II. polroka 2010.

V záujme podporiť kontinuálne a bezproblémové poskytovanie sociálnych služieb verejnými poskytovateľmi (obce, mestá), ktoré si zariadenia sociálnych služieb zriadili po 1. 7. 2002 (t.j. po decentralizácii sociálnych služieb na samosprávu), ako aj podporiť financovanie neverejných poskytovateľov zo strany vyšších územných celkov, ktorí opakovane prezentovali nespokojnosť a poukazovali na nerovnaké postavenie s verejnými poskytovateľmi, vláda SR dňa 24. marca 2010 schválila návrh na poukázanie prostriedkov vo výške 7 261 581 € a vyšším územným celkom na financovanie sociálnych služieb poskytovaných neverejnými poskytovateľmi v celkovej sume 6 400 023 €.

Statistické údaje o sociálnych službách sú v čase spracovania publikácie dostupné len k 31. 12. 2009 (okrem údajov o neverejných poskytovateľoch, ktoré sú uvedené za rok 2010).

Dohľad nad poskytovaním sociálnych služieb

Podľa § 98 – 99 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (v znení neskorších predpisov, v znení zákona č. 317/2009 Z. z. a nálezu Ústavného súdu SR č. 332/2010 Z. z. a v znení zákona č. 551/2010 Z. z. na území celej Slovenskej republiky štát prostredníctvom MPSVR SR vykonáva dohľad nad poskytovaním sociálnych služieb, predovšetkým nad dodržiavaním citovaného zákona a všeobecne záväzných právnych predpisov pri poskytovaní sociálnej služby a spôsobe jej vykonávania, a to najmä z hľadiska dodržiavania základných ľudských práv a slobôd, uzatváraní zmlúv o poskytovaní sociálnej služby, dodržiavani záväzkov z uvedených zmlúv vyplývajúcich, ako aj vykonávaní odborných činností, na ktoré bola udelená akreditácia.

V roku 2010 MPSVR SR vykonalo dohľad nad poskytovaním sociálnej služby u 8 poskytovateľov sociálnych služieb (z toho 6 verejných a 2 neverejných) a šetrenie podaní a sťažností poukazujúcich na nedostatky v poskytovaní sociálnych služieb u 29 subjektov poskytujúcich sociálne služby (z toho 13 verejných poskytovateľov, 10 neverejných poskytovateľov a 6 mestských/obecných úradov).

Na základe zistení boli podané 4 podnety prokuratúre pre porušenie zákona, v 1 prípade sa začalo trestné stíhanie.

Opatrovateľská služba

V roku 2009 bola opatrovateľská služba v domácnosti poskytovaná 17 050 občanom. V porovnaní s rokom 2008 ide (rovnako ako v predchádzajúcom roku) o pokles počtu opatrovaných o 2017 občanov. Tento pokles je zapríčinený nedostatkom finančných prostriedkov v rozpočtoch obcí, ako je neustále zo strany obcí avizované, čo preukazuje nedostatočnú dostupnosť tejto sociálnej služby pre odkázané fyzické osoby.

Opatrovateľskú službu v roku 2009 poskytovalo 7 085 zamestnancov miest a obcí. V porovnaní s rokom 2008 je to pokles o 121 zamestnancov. Poskytovanie opatrovateľskej služby je realizované využitím všetkých inštitútov pracovnoprávných vzťahov (pracovný pomer, dohoda o pracovnej činnosti, dohoda o vykonaní práce). Počty zamestnancov sú prepočítavané na plné pracovné úväzky.

Na poskytovanie opatrovateľskej služby bolo v roku 2009 vynaložených zo strany obcí 26 503 781 €, čo je oproti roku 2008 o 360 229 € viac a to aj napriek menšiemu počtu opatrovaných, ako aj opatrovateľov.

Ďalšie štatistické údaje sú uvedené v tabuľke č. 22 v prílohe ku kapitole 3.

Prepravná služba

V roku 2009 bola obcami a mestami poskytnutá prepravná služba 2 073 občanom, čo predstavuje nárast oproti roku 2008, kedy bola prepravná služba poskytnutá 1415 občanom.

Obce vynaložili v roku 2009 na poskytovanie prepravnej služby 73 525 €, čo oproti roku 2008 predstavuje nárast o 14 092 €. Ďalšie štatistické údaje uvádza tabuľka č. 23 v prílohe ku kapitole 3.

Zariadenia sociálnych služieb

K 31. 12. 2009 bolo v Slovenskej republike 5 424 925 obyvateľov, z toho 35 104 obyvateľom (0,65 %) boli poskytované služby v 803 zariadeniach sociálnych služieb zriadených obcou, vyšším územným celkom alebo neverejným poskytovateľom. Sociálne služby dlhodobej starostlivosti boli poskytované 32 547 klientom v 685 zariadeniach (zariadenie pre seniorov, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, zariadenie podporovaného bývania, rehabilitačné stredisko, zariadenie opatrovateľskej služby).

V roku 2009 bolo v Slovenskej republike spolu vo všetkých druhoch zariadení sociálnych služieb 36 947 miest, z toho sa celoročná starostlivosť poskytovala v rámci 32 715 miest (88,5 %), týždenná starostlivosť na 704 miestach (1,9 %), denná na 2 202 miestach (6 %) a prechodne sa starostlivosť poskytovala na 1 313 miestach (3,5 %). Z celkového počtu miest až 34 008 miest (92 %) pripadá na sociálne služby dlhodobej starostlivosti.

Zariadenia mali ku koncu roku 2009 spolu 35 104 obyvateľov. Z celkového počtu obyvateľov zariadení bolo 25 794 zdravotne postihnutých (73,5 %) a 22 045 osôb v dôchodkovom veku (63 %). Z celkového počtu obyvateľov zariadení bolo 14 457 mužov (41 %) a 20 647 žien (59 %). 32 547 obyvateľom (93 %) sa poskytovali sociálne služby dlhodobej starostlivosti.

Celkové výdavky zariadení činili 266 601 069 €. Z toho až 150 906 682 (57 %) bolo vynaložených na mzdy a povinné sociálne poistenie. Ostatné výdavky boli určené na tovary a služby, na obstaranie dlhodobého majetku v a na zdravotnú starostlivosť. Výdavky na sociálne služby v zariadeniach dlhodobej starostlivosti predstavovali sumu 260 698 883 €, čo je až 98 % z celkových výdavkov vo všetkých druhoch zariadení sociálnych služieb.

Podrobnejšie štatistické údaje (počet zariadení sociálnych služieb a ich kapacita, obyvatelia zariadení sociálnych služieb, počet zariadení podľa zriaďovateľa, výdavky zariadení sociálnych služieb a zamestnanci zariadení sociálnych služieb), a to vrátane porovnania s rokom 2008 sú uvedené v tabuľkách č. 24 až 28 a v tabuľke č. 31 v prílohe ku kapitole 3.

V štatistických údajoch sú zaradené aj zariadenia sociálnych služieb, ktorých názov bol zmenený v súlade so zákonom o sociálnych službách a od od 1. 1. 2009 sa už nepovažujú za zariadenia sociálnych služieb, resp. sa zmenil ich názov (napr. domov dôchodcov a domov-penzión pre dôchodcov sa od 1. 1. 2009 považujú za zariadenia pre seniorov).

Vybrané zariadenia sociálnych služieb, ktoré nie sú štatisticky sledované Štatistickým úradom SR, ale ich zdrojom sú údaje z rezortného výkazníctva, vykazujú k 31. 12. 2009 v SR 503 klubov dôchodcov, 94 jedální pre dôchodcov, 30 stredísk osobnej hygieny a 31 pracovní. Celkové bežné výdavky v týchto zariadeniach dosiahli v roku 2009 sumu 5,4 mil. € (tabuľka č. 29 v prílohe ku kapitole 3).

V roku 2009 bolo do poradovníkov čakateľov na poskytovanie starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb zaradených celkovo 14 905 osôb, z toho najviac v zariadeniach pre seniorov - 9 935 osôb a v domovoch sociálnych služieb 4 810 osôb. Celkovo počet čakateľov oproti roku 2008 klesol o 2 686, čo je spôsobené tým, že v súlade so zákonom o sociálnych službách boli obce a vyššie územné celky povinné k 31. 12. 2010 preposúdiť odkázanosť všetkých osôb zapísaných v poradovníkoch čakateľov na pomoc inej osoby (tabuľka č. 30 v prílohe ku kapitole 3).

Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb

K 31. 12. 2010 poskytovalo sociálne služby 358 neverejných poskytovateľov, čo predstavuje nárast oproti roku 2009 o 83 poskytovateľov. Neverejní poskytovatelia poskytovali sociálne služby 30 219 klientom, čo je o 1 761 viac ako v roku 2009. Celkové príjmy neverejných poskytovateľov predstavovali sumu 58 063 tis. € a celkové výdavky 58 403 tis. €.

Akreditácie na vykonávanie odborných činností a vzdelávacích programov

Od 1. januára 2009 MPSVR SR v súlade so zákonom o sociálnych službách udeľuje akreditácie na odbornú činnosť (špecializované sociálne poradenstvo a sociálnu rehabilitáciu) a na vzdelávacie programy. Od začiatku roka 2009 až k 31. 12. 2010 bolo Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny SR doručených 187 žiadostí o udelenie akreditácie. Z uvedeného počtu bolo 89 žiadostí o udelenie akreditácie na odbornú činnosť a 98 žiadostí o udelenie akreditácie na vzdelávacie programy. K 31. 12. 2010 bolo udelených 44 akreditácií na vzdelávacie programy a 51 akreditácií na odbornú činnosť.

3.4.8 Dotácie občianskym združeniam, dotácie na podporu rozvoja sociálnych služieb a na podporu vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a dotácie na humanitnú starostlivosť v pôsobnosti MPSVR SR

Podľa § 1 výnosu Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR z 5. decembra 2007 č. 29775/2007-II/1 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR v znení výnosu Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR z 26. novembra 2008 č. 23609/2008-II/1 (ďalej len „výnos“) boli poskytnuté dotácie občianskym združeniam, ktorých cieľom činnosti je sociálna oblasť, v sume 465 632 € na podporu 90 schválených projektov na financovanie rekondično-rehabilitačných pobytov a integračných pobytov pre občanov s ŤZP, na financovanie programov sociálnej rehabilitácie občana s ŤZP, na financovanie tvorby časopisov a nepravidelných periodík v sociálnej oblasti a na financovanie členstva v medzinárodných organizáciách v sociálnej oblasti. Nevyčerpané prostriedky v sume 422 € boli k 31. 12. 2010 vrátené na účet ministerstva.

Dotácie na podporu *rozvoja sociálnych služieb* a na podporu vykonávania *opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately* podľa § 2 výnosu boli poskytnuté v sume 679 413 € z bežných transferov a v sume 1 782 328 € z kapitálových transferov na podporu 230 projektov. Rozpočtové prostriedky boli čerpané na financovanie stavebných úprav na prekonanie architektonických bariér v zariadeniach sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, materiálno-technické vybavenie v týchto zariadeniach, na podporu sociálnych služieb zameraných na zotrvanie ich prijímateľa v prirodzenom prostredí, na financovanie programov zameraných na riešenie drogových a iných závislostí a opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Na účet ministerstva boli k 31. 12. 2010 vrátené nevyčerpané finančné prostriedky v sume 6 432 €.

Dotácie na *humanitnú starostlivosť* boli v súlade s § 3 výnosu poskytnuté v sume 1 093 766 €, z toho dotácie 309 fyzickým osobám na zmiernenie ich nepriaznivej sociálnej situácie (76 496 €), 15 fyzickým osobám na zmiernenie následkov mimoriadnej krízovej životnej situácie (tragická udalosť, požiar v sume 7 900 €) a 1 887 fyzickým osobám na zmiernenie následkov povodní (1 008 541 €). Právnickej osobe Detskému domovu sv. Nikolaja Medzilaborce boli poskytnuté rozpočtové prostriedky na v sume 829 € na humanitnú aktivitu v rámci ocenenia „Z detského domova do rodiny“.

Tab. 3.25 Poskytovanie dotácií v pôsobnosti MPSVR SR

Účel poskytovania dotácií:	Podporené projekty			Poskytnuté finančné prostriedky v €		
	rok 2009	rok 2010	Index 2010/2009	rok 2009	rok 2010	Index 2010/2009
- občianskym združeniam	91	90	98,9	723 497	465 632	64,4
- na podporu rozvoja sociálnych služieb a na podporu vykonávania sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	259	230	88,8	2 754 531	2 461 741	89,4
- na humanitnú starostlivosť (fyzické a právnické osoby)	323	2 212	x	90 426	1 093 766	x

Zdroj: Návrh záverečného účtu za rok 2010

3.4.9 Európsky integrovaný systém štatistiky sociálnej ochrany (Metodika ESSPROS¹⁹)

V zmysle platnej Lisabonskej zmluvy sú členské štáty EÚ a Únia ako celok povinné pri definovaní a implementovaní svojich politík klásť dôraz na plnú zamestnanosť, sociálnu ochranu pre všetkých občanov a boj proti sociálnej exklúzii.

Z dôvodu monitorovania vývoja sociálnej ochrany v členských štátoch EÚ, Európska komisia vyžaduje dostupnosť k aktuálnym a podrobným údajom a informáciám o systémoch, súčasnom stave a rozvoji sociálnej ochrany v členských štátoch. Jedným zo základných nástrojov štatistického sledovania sociálnej ochrany je **Európsky systém jednotných štatistík sociálnej ochrany (Metodika ESSPROS²⁰)**. Počnúc rokom 2008 (referenčný rok 2006) poskytujú členské štáty EÚ údaje na základe Nariadenia EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (ES) č 458/2007²¹ o ESSPROS-e s dvomi implementačnými nariadeniami Komisie č. 1322/2007²² a č. 10/2008²³.

Medzinárodne porovnateľné údaje o príjmoch a výdavkoch na sociálnu ochranu sú dostupné na webovej stránke EUROSTAT-u (EK)²⁴ za členské štáty EÚ, najnovšie údaje sú za rok 2008.

Štatistický systém ESSPROS pozostáva z nasledovných modulov: príjmy a výdavky, kvalitatívne informácie, počet poberateľov dôchodkov a čisté výdavky na dávky.

Výdavky zahŕňajú sociálne dávky, administratívne výdavky a iné výdavky podľa účelov sociálnej ochrany. Sociálna ochrana obsahuje všetky intervencie zo strany verejných alebo súkromných organizácií, ktorých cieľom je oslobodiť domácnosti a jednotlivcov od bremien definovaných rizík alebo potrieb za predpokladu, že neexistuje ani simultánna a ani individuálna dohoda.

Manuál ESSPROS klasifikuje sociálne dávky podľa 8 nasledovných účelov:

- choroba/zdravotná starostlivosť;
- invalidita;
- staroba;
- pozostalí;

¹⁹ nová legislatíva k ESSPROS:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:034:0029:0032:SK:PDF>

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:071:0004:0008:SK:PDF>

²⁰ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-RA-07-027/EN/KS-RA-07-027-EN.PDF

²¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:113:0003:0008:SK:PDF>

²² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:294:0005:01:SK:HTML>

²³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:005:0003:01:SK:HTML>

²⁴ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/social_protection/data/database

- rodina/deti;
- nezamestnanosť;
- bývanie;
- sociálne vylúčenie.

Výdavky na sociálne dávky (hrubé)²⁵ sú zapísané bez odčítania daní alebo iných povinných poplatkov platených poberateľom (napr. sociálne príspevky).

Príjmy programov sociálnej ochrany zahŕňajú sociálne príspevky (od zamestnávateľov, zamestnancov, SZČO, dobrovoľných platiteľov), príspevky verejnej správy (platby štátneho rozpočtu a regionálnej a miestnej samosprávy), transfery z iných programov a iné príjmy.

V roku 2008 sa v Slovenskej republike údaje o príjmoch a výdavkoch na sociálnu ochranu sledovali podľa nasledovných programov sociálnej ochrany:

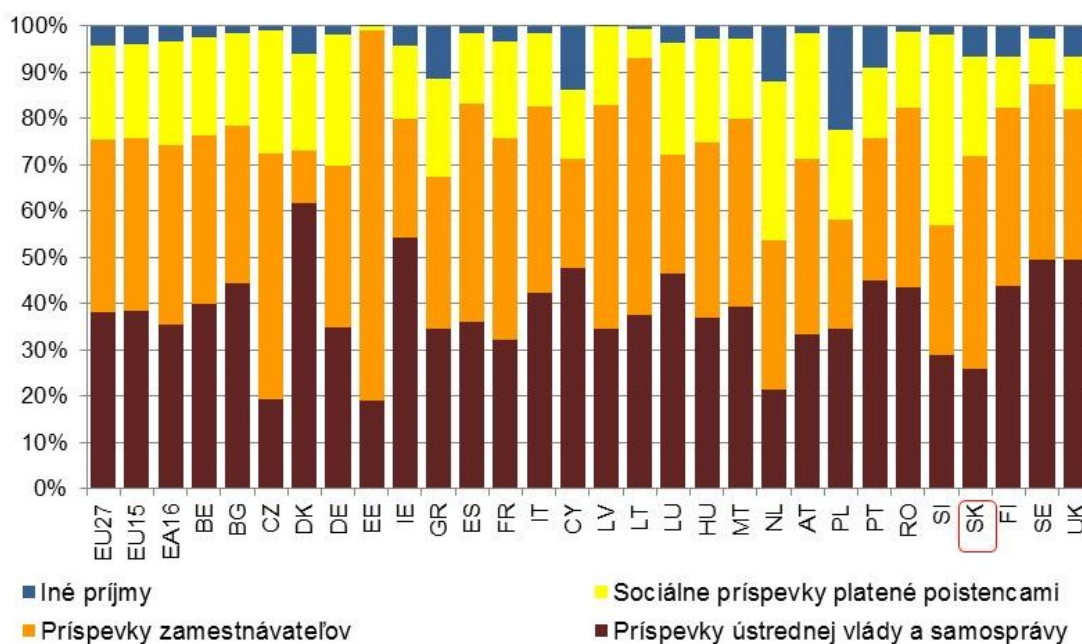
Tab. č.3.26 Programy sociálnej ochrany

Č.	Názov programu	Č.	Názov programu
1	Nemocenské poistenie	12	Sociálne služby – NISD a súkromný sektor
2	Dôchodkové poistenie - ukončené	13	Sociálne poistenie – silové zložky
3	Poistenie v nezamestnanosti	14	Sociálne zľavy na cestovnom
4	Zdravotné poistenie	15	Sociálne služby - VÚC
5	Štátna sociálna podpora	16	Garančné poistenie
6	Štátna sociálna pomoc	17	Rezervný fond solidarity
7	Imputované dávky – verejný sektor	18	Starobné poistenie
8	Imputované dávky – súkromný sektor	19	Invalidné poistenie
9	Sociálna pomoc samosprávy	20	Starobné dôchodkové sporenie
10	Úrazové poistenie	21	Politiky trhu práce
11	Doplnkové dôchodkové poistenie	22	Príspevky na dôchodkové sporenie

(V tejto správe sa uvádzajú údaje na sumárnej úrovni)

²⁵ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-09-102/EN/KS-SF-09-102-EN.PDF

Graf 3.16 Štruktúra príjmov na sociálnu ochranu v EU²⁶ v roku 2008

Zdroj: Eurostat-ESSPROS

Členské štáty EÚ majú výrazne odlišné systémy financovania sociálnej ochrany v závislosti na tom, či uprednostňujú poisťovacie systémy (57,5 % z celkových príjmov na úrovni EU-27 v roku 2008 tvorili sociálne príspevky) alebo financovanie z verejných rozpočtov (38,2 % pre EU-27). (Predchádzajúci graf, tab. č. 32 a 33 v prílohe ku kapitole 3).

V Slovenskej republike bola štruktúra príjmov na sociálnu ochranu nasledovná: sociálne príspevky 67,6 % (od zamestnávateľov 46,1 %, zamestnancov 17,3 %, SZČO 3,8 % a dobrovoľných platiteľov 0,4 %), platby verejnej správy 25,8 % a iné príjmy 6,7 % (vrátane príjmov zo Štátneho fondu aktív).

Rozdiely vo financovaní medzi členskými štátmi EÚ sú spôsobené historickým vývojom. Viac než 70 % zo všetkých príjmov tvorili sociálne príspevky v Estónsku (80,8), Českej republike (79,4 %) a Belgicku (71,0 %). Estónsko prezentovalo nepatrný podiel príjmov od chránených osôb (1,0 %).

V Slovinsku je významnejší podiel príjmov od chránených osôb (41,2 %) ako od zamestnávateľov (28,1 %), čo má vplyv na výšku hrubej mzdy zamestnancov.

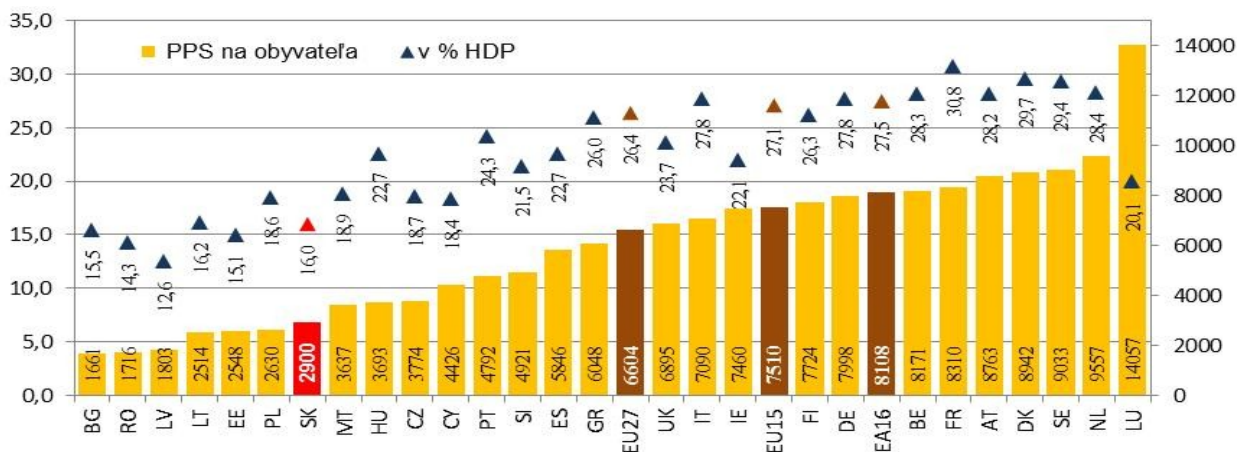
Prevažne z príspevkov verejnej správy financujú sociálnu ochranu Dánsko (61,8 %), a Írsko (54,1 %).

²⁶EU15: Belgicko (BE), Dánsko (DK), Nemecko (DE), Grécko (EL), Španielsko (ES), Francúzsko (FR), Írsko (IE), Taliansko (IT), Luxembursko (LU), Holandsko (NL), Rakúsko (AT), Portugalsko (PT), Fínsko (FI), Švédsko (SE) a Spojené kráľovstvo (UK).

EU27: EU15 rozšírené o Bulharsko (BG), Českú republiku (CZ), Estónsko (EE), Cyprus (CY), Lotyšsko (LV), Litvu (LT), Maďarsko (HU), Maltu (MT), Poľsko (PL), Rumunsko (RO), Slovinsko (SI) a Slovensko (SK).

EA16 zahŕňa: BE, DE, EL, ES, FR, IE, IT, LU, NL, AT, PT, FI, CY, MT, SI a SK.

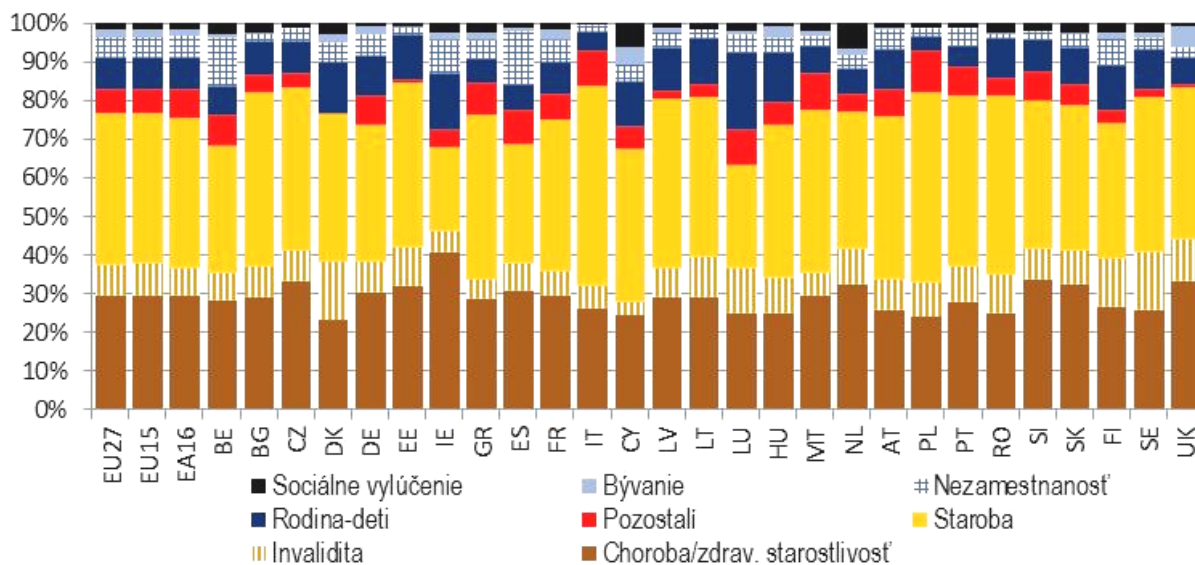
Graf 3.17 Hrubé výdavky na sociálnu ochranu v PPS na obyvateľa, 2008

Zdroj ESTAT-ESSPROS

Celkové hrubé výdavky na sociálnu ochranu (predchádzajúci graf, tab. č. 32 v prílohe ku kapitole 3) v EU-27 v roku 2008 dosiahli 6 604 PPS na obyvateľa (v SR 2 900 PPS na obyvateľa) a 26,4 % HDP (v SR 16,0 %). Rozdiely medzi krajinami sú do istej miery úmerné k rozdielnym úrovňam bohatstva, ale tiež odzrkadľujú rozdiely v demografických trendoch, v systémoch sociálnej ochrany, v miere nezamestnanosti a sú ovplyvnené aj ďalšími sociálnymi, inštitucionálnymi a ekonomickými faktormi.

Graf 3.18 Štruktúra výdavkov na sociálnu ochranu podľa účelov, 2008

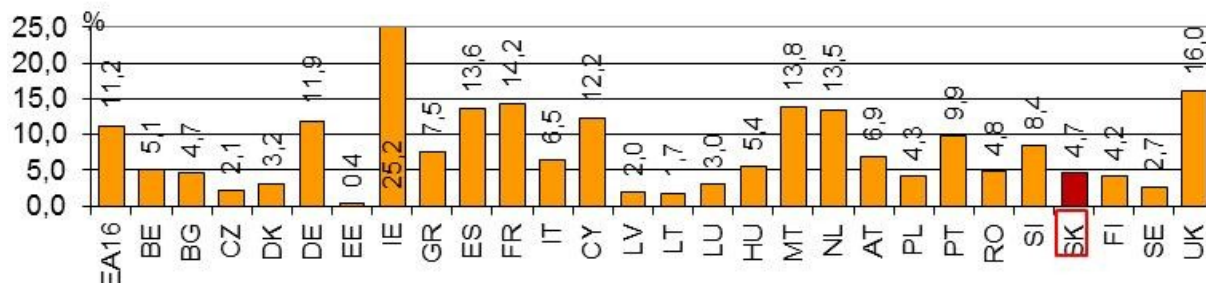
Zdroj ESTAT-ESSPROS

Štruktúra výdavkov na sociálnu ochranu v Slovenskej republike bola nasledovná: sociálne dávky tvorili 96,8 % (v členení podľa účelov: choroba/zdravotná starostlivosť(31,5 %), invalidita (8,7 %), staroba (36,0 %), pozostali (5,2 %), rodina/deti (9,2 %), nezamestnanosť (3,9 %), bývanie a sociálne vylúčenie (2,3)); administratívne náklady (3,2 %) a iné výdavky (0,01 %).

Výdavky na sociálne dávky (predchádzajúci graf) na účel choroba/zdravotná starostlivosť v EU27 dosiahli 29,7 % zo všetkých dávok, Írsku (40,9 %). Nadpriemerné podiely v účele invalidita v porovnaní s priemerom EU-27 (8,1 %) boli najmä v Dánsku (15,2 %) a vo Švédsku (15,1 %), v účele rodina/deti v Luxembursku 19,8 %), v účele nezamestnanosť v Španielsku

(13,6 %). Významný podiel na dávky v účeloch *bývanie a sociálne vylúčenie* bol prezentovaný na Cypre (10,6 %) a v Holandsku (8,0 %).

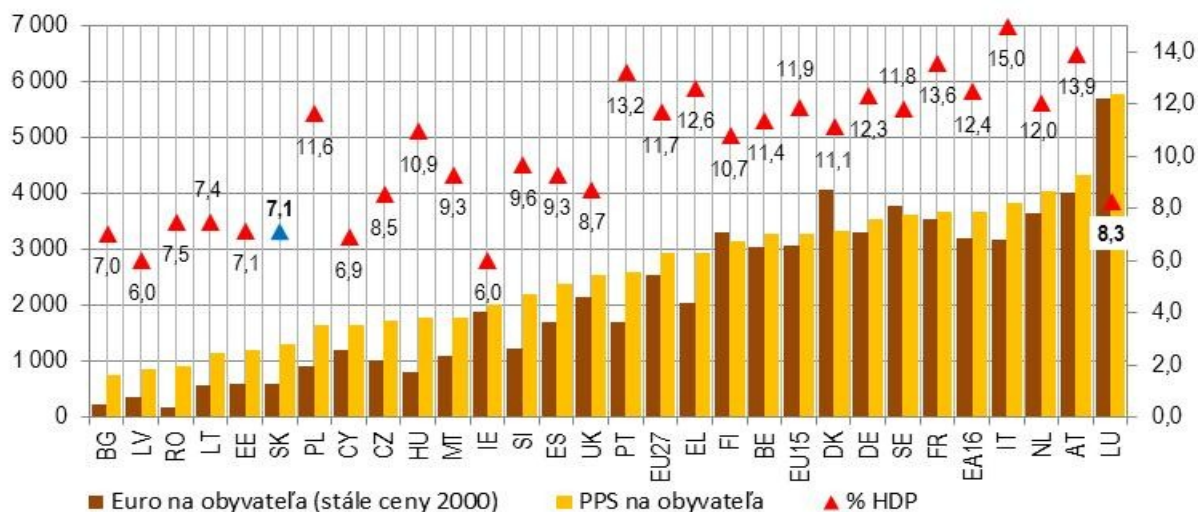
Graf 3.19 Testované dávky sociálnej ochrany (% zo všetkých sociálnych dávok), 2008

Zdroj ESTAT-ESSPROS

V roku 2008 sa vyplácalo v SR 4,7 % zo všetkých dávok ako testované na príjem, resp. výšku majetku. Najvyšší bol podiel testovaných dávok v Írsku (25,2 %) a najnižší v Estónsku (0,4 %).

Graf 3.20 Výdavky na dôchodky, 2008

Zdroj ESTAT-ESSPROS

Celkové hrubé výdavky na dôchodky (predchádzajúci graf, tab. č. 34 v prílohe ku kapitole 3) v EU-27 v roku 2008 dosiahli 2 924 PPS na obyvateľa (v SR 1 290 PPS na obyvateľa), 2 551 € na osobu v stálych cenách (v SR 595 € na osobu v stálych cenách) a 11,7 % HDP (v SR 7,1 %). Najnižšie výdavky v % HDP prezentovalo Írsko (6,0 % HDP) s najmladšou populáciou v EU a najvyššie Taliansko (15,0 % HDP) s najstarším obyvateľstvom. Výraznejšie sú rozdiely medzi štátmi EÚ, ak výdavky na dôchodky sú vyjadrené v PPS na osobu. Najnižšie výdavky v PPS na osobu dosiahlo Bulharsko (753) a najvyššie Luxembursko (5 765)²⁷.

²⁷ Podrobnejšie údaje sú dostupné v publikácii „ESSPROS – výdavky a príjmy na sociálnu ochranu 2007-2008“ na webovej stránke ŠÚ SR: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=30299>

3.5 Európsky sociálny fond

Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia v programovom období 2007-2013

V rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia (OP ZaSI) sa v programovom období 2007-2013 poskytuje podpora v oblasti *rozvoja ľudských zdrojov, zvyšovania zamestnanosti, zvyšovania sociálnej inklúzie a budovania kapacít*. Globálnym cieľom operačného programu je rast zamestnanosti, pokles nezamestnanosti, sociálna inklúzia a budovanie kapacít. Pre jeho dosiahnutie boli stanovené tri hlavné ciele:

- zvyšovanie zamestnanosti a adaptability a znižovanie nezamestnanosti;
- posilnenie integrácie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených a podpora zosúladenia rodinného a pracovného života;
- zvyšovanie kvality ľudských zdrojov a ich riadenia v oblasti verejnej politiky.

Hlavné ciele sú zamerané na prevenciu a riešenie hlavných problémov na trhu práce. Ich vzájomná synergia a nadväznosť je obsiahnutá v 5 prioritných osiach:

- Podpora rastu zamestnanosti
- Podpora sociálnej inklúzie
- Podpora zamestnanosti, sociálnej inklúzie a budovanie kapacít v Bratislavskom samosprávnom kraji
- Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy
- Technická pomoc

Prioritné osi sú rozpracované do 11 opatrení; v rámci opatrenia technickej pomoci sú uplatňované dve prioritné témy.

Podpora je rozdeľovaná prostredníctvom dvoch cieľov *Konvergencia* a *Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť* medzi regióny podľa ich ekonomickej výkonnosti. OP ZaSI je operačný program financovaný z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu (ESF) v celkovom objeme **1 037 413 623 €**. Príspevok Európskeho spoločenstva predstavuje sumu 881 801 578 €, štátny rozpočet prispieva čiastkou 155 612 045 €. Implementácia OP ZaSI spadá do obdobia oprávnenosti od 01. 01. 2007 - 31. 12. 2015.

V sledovanom období predstavoval podiel čerpania na záväzku 20,93 %, pričom prostriedky za zdroje EÚ boli zazmluvnené na úrovni 73,73 %.

Tab. 3.27 Stav zazmluvnenia a čerpania k 31.12.2010

Programový dokument	Zazmluvnenie k 31.12.2010	Podiel zazmluvnenia na záväzku v %	Čerpanie k 31.12.2010	Záväzok 2007-2013 v bežných cenách v €	Podiel čerpania na záväzku v %
	EÚ zdroje	EÚ zdroje	EÚ zdroje	EÚ zdroje	EÚ zdroje
OP ZaSI	650 124 468,97	73,73	184 519 206,90	881 801 578	20,93

Zdroj: Riadiaci orgán pre OP ZaSI/ ITMS

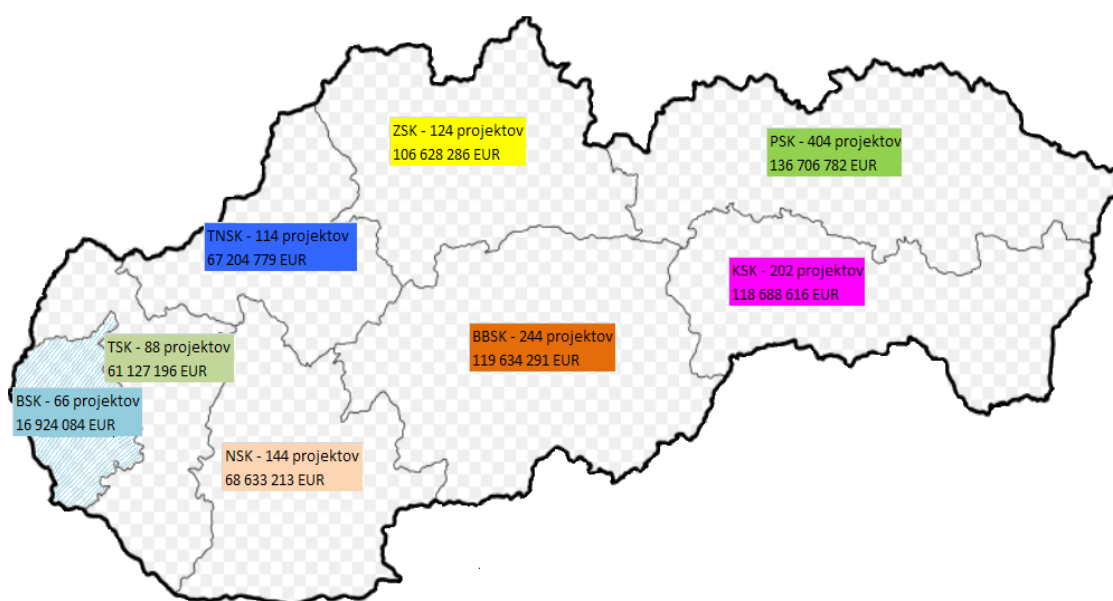
K 31.12.2010 bolo v rámci OP ZaSI realizovaných 1 342 projektov v celkovej kontrahovanej hodnote **632 mil. €** (bez projektov Technickej asistencie). Z celkového počtu projektov bolo 55 národných projektov (tieto sú administrované prostredníctvom riadiaceho orgánu) a 1 287 dopytovo-orientovaných projektov. Z nich je 747 administrovaných sprostredkovateľským orgánom Sociálna implementačná agentúra (SIA) a 540 sprostredkovateľským orgánom Fond sociálneho rozvoja (FSR).

Tab. 3.28 Stav zazmluvnenia podľa prioritných osí OP ZaSI

Prioritná os	Celková alokácia pre os v mil. €	Počet podporených projektov		Výška kontrahovaných finančných prostriedkov v mil. €
		NP	DOP	
1. Podpora zamestnanosti	667,550	13	574	450,953
2. Sociálna inklúzia	220,941	4	535	100,930
3. BSK	20,943	23	24	15,542
4. Budovanie kapacít	96,158	15	154	64,690
5. Technická asistencia	31,816	23	0	24,189

Zdroj: Riadiaci orgán pre OP ZaSI/ ITMS

Graf 3.21 Stav zazmluvnenia dopytovo-orientovaných projektov podľa samosprávnych krajov

S cieľom vyrovnávať regionálne disparity a podporiť súťaž projektov predkladaných v rámci konkrétneho regiónu boli zrealizované tri výzvy na dopytovo-orientované projekty, zamerané na *znižovanie regionálnych disparít*. Výzva DOP-SIA-2010/1.2/REGPO s regionálnym zacielením na územie Prešovského samosprávneho kraja, výzva DOP-SIA-2010/1.2/REGKE s regionálnym zacielením na územie Košického samosprávneho kraja a výzva DOP-SIA-2010/1.2/REGBB s regionálnym zacielením na územie Banskobystrického samosprávneho kraja. Prostriedky alokované pre každú z výziev boli na úrovni 10 mil. € pre samosprávny kraj. K zlepšovaniu kvality života a sociálnej situácie obyvateľstva prispieva OP ZaSI najmä prostredníctvom implementácie prioritnej osi 2, konkrétne prostredníctvom opatrení:

- 2.1 Podpora sociálnej inklúzie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity
- 2.2 Podpora vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity
- 2.3 Podpora zosúladenia rodinného a pracovného života

Opatrenia sa naplňajú najmä prostredníctvom výziev na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok, ktoré sú vyhlasované FSR ako sprostredkovateľským orgánom a sú

zamerané na *odstraňovanie sociálneho vylúčenia, terénnu sociálnu prácu, podporu nezamestnaným a sociálne vylúčeným osobám, prevažne obyvateľom z marginalizovaných a znevýhodnených komunit*. Za významnú podporenú aktivitu zameranú na cieľovú skupinu marginalizované rómske komunity považujeme výkon *terénnej sociálnej práce*.

Tab. 3.29 Prehľad výziev vyhlásených FSR v r. 2010 v rámci prioritnej osi 2

Výzva	Výška alokovaných prostriedkov	Dátum uzatvorenia výzvy	Počet predložených žiadostí	Počet podporených projektov	Počet kontrahovaných projektov
OP ZaSI – FSR – 2010/2.3/01	1 000 000	7.6.2010	75	31	0*
OP ZaSI – FSR – 2010/2.1/02	8 037 000	28.2.2011	0**	0	0
OP ZaSI - FSR – 2010/2.1/03	11 078 000	31.3.2011	0	0	0
OP ZaSI – FSR - 2010/2.2/04	8 000 000	31.3.2011	0	0	0

Zdroj: FSR ako sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom

* v procese zazmluvňovania

** v procese formálnej kontroly a odborného hodnotenia

Priebežné výzvy OP ZaSI-FSR-2010/2.1/03 a OP ZaSI-FSR-2010/2.2/04 sú určené pre žiadateľov v rámci schválených Lokálnych stratégií komplexného prístupu a boli vyhlásené dňa 11.11.2010. Výzva OP ZaSI-FSR-2010/2.1/03 bola dňa 6.5.2011 po konzultácii a Úradom splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity zrušená a bude nahradená národným projektom. Cieľom zrušenia výzvy je zlepšiť proces implementácie aktivít a kvalitu poskytovaných služieb pre osoby z cieľových skupín.

Lokálne stratégie komplexného prístupu pozostávajú z min. 2 a max. 6 projektov viacerých operačných programov, ktoré synergickým efektom pokryjú oblasť rekonštrukcie a výstavby infraštruktúry, vzdelávania, zamestnanosti, zdravia, rozvoja konkurencieschopnosti a životného prostredia marginalizovaných rómskych komunit.

Cieľovou skupinou bude tiež majoritné obyvateľstvo a projekty budú riešiť vzťah minorít a majority. Na tento prvok je alokovaných v rámci 6 operačných programov 200 mil. €. Koordinátorom a orgánom, ktorý vyhlásil v decembri 2008 výzvu na lokálne stratégie komplexného prístupu je Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity. V rámci prioritnej osi 2, opatrenie 2.2 bola v sledovanom období zahájená realizácia jedného tzv. zrkadlového národného projektu. Nasledujúca tabuľka poskytuje jeho deskripciu a stav plnenia.

Tab. 3.30 NP Stratégia aktívneho starnutia

Prijímateľ:	Centrum vzdelávania Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR
Názov projektu:	Stratégia aktívneho starnutia
ITMS kód projektu:	27120230107 (SVK) / 27130230009 (BSK)
Termín realizácie od - do:	07/2010 – 06/2013
Cieľ projektu:	<p>Vypracovanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sociálno-ekonomickej analýzy demografického vývoja v Slovenskej republike s osobitným zreteľom na vekovú skupinu 55-64 ročných; - prognózy vývoja ponuky práce v Slovenskej republike do roku 2020; - analýzy motivačných a demotivačných faktorov vstupu, udržania a zotrvania v zamestnaní starších v súčasnej legislatíve a politike SR s formulovanými odporúčaniami pre právne úpravy a politiku SR na posilnenie účasti starších na trhu práce; - analýzy exogénnych a endogénnych faktorov ovplyvňujúcich účasť starších na trhu práce; - reprezentatívneho empirického prieskumu (u ekonomicky aktívneho obyvateľstva, zamestnávateľov a u ďalších aktérov) postojov a názorov na aktívne starnutie a starobu; - odporúčaní nástrojov na zmenu postojov a názorov na aktívne starnutie na základe výsledkov empirického prieskumu; - Stratégie aktívneho starnutia, Akčného plánu naplňania stratégie aktívneho starnutia. <p>Realizácia akčného plánu a návrhy na úpravu stratégie aktívneho starnutia.</p>
Kumulovaný stav plnenia indikátorov k 31.12.2010 (plánovaná hodnota/dosiahnutá hodnota)	<p>Počet osôb cieľovej skupiny zapojených do podporených projektov - spolu: 180/0</p> <p>Počet vytvorených monitorovacích systémov, vypracovaných analýz, výskumov, stratégií, hodnotení v oblasti sociálnej inklúzie: 8/0</p> <p>Počet opatrení zameraných na predchádzanie a elimináciu diskriminácie a zosúlad'ovanie pracovného života: 4/0</p>
Doterajší priebeh realizácie projektu	<p>Došlo k nevyhnutnému posunu realizácie hlavných aktivít projektu nakoľko boli vykonané zásadné zmeny v projekte a v rozpočtových položkách (zrušenie expertov). V nadväznosti na túto skutočnosť v súčasnosti prebieha verejné obstarávanie dodávateľa hlavných aktivít.</p>

K 31.12.2010 boli rámci prioritnej osi 2 - *plnenie fyzických ukazovateľov* vykázané hodnoty výsledkových ukazovateľov (nenulové hodnoty) nasledovne :

Počet podporených projektov: 28
 Počet osôb zapojených do podporených projektov: 150 239
 Počet úspešne podporovaných osôb: 483
 Počet vytvorených pracovných miest: 257
 Miera dlhodobej nezamestnanosti: 8,8²⁸

Podrobnejšie údaje obsahuje tabuľka č. 35 v prílohe ku kapitole 3.

²⁸ Detailné informácie o implementácii OP ZaSI sú k dispozícii v rámci Výročných správ na www.esf.gov.sk v časti Riadenie, monitorovanie, kontrola, implementácia.

4. ŽIVOTNÁ ÚROVEŇ A SOCIÁLNA KOHÉZIA

4.1 Peňažné príjmy a výdavky súkromných domácností

Údaje o príjmoch a výdavkoch domácností získava Štatistický úrad SR prostredníctvom štatistiky rodinných účtov, ktorá na rozdiel od štatistiky národných účtov zahŕňa len príjmy a výdavky, spojené so zabezpečením chodu domácností a osobných potrieb jej členov.

V roku 2010 nastal opäť medziročný pokles čistých peňažných príjmov i výdavkov súkromných domácností. Čisté peňažné príjmy na jedného člena domácnosti oproti roku 2009 klesli nominálne o 2,7 % na 340,99 € a čisté peňažné výdavky na jedného člena domácnosti o 0,6 % na 304,82 €. Po zohľadnení vývoja spotrebiteľských cien boli čisté mesačné príjmy na jedného člena domácnosti reálne nižšie o 3,6 % a čisté peňažné výdavky o 1,5 %.

Tab. 4.1 Čisté peňažné príjmy a výdavky súkromných domácností v € na mesiac a osobu

Ukazovateľ	2009	2010	Index 2009/2008		Index 2010/2009	
			nominálny	reálny	nominálny	reálny
Čisté mesačné príjmy v €	350,61	340,99	99,7	98,1	97,3	96,4
Čisté mesačné výdavky v €	306,62	304,82	94,4	92,9	99,4	98,5

Zdroj: ŠÚ SR, Slovstat, spresnené predbežné odhady podľa štatistiky rodinných účtov

Objem výdavkov medziročne poklesol vo viac ako polovici agregovaných skupín. Najviac klesli výdavky na dopravu, hotely, kaviarne a reštaurácie a na pošty a telekomunikáciu. Naopak najviac vzrástli výdavky na zdravotníctvo, alkoholické nápoje a tabak, na zdravotníctvo, na vzdelávanie a na rekreáciu a kultúru. V absolútnom vyjadrení najviac k poklesu prispeli výdavky na dopravu a ostatné čisté výdavky. Podstatnú časť výdavkov tvorili výdavky na potraviny a nealkoholické nápoje (22,1 %) a na bývanie, vodu, elektrinu, plyn a iné palivá (20,5 %).

Tab. 4.2 Štruktúra čistých peňažných výdavkov súkromných domácností

Ukazovateľ	v € na mesiac a osobu, v bež. cenách					
	2010		Indexy		Podiel (%)	
	4.Q.	rok	4.Q.2010 4.Q.2009	2010 2009	2009	2010
Čisté peňažné výdavky spolu	318,65	304,82	97,8	99,4	100,0	100,0
v tom						
potraviny a nealkoholické nápoje	70,44	67,35	102,3	102,3	21,5	22,1
alkoholické nápoje a tabak	9,28	9,04	103,2	109,8	2,7	3,0
odievanie a obuv	21,77	16,11	97,6	97,3	5,4	5,3
bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá	60,92	62,56	96,3	102,0	20,0	20,5
nábytok, bytové vybavenie a bežná údržba domu	15,43	13,01	99,5	95,7	4,4	4,3
zdravotníctvo	8,76	9,19	98,1	110,5	2,7	3,0
doprava	24,26	21,32	111,7	90,8	7,7	7,0
pošty a telekomunikácie	16,27	15,88	94,4	94,4	5,5	5,2
rekreácia a kultúra	20,00	21,85	112,8	106,4	6,7	7,2
vzdelávanie	1,36	1,61	69,4	108,8	0,5	0,5
hotely, kaviarne a reštaurácie	15,19	14,52	93,6	93,0	5,1	4,8
rozličné tovary a služby	19,94	19,07	91,7	95,7	6,5	6,3
ostatné čisté výdavky	35,02	33,32	84,7	95,4	11,4	10,9

Zdroj: ŠÚ SR, Slovstat, spresnené predbežné odhady podľa štatistiky rodinných účtov

4.2 Chudoba a sociálne vylúčenie

Monitorovanie chudoby a sociálneho vylúčenia sa na Slovensku realizuje v kontexte Otvorenej metódy koordinácie (ďalej len „OMK“), ktorá je vytvorená na úrovni Európskej únie pre spoločné usmerňovanie politik členských krajín v oblasti boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu. Jedným z hlavných strategických cieľov EÚ je podstatne zredukovať chudobu a pokračovať v realizácii tohto cieľa aj do roku 2020²⁹.

Pre meranie pokroku pri dosahovaní strategických cieľov, zameraných na zníženie chudoby a sociálneho vylúčenia a predovšetkým pre vzájomné porovnanie jednotlivých štátov pri dosahovaní výsledkov, boli schválené spoločné, tzv. Leakenské indikátory. Tieto prešli vývojom a v súčasnosti ich nazývame indikátory sociálnej inklúzie OMK.

Meranie chudoby a sociálneho vylúčenia sa realizuje predovšetkým na základe harmonizovaného štatistického zisťovania EU SILC³⁰ o príjmoch a životných podmienkach. Ide o hlavný zdroj, na báze ktorého sa vypočítavajú nielen príjmové indikátory, ako je miera rizika chudoby, ale aj indikátory pre komplexnejšie zhodnotenie chudoby a sociálneho vylúčenia, a to materiálna deprivácia či nové zoskupenie indikátorov na meranie rizika chudoby a sociálneho vylúčenia. Zoskupenie indikátorov, t. j. miera rizika chudoby³¹, materiálna deprivácia³² a veľmi nízka

²⁹ Vymaniť najmenej 20 miliónov ľudí z rizika chudoby a vylúčenia do roku 2020.

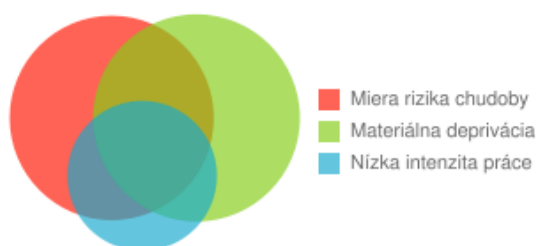
³⁰ Prvé štatistické zisťovanie sa zrealizovalo na Slovensku v roku 2005 a v súčasnosti sú prístupné výsledky už z piateho zisťovania z roku 2009

³¹ Vyjadruje podiel ľudí žijúcich pod hranicou chudoby, t. j. pod 60 % mediánu ekvivalentného disponibilného (po sociálnych transferoch) príjmu všetkých obyvateľov

intenzita práce³³ definuje skupiny ľudí, ktorí žijú v riziku chudoby a sociálneho vylúčenia, t. j. ľudia s nízkym príjmom a/alebo tí, ktorí si nemôžu dovoliť niektorú z nevyhnutných potrieb pre svoj život, a/alebo žijúci v rodinách, kde nikto nepracuje alebo pracuje iba príležitostne (nízka pracovná intenzita).

V roku 2009 bolo na Slovensku v riziku chudoby a sociálneho vylúčenia 1 060,77 tis. ľudí, čo predstavovalo 19,6 % na celkovom počte obyvateľov. Podrobnejšie rozdelenie tejto skupiny je možné vidieť na grafe č. 4.1, ktorý znázorňuje zloženie cieľovej skupiny na základe vyššie uvedených troch indikátorov. Pri porovnaní s rovnakým obdobím (2008-20,6 %) hodnota zoskupenia indikátorov poklesla o 1 p. b.

Graf 4.1 Podiel ľudí v riziku chudoby a sociálneho vylúčenia, 2009

Zdroj: EU SILC 2009

Vo všeobecnosti pre charakterizovanie chudobnej populácie v spoločnosti bola stanovená hranica chudoby³⁴, pomocou ktorej sa vyjadruje podiel obyvateľstva žijúceho v chudobe. Ide o relatívnu hranicu chudoby, ktorá meria, do akej miery finančné prostriedky domácností klesajú pod stredovú hranicu príjmu spoločnosti. Tento ukazovateľ vyjadruje predovšetkým riziko chudoby a je závislý od sociálno-ekonomického vývoja spoločnosti v danej krajine.

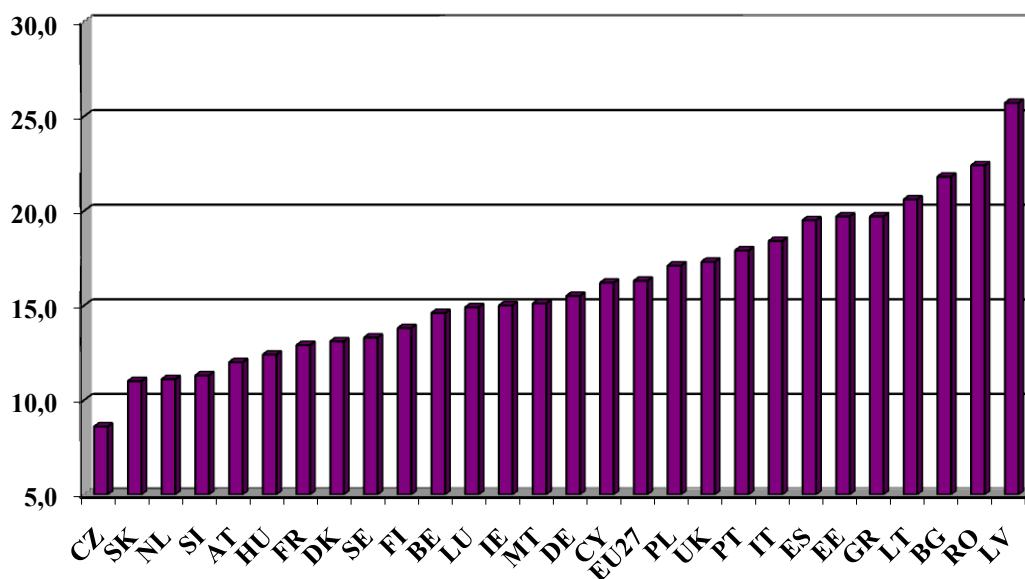
Na základe posledných výsledkov EU SILC 2009 bola miera rizika chudoby v Slovenskej republike na úrovni 11,0 % (muži-10,1 %, ženy-11,8 %), čo je pod priemerom EÚ (16,3 %). Pri porovnávaní jednotlivých krajín EÚ 27 patrí Slovenská republika medzi krajiny s najnižšou mierou rizika chudoby, pozri nasledujúci graf.

³²Vyjadruje podiel ľudí, ktorí si nemôžu dovoliť 4 z 9-tich položiek charakterizujúce ekonomickú záťaž a predmety dlhodobej spotreby, a to: nedoplatky v súvislosti s položkami: nájomné a hypotéka, energie, kúpa na splátky a iné pôžičky, schopnosť udržiavať doma adekvátne teplo, schopnosť domácnosti čeliť neočakávaným výdavkom, schopnosť dovoliť si zaplatenie raz ročne jedného týždňa dovolenky mimo domu, schopnosť dovoliť si jedlo s mäsom, kuracím, rybou alebo vegetariánskym ekvivalentom každý druhý deň alebo vybavenie domácnosti farebným televízorom, práčkou, autom alebo telefónom.

³³ Vyjadruje podiel ľudí vo veku 0-59 rokov žijúcich v domácnostiach, kde dospelí pracujú menej ako 20 % z celkového času počas predchádzajúceho roka.

³⁴ Hranica chudoby je vyjadrená ako 60 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu (po sociálnych transferoch)

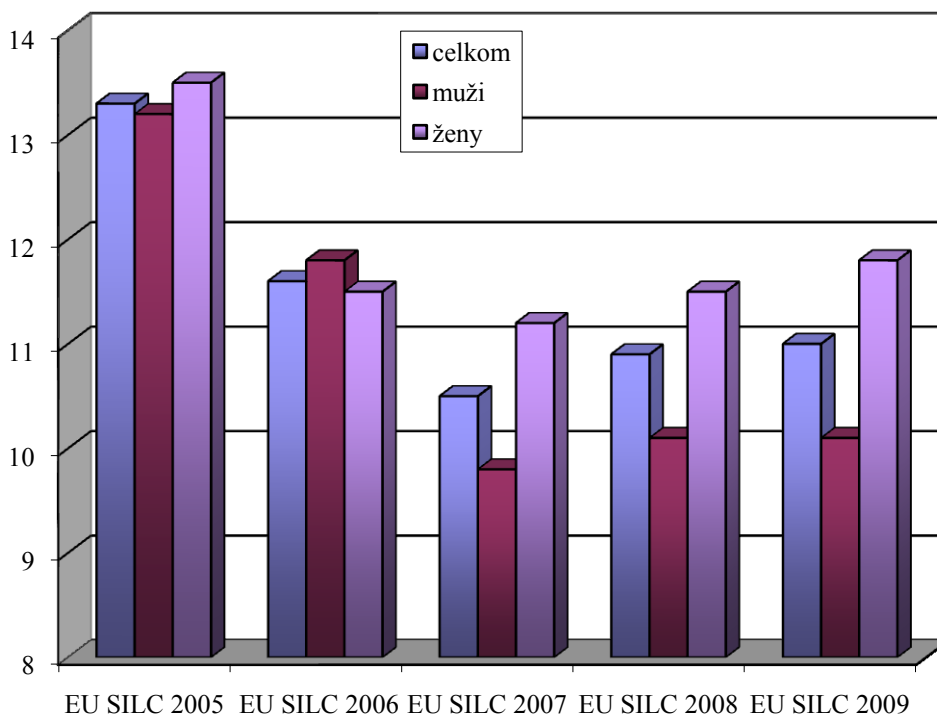
Graf 4.2 Miera rizika chudoby v jednotlivých štátoch EÚ, 2009

Zdroj: Eurostat

V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi došlo k podstatnému poklesu miery rizika chudoby (graf č. 4.2), a to v porovnaní s rokom 2005 o 2,3 p. b., čo predstavuje pozitívny vývoj aj v nadväznosti na vývoj ekonomickej situácie v krajine. V rámci medziročného porovnávania s rokom 2008 bol minimálny rozdiel v hodnotách miery rizika chudoby (nárast o 0,1 p. b.).

Graf 4.3 Vývoj miery rizika chudoby na Slovensku (2005-2009)

Zdroj: EU SILC 2005-2009

Dôležitú úlohu pri redukcii rizika chudoby zohrávajú nastavenia systému sociálnej ochrany a jej výdavky, t. j. sociálne transfery vrátane dôchodkov. V prípade neposkytovania sociálnych transferov (okrem dôchodkov) sa miera rizika chudoby zvýši o 6,1 p. b. (17,1 %) a v prípade neposkytovania sociálnych transferov (vrátane dôchodkov) sa miera rizika zvýši o 24,9 p. b. (35,9 %).

Porovnanie hranice chudoby (jednotlivec), ktorá mala rastúci trend aj vzhľadom na rast celkových príjmov, je zachytené v tabuľke č. 4.3. Je evidentné, že medziročný nárast samotnej hranice chudoby v roku 2009 (283,6 €) v porovnaní s rokom 2008 bol 5,6 % (268,6 €³⁵). Oproti roku 2005 (188,0 €) došlo k nárastu hranice chudoby o 50,8 %. Napriek tomu podiel osôb nachádzajúcich sa pod touto hranicou mal klesajúcu tendenciu; až v posledných troch rokoch zisťovania zostal takmer nezmenený.

Tab. 4.3 Hranica rizika chudoby – domácnosť jednotlivca

	EU SILC 2005	EU SILC 2006	EU SILC 2007	EU SILC 2008	EU SILC 2009
rok v €	2 256,1	2 547,1	2 944,4	3 223,5	3 402,6
mesiac v €	188,0	212,3	245,3	268,6	283,6

Zdroj: ŠÚ SR

Použitím hranice chudoby zakotvenej v čase³⁶ je možné zachytiť aspekt absolútnej chudoby. V roku 2009 sa v dôsledku tohto indikátora znížila miera rizika chudoby až na 2,4 % (muži – 2,6 % a ženy – 2,3 %). Významný pokles je aj v prípade u jednej z najrizikovejších skupín, a to u detí do 17 rokov, kde miera rizika chudoby je v tomto prípade na úrovni 4,5 % . V prípade starších ľudí 65 + je na úrovni 0,4 % (muži - 0,2 % a ženy - 0,6 %). Prostredníctvom predmetného indikátora je možné sledovať zlepšenie životnej úrovne obyvateľstva v prepojení na hospodársky rast v krajine.

Na základe posledného zisťovania (EU SILC 2009) malo na Slovensku príjem nižší ako 40 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu 3,6 % ľudí, pod 50 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu 6,8 % ľudí a v prípade 70 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu až 16,3 % ľudí. Medziročne sa predmetná situácia zmenila, a to miernym nárastom hodnôt v prípade 40 % a 50 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu a poklesu hodnoty v prípade 70 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu.

V základe údajov EU SILC z roku 2009 medziročne vzrástol relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby o 5,1 p. b. na 23,2 %, čo znamená, že stredný príjem ľudí v riziku chudoby predstavoval nižšie percento z hranice rizika chudoby (klesol z takmer 82 % na menej ako 77 %) a chudoba sa prehĺbila resp. zintenzívnila. Do roku 2008 sa na základe toho indikátora intenzita chudoby znižovala, na základe údajov z roku 2009 narástla, aj keď nie až na úroveň z roku 2005 (23,5 % v EU SILC 2005). Z uvedeného je zrejmé, že sa zvýšila vzdialenosť príjmov chudobných od hranice chudoby, čo predstavuje mierne zhoršenie príjmovej situácie obyvateľstva.

V prípade merania príjmovej nerovnosti za posledné sledované obdobie 20 % osôb s najvyššími príjmami získalo 3,6 krát viac príjmov ako 20 % osôb s najnižšími príjmami. Oproti predchádzajúcemu zisťovaniu (EU SILC 2008) sa na Slovensku hodnota indikátora zvýšila o 0,2 p. b., napriek tomu je Slovensko stále pod priemerom EÚ 27 (4,9). Najohrozenejšou vekovou skupinou z hľadiska príjmovej chudoby sú deti 0-17 (16,8 %) a taktiež mladí ľudia 18-24 (13,3 %). Najnižšiu mieru rizika chudoby má veková skupina 55-64 (6,1 %). Pri porovnávaní dvoch posledných zisťovaní nastal mierny nárast miery rizika chudoby detí 0-17 (o 0,1 p. b.), v prípade mladých ľudí došlo k výraznejšiemu nárastu (o 1,4 p. b.). K nárastu došlo aj v prípade starších ľudí vo veku 65 a viac, a to z 9,9 % na 10,8 % (o 0,9 p. b.).

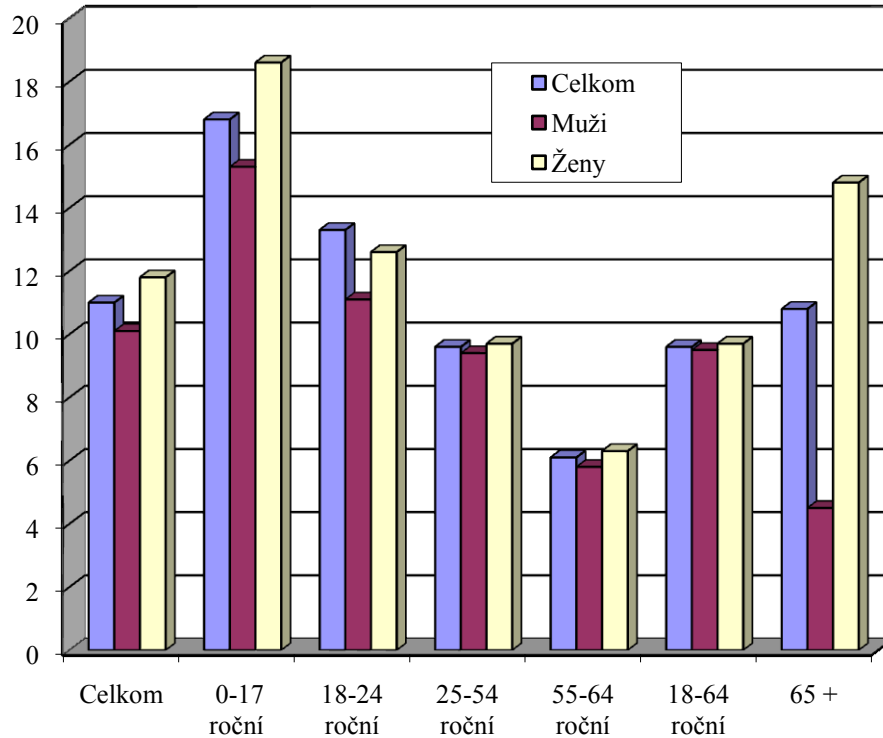
Na podmienky Slovenskej republiky sa meria riziko chudoby u detí 0-15. Z výsledkov za rok 2009 je zrejmé, že v riziku chudoby bolo 17,0 % detí v danom veku a v porovnaní so zisťovaním v roku 2008 došlo k nárastu o 0,7 p. b. Riziko chudoby detí súvisí predovšetkým s príjmovou situáciou rodín, a to viacpočetných domácností s deťmi. Z hľadiska globálneho hodnotenia je zrejmé, že dochádza k zmenám v štruktúre populácie v súvislosti s rizikom chudoby.

³⁵ Prepočítané konverzným kurzom 30.126 SK

³⁶ Miera rizika chudoby zakotvená v čase je definovaná ako percento ľudí žijúcich pod hranicou chudoby vypočítanou v roku 2005, ktorá sa upravuje o infláciu.

V prípade detí 0-17 je možné sledovať aj iný vzťah, a to predmetnú vekovú populáciu žijúcu v domácnostiach bez zamestnania. Pri medziročnom porovnávaní sa situácia v danej vekovej skupine zmenila, a to poklesom z 8,6 % na 8,4 %, t. j. o 0,2 p. b. Výsledky sú z výberového zisťovania pracovných síl.

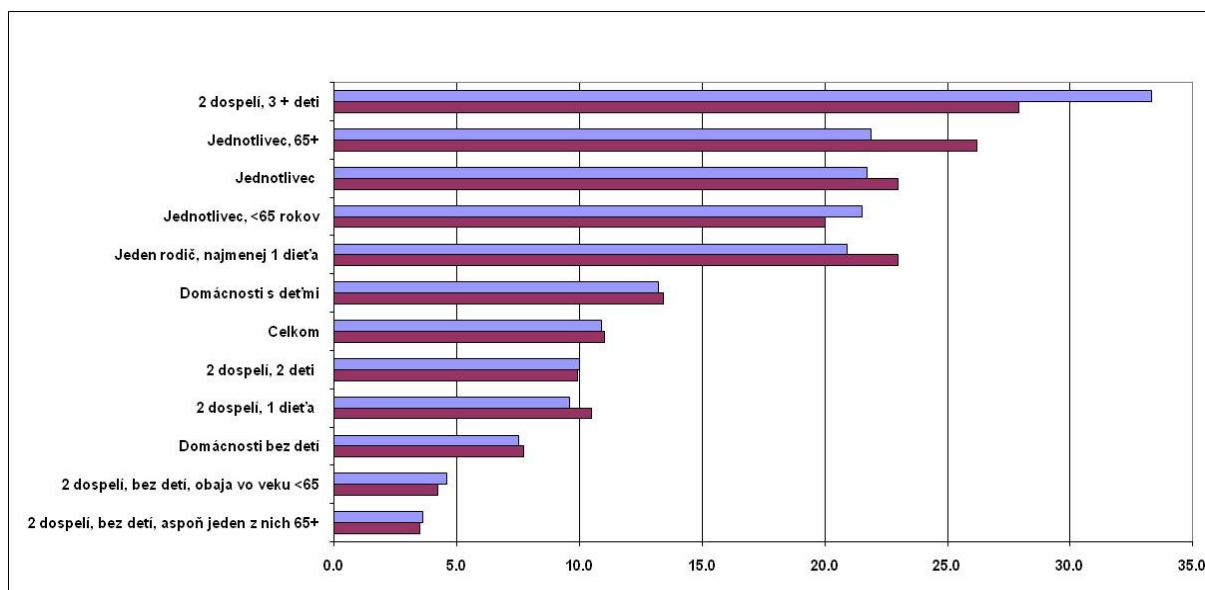
Graf 4.4 Miera rizika chudoby podľa vekovej štruktúry (2009)

Zdroj: ŠÚ SR, UDB 2009

V prípade typu domácnosti v najväčšom riziku chudoby sú rodiny s tromi a viac deťmi (27,9 %), jednotlivci 65+ (26,2 %) a osamelí rodičia s najmenej jedným dieťaťom (23,0 %). Oproti predchádzajúcemu roku došlo k nárastu rizika chudoby u osamelých rodičov (o 2,1 p. b.) a taktiež k výraznému nárastu miery rizika chudoby v prípade jednotlivcov 65+ (o 4,3 p. b.). Naopak v prípade rodín s tromi a viac deťmi došlo k poklesu (o 5,4 p. b.).

Graf 4.5 Porovnanie miery rizika chudoby podľa typu domácnosti (2008 a 2009)

Zdroj: ŠÚ SR, UDB 2008 a 2009

Pri sledovaní miery rizika chudoby v nadväznosti na ekonomickú aktivitu bolo najvyššie riziko chudoby na Slovensku z výsledkov EU SILC 2009 v prípade nezamestnaných, a to 48,6 % (nárast oproti roku 2008 o 5,2 p. b.), z toho bolo viac ohrozených mužov (55,7 %) ako žien (42,2 %). V prípade zamestnaných bolo v riziku chudoby 5,2 % ľudí, čo predstavuje pokles oproti predchádzajúcemu roku o 0,6 p. b. Ak sledujeme pracovnú intenzitu³⁷, riziko chudoby sa zvyšuje tým, čím je pracovná intenzita členov domácností nižšia. V prípade domácností so závislými deťmi sa so zvyšujúcim počtom ľudí, ktorí sú od príjmov domácností závislí, riziko chudoby zvyšuje. V prípade nízkej intenzity práce ako jedného z indikátorov pre definovanie počtu ľudí žijúcich v riziku chudoby a sociálneho vylúčenia (v tomto prípade $WI < 0,2$) došlo k medzročnému nárastu o 0,2 p.b. Bližšie porovnania sú v tabuľke č. 2 v prílohe ku kapitole 4.

Uvedené merania a hodnotenia indikátorov sú na báze príjmu. V prípade merania viac-menej aspektu absolútnej chudoby je možné vychádzať z merania nedostatku materiálnych tovarov, finančných ťažkostí a neschopnosti osôb žiť slušný život u sledovanej populácie. Na meranie uvedených nedostatkov sa využíva nová metodika prostredníctvom indikátora „materiálna deprivácia“. Na rozdiel od nastavenia miery materiálnej deprivácie, ktorá je súčasťou zoskupenia indikátorov pre nastavenie cieľovej skupiny, či už na úrovni EÚ alebo na národnej úrovni, sa v predchádzajúcich obdobiach za materiálne deprimovaného považoval občan, ktorý si nemôže dovoliť 3 z 9 položiek v rámci prvých dvoch dimenzií (ekonomická záťaž a predmety dlhodobej spotreby). Konkrétne ide o položky: nedoplatky v súvislosti s položkami nájomné a hypotéka, energie, kúpa na splátky a iné pôžičky, schopnosť udržiavať doma adekvátne teplo, schopnosť domácnosti čeliť neočakávaným výdavkom, schopnosť dovoliť si zaplatenie raz ročne jedného týždňa dovolenky mimo domu, schopnosť dovoliť si jedlo s mäsom, kurat'om, rybou alebo vegetariánskym ekvivalentom každý druhý deň alebo vybavenie domácnosti farebným televízorom, práčkou, autom alebo telefónom. Na základe tohto vyjadrenia bolo v roku 2009 materiálne deprivovaných 24,5 % osôb a v roku 2008 išlo o 27,8 % deprivovaných osôb. V prípade použitia metodiky, ak si občan nemôže dovoliť 4 z 9 uvedených položiek, bolo v roku 2009 materiálne deprivovaných 11,1 % osôb a v roku 2008 išlo o 11,8 % osôb.

³⁷ t.j. súčet mesiacov, počas ktorých členovia domácnosti v ekonomicky aktívnom veku pracovali a vyjadruje sa ako podiel k celkovému súčtu všetkých mesiacov, počas ktorých mohli členovia domácnosti v ekonomicky aktívnom veku teoreticky pracovať

Národné indikátory chudoby a sociálneho vylúčenia

Nakoľko spoločné indikátory nezohľadňujú všetky špecifiká v niektorých oblastiach na národnej úrovni, vznikla potreba nastavenia národných indikátorov chudoby a sociálneho vylúčenia. Národné indikátory monitorujú predovšetkým ciele zadané na národnej úrovni v súvislosti so stratégiou sociálnej inklúzie (Národný akčný plán sociálnej inklúzie 2008-2010), ktoré sú zamerané na rizikové skupiny ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením na Slovensku. Pokrývajú pomerne veľký počet rôznych aspektov chudoby a sociálneho vylúčenia. Venujú sa príjmovej chudobe kombinovanej s aspektmi materiálnej deprivácie, sociálnemu vylúčeniu, vzťahujúcemu sa k rôznym dimenziám spoločenského života atď. Bližšie údaje obsahuje tabuľka č. 1 v prílohe ku kapitole 4.

Tak ako na úrovni EÚ, aj na národnej úrovni si Slovenská republika stanovila národný cieľ za účelom redukcie chudoby a sociálneho vylúčenia s výhľadom do roku 2020³⁸ s definovaním cieľovej skupiny na základe zoskupenia troch vyššie uvádzaných indikátorov (miera rizika chudoby, materiálna deprivácia a veľmi nízka intenzita práce).

Indikátory zacielené na detskú populáciu

Väčšina národných indikátorov týkajúcich sa *detskej populácie* (pre ktoré boli dostupné údaje) vykazovala v sledovanom období mierne negatívny vývoj. Došlo k zvýšeniu miery extrémnej chudoby detí³⁹, ktorá odkazuje na kombináciu príjmovej chudoby a materiálnej deprivácie. K oblastí vzdelávania sa nepriamo vzťahuje aj indikátor ohľadne počtu predškolských zariadení, kde sa ich podiel na počte detí vo vekovej kategórii 3-5 rokov mierne znížil, ako aj indikátor týkajúci zaškolenosti detí v materských školách vo veku 3-5⁴⁰. Ako silnú indikáciu zlepšujúcej sa situácie detskej populácie (to znamená znižovanie rozsahu populácie vystavenej rizikám) možno hodnotiť pokles podielu detí vo veku do 17 rokov v domácnostiach, kde nikto nepracuje. Taktiež je to v prípade podielu detí v dolnom kvintile na celkovom počte detí, kde medzi zisťovaniami EU SILC 2008 a EU SILC 2009 došlo k zvýšeniu hodnoty.

Tab. 4.4 Indikátory zacielené na detskú populáciu

Názov indikátora	Vývoj hodnôt
Miera extrémnej chudoby detí	Nárast podielu z 2,8 % (EU SILC 2008) na 6,9 % (EU SILC 2009)
Podiel detí v dolnom kvintile príjmového rozloženia na celkovom počte detí	Nárast podielu z 26,7 % (EU SILC 2008) na 28,0 % (EU SILC 2009)
Počet predškolských zariadení pripadajúcich na deti v predškolskom veku	Pokles počtu z 18,1 v roku 2008 na 17,8 v roku 2009
Deti žijúce v domácnostiach bez zamestnania ⁴¹	Pokles podielu 8,6 % v roku 2008 na 8,4 % v roku 2008
Zaškolenosť detí vo veku 3-5 rokov v materských školách	Pokles podielu z 71,7 % v roku 2008 na 71,2 v roku 2009

Zdroj: Monitorovacia správa 2011

Indikátory zacielené na mladých ľudí

Dva indikátory zamerané na mladých ľudí sa týkali ich participácie na trhu práce. Došlo tu tak k pozitívnemu i negatívnemu vývoju. Negatívny vývoj nastal pri zamestnanosti mladých absolventov ZŠ a SŠ do 21 rokov. Pri špecificky znevýhodnenej skupine mladých ľudí z detských domovov sa miera úspešnosti mladých dospelých, ktorí opustili detské domovy medzi rokmi 2008 a 2009 znížila. Podiel

³⁸ Vymaniť najmenej 170 tis. ľudí z rizika chudoby a sociálneho vylúčenia do roku 2020.

³⁹ Miera extrémnej chudoby detí pokrýva špecifickejšie prípady nedostatku a vzťahuje sa len k užšie definovanej skupine detí 0-15. Je definovaná ako podiel detí nachádzajúcich sa pod hranicou chudoby a vystavených materiálnej deprivácii na celkovom počte chudobných detí. V tomto prípade materiálna deprivácia nastáva vtedy, ak domácnosť musí čeliť minimálne trom z piatich nepriaznivých podmienok bývania alebo nevlastní tri zo štyroch predmetov dlhodobej spotreby.

⁴⁰ Podiel detí v materských školách vo veku 3-5 na celkovom počte detí v danom veku

⁴¹ Indikátor patrí medzi spoločné indikátory sociálnej inklúzie a bol už spomenutý aj v rámci celkového hodnotenia populácie 0-17 na úrovni EÚ.

živonarodených detí mladým matkám sa medzi rokmi 2008 a 2009 mierne zmenil. V prípade prvých dvoch indikátorov mala negatívny vplyv finančná a hospodárska kríza.

Tab. 4.5 Indikátory zacielené na mladých ľuďí

Názov indikátora	Vývoj hodnôt
Miera nezamestnanosti mladých ľudí do 21 rokov, absolventov ZŠ a SŠ s ukončeným vzdelaním	Nárast podielu mladých ľudí z 26,9 % v štvrtom kvartáli 2008 na 44,9 % v štvrtom kvartáli 2009
Miera úspešnosti mladých dospelých opúšťajúcich detský domov na trhu práce	Pokles podielu zo 45,6 % v roku 2008 na 36,0 % v roku 2009
Podiel živonarodených detí mladým matkám	Pokles podielu z 2,5 % v roku 2008 na 2,2 % v roku 2009

Zdroj: Monitorovacia správa, 2011

Indikátory zacielené na znevýhodnených na trhu práce

Ďalšou pozorovanou skupinou sú indikátory, zacielené na znevýhodnených na trhu práce. Podiel nezamestnaných osôb s neukončeným vzdelaním sa medzi rokmi 2008 a 2009 znížil. Taktiež v prípade „veľmi dlhodobej nezamestnanosti“⁴² došlo k poklesu podielu dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných medzi rokmi 2008 a 2009. Pokles bol však spôsobený celkovým zvýšením miery nezamestnanosti. Pozitívny posun sa odohral i v prípade výskytu chudoby medzi pracujúcimi, kde došlo k miernemu poklesu pri porovnaní posledných dvoch rokov.

Tab. 4.6 Indikátory zacielené na znevýhodnených na trhu práce

Názov indikátora	Vývoj hodnôt
Miera neukončeného základného vzdelania nezamestnaných osôb	Pokles podielu zo 6,3 % v roku 2008 na 4,7 % v roku 2009
Podiel veľmi dlhodobej nezamestnanosti na nezamestnanosti	Pokles podielu z 31,7 % v štvrtom štvrťroku 2008 na 22,1 % v štvrtom štvrťroku 2009
Miera rizika chudoby pracujúcich ⁴³	Pokles podielu z 5,6 % (EU SILC 2008) na 5,2 % (EU SILC 2009)

Zdroj: Monitorovacia správa, 2011

Indikátory zacielené primárne na dospelú populáciu

V prípade monitorovania dospeléj populácie (vo veku 18 rokov a viac) boli indikátory cielené na prístup k zdravotnej starostlivosti a sociálnym službám (útulky). V prípade prístupu k zdravotnej starostlivosti išlo o identifikácie osôb, ktoré neabsolvovali zdravotnícke alebo zubné vyšetrenie kvôli ich finančnej alebo geografickej nedostupnosti. Podiel takýchto dospelých osôb na celkovom počte osôb, ktoré neabsolvovali lekárske alebo zubné vyšetrenie sa medziročne znížil. Pozitívny vývoj možno konštatovať aj v prípade kapacity útulkov pre ľudí bez domova, keď sa počet miest v útulkoch znížil z 3,4 na 10 000 obyvateľov v roku 2008 na 2,8 miest na 10 000 obyvateľov v roku 2009.

⁴² Ak trvá evidencia v nezamestnanosti viac ako 24 mesiacov

⁴³ Indikátor patrí medzi spoločné indikátory sociálnej inklúzie a bol spomenutý v časti monitorovania rizika chudoby v prípade pracujúcich

Tab. 4.7 Indikátory zacielené primárne na dospelú populáciu

Názov indikátora	Vývoj hodnôt
Miera nedostupnosti zdravotníckeho/ zubného vyšetrenia	Pokles podielu z 25,3 % (EU SILC 2008) na 20,1 % (EU SILC 2009)
Kapacita útlukov	Pokles počtu z 3,4 na 10 000 obyvateľov v roku 2008 na 2,8 na 10 000 obyvateľov v roku 2009

Zdroj: Monitorovacia správa, 2011

Indikátory zacielené na výskyt chudoby, deprivácie a sociálneho vylúčenia v celej populácii

Popri špecifických cieľových skupinách, definovaných podľa veku (deti, mladí ľudia), podľa kombinácie rôznych znevýhodnení (dospelí – ľudia bez domova, ľudia, ktorí majú sťažený prístup k zdravotnej starostlivosti), či vzťahom k trhu práce sa v zostave národných indikátorov objavili aj ukazovatele, ktoré si všímali rôzne dimenzie chudoby a sociálneho vylúčenia, a to na celej populácii. Dva z týchto ukazovateľov sa týkali príjmovej chudoby a tri podmienok bývania. V rámci zostavy indikátorov bola sledovaná extrémna príjmová chudoba⁴⁴. Tu bol zaznamenaný mierny nárast populácie. Podobná situácia je aj v prípade ďalšieho monetárneho ukazovateľa, aplikovaného na celú populáciu, ktorým je hĺbka chudoby. Rozdiel medzi mediánom ekvivalentných príjmov chudobných osôb a hranicou chudoby sa výrazne zvýšil z 18,1 % hranice chudoby na 23,2 %⁴⁵. V oblasti podmienok bývania bol zaznamenaný negatívny posun v hodnotách všetkých troch sledovaných indikátorov. Zvýšil sa podiel domácností, ktoré čelia zníženej kvalite vnútorných a vonkajších charakteristík obydla, nastal nárast podielu domácností, ktoré majú nedoplatky súvisiace s bývaním a tiež sa výrazne zvýšil podiel domácností, pre ktorých sa poplatky za bývanie stali veľkou finančnou záťažou.

Tab. 4.8 Indikátory zacielené na výskyt chudoby, deprivácie a sociálneho vylúčenia v celej populácii

Názov indikátora	Vývoj hodnôt
Podiel osôb v extrémnej príjmovej chudobe	Pokles podielu z 1,8 % (EU SILC 2008) na 2,1 % (EU SILC 2009)
Hĺbka chudoby	Nárast 18,1 % (podľa EU SILC 2008) na 23,2 % (podľa EU SILC 2009)
Nepriaznivé podmienky bývania	Pokles podielu z 14,5 % (EU SILC 2008) na 18,2 % (EU SILC 2009)
Podiel domácností, pre ktoré bývanie znamená finančnú záťaž	Nárast podielu zo 6,1 % (podľa EU SILC 2008) na 7,5 % (podľa EU SILC 2009)
Podiel domácností s nedoplatkami súvisiacimi s bývaním	Nárast podielu zo 4,1 % (podľa EU SILC 2008) na 12,2 % (podľa EU SILC 2009)

Ďalšie kontextové indikátory

Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, pozitívny smer vývoja možno identifikovať pri všetkých troch indikátoroch, ktoré sa viažu na spotrebné výdavky. V období medzi rokmi 2008 a 2009 došlo k zníženiu podielu výdavkov nízkopríjmových domácností na potraviny, ako aj kumulovaného podielu výdavkov na potraviny a bývanie na spotrebných výdavkoch. Navyše, znížil sa aj rozdiel medzi podielmi výdavkov na potraviny u domácností na opačných koncoch príjmového rozdelenia. Znížila

⁴⁴ Na rozdiel od ukazovateľa „Extrémna chudoba detí“, ktorý kombinoval príjmovú chudobu s materiálnou depriváciou, tento indikátor sleduje podiel ľudí s ekvivalentným disponibilným príjmom pod výrazne zníženou úrovňou štandardnej miery rizika chudoby – 30 % mediánu ekvivalentného príjmu v krajine.

⁴⁵ Ide o indikátor zo súboru spoločných indikátorov sociálnej inklúzie OMK a bol analyzovaný v kontexte monitorovania príjmovej chudoby a jej intenzity.

sa nerovnosť vo výdavkoch na potraviny, ale naopak zvýšila sa celková príjmová nerovnosť, meraná ako pomer príjmov horného a dolného kvintilu.

Tab. 4.9 Kontextové indikátory

Názov indikátora	Vývoj hodnôt
Podiel výdavkov nízkopríjmových domácností na potraviny z celkových spotrebných výdavkov	Pokles podielu z 31,0 % v roku 2008 na 29,6 % v roku 2009
Nerovnosť vo výdavkoch na potraviny	Pokles hodnoty z 0,12 v roku 2008 na 0,06 v roku 2009
Podiel výdavkov nízkopríjmových domácností na potraviny a bývanie z celkových spotrebných výdavkov	Pokles podielu z 68,5 % v roku 2008 na 65,9 % v roku 2009
Distribúcia príjmov - Pomer príjmov horného a dolného kvintilu (S80/S20)	Nárast pomeru z 3,4 (podľa EU SILC 2008) na 3,6 (podľa EU SILC 2009)

4.3 Súhrnné zistenia o stave rodovej rovnosti na Slovensku za rok 2010⁴⁶

Rodovo nevyvážené nastavenie ekonomických, politických a sociálnych inštitúcií spôsobili, že dopady finančnej, hospodárskej a dlhovej krízy iba prehĺbujú už aj tak diskriminačné nastavenie spoločnosti pre ženy.

S pokračujúcim poklesom mier zamestnanosti žien aj mužov v roku 2010 sa súčasne zvyšoval aj počet podzamestnaných osôb. **V roku 2010 pokračovalo zhoršovanie situácie v zamestnanosti aj nezamestnanosti žien a mužov s intenzívnejším dopadom na mužov. Vo viacerých mierach sa muži viac priblížili k už aj tak zlej situácii žien. Rodové rozdiely sa zmenšovali nie vďaka zlepšujúcej sa situácii žien, ale v dôsledku zhoršujúcej sa situácii mužov. Rodový mzdový rozdiel sa v roku 2010 udržiaval na úrovni 20 – 24 %.** V roku 2010 bola ku koncu roku priemerná výška mesačného dôchodku u mužov 400 eur, u žien 315 eur. Dôchodky v priebehu rokov rástli u žien aj u mužov, u mužov však výrazne rýchlejšie. Kým dôchodkyne poberali v roku 2005 nižší dôchodok v porovnaní s dôchodcami o 16,8 %, v roku 2010 to je už o 21,3 %. **V prípade straty príjmu či dôchodku partnera sa ženy aj so svojimi deťmi výrazne častejšie prepádajú do sociálnych sietí ako muži za tej istej situácie.**

Aktuálny stav zastúpenia žien vo vrcholných politických orgánoch SR poukazuje na **pokračujúcu faktickú politickú marginalizáciu žien.** S výnimkou poslankyň Európskeho parlamentu zastupujúcich Slovensko, podiel žien vo volených orgánoch na národnej, regionálnej a miestnej úrovni aktuálne dosahuje iba slabých, alebo menej ako 20 %. Podobne ako s politickou reprezentáciou je to aj s účasťou žien na riadení a rozhodovaní vo všetkých sférach verejného života. Podiel žien rektoriek, členiek bankových rád či ústavného súdu neprekračuje 25 %. **Podnikateľky a vedúce pracovníčky na Slovensku tvorili za ostatných 5 rokov 22 – 36 % podiel,** čo približne zodpovedá aj priemeru EÚ-27. Pritom sa neustále potvrdzujú prínosy prítomnosti žien vo vedeniach podnikov a viacrozmerné benefity rodovej diverzity v riadení. Rodové hierarchické usporiadanie sa udržiava aj v oblasti vedy a výskumu, keď profesorky tvorili v roku 2010 celkovo iba 22 % zo všetkých profesorov a profesoriek.

Na základe Programového vyhlásenia na roky 2010 – 2014 sa uskutočnila zásadná reforma poradných orgánov vlády Slovenskej republiky s cieľom zefektívniť inštitucionálne mechanizmy ochrany a podpory ľudských práv. Problematika rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí bola posilnená zriadením Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť a vytvorením Sekcie ľudských práva a rovnakého zaobchádzania na Úrade vlády SR. Doposiaľ existujúce poradné orgány pre oblasť ľudských práv, eliminácie diskriminácie a rozvoja občianskej spoločnosti boli

⁴⁶Súhrnná správa o stave rodovej rovnosti na Slovensku za rok 2010:
<http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=19478>

transformované na výbory novej rady a budú mať v rade svojho zástupcu, ktorý bude reprezentovať dotknutú skupinu osôb (Výbor pre rodovú rovnosť).

Základnými dokumentmi vlády SR je **Národná stratégia rodovej rovnosti na roky 2009 – 2013** a **Národný akčný plán rodovej rovnosti na roky 2010 – 2013**. Uznesením č. 272/2009 k Národnej stratégii rodovej rovnosti na roky 2009 – 2013 bol potvrdený záväzok vlády SR integrovať gender mainstreaming (rodové hľadisko) pri príprave a realizácii strategických a koncepčných materiálov. Integrovaný prístup k rodovej rovnosti mainstreamuje rodovú rovnosť do centra všetkých rozhodovacích činností od definovania politik, prijímania právnych predpisov, pridelovania zdrojov a vykonávania a sledovania časového plánu plnenia programov a opatrení.

V Národnom akčnom pláne rodovej rovnosti na roky 2010 – 2013 boli identifikované základné rodové nerovnosti na základe analýz a konzultácií s MVO v rámci delibertívnej demokracie.

Dôležitými dokumentmi vlády SR je aj **Národná stratégia pre prevenciu a elimináciu násillia páchaného na ženách a v rodinách** a **Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násillia páchaného na ženách na roky 2009 – 2012**. Ďalším materiálom sú **Opatrenia na zosúladienie rodinného a pracovného života**. Hlavným cieľom opatrení je uľahčiť osobám s rodinnými povinnosťami a zodpovednosťou za rodinu udržať sa na trhu práce a zvýšiť zamestnateľnosť a zamestnanosť týchto osôb.

Na podporu zosúladienia pracovného a rodinného života a podporu rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí MPSVR SR iniciovalo podporné opatrenia, ktorým je súťaž „**Zamestnávateľ ústretový k rodine, rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí**“ realizovaná od roku 2000 v spolupráci s Inštitútom pre výskum práce a rodiny. Počet prihlásených zamestnávateľov, ako aj kvalita predložených projektov sa každoročne zvyšuje.

Tab. 4.10 Súhrn indikátorov rodovej rovnosti

INDIKÁTOR	ŽENY		MUŽI		RODOVÝ ROZDIEL ¹	
Miera zamestnanosti (v %, 20 – 64 ročných, 2010)	57,5	⬇	71,9	⬇	14,4	⬇
Miera nezamestnanosti (v %, 2010)	14,6	⬆	14,4	⬆	0,2	⬇
Miera evidovanej nezamestnanosti (v %, k 31.12. 2010)	13,07		11,97		1,1	
Priemerná hrubá mesačná mzda v hospodárstve SR (v Eur, 4Q 2010)	705,59	⬆	927,75	⬆	23,9%	⬇
Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej sfére (v Eur, 4Q 2010)	724,36	⬆	945,93	⬆	23,42%	
Priemerná hrubá mesačná mzda v nepodnikateľskej sfére (v Eur, 4Q 2010)	673,13	⬆	815,30	⬆	17,44%	
Relatívny rodový mzdový rozdiel (v neupravenej forme, 2009)					21,9%	⬆
Podiel žien a mužov na rodičovskej dovolenke (v %, 2009)	99,48	⬆	0,52	⬇		
Výška sóla starobného dôchodku (v Eur, 2010)	315,4	⬆	400,6	⬆	21,27%	⬆
Miera rizika chudoby starších (v %, 65+ ročných, 2009)	14,8	⬆	4,5	⬆	10,3	⬆
Podiel absolventov a absolventiek I. a II. stupňa VŠ štúdia (v %, 2010)	64,7	⬆	35,3	⬇		
Podiel profesorov a profesoriek (v %, 2009)	22		78			
Miera ročnej prevalencie týrania (v %, 2010)	8,6	⬆	5,2	⬆		
Politická participácia na národnej úrovni (rodová skladba NR SR, 2010)	15,3	⬇	84,7	⬆	69,4	⬆
Politická participácia na regionálnej úrovni (rod. skladba reg. Zastup, 2010)	15,4	⬆	84,6	⬇	69,2	⬇
Politická participácia na miestnej úrovni (rod. skladba primátorov a starostiek)	22,4	⬆	77,6	⬇	55,2	⬇
Miera participácie na riadení (vedúci pracovníci /manažérky, 2009)	30	⬆	70	⬇	40	⬇
Miera mediálnej prezentácie žien (v %, 2009)	26,6		73,2		46,6	

Poznámky: ¹ Rodový rozdiel je uvádzaný v percentuálnych bodoch, ak nie je označené inak
 ⬆, ⬇, = označuje zvýšenie, zníženie, resp. nezmenenú hodnotu v porovnaní predchádzajúcim rokom či

stanoveným obdobím

Zdroj: Súhrnná správa o stave rodovej rovnosti na Slovensku za rok 2010

4.4 Integrácia cudzincov v Slovenskej republike

MPSVR SR vypracovalo k integrácii cudzincov roku 2010 **Súhrnnú správu o plnení opatrení vyplývajúcich z Koncepcie integrácie cudzincov v SR za rok 2010** (ďalej „Koncepcia“), predloženej na rokovanie vlády SR na základe úlohy B.5. uznesenia vlády SR č. 338/2009 zo dňa 6. mája 2009. Správa bola prerokovaná a schválená vládou SR dňa 9. marca 2011. Je prvou Súhrnnou správou odpočtu plnenia úloh Koncepcie vyplývajúcej z uznesenia vlády SR č. 338/2009 zo dňa 6. mája 2009 bod A.1. Koncepcia určila legislatívne, organizačné, koncepčné a praktické opatrenia a definuje hlavné ciele a nástroje integračnej politiky SR. Tiež predstavuje základný rámec pre spoluprácu a koordináciu hlavných subjektov v tejto oblasti. Vyhodnotenie plnenia cieľov a úloh Koncepcie integrácie cudzincov v Slovenskej republike obsiahnuté v Súhrnnej správe boli spracované na základe odpočtu plnenia úloh Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, Ministerstva zdravotníctva SR, Ministerstva vnútra SR, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, Národného inšpektorátu práce a Štatistického úradu a za Košický samosprávny kraj, Nitriansky samosprávny kraj, Trenčiansky samosprávny kraj, Trnavský samosprávny kraj, Žilinský samosprávny kraj a Úniu miest Slovenska.

V rámci dodržiavania medzinárodných záväzkov MPSVR SR participuje, cez svojho zástupcu, na stretnutiach stretnutí Európskej siete National Contact Points on Intergration (NCPI), pričom o priebehu a výsledku stretnutia sú informované aj mimovládne organizácie a komunity cudzincov na Slovensku. National Contact Point on Integration je fórum pre výmenu informácií a dobrých skúseností v EU, s cieľom nájsť úspešné riešenia pre integráciu imigrantov vo všetkých členských krajinách a zároveň zaistiť koordináciu a prepojenie národnej úrovne s iniciatívou EU.

V rámci programových dokumentov MPSVR SR participuje na programe EIF (Európsky fond pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín), ktorý sa priamo dotýka integrácie cudzincov na Slovensku. MPSVR SR vypracovalo interné usmernenia pre úrady práce v oblasti uznávania dokladov cudzincom, ktorým bola priznaná jedna z foriem medzinárodnej ochrany.

5. MONITORING VYBRANÝCH ŠTRUKTURÁLNYCH UKAZOVATEĽOV A HLAVNÝCH UKAZOVATEĽOV STRATÉGIE EURÓPA 2020

Štrukturálne indikátory boli vyvinuté Európskou komisiou na monitorovanie a hodnotenie implementácie Lisabonskej stratégie, ktorá stanovila hlavné ciele Európskej únie do roku 2010. Umožňovali vzájomné porovnávanie krajín pri dosahovaní strategického cieľa EÚ, ktorým je stať sa najkonkurencieschopnejšou a najdynamickejšou ekonomikou na svete založenou na vedomostiach, schopnou dosiahnuť trvalo udržateľný rast s vyšším počtom a kvalitnejšími pracovnými príležitosťami a s väčšou sociálnou kohéziou. V súčasnosti je pripravená nová európska stratégia, ktorá má pomôcť vyjsť európskym krajinám zo súčasnej hospodárskej krízy a vytvoriť z EÚ inteligentné, udržateľné a inkluzívne hospodárstvo s vysokou mierou zamestnanosti, produktivity a sociálnej súdržnosti. Hlavné ciele stratégie Európa 2020 sú merané 8 hlavnými indikátormi, z ktorých 4 sa priamo viažu na sociálnu oblasť. Všetky údaje za štrukturálne i hlavné indikátory stratégie Európa 2020 jednotlivých členských štátov kontroluje a prepočítava Eurostat na základe jednotnej metodiky, preto sa môžu do istej miery odlišovať od údajov národných štatistických úradov.

Makroekonomické prostredie

V roku 2010 sa oproti roku 2009 zvýšila miera rastu HDP Slovenska z - 4,8 % na 4,0 %. Rast HDP Slovenskej republiky bol výrazne vyšší ako v priemere v EÚ 27 (1,8 %) a bol druhým najvyšším v EÚ. Spomedzi krajín EÚ najviac rástol HDP v o Švédsku (5,5 %), vysokú mieru rast dosahoval aj v Poľsku (3,8 %), na Malte (3,7 %), v Nemecku (3,6 %), v Luxembursku (3,5 %), vo Fínsku (3,1 %) a v Estónsku (3,1 %). HDP poklesol najvyššou mierou v Grécku (- 4,5 %), ďalej na Islande (- 3,5 %), v Rumunsku (- 1,3 %) a v Írsku (- 1,0 %). Podľa prognózy Eurostatu bude HDP Slovenska naďalej rásť s relatívne vysokou mierou rastu 3,5 % v roku 2011 a 4,4 % v roku 2012. V priemere v EÚ 27 budú miery rastu pravdepodobne 1,8 % (2011) a 1,9 % (2012). V roku 2009 dosiahlo HDP na hlavu (v PPS) na Slovensku 73 % z priemeru EÚ 27, pričom dlhodoborastie. Nižšie hodnoty HDP na hlavu ako Slovensko mali Bulharsko, Rumunsko, Litva, Lotyšsko, Estónsko, Poľsko a Maďarsko. Dlhodoborastie aj produktivita práce, či už vyjadrená na zamestnanú osobu alebo na odpracovanú hodinu.

Harmonizovaná miera inflácie v roku 2010 medziročne klesla na 0,7 %, čím bola pod priemerom EÚ 27 (2,1 %). Reálne jednotkové náklady práce na Slovensku v roku 2010 poklesli mierou 3,1 %, zatiaľ čo priemer EÚ 27 zaznamenal pokles 1,4 %. Deficit verejných financií podľa Eurostatu v roku 2010 narástol na 7,9 % HDP a bol vyšší ako deficit EÚ 27 (6,4 %). Konsolidovaný dlh verejných financií podľa Eurostatu (hrubý dlh verejnej správy) v roku 2010 predstavoval 41,0 % HDP (priemer v EÚ 80,0 % HDP), pričom dlhodobospĺňa maastrichtské kritérium, ktorým je udržať verejný dlh pod 60 % HDP. Podľa údajov Eurostatu založených na metodike ESNÚ 95 zamestnanosť v roku 2010 medziročne poklesla vo väčšine krajín EÚ 27 s výnimkou Malty (nárast o 2,2 %), Luxemburska (1,6 %), Švédska (1,1 %), Rakúska (1,0 %), Belgicka (0,6 %), Nemecka (0,5 %), Poľska (0,4 %), Maďarska (0,2 %), Cypru (0,1 %) a Francúzska (0,1 %). Na Slovensku klesla zamestnanosť o 1,4 % (zamestnanosť mužov sa znížila o 2,5 % a zamestnanosť žien zostala na nezmenenej úrovni), pričom v priemere v EÚ 27 bol pokles o 0,5 %. Najvyšší pokles zamestnanosti zaznamenali v Bulharsku (- 5,9 %), v Litve (- 5,1 %), v Estónsku (- 4,8 %) a v Lotyšsku (- 4,8 %).

Zamestnanosť

Jedným z hlavných kvantifikovaných cieľov Lisabonskej stratégie bolo do roku 2010 zvýšiť celkovú **mieru zamestnanosti** (osôb vo veku 15 - 64 rokov) na 70 % a mieru zamestnanosti žien na 60 %. V roku 2010 sa celková miera zamestnanosti v EÚ 27 vplyvom doznievajúcej ekonomickej krízy znova znížila, a to na 64,2 % (u žien na 58,2 %), čím sa od dosiahnutia cieľa opäť oddialila. Niektoré krajiny aj napriek kríze udržali mieru zamestnanosti nad 70 %, ako napríklad Holandsko (74,7 %), Dánsko (73,4 %), Švédsko (72,7 %), Rakúsko (71,7 %) a Nemecko (71,1 %). V Dánsku a Švédsku aj miera zamestnanosti žien prekračuje 70 %. Zaostávanie Slovenska za oboma cieľmi sa v dôsledku

krízy opäť mierne prehĺbilo. V roku 2010 miera zamestnanosti na Slovensku klesla, a to oproti predchádzajúcemu roku o 1,4 p. b. na 68,8 %, pričom u mužov klesla na 65,2 % a u žien na 52,3 %.

Spomínaný cieľ Lisabonskej stratégie bol v stratégii Európa 2020 transformovaný do hlavného cieľa dosiahnuť 75 % mieru zamestnanosti pre mužov a ženy od 20 do 64 rokov prostredníctvom vyššej účasti mladých ľudí, starších pracovníkov s nízkou kvalifikáciou, ako aj prostredníctvom lepšej integrácie legálnych migrantov. V SR v roku 2010 miera zamestnanosti osôb vo veku 20 – 64 rokov klesla o 1,8 p. b. na 64,6 %. Miera zamestnanosti v tejto vekovej skupine sa v rámci EÚ 27 tiež znížila, a to o 0,5 p. b. na 68,6 %. Najvyššia miera zamestnanosti osôb v tejto vekovej skupine je v Švédsku (78,7 %) a najnižšia je na Malte (59,9 %).

Demografické výzvy, ktoré súvisia so starnutím populácie, vedú EÚ k potrebe spoločne zvýšiť participáciu starších ľudí na trhu práce. Spoločným cieľom EÚ bolo do roku 2010 dosiahnuť 50 % mieru zamestnanosti starších pracujúcich. **Miera zamestnanosti u starších ľudí** (55 – 64 rokov) na Slovensku od roku 2001 nepretržite rastie, pričom v roku 2010 sa zvýšila aj napriek celkovému poklesu zamestnanosti na 40,5 %, čo je však stále pod priemernou úrovňou EÚ 27 (46,3 %). Nízka je najmä miera zamestnanosti starších žien (28,7 %), hoci sa za posledných 10 rokov takmer strojnásobila. Napriek neustálemu rastu je stále relatívne hlboko pod priemerom EÚ 27 (38,6 %). Najvyššia miera zamestnanosti starších žien je dlhodobo vo Švédsku, kde v roku 2010 dosiahla 66,7 %.

Súčasťou cieľov EÚ je odstraňovať diskrimináciu a rodové nerovnosti na trhu práce, ktoré sa prejavujú aj v rozdielnom mzdovom ohodnotení medzi mužmi a ženami. **Rodový mzdový rozdiel** predstavuje rozdiel v priemernej hrubej hodinovej mzde medzi mužmi a ženami. Na Slovensku pretrvávajú vyššie rozdiely v odmeňovaní medzi mužmi a ženami ako v priemere v EÚ 27. Rodový mzdový rozdiel sa v roku 2009 dokonca medziročne zvýšil, a to o 1 p. b., čo znamená, že ženy mali v priemere o 21,9 % nižšiu priemernú hrubú hodinovú mzdu ako muži. Na základe údajov zo Štvrtročného výkazu o cene práce ISCP 1-04 možno odhadovať, že tento rozdiel sa v roku 2010 zmenšil na 19,8 %. Rodový mzdový rozdiel sa v priemere v EÚ 27 v roku 2009 mierne znížil na 17,1 %. Najvyššie rozdiely medzi mzdami mužov a žien v rámci EÚ 27 sú v Českej republike (25,9 %), Rakúsku (25,4 %) a v Nemecku (23,2 %), naopak najnižšie rozdiely sú v Slovinsku (3,2 %) a v Taliansku (5,5 %).

V čom Slovensko výraznejšie zaostáva je oblasť celoživotného vzdelávania, pritom vzdelávanie počas celého životného cyklu sa považuje za kľúčové v kontexte budovania spoločnosti založenej na vedomostiach a dosahovania vyššieho počtu lepších pracovných miest. Od roku 2005 sa dokonca **miera celoživotného vzdelávania** postupne znižuje. V roku 2009 bolo do ďalšieho vzdelávania či tréningu zapojených iba 2,8 % ľudí vo veku 25 – 64 rokov, oproti tomu priemer EÚ 27 predstavoval 9,3 %. Menší podiel dospelých zapojených do celoživotného vzdelávania bol v roku 2009 v Rumunsku, Bulharsku (menej ako 2 %) a v Maďarsku (2,7 %). Najvyšší podiel dospelých zapojených do celoživotného vzdelávania bol v roku 2009 v Dánsku (31,6 %).

Miera nezamestnanosti v roku 2010 stúpila druhý rok po sebe nielen v SR, ale aj v priemere v EÚ 27, pričom v SR dosiahla úroveň 14,4 % (medziročný rast o 2,4 p. b.) a v EÚ 27 9,6 % (medziročný rast o 0,6 p. b. Najvyššia bola v Španielsku (20,1 %) a v pobaltských krajinách (v Lotyšsku 18,7 %, v Litve 17,8 % a v Estónsku o 16,9 %). Miera nezamestnanosti v roku 2010 v SR stúpila menej u žien (o 1,8 p. b. na 14,6 %) ako u mužov (o 2,8 p. b. na 14,2 %).

Sociálna kohézia

Najdôležitejším indikátorom v oblasti sociálnej kohézie a sociálnej inklúzie je indikátor, ktorý hovorí o percente ľudí v krajine, ktorí žijú v domácnosti s takým nízkym príjmom, že sú s veľkou pravdepodobnosťou chudobní, tzv. **miera rizika chudoby**⁴⁷. Podľa údajov zo štatistického zisťovania EU SILC 2009, miera rizika chudoby na Slovensku ostala na približne rovnakej úrovni ako v predchádzajúcom roku (11 %). Nižšia miera rizika chudoby bola u mužov (10,1 %) ako u žien (11,8 %). Miera rizika chudoby na Slovensku patrí k najnižším v rámci EÚ 27 (priemer EÚ 27 16,3 %), nižšia je iba v Českej republike (8,6 %). V rámci EÚ 27 najvyšší podiel ľudí v riziku chudoby bol

⁴⁷ Miera rizika chudoby je definovaná ako podiel osôb s ekvivalentným disponibilným príjmom pod hranicou rizika chudoby, ktorou je 60 % národného mediánu ekvivalentného príjmu.

v Rumunsku (22,4 %), Bulharsku (21,8 %) a v Lotyšsku (21,3 %). Miera rizika chudoby je nad 20 % aj v Litve. Najvyšší podiel ľudí v riziku chudoby bol v SR medzi nezamestnanými (48,6 %), deťmi a mládežou do 17 rokov vrátane (16,8 %), rodinami s tri a viac deťmi (27,9 %) , domácnosťami jednotlivcov vo veku nad 65 rokov (26,2 %) a neúplnými rodinami s deťmi (23 %). Legislatívne nastavenie sociálnej ochrany a výdavky na ňu hrajú dôležitú úlohu pri redukcii rizika chudoby. V prípade hypotetickej situácie, kedy by obyvatelia nedostávali žiadne sociálne transfery iba starobné a pozostalostné dôchodky, miera rizika chudoby by z 11 % stúpila na 17,1 %.

V rámci stratégie Európa 2020 a podpory inkluzívneho rastu je stanovený hlavný cieľ, a to znížiť počet osôb, ktorým hrozí chudoba a sociálne vylúčenie aspoň o 20 mil. (na 19,4 %). V rámci EÚ 27 bolo 113,752 mil. (23,1 %) ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením. Tento cieľ je monitorovaný prostredníctvom indikátora zloženého z 3 subindikátorov – osoby žijúce v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou⁴⁸, osoby žijúce v riziku chudoby po sociálnych transferoch a ťažko materiálne deprivované osoby⁴⁹. V roku 2009 bolo v SR 243 tis. osôb (5,6 %) žijúcich v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce (v EÚ 27 - 9 %), 594 tis. (11 %) ľudí v riziku chudoby (v EÚ 27 - 16,3 %) a 601 tis. (11,1 %) ľudí ťažko materiálne deprivovaných (v EÚ 27 – 8,1 %). SR si za cieľ vytýčila, že celkový počet týchto osôb zníži o 170 tis. (na 17,2 %) do roku 2020. V roku 2009 bolo na Slovensku spolu 1 061 tis. ľudí v riziku chudoby a sociálneho vylúčenia (19,6 %) a od roku 2005 sa tento počet neustále znižuje.

Príjmová nerovnosť podľa indikátora S80/S20 (pomer príjmov horného a dolného kvintilu) podľa EU SILC 2009 na Slovensku medziročne stúpila o 0,2 p. b. V roku 2009 v SR 20 % populácie s najvyššími príjmami získalo 3,6 krát viac príjmov ako dolných 20 % populácie s najnižšími príjmami (priemer EÚ 27 – 4,9). Ide o jednu z najnižších príjmových nerovností v EÚ 27, nižšia príjmová nerovnosť je iba v Slovinsku (3,2), v Českej republike a v Maďarsku (obe krajiny 3,5). V rámci EÚ 27 najvyššia príjmová nerovnosť bola v roku 2009 v Lotyšsku (6,9), Rumunsku (6,7) a v Litve (6,3).

Miera dlhodobej nezamestnanosti na Slovensku v roku 2010 medziročne stúpila o 2,7 p. b. na 9,2 %, pričom stúpila takmer vo všetkých krajinách EÚ 27 s výnimkou Nemecka, kde sa znížila o 0,2 p. b. na 3,2 %. Miera dlhodobej nezamestnanosti na Slovensku je dlhodobo najvyššou v Európe a vysoko nad priemerom EÚ 27 (3,8 %), ktorého hodnota sa medziročne zvýšila o 0,8 p. b. Dlhodobá nezamestnanosť je pretrvávajúcim vážnym problémom trhu práce na Slovensku, ktorý vyzýva ku komplexnému riešeniu, zameranému na najzraniteľnejšie skupiny obyvateľstva. Najnižšia miera dlhodobej nezamestnanosti je v Rakúsku (1,1 %), Holandsku (1,2 %), na Cypre (1,3 %), v Luxembursku (1,3 %), v Dánsku (1,4 %) a v Švédsku (1,5 %).

Keďže chudoba závisí od príjmu celej domácnosti, problematickejšia v tomto kontexte sa javí nezamestnanosť v domácnosti, pokiaľ je spojená so všetkými ekonomicky aktívnymi členmi. Nulová pracovná aktivita môže mať okrem absencie pracovného príjmu v domácnostiach aj ďalšie negatívne dôsledky ako je dedenie nezamestnanosti, ktoré súvisí s nedostatkom kontaktov s trhom práce. Podiel dospelých ľudí vo veku 18 – 59 rokov žijúcich v domácnostiach bez zamestnania (t.j. kde ani jeden člen v domácnosti nepracuje) na Slovensku po trojročnom poklese v roku 2009 medziročne stúpol. V roku 2009 stúpol medziročne o 0,7 p. b. na 8,2 % (EÚ 27 10,1 %). Podobne ako v minulých rokoch aj v roku 2009 bol vyšší podiel dospelých žien v domácnostiach bez zamestnania (8,7 %) ako mužov (7,6 %). Pokles podielu detí vo veku 0 - 17 rokov v domácnostiach bez zamestnania na Slovensku pokračoval aj v roku 2009, a to o 0,2 p. b. na úroveň 8,4 %, naopak v rámci EÚ 27 v priemere tento podiel narástol o 1 p. b. na 10,2 %. Najvyšší podiel detí žijúcich v domácnostiach, v ktorých nikto nepracuje, má dlhodobo Veľká Británia (17,5 %). Najnižší podiel týchto detí v rámci EÚ 27 bol v roku 2009 v Slovinsku (3,9 %).

Indikátor osoby predčasne opúšťajúce vzdelávací systém hovorí o podiele mladých ľudí vo veku 18-24 rokov, ktorí dosiahli iba základný stupeň vzdelania a nevzdelávajú sa ďalej. Nedostatok

⁴⁸ Osoby žijúce v domácnostiach s nízkou intenzitou práce sú ľudia vo veku 0 – 59 rokov žijúci v domácnostiach, v ktorých dospelí pracovali počas minulého roka menej ako 20 % potenciálneho pracovného času.

⁴⁹ Materiálna deprivácia pokrýva ukazovatele súvisiace s ekonomickými ťažkosťami, vybavením domácnosti predmetmi dlhodobej spotreby, bývaním a s okolím obydlija. Ťažko materiálne deprivované osoby majú vážne obmedzené životné podmienky nedostatkom zdrojov, zažívajú aspoň 4 z 9 nasledovných deprivácií: nemôžu si dovoliť i) platiť nájomné alebo bežné účty, ii) udržiavať doma pramerané teplo, iii) čeliť nečakaným výdavkom, iv) jesť mäso, rybu alebo ekvivalentné proteíny každý druhý deň, v) týždňovú dovolenku mimo domova, vi) auto, vii) práčku, viii) farebnú TV, alebo ix) a telefón.

kvalifikácie je hlavnou bariérou pre inklúziu, nakoľko od vzdelania závisí úspešnosť začlenenia sa na trh práce, kvalita práce, odmeňovanie ale aj úspešnosť ďalšej prípravy pre trh práce počas celého života. Cieľom EÚ je udržať mladých ľudí vo vzdelávacom procese a znížiť podiel predčasne ukončujúcich vzdelávanie aspoň na úroveň 10 %. Tento cieľ Lisabonskej stratégie bol prenesený aj do stratégie Európa 2020 ako jeden z hlavných cieľov. SR dlhodobo patrí ku krajinám v rámci EÚ s relatívne nízkym podielom osôb, ktoré predčasne ukončujú školskú dochádzku. V roku 2009 sa tento podiel medziročne znížil na úroveň 4,9 %. Osôb, ktoré predčasne zanechali školskú dochádzku bolo viac medzi mužmi (5,7 %) ako ženami (4,1 %). Vysoká miera nezamestnanosti mladých ľudí do 25 rokov, ktorá v roku 2010 (33,6 %) patrila k 3. najvyššej v Európe a bola vysoko nad priemerom EÚ 27 (20,9 %), však svedčí o tom, že výzvou pre SR ostáva zosúladiť vzdelávanie s požiadavkami trhu práce. Významnú pozornosť si vyžaduje aj predčasné ukončovanie školskej dochádzky u rómskej menšiny.

Novým hlavným cieľom EÚ v stratégii Európa 2020 je dosiahnuť, aby najmenej 40 % ľudí vo veku 30 – 34 rokov malo ukončené vysokoškolské (terciárne) alebo ekvivalentné vzdelanie. Vysokokvalifikované obyvateľstvo je kľúčové pri riešení problémov súvisiacich s demografickými zmenami a sociálnou inklúziou v Európe. V roku 2009 bola na Slovensku miera vysokoškolsky vzdelanej populácie vo veku 30 – 34 rokov na úrovni 17,6 % (u žien 19,8 % a u mužov 15,5 %), čo bolo hlboko pod priemerom EÚ 27 (32,3 %).

Európska únia si v súvislosti so štrukturálnym cieľom zvýšiť zamestnanosť stanovila ciele týkajúce sa zabezpečenia formálnej starostlivosti o deti. Členské štáty mali odstrániť prekážky pre participáciu žien na trhu práce a poskytnúť starostlivosť do roku 2010 najmenej 90 % detí vo veku od 3 do 6 rokov a najmenej 33 % detí vo veku menej ako 3 roky. Poskytovanie starostlivosti by samozrejme malo byť v súlade s národnými zvyklosťami a malo by zohľadňovať dopyt po zariadeniach starostlivosti o deti. Podľa údajov EU SILC 2009 v EÚ 27 sa poskytovala formálna starostlivosť v zariadeniach 28 % detí do 3 rokov veku. Na Slovensku sa takýto typ starostlivosti využíva iba minimálne (v roku 2009 iba 3 % detí do 3 rokov). Pre deti vo veku 3 až 6 rokov sa poskytuje formálna starostlivosť na Slovensku v širšom meradle. V roku 2009 bola takáto starostlivosť poskytovaná pre 76 % detí a z toho v prípade 63 % detí vo veku 3 až 6 rokov išlo o starostlivosť nad 30 hodín týždenne. Podiel detí do 3 rokov, ktorým sa poskytuje formálna starostlivosť, je na Slovensku veľmi nízky a za priemerom EÚ (86 %) zaostáva aj podiel detí vo veku od 3 do 6 rokov, pre ktoré sa poskytuje formálna starostlivosť.

Tab. 5.1 Vývoj vybraných hlavných ukazovateľov stratégie Európa 2020

hlavné indikátory Európy 2020 / rok		SR								EÚ 27					
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Miera zamestnanosti 20 - 64 ročných (cieľ EÚ = 75 %, cieľ SR = 72 %)	spolu	63,7	64,5	66,0	67,2	68,8	66,4	64,6	67,4	68,1	69,1	70,0	70,4	69,1	68,6
	ženy	56,7	56,7	57,5	58,7	60,3	58,2	57,4	59,4	60,2	61,3	62,2	63,0	62,5	62,1
	muži	70,9	72,5	74,6	76,0	77,4	74,6	71,9	75,6	76,0	76,9	77,8	78,0	75,8	75,1
Osoby predčasne opúšťajúce vzdelávací systém bez získania kvalifikácie (cieľ EÚ = 10, cieľ SR = 6 %)	spolu	6,8	6,3	6,6	6,5	6,0	4,9		16,1	15,8	15,5	15,1	14,9	14,4	
	ženy	6,3	5,9	5,8	5,8	4,9	4,1		13,8	13,7	13,4	13	12,9	12,5	
	muži	7,3	6,7	7,3	7,2	7,1	5,7		18,4	17,8	17,6	17,1	16,9	16,3	
Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie vo veku 30 - 34 rokov (cieľ EÚ, SR = 40 %)	spolu	12,9	14,3	14,4	14,8	15,8	17,6		26,9	28,0	28,9	30,0	31,1	32,3	
	ženy	13,2	14,6	15,3	16,1	17,6	19,8		28,5	30,0	31,5	32,9	34,3	35,7	
	muži	12,6	14,0	13,6	13,4	14,0	15,5		25,3	26,0	26,3	27,3	28,0	28,9	
Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením (cieľ EÚ = 19,4 %, cieľ SR = 17,4 %)		:	32,0	26,7	21,3	20,6	19,6		:	26s	25s	24,5	23,6	23,1	
- osoby žijúce v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou		:	6,6	6,2	6,4	5,2	5,6		:	10s	10s	9,7	9,0	9	
- osoby žijúce v riziku chudoby po sociálnych transferoch		:	13,3	11,6	10,5	10,9	11,0		:	16,4s	16,5s	16,70	16,4	16,3	
- ťažko materiálne deprivované osoby		:	22,1	18,2	13,7	11,8	11,1		:	11s	10s	9,10	8,4	8,1s	

Zdroj: EUROSTAT, údaje sú aktualizované k 6. 5. 2011

Poznámky: Údaje o chudobe sú počítané ŠÚ SR na základe EU SILC, referenčný rok pre zisťovanie príjmu je predchádzajúci rok
s - odhad Eurostatu

Tab. 5.2 Vývoj vybraných štrukturálnych ukazovateľov

Štrukturálne indikátory / rok	SR								EÚ 27							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010		
MAKROEKONOMICKÉ PROSTREDIE																
HDP na obyvateľa v PPS (EU 27=100)	57	60b	63	68	72	73		100	100	100	100	100	100			
Rast reálneho HDP (% medziročná zmena)	5,1	6,7	8,5	10,5	5,8	-4,8	4,0	2,5	2,0	3,2	3,0	0,5	-4,2	1,8		
Produktivita práce na zamestnanca (EU 27=100)	65,4	68,4b	71,4	76,2	79,3	80,7		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0			
Produktivita práce na odpracovanú hodinu (EU 15=100)	55,5	56,9b	59,8	62,7	66,0	69,3		86,8	86,9b	87,0	87,2	87,5	87,8			
Rast zamestnanosti (% medziročná zmena)	spolu	-0,2	1,6	2,1	2,1	2,9	-2,5	-1,4	0,7	0,9	1,7	1,8	0,9	-1,8	-0,5	
	ženy	-1,6	0,1	0,9	2,2	3,0	-2,6	0,0	1,2	1,3	2,0	2,1	1,5	-0,7	-0,3	
	muži	0,9	2,9	3,0	2,0	2,9	-2,5	-2,5	0,3	0,7	1,4	1,6	0,5	-2,7	-0,6	
Harmonizovaná miera inflácie (HICP)	7,5	2,8	4,3	1,9	3,9	0,9	0,7	2,0	2,2	2,2	2,3	3,7	1,0	2,1		
Rast reálnych jednotkových nákladov práce	-2,7	1,8	-1,4	-0,9	1,1	8,8	-3,1	-1,5	-0,6	-1,1	-0,8	0,8	2,8	-1,4		
Saldo verejných financií (% HDP)	-2,4	-2,8	-3,2	-1,8	-2,1	-8,0	-7,9	-2,9	-2,5	-1,5	-0,9	-2,4	-6,8	-6,4		
Verejný dlh (% HDP)	41,5	34,2	30,5	29,6	27,8	35,4	41,0	62,2	62,8	61,5	59,0	62,3	74,4	80,0		
ZAMESTNANOSŤ																
Miera zamestnanosti	spolu	57,0	57,7	59,4	60,7	62,3	60,2	58,8	63,0	63,5	64,5	65,4	65,9	64,6	64,2	
	ženy	50,9	50,9	51,9	53,0	54,6	52,8	52,3	55,6	56,3	57,3	58,3	59,1	58,6	58,2	
	muži	63,2	64,6	67,0	68,4	70,0	67,6	65,2	70,4	70,8	71,6	72,5	72,8	70,7	70,1	
Miera zamestnanosti starších (55-64)	spolu	26,8	30,3	33,1	35,6	39,2	39,5	40,5	40,7	42,3	43,5	44,6	45,6	46,0	46,3	
	ženy	12,6	15,6	18,9	21,2	24,2	26,1	28,7	31,6	33,6	34,9	35,9	36,8	37,8	38,6	
	muži	43,8	47,8	49,8	52,5	56,7	54,9	54,0	50,4	51,6	52,7	53,9	55,0	54,8	54,6	
Priemerný vek odchodu z trhu práce	spolu	60,3	61,1	:	59,7	:	60,4		60,9e	61,6e	61,7e	61,9e	62,0e	61,8e		
	ženy	57,0	57,6	:	57,8	:	57,5		60,1e	60,4e	60,7e	60,5e	60,8e	61,0e		
	muži	60,3	61,1	:	59,7	:	60,4		60,9e	61,6e	61,7e	61,9e	62,0e	61,8e		
Rodový mzdový rozdiel	:	:	25,8	23,6	20,9	21,9		:	:	17,7	17,6	17,5p	17,1p			
Miera zdanenia nízkych miezd - daňový klin	39,6	35,2	35,6	35,6	36,0			40,5	40,3	40,8	40,6	:				
Miera zdanenia nízkych miezd - pasca nezamestnanosti	43,0	43,0	44,0	44,0	44,0			73,39	74,84	75,74	74,90	:				
Pasca nízkej mzdy - jednotliviec	23,0	23,0	24,0	24,0	25,0			43,52	43,78	45,57	46,02	:				
Pasca nízkej mzdy - dvojica s 2 deťmi (jeden zárobok)	34,0	27,0	30,0	30,0	25,0			54,44	56,27	57,37	56,10	:				
Miera celoživotného vzdelávania dospelých (25-64)	spolu	4,3	4,6	4,1	3,9	3,3	2,8		9,3	9,8	9,7	9,5	9,4	9,3p		
	ženy	4,8	5,0	4,4	4,3	4,0	3,3		10,0	10,5	10,5	10,4	10,2	10,2p		
	muži	3,8	4,3	3,8	3,4	2,6	2,2		8,7	9,0	8,8	8,6	8,5	8,5p		
Miera nezamestnanosti	spolu	18,2	16,3	13,4	11,1	9,5	12,0	14,4	9,1	9,0	8,2	7,2	7,1	9,0	9,6	
	ženy	19,2	17,2	14,7	12,7	10,9	12,8	14,6	9,8	9,8	9,0	7,9	7,6	8,9	9,6	
	muži	17,4	15,5	12,3	9,9	8,4	11,4	14,2	8,5	8,3	7,6	6,6	6,6	9,0	9,7	
SOCIÁLNA KOHÉZIA																
Nerovnosť príjmového rozdelenia: pomer príjmov	:	3,9	4,1	3,5	3,4	3,6			5,0s	4,9s	4,9	5,0	4,9			
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch	spolu	:	13,3b	11,6	10,5	10,9	11,0		16,4s	16,5s	16,7	16,4	16,3			
	ženy	:	13,5	11,5	11,2	11,5	11,8		17s	17,2s	17,5	17,4	17,1			
	muži	:	13,2b	11,8	9,8	10,1	10,1		15,6s	15,7s	15,9	15,5	15,4			
Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi (okrem starobných a pozostalostných dôchodkov)	spolu	:	21,9b	20,0	18,2	18,4	17,1		25,9s	26,1s	25,9	25,1	25,1			
	ženy	:	21,8b	19,9	18,8	18,9	17,8		26,9s	27,0s	26,9	26,1	26,1			
	muži	:	21,9b	20,1	17,5	17,7	16,3		25,0s	25,1s	24,8	24,0	24,1			
Rozptyl regionálnych mier zamestnanosti	spolu	9,0	9,8	8,6	8,3	8,1	8,0		12,1	11,9	11,4	11,1	11,3	11,8		
	ženy	10,5	11,7	11,5	10,9	11,5	11,4		17,0	16,8	16,1	15,8	15,9	16,3		
	muži	8,1	8,5	6,6	6,5	5,7	5,6		10,4	9,9	9,3	8,8	8,6	9,1		
Osoby predčasne opúšťajúce vzdelávací systém bez získania kvalifikácie	spolu	6,8	6,3	6,6	6,5	6,0	4,9		16,1	15,8	15,5	15,1	14,9	14,4		
	ženy	6,3	5,9	5,8	5,8	4,9	4,1		13,8	13,7	13,4	13	12,9	12,5		
	muži	7,3	6,7	7,3	7,2	7,1	5,7		18,4	17,8	17,6	17,1	16,9	16,3		
Miera dlhodobej nezamestnanosti	spolu	11,8	11,7	10,2	8,3	6,6	6,5	9,2	4,2	4,1	3,7	3,1	2,6	3,0	3,8	
	ženy	12,4	12,3	11,2	9,3	7,6	7,4	9,5	4,6	4,5	4,0	3,3	2,8	3,1	3,7	
	muži	11,3	11,2	9,4	7,5	5,8	5,8	9,0	3,9	3,8	3,5	2,8	2,4	2,9	3,9	
Populácia žijúca v domácnostiach bez práce	0-17	12,7	13,9	12,1	10,6	8,6	8,4		10,1e	9,9e	9,8	9,4	9,2	10,2		
	18-59 spolu	10,5	10,3	9,5	8,9	7,5	8,2		10,4e	10,3e	9,8	9,3	9,2	10,1		
	18-59 ženy	11,2	11,0	10,1	9,6	8,1	8,7		11,4e	11,3e	10,9	10,3	10,1	10,9		
	18-59 muži	9,8	9,6	8,8	8,1	7,0	7,6		9,3e	9,2e	8,8	8,2	8,2	9,2		
Formálna starostlivosť o deti do 3 rokov podľa dĺžky starostlivosti v týždni (% detí)	0 hodín	:	97	95	98,0	98,0	97,0		:	:	:	74	72	72		
	1 - 29 hodín	:	0u	1u	1u	:	1u		:	:	:	15	15	14		
	30 a viac hodín	:	3u	4u	1u	2u	2u		:	:	:	11	13	13		
Formálna starostlivosť o deti od 3 do 6 rokov podľa dĺžky starostlivosti v týždni (% detí)	0 hodín	:	33	27	24	40	24		:	:	:	19	17	17		
	1 - 29 hodín	:	10u	10u	6u	7u	13u		:	:	:	41	40	40		
	30 a viac hodín	:	57	63	69	53	63		:	:	:	40	43	44		

Zdroj: EUROSTAT, údaje sú aktualizované k 5. 5. 2011

Poznámky: údaje o chudobe sú počítané ŠŮ SR na základe EU SILC, referenčný rok pre zisťovanie príjmu je predchádzajúci rok,

f - predpoveď Eurostatu, e - odhad Eurostatu, p - predbežný údaj, u - nereliabilný údaj, b - zmena v metodike

Zoznam príloh

Prílohy ku kapitole 1

- Tab. 1 Základné ukazovatele ekonomického vývoja SR
- Tab. 2 Indexy spotrebiteľských cien
- Tab. 3 Výstavba a úbytok bytov
- Tab. 4 Medzinárodné porovnanie vývoja vybraných ekonomických ukazovateľov

Prílohy ku kapitole 2

- Tab. 1 Miera zamestnanosti podľa veku a vzdelania v roku 2010 (priemer za rok v %)
- Tab. 2 Zamestnanosť podľa veľkosti podnikov v roku 2010 (priemer za rok)
- Tab. 3 Miera nezamestnanosti podľa veku a vzdelania v roku 2010 (priemer za rok v %)
- Tab. 4 Počet uchádzačov o zamestnanie podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností (SK NACE Rev.2) ku koncu roka 2010
- Tab. 5 Stav uchádzačov o zamestnanie z radov absolventov škôl ku koncu roka 2010
- Tab. 6 Nástroje aktívnych opatrení trhu práce
- Tab. 7 Priemerná dohodnutá suma finančných prostriedkov na jedno vytvorené/obsadené pracovné miesto, resp. zaradenú osobu, resp. podporené pracovné miesto (v €)
- Tab. 8 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa stupňov vzdelania - 4. štvrťrok 2010
- Tab. 9 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa hlavnej triedy KZAM a pohlavia – 4. štvrťrok 2010
- Tab. 10 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa veku – 4. štvrťrok 2010
- Tab. 11 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa regiónov - 4. štvrťrok 2010
- Tab. 12 Priemerná hrubá mesačná mzda a vybrané zložky mzdy zamestnancov podľa pohlavia – 4. štvrťrok 2010
- Tab. 13 Podiely zamestnancov v pásmach priemernej hrubej mesačnej mzdy – 4. štvrťrok 2010
- Tab. 14 Priemerný hodinový zárobok podľa krajov v podnikateľskej sfére – 4. štvrťrok 2010
- Tab. 15 Priemerný hodinový zárobok podľa odvetví v podnikateľskej sfére – 4. štvrťrok 2010
- Tab. 16 Priemerný hodinový zárobok podľa veľkosti organizácie v podnikateľskej sfére – 4. štvrťrok 2010
- Tab. 17 Priemerný hodinový zárobok podľa veku v podnikateľskej sfére - 4. štvrťrok 2010
- Tab. 18 Priemerný hodinový zárobok podľa rodového členenia v podnikateľskej sfére - 4. štvrťrok 2010
- Tab. 19 Mesačné náklady práce na zamestnanca v SR za rok 2009 podľa odvetvia

Prílohy ku kapitole 3

- Tab. 1 Výdavky základného fondu nemocenského poistenia (ZFNP) a nemocenské dávky v roku 2010
- Tab. 2 Počet poberateľov samostatne vyplácaných dôchodkov a v súbehu s vdovským, resp. vdoveckým dôchodkom k 31.12.2010
- Tab. 3 Počet poberateľov dôchodku a výška sólo dôchodkovej dávky podľa rodu
- Tab. 4 Rozdelenie poberateľov podľa výšky dôchodkových dávok
- Tab. 5 Prehľad výdavkov na dôchodkové dávky k 31. 12. 2010
- Tab. 6 Výdavky základného fondu úrazového poistenia (ZFÚP) v roku 2010
- Tab. 7 Priemerná výška a počet vyplatených dávok úrazového poistenia v roku 2010
- Tab. 8 Štátne dávky týkajúce sa úrazového poistenia
- Tab. 9 Výdavky základného fondu garančného poistenia (ZFGP) v roku 2010
- Tab. 10 Vyplatené dávky v nezamestnanosti, počet prípadov a priemerná výška dávky v roku 2010
- Tab. 11 Počet poberateľov dávky v nezamestnanosti v členení podľa veku a rodu za rok 2010 214

- Tab. 12 Údaje o výške majetku a ročného zhodnotenia fondov doplnkového dôchodkového sporenia
- Tab. 13 Vývoj počtu poberateľov resocializačného príspevku v roku 2009 a 2010
- Tab. 14 Vývoj čerpania finančných prostriedkov na resocializačný príspevok za roky 2009 a 2010 (v €)
- Tab. 15 Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným v roku 2010
- Tab. 16 Deti umiestnené na základe rozhodnutia súdu do zariadení na výkon rozhodnutia súdu/predbežné opatrenie, výchovné opatrenie, ústavná starostlivosť a ochranná výchova/

- Tab. 17 Jednotlivé formy starostlivosti v detských domovoch
- Tab. 18 Počty umiestnených detí a mladých dospelých v jednotlivých formách starostlivosti v detských domovoch k 31.12. za jednotlivé roky
- Tab. 19 Celkový počet detí zverených do jednotlivých foriem náhradnej rodinnej starostlivosti v jednotlivých rokoch
- Tab. 20 Základné štatistické údaje o činnosti RPPS za roky 2009 a 2010
- Tab. 21 Činnosť referátov poradensko-psychologických služieb v roku 2009 a 2010
- Tab.22 Opatrovateľská služba poskytovaná obcami k 31. 12. 2009
- Tab. 23 Prepravná služba
- Tab. 24 Počet zariadení sociálnych služieb a ich kapacita za roky 2008 a 2009
- Tab. 25 Obyvatelia zariadení sociálnych služieb za roky 2008 až 2009
- Tab. 26 Počet zariadení podľa zriaďovateľa za rok 2008 a 2009
- Tab. 27 Výdavky zariadení sociálnych služieb za roky 2008 a 2009
- Tab. 28 Zamestnanci zariadení sociálnych služieb (spolu) za rok 2008 a 2009
- Tab. 29 Vybrané zariadenia sociálnych služieb
- Tab. 30 Počet občanov zaradených do poradovníka čakateľov na poskytovanie starostlivosti vo vybraných zariadeniach v roku 2008 a 2009
- Tab. 31 Počet zamestnancov, objemy plátov a vybrané zložky platu v € za rok 2010 v zariadeniach sociálnych služieb podľa agregovaných zamestnaní.
- Tab. 32 Európsky integrovaný systém štatistiky sociálnej ochrany (Metodika ESSPROS)
- Tab. 33 Príjmy na sociálnu ochranu podľa typu (% z celkových príjmov) v EÚ, 2008
- Tab. 34 Výdavky na dôchodky a kategórie dôchodkov (% z celkových výdavkov na dôchodky) v EÚ, 2008
- Tab. 35 Prioritná os 2- OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia - plnenie fyzických ukazovateľov k 31.12.2010
- Tab. 36 Čerpanie výdavkov kapitoly 22 - MPSVR SR podľa programového rozpočtovania

Prílohy ku kapitole 4

- Tab. 1 Zoznam národných indikátorov chudoby a sociálneho vylúčenia 2008-2009
- Tab. 2 Zoznam vybraných indikátorov sociálnej inklúzie OMK (2008-2009)

Prílohy ku kapitole 5

- Tab. 1 Porovnanie štrukturálnych indikátorov makroekonomického prostredia medzi krajinami EÚ 27 v poslednom dostupnom roku
- Tab. 2 Porovnanie štrukturálnych indikátorov v oblasti zamestnanosti medzi krajinami EÚ 27 v poslednom dostupnom roku
- Tab. 3 Porovnanie štrukturálnych indikátorov v oblasti sociálnej kohézie medzi krajinami EÚ 27 v poslednom dostupnom roku
- Tab. 4 Porovnanie vybraných hlavných indikátorov stratégie Európa 2020 medzi krajinami EÚ 27 v poslednom dostupnom roku

PRÍLOHY KU KAPITOLE 1

Tab. 1. Základné ukazovatele ekonomického vývoja SR

Ukazovateľ	Merná jednotka	2005	2006	2007	2008	2009	2010
HRUBÝ DOMÁCI PRODUKT ¹⁾							
Hrubý domáci produkt v bežných cenách	mld. €	49,28	55,05	61,55	67,22	63,33	65,90
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	109,2	111,7	111,8	109,2	94,2	104,5
Hrubý domáci produkt v s.c. ²⁾	mld. €	39,6	42,9	47,5	50,4	48,1	49,8
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	106,7	108,5	110,6	106,2	95,3	104,0
Podiel súkromného sektora na HDP	%	90,9	91,8	92,3	92,9	93,4	
Priemerný počet zamestnancov v hospodárstve ³⁾	tis. osôb	1 813,8	1 855,9	1 890,5	1 928,9	1 848,2	1 821,9
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	100,6	102,3	101,9	102,0	95,8	98,6
Produktivita práce z HDP ⁴⁾							
index, rovn. obd. predchádz. roku = 100 v b.c.	%	108,6	109,2	109,8	107,0	98,3	106,0
index, rovn. obd. predchádz. roku = 100 v s.c.	%	106,0	106,0	108,6	104,1	99,5	105,5
INFLÁCIA ⁵⁾							
Medziročná miera inflácie							
posledný mesiac obdobia	%	3,7	4,2	3,4	4,4	0,5	1,3
v priemere za obdobie	%	2,7	4,5	2,8	4,6	1,6	1,0
EKONOMICKÁ AKTIVITA PODĽA VZPS ⁶⁾							
Počet pracujúcich	tis. osôb	2 216,2	2 301,4	2 357,3	2 433,8	2 365,8	2 318
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	102,1	103,8	102,4	103,2	97,2	98
Počet nezamestnaných	tis. osôb	427,5	353,4	291,9	257,5	324,2	389
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	88,9	82,7	82,6	88,2	125,9	120
Miera nezamestnanosti	%	16,2	13,3	11,0	9,6	12,1	14
ZAMESTNANOSŤ							
Priemerný počet zamestnaných osôb v hospodárstve spolu ⁷⁾	tis. osôb	2 075,0	2 148,2	2 222,7	2 280,0	2 176,6	2 151,9
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	102,2	102,2	102,5	102,6	95,5	98,9
PRIEMERNÁ MESAČNÁ MZDA							
zamestnanca za hospodárstvo spolu ⁸⁾							
nominálna	Sk	573,39	622,75	668,72	723,03	744,50	769
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	109,2	108,0	107,2	108,1	103,0	103,2

Zdroj: ŠÚ SR Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2010

¹⁾metóda ESNÚ 95, revidované údaje; v rokoch 2004-2006 podľa predbežných ročných účtov; údaje od roku 2008 sú spresnenými štvrťročnými odhadmi

²⁾v stálych cenách vypočítaných reťazením objemov s použitím referenčného roka 2000 podľa ESNÚ 95

³⁾vypočítaná ako podiel HDP a počtu zamestnancov podľa ESNÚ 95

⁴⁾počítaná zo spotrebiteľských cien na báze roku 2000, od roku 2005 s ročnou aktualizáciou váh

⁵⁾VZPS - Výberové zisťovanie pracovných síl; v priemere za obdobie

⁶⁾zo štvrťročného štatistického výkazníctva; bez žien na materskej dovolenke, vrátane živnostníkov; od roku 2006 vrátane ozbrojených zložiek;

⁷⁾zo štvrťročného štatistického výkazníctva; bez podnikateľských príjmov, od roka 2006 vrátane platov ozbrojených zložiek, od roku 2007 vrátane platov profesionálnych vojakov; indexy sú počítané

⁸⁾z porovnateľných údajov; údaje upravené o štatistický odhad neevidovaných miezd

Tab. 2. Indexy spotrebiteľských cien

Rovnaké obdobie predchádzajúceho roka = 100						
Odbory COICOP	Stále váhy v ‰	2010				
		marec	jún	september	december	rok
Úhrn za SR	1000	100,8	101	101,1	101,3	101
v tom:						
Potraviny a nealkoholické nápoje	184,453	98,3	101	103,9	106,2	101,6
Alkoholické nápoje a tabak	43,749	106,9	106,6	106,6	101,7	105,7
Odevy a obuv	46,232	97,8	98,5	99,5	99,9	98,7
Bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá	253,831	100,9	100,3	99,3	99,2	100,1
Nábytok, vybavenie domácnosti a bežná údržba domu	70,548	95,8	96,4	97	97,6	96,5
Zdravotníctvo	37,106	105,3	104	103,3	101,6	103,7
Doprava	78,723	100,9	99,5	99,1	100,3	99,9
Pošty a telekomunikácie	37,609	101,6	101,6	100,3	99,9	100,8
Rekreácia a kultúra	84,629	100,4	100,9	100,8	101,2	100,7
Vzdelávanie	14,558	104,7	104,2	104,5	104,5	104,5
Hotely, kaviarne a reštaurácie	68,61	101,4	101,1	101,2	101,4	101,3
Rozličné tovary a služby	79,952	101,7	102,1	102,3	101,9	102

Zdroj: ŠÚ SR Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2010

Tab. 3. Výstavba a úbytok bytov

Ukazovateľ		Počet bytov			Úbytok bytov	
		začatých v roku 2010	rozostavaných k 31.12.2010	dokončených v roku 2010	spolu v roku 2010	z toho asanáciou v r. 2010
Byty spolu	a)	16 211	66 596	17 076	1 198	976
	b)	79,8	98,5	90,7	99,2	94,8
v tom sektor:						
verejný	a)	1 754	5 133	2 519	6	5
	b)	64,5	82,1	106,9	26,1	21,7
súkromný	a)	14 457	61 463	14 557	1 192	971
	b)	82,1	100,2	88,3	100,6	96,5
z úhrnu bytov						
Byty v rodinných domoch	a)	9 573	41 649	9 136	.	.
	b)	86,0	100,9	101,3	.	.

Zdroj: ŠÚ SR Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2010

a) počet

b) indexy, rovnaké obdobie predchádzajúceho roka = 100

Tab. 4. Medzinárodné porovnanie vývoja vybraných ekonomických ukazovateľov

Krajina, zoskupenie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hrubý domáci produkt (indexy, rovn. obd. min. roku = 100, stále ceny) ¹⁾							
EÚ 27	102,5	102,0	103,2	102,9	100,8	95,8	101,8
Slovenská republika 1)	105,0	106,7	108,5	110,5	105,8	95,2	104,0
Česká republika	104,5	106,3	106,8	106,1	102,5	95,9	102,4
Maďarsko	104,9	103,5	104,0	101,0	100,6	93,5	101,1
Poľsko	105,3	103,6	106,2	106,8	105,0	94,2	103,8
Miera inflácie v % (priemerná ročná miera zmeny HICP) ²⁾							
EÚ 27	2,3	2,3	2,3	2,4	3,7	1,0	2,1
Slovenská republika	7,5	2,8	4,3	1,9	3,9	0,9	0,7
Česká republika	2,6	1,6	2,1	3,0	6,3	0,6	1,2
Maďarsko	6,8	3,5	4,0	7,9	6,0	4,0	4,7
Poľsko	3,6	2,2	1,3	2,6	4,2	4,0	2,7
Miera zamestnanosti v % ³⁾							
EÚ 27	63,0	63,6	64,5	65,4	65,9	.	.
Slovenská republika	57,0	57,7	59,4	60,7	62,3	60,1	64,7
Česká republika	64,2	64,8	65,3	66,1	66,6	65,4	.
Maďarsko	56,8	56,9	57,3	57,3	56,7	.	.
Poľsko	51,7	52,8	54,5	57,0	59,2	.	.
Harmonizovaná miera nezamestnanosti v % ⁴⁾							
EÚ 27	9,0	8,9	8,2	7,1	7,0	8,9	9,6
Slovenská republika	18,2	16,3	13,4	11,1	9,5	11,9	14,5
Česká republika	8,3	7,9	7,2	5,3	4,4	6,8	7,4
Maďarsko	6,1	7,2	7,5	7,4	7,8	10,0	11,2
Poľsko	19,0	17,8	13,9	9,6	7,1	8,2	9,7
Pracovné náklady (indexy, 2008 = 100) ⁵⁾							
EÚ 27
Slovenská republika	74,9	81,4	87,4	94,6	100,0	103,4	.
Česká republika	78,2	81,2	86,4	93,4	100,0	106,0	.
Maďarsko	74,0	80,6	87,3	95,8	100,0	99,4	.
Poľsko	74,7	78,0	82,4	90,6	100,0	106,1	.
Mzdy a príjmy (indexy, 2008 = 100) ⁶⁾							
EÚ 27
Slovenská republika	74,3	80,1	86,4	93,3	100,0	104,0	.
Česká republika	77,7	81,3	86,6	93,3	100,0	106,0	.
Maďarsko	73,6	80,7	87,9	96,7	100,0	100,5	.
Poľsko	74,6	78,0	82,4	90,6	100,0	105,5	.

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2010

¹⁾sezónne neupravené údaje²⁾HICP - harmonizovaný index spotrebiteľských cien³⁾podiel zamestnaných osôb vo veku 15 - 64 rokov na celkovom počte obyvateľov v rovnakej vekovej skupine⁴⁾spracované Eurostatom z Výberového zisťovania pracovných síl rovnakým spôsobom za členské štáty, aby boli údaje porovnateľné; sezónne neupravené údaje⁵⁾nominálne pracovné náklady spolu za celé hospodárstvo okrem poľnohospodárstva, rybolovu, súkromných domácností so zamestnanými osobami⁶⁾priemerné nominálne mzdy a príjmy za celé hospodárstvo okrem poľnohospodárstva, rybolovu, súkromných domácností so zamestnanými osobami

PRÍLOHY KU KAPITOLE 2

**Tab. 1 Miera zamestnanosti podľa veku a vzdelania v roku 2010
(priemer za rok v %)**

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
15+ roční	50,5	58,2	43,4
15 – 64 roční	58,8	65,2	52,3
20 – 64 roční	64,7	71,9	57,5
Podľa vekových skupín			
15 - 19 roční	2,4	2,8	2,1
20 - 24 roční	36,5	42,1	30,7
25 - 29 roční	68,1	76,2	59,7
30 - 34 roční	72,9	83,9	61,4
35 - 39 roční	79,8	86,6	72,6
40 - 44 roční	81,0	82,0	79,9
45 - 49 roční	80,5	82,3	78,8
50 - 54 roční	74,7	77,6	71,9
55 - 59 roční	58,0	72,1	45,2
60 - 64 roční	17,3	28,8	7,8
65 a viac roční	1,6	2,5	1,0
Podľa vzdelania (15 - 64 roční)			
základné	14,5	16,1	13,2
učňovské	64,0	71,3	52,5
stredné (bez maturity)	69,5	80,8	54,3
učňovské s maturitou	71,8	75,2	67,1
úplné stredné všeobecné	39,0	41,6	37,6
úplné stredné odborné	70,8	77,3	65,2
vyššie odborné	67,5	73,9	64,6
vysokoškolské	78,6	83,8	74,3

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Tab. 2 Zamestnanosť podľa veľkosti podnikov v roku 2010 (priemer za rok)

Počet zamestnancov	Osoby	Podiel v %	Zmena podielu 2010/2009 v p. b.	Index 2010/2009
Spolu	2 151 930	100,0	0,0	98,9
v tom:				
0 – 9	183 851	8,5	3,8	180,9
10 – 19	123 240	5,7	-2,8	66,6
20 – 49	177 377	8,2	-0,3	96,0
50 – 249	386 203	17,9	0,1	99,9
250 – 499	147 539	6,9	0,1	99,1
500 – 999	122 891	5,7	-0,4	92,2
1000 a viac	363 329	16,9	-0,1	98,2
Živnostníci (odhad)	647 500	30,1	-0,5	97,2

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2010

**Tab. 3 Miera nezamestnanosti podľa veku a vzdelania v roku 2010
(priemer za rok v %)**

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
Spolu	14,4	14,2	14,6
Podľa vekových skupín			
15-19 roční	61,7	60,0	63,8
20-24 roční	30,7	32,2	28,3
25-29 roční	16,7	18,4	14,3
30-34 roční	12,7	11,7	14,1
35-39 roční	11,8	9,1	15,0
40-44 roční	12,3	12,8	11,9
45-49 roční	10,9	10,2	11,7
50-54 roční	12,2	11,5	12,8
55-59 roční	11,5	11,1	12,1
60-64 roční	3,6	3,9	2,8
65 a viac roční	4,0	4,1	8,5
Podľa vzdelania			
základné	40,2	40,7	39,7
učňovské	16,9	15,2	20,3
stredné (bez maturity)	15,7	11,8	23,4
učňovské s maturitou	19,6	20,0	18,9
úplné stredné všeobecné	13,5	13,7	13,3
úplné stredné odborné	10,3	10,2	10,5
vyššie odborné	9,2	10,7	8,5
vysokoškolské	6,5	7,2	5,8

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Tab. 4 Počet uchádzačov o zamestnanie podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností (SK NACE Rev.2) ku koncu roka 2010

Kraj, SR	UoZ podľa NACE	z toho odvetvia (NACE Rev. 2)																				
		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U
BL	9 266	100	29	1 511	74	68	437	1 877	470	408	422	516	92	415	1 478	552	279	219	121	188	4	6
TA	12 930	553	72	3 929	112	122	1 471	2 009	534	659	132	192	92	360	1 192	620	251	277	89	261	1	2
TC	15 300	518	180	6 267	130	92	1 463	2 235	470	622	80	146	84	253	554	641	254	276	85	943	4	3
NI	21 996	1 893	26	7 309	104	182	2 121	3 003	765	788	155	259	148	445	1 528	1 587	363	457	160	698	2	3
ZI	19 267	1 100	82	5 847	41	158	3 626	2 546	626	1 115	154	214	79	274	725	997	420	316	191	741	11	4
BC	28 520	3 152	348	7 652	62	228	2 615	3 569	770	1 077	187	293	61	427	1 128	4 680	543	663	227	831	6	1
PV	32 409	2 150	91	9 360	103	281	6 627	3 113	757	1 351	164	327	94	413	1 399	3 500	523	669	130	1 346	9	2
KI	27 360	2 031	327	7 590	265	254	3 169	3 519	901	933	203	313	120	453	1 327	3 428	552	562	175	1 216	4	18
SR	167 048	11 497	1 155	49 465	891	1 385	21 529	21 871	5 293	6 953	1 497	2 260	770	3 040	9 331	16 005	3 185	3 439	1 178	6 224	41	39
podiel UoZ na SR (NACE)		6,9	0,7	29,6	0,5	0,8	12,9	13,1	3,2	4,2	0,9	1,4	0,5	1,8	5,6	9,6	1,9	2,1	0,7	3,7	0,0	0,0

Zdroj: ÚPSVR

Tab. 5 Stav uchádzačov o zamestnanie z radov absolventov škôl ku koncu roka 2010

Ukazovateľ	počet uchádzačov o zamestnanie
Absolventi spolu	31 013
z toho:	
Absolventi VŠ (stupeň vzdelania 7,8,9)	4 186
Absolventi SOŠ (stupeň vzdelania 6,7)	10 446
Absolventi gymnázií (stupeň vzdelania 5)	2 252
Absolventi SOU s maturitou (stupeň vzdelania 4)	8 156
Absolventi US bez maturity (stupeň vzdelania 2,3)	5 973

Zdroj: ÚPSVR

Tab. 6 Nástroje aktívnych opatrení trhu práce

Nástroj AFTP	Rok 2009		Rok 2010	
	Počet vytvorených- obsadených PM, resp. počet zaradených osôb, resp. počet podporených PM	Dohodnutá suma finančných prostriedkov (v €)	Počet vytvorených- obsadených PM, resp. počet zaradených osôb, resp. počet podporených PM	Dohodnutá suma finančných prostriedkov (v €)
§ 32	4 901	49 103,48	6 045	60 009,86
§ 43 ods.7	736	7 877,68	1 210	14 460,87
§ 43 ods.10	1 129	29 303,43	2 555	83 990,24
§ 43 ods.11	48	790,78	14	206,18
§ 46	17 924	5 841 204,64	8 824	3 034 974,09
§ 47	29 921	30 642 710,81	20 381	17 483 907,28
§ 48b	1 066	251 399,11	466	125 396,74
§ 49	12 870	39 383 573,61	15 033	48 217 631,49
§ 49a	250	136 392,95	266	145 541,62
§ 50	128	287 325,18	236	510 211,45
§ 50a	1 502	5 847 572,15	3 112	12 740 461,69
§50c	437	2 732 522,58	383	2 049 712,41
§50d	38 197	2 555 404,23	30 140	2 297 832,15
§50e	6 559	20 822 633,00	3 408	8 504 784,28
§50f	156	143 286,10	207	292 412,26
§50g	3	2 508,69	0	0,00
§50h	0	0	0	0,00
§50i	—	—	5 376	18 014 552,28
§50j	—	—	158	453 524,41
§ 51	11 764	10 989 976,03	21 176	20 005 283,85
§ 52	36 459	5 729 467,23	51 541	7 861 386,59
§ 52a	3 981	4 771 247,67	3 967	4 715 856,60
§ 53	16 052	4 149 691,89	28 909	8 319 328,39
§ 53a	42	30 745,94	47	38 544,22
§ 53b	6 521	37 681,51	16 245	225 892,19
§ 54	2 274	1 607 150,08	11 489	2 154 156,21
§55a			42	46 630,00
§ 56	1 417	11 284 043,64	1 631	13 793 583,12
§ 56a	297	459 186,28	316	717 372,66
§ 57	439	3 580 254,75	599	5 071 910,14
§ 59	275	1 622 146,69	346	2 327 023,01
§ 60	12 668	9 186 743,37	17 844	11 131 870,88
Spolu	208 016	162 181 943,50	251 966	190 438 447,16

Zdroj: ÚPSVR

Vysvetlivky:

— jav sa nevyskytoval

- údaj nie je k dispozícii

* Podrobnejší popis realizácie vybraných aktívnych opatrení na trhu práce sa nachádza na nasledujúcich stranách

Prehľad realizácie vybraných aktívnych opatrení na trhu práce

Sprostredkovanie zamestnania (§ 32)

Náhrada časti cestovných výdavkov uchádzačov o zamestnanie, ktoré súvisia s absolvovaním vstupného pohovoru alebo výberového konania u zamestnávateľa v roku 2010

Úrad na účely sprostredkovania zamestnania poskytuje náhradu časti cestovných výdavkov UoZ, ktoré súvisia s absolvovaním vstupného pohovoru alebo výberového konania u zamestnávateľa.

V roku 2010 týmto opatrením bolo podporených celkom 6 045 UoZ, čo bolo o 1 144 osôb viac ako v roku 2009. Vyplatených bolo 60 009,86 € zo štátneho rozpočtu, čo bolo o 10 906,38 € viac ako v roku 2009.

Z celkového počtu 6 045 UoZ bolo v roku 2010:

- 3 117 žien (51,56 %),
- 2 756 znevýhodnených UoZ (45,59 %),
- 1 228 absolventov (20,31 %),
- 411 UoZ starších ako 50 rokov (6,79 %).

Informačné a poradenské služby (§ 42)

Významnou časťou náplne súvisiacej so sprostredkovaním zamestnania v roku 2010 bolo poskytovanie informačných a poradenských služieb, ktoré boli všetkým klientom úradov sprostredkované individuálnou alebo skupinovú formou v I. zóne 3- zónového systému poskytovania služieb zamestnanosti. Informačné a poradenské služby boli klientom poskytované taktiež v informačných a poradenských strediskách zriadených v rámci Národného projektu VII A „Modernizácia služieb zamestnanosti podporou rozvoja nástrojov a foriem informačných a poradenských služieb“, pri sprostredkovaní zamestnania, priamo u zamestnávateľa alebo na školách.

V rámci Informačných a poradenských služieb boli prioritne poskytované UoZ a ZoZ najmä informácie o:

- podmienkach zaradenia, vedenia a vyradenia z evidencie UoZ, ZoZ a o ich právach a povinnostiach,
- podmienkach nároku na dávku v nezamestnanosti a v hmotnej núdzi,
- trhu práce (aktuálna situácia, predpoklady vývoja),
- voľných pracovných miestach v regióne, v SR a v zahraničí,
- možnosti sprostredkovania zamestnania za úhradu, o agentúrach dočasného zamestnávania a agentúrach podporovaného zamestnávania,
- druhoch povolání a predpokladoch a požiadavkách na ich výkon,
- zdravotných a kvalifikačných požiadavkách na pracovné miesto,
- možnostiach a podmienkach účasti na AOTP
- ponuke účasti na burzách informácií, burzách práce a výberových konaniach,
- realizácii národných projektov,
- práci s PC a internetom,
- možnosti využitia služieb poskytovaných v informačno-poradenských strediskách,
- poradensko-informačných centrách pre občanov so zdravotným postihnutím,
- ponuke služieb odborného poradenstva,
- aktívnom uchádzaní sa o zamestnanie – vzory písomností (žiadosť o prijatie do zamestnania, motivačný list, životopis), zásady komunikácie so zamestnávateľom, príprava na výberové konanie alebo na prijímací pohovor,
- pracovno-právnych vzťahoch.

Služby informačných a poradenských stredísk

Klienti si mali možnosť v informačných a poradenských strediskách pripraviť a vytlačiť žiadosť, životopis, motivačný list. Zamestnanci úradov pomáhali individuálne klientom, ktorí nemali počítačové zručnosti, prípadne mali problém s vyhotovením napr. žiadosti o prijatie do zamestnania. Pri poskytovaní informačných a poradenských služieb zamestnanci úradov využívali rôzne informačné letáky, publikácie, charakteristiky povolání, dotazníky a informácie z internetových stránok ústredia, Informačného systému typových pozícií a Profesie.

Uchádzači o zamestnanie so zdravotným postihnutím

Poskytovanie informačných a poradenských služieb zabezpečili úrady realizáciou aktivít pre občanov so zdravotným postihnutím, ktoré boli zamerané na riešenie ich situácie v podmienkach súčasného trhu práce:

- celkovo bolo poskytnutých celkovo 17 870 individuálnych informačných rozhovorov (o 6 861 viac ako v roku 2009). Na 2 735 skupinových stretnutiach sa zúčastnilo celkovo 8 731 UoZ a ZoZ so zdravotným postihnutím, (o 3 338 účastníkov viac ako v roku 2009),
- UoZ a ZoZ so zdravotným postihnutím bolo poskytnutých 9 212 odborných rád ohľadom výberu vhodného povolania (o 3 439 viac ako v roku 2009),
- bolo podaných 23 418 informácií o voľných pracovných miestach v regióne a v SR (o 2 693 viac ako v roku 2009), bolo poskytnutých 7 262 informácií o možnostiach zamestnania v zahraničí (o 1 967 viac ako v roku 2009), 6 404 informácií a ponúk účasti na burze práce a výberových konaniach (o 229 viac ako v roku 2009), 13 936 informácií o možnosti využitia bezplatného informačného systému o voľných pracovných miestach (o 4 448 viac ako v roku 2009), 6 174 informácií o možnosti využitia služieb poskytovaných prostredníctvom informačno-poradenských centier pre občanov so zdravotným postihnutím (o 981 viac ako v roku 2009).

Zamestnávateľom boli poskytované informačné a poradenské služby o:

- výbere vhodného zamestnanca na požadovanú pracovnú pozíciu,
- možnostiach a podmienkach účasti na jednotlivých aktívnych opatreniach trhu práce,
- výzve na predkladanie projektov na zamestnávanie znevýhodnených UoZ a o podmienkach účasti v partnerstvách,
- ponuke účasti na burze informácií a burze práce,
- situácii na trhu práce,
- povinnostiach zamestnávateľa pri zamestnávaní občanov so zdravotným postihnutím,
- ohľadom zamestnávania cudzincov a občanov EÚ,
- nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní,
- s hromadných prepúšťaniach a pracovno-právnymi vzťahmi,
- možnostiach využitia služieb agentúr dočasného zamestnávania, agentúr podporovaného zamestnávania a sprostredkovania zamestnania za úhradu.

Zamestnávateľom bolo poskytnutých spolu 15 017 služieb (o 2 256 menej ako v roku 2009), z toho 14 974 individuálnych služieb (o 2 223 menej ako v roku 2009) a 43 skupinových aktivít (o 33 menej ako v roku 2009).

Občanom ohrozeným stratou zamestnania bolo poskytnuté poradenstvo a informácie o:

- aktuálnej situácii a predpokladanom vývoji na trhu práce,
- zamestnávateľoch a voľných pracovných miestach v regióne, v SR i v zahraničí,
- výberovom konaní a burze práce,
- podmienkach zaradenia do evidencie UoZ alebo ZoZ,
- podmienkach nároku na dávku v nezamestnanosti a dávku v hmotnej núdzi,
- možnostiach a podmienkach účasti na programoch aktívnej politiky trhu práce,
- pri voľbe povolania a výbere zamestnania,
- možnosti odchodu na predčasný starobný dôchodok,
- pri riešení pracovnoprávných vzťahov.

Občanom ohrozeným stratou zamestnania bolo poskytnutých spolu 46 130 služieb (o 11 442 menej ako v roku 2009), z toho 45 847 individuálnych služieb (o 10 751 menej ako v roku 2009) a 283 skupinových aktivít (o 691 menej ako v roku 2009).

Preventívno-poradenská činnosť pre základné a stredné školy – voľba povolania:

Informačné a poradenské služby poskytované úradmi pri voľbe povolania boli zamerané na:

- výber vhodného povolania – druhy a popis povolání, predpoklady, zdravotné a kvalifikačné požiadavky na výkon jednotlivých povolání, možnosť ďalšieho štúdia na stredných školách, záujmové dotazníky a testy, interaktívne DVD o povolaniach Svet práce, DVD

- o povolaniach, programy pre voľbu povolania „Cesta k povolaniu“, „Sprievodca svetom povolání“ a „Informačný systém typových pozícií“,
- aktuálnu situáciu a na požiadavky o trhu práce - najžiadanejšie a najmenej žiadané profesie, voľné pracovné miesta v regióne, najväčší zamestnávateľia regiónu, podmienky evidencie mladistvých na úrade,
 - možnosti individuálneho poradenstva a možnosti využitia internetu a počítačových programov pri výbere povolania v Informačno-poradenskom stredisku.

Žiakom základných škôl bolo poskytnutých spolu 3 277 služieb (o 1 789 menej ako v roku 2009), z toho 479 individuálnych služieb (o 177 menej ako v roku 2009) a 2 798 skupinových aktivít (o 1 612 menej ako v roku 2009). Žiakom stredných škôl bolo v roku 2010 poskytnutých spolu 5 949 služieb (o 31 viac ako v roku 2009), z toho 523 individuálnych služieb (o 254 menej ako v roku 2009) a 5 426 skupinových aktivít (o 285 viac ako v roku 2009).

Preventívne poradenstvo pre žiakov základných škôl sa realizovalo ako aktivita na jednotlivých školách formou skupinových stretnutí, ktorých podmienky a časový harmonogram bol dohodnutý v spolupráci s výchovnými poradcami škôl s možnosťou ďalšieho individuálneho, prípadne skupinového poradenstva priamo na úrade. Zamestnanci úradov sa taktiež zúčastňovali rodičovských združení, kde poskytovali informácie súvisiace s voľbou a výberom vhodného povolania pre žiakov z perspektívou uplatnenia sa na trhu práce.

Preventívne poradenstvo pre žiakov stredných škôl sa realizovalo na školách skupinovo formou prednášok a následnej diskusie a taktiež individuálne v priestoroch Informačno-poradenského strediska. Cieľom týchto aktivít bolo pomôcť budúcim absolventom škôl zorientovať sa v žiadaných profesiách a uľahčiť im vstup na trh práce.

V priebehu roku 2010 sa zúčastnilo individuálnych a skupinových stretnutí celkovo 4 866 žiakov základných škôl a stredných škôl so zdravotným postihnutím, čo bolo o 1 573 viac ako v roku 2009. Individuálne poradenstvo bolo v roku 2010 poskytnuté celkovo 321 žiakom základných a stredných škôl so zdravotným postihnutím (o 107 menej ako v roku 2009). Skupinové poradenstvo bolo v roku 2010 poskytnuté celkovo 4 545 žiakom základných a stredných škôl so zdravotným postihnutím (o 1 680 viac ako v roku 2009).

Iní klienti

V súvislosti s informovaním širokej verejnosti o možnosti evidencie ako záujemca o zamestnanie zamestnanci úradov poskytovali individuálne poradenské služby iným klientom - rodičom na materskej, resp. rodičovskej dovolenke, občanom so zdravotným postihnutím a poberateľom dávky v hmotnej núdzi, ktorí nie sú v evidencii UoZ, dôchodcom, UoZ vyradeným z evidencie, ktorí nenašli uplatnenie na trhu práce.

Iným klientom bolo poskytnutých spolu 173 914 služieb (o 7 707 viac ako v roku 2009), z toho 173 368 individuálnych služieb (o 7 756 viac ako v roku 2009) a 546 skupinových aktivít (o 49 menej ako v roku 2009).

Burzy informácií

V priebehu roka úrady organizovali už po štvrtý raz burzy informácií pre žiakov základných škôl a ich rodičov, žiakov stredných škôl, výchovných poradcov, UoZ a ZoZ, na ktorých sa prezentovali stredné školy a zamestnávateľia daného regiónu. Prínosom bola diskusia za okrúhlym stolom, kde sa stretli zástupcovia úradu, vyšších územných celkov, Krajského školského úradu, Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, stredných škôl, základných škôl, strategickí investori, zamestnávateľia. Zástupcovia týchto subjektov mali možnosť vzájomne si vymeniť informácie, námety, návrhy a iniciatívy na zlepšenie situácie na trhu práce. Zúčastnení pomenovali súčasné problémy a reálny stav na trhu práce a v oblasti školstva a poukázali aj na legislatívne nedostatky.

Burzy informácií zrealizovalo 26 úradov. Burzy informácií nezrealizovalo 20 úradov z dôvodu potreby financovania z vlastného rozpočtu alebo formou partnerstva.

Odborné poradenské služby (§ 43)

Odborné poradenské služby sú zamerané na riešenie problémov spojených s pracovným uplatnením UoZ, na vytváranie súladu medzi jeho osobnostnými predpokladmi a požiadavkami na

vykonávanie určitého zamestnania, na ovplyvňovanie rozhodovania a správania sa UoZ, ako aj na jeho sociálnu a pracovnú adaptáciu.

V súvislosti s poskytovaním odborných poradenských služieb vznikol nárok na finančné príspevky pre 3779 UoZ (o 1 866 UoZ viac ako v roku 2009), a to vo výške 98 657,29 €.

Vzdelávanie a príprava pre trh práce uchádzača o zamestnanie a záujemcu o zamestnanie (§ 46)

Úrady zabezpečujú UoZ a ZoZ vzdelávanie a prípravu pre trh práce na základe zhodnotenia ich schopností, pracovných skúseností, odborných zručností, dosiahnutého stupňa vzdelania a zdravotnej spôsobilosti na prácu.

V priebehu roka 2010 sa vzdelávania a prípravy pre trh práce zúčastnilo 8 824 osôb (z toho 65 ZoZ), čo je v porovnaní s rokom 2009 menej o 9 100 osôb. Dohodnutá suma na vzdelávanie a prípravu pre trh práce predstavovala 3 034 974,09 €, čo je o 2 806 230,55 € menej ako v roku 2009. Maximálny počet zaradených bol v Banskobystrickom (1 601 osôb), Trenčianskom kraji (1 371 osôb) a Bratislavskom kraji (1 360 osôb), čo tvorí spolu 49 % z celkového počtu osôb zaradených na vzdelávanie a prípravu pre trh práce.

Vzdelávanie a príprava pre trh práce zamestnanca (§ 47)

Cieľom opatrenia je podpora vzdelávania zamestnancov zamestnávateľa súvisiaca so vznikom nových pracovných miest a udržaním už existujúcich pracovných miest, najmä pre zamestnancov so stredoškolským a nižším vzdelaním. Podporou vzdelávania realizovaného zamestnávateľom sú zamestnávateľia motivovaní vzdelávať svojich zamestnancov a aj touto cestou predchádzať hromadnému prepúšťaniu a napomáhať vytváraniu nových pracovných miest. Vzdelávanie a príprava pre trh práce zamestnancov vykonáva zamestnávateľ formou všeobecného alebo špecifického vzdelávania s cieľom zvýšiť ich vzdelanostnú úroveň, pracovný potenciál a adaptabilitu na trhu práce.

Vzdelávania a prípravy pre trh práce sa zúčastnilo celkovo 20 381 zamestnancov, čo je v porovnaní s rokom 2009 menej o 9 540 zamestnancov. Celková dohodnutá suma v roku 2010 bola 17 483 907,28 €, čo je o 13 158 803,53 € menej ako v roku 2009. Najviac zamestnancov zaradených na vzdelávanie (5 119 osôb) bolo v Banskobystrickom kraji, čo je 25 % z celkového počtu zaradených zamestnancov.

Dávka počas vzdelávania a prípravy pre trh práce a počas prípravy na pracovné uplatnenie občana so zdravotným postihnutím (§ 48b)

UoZ, ktorý sa zúčastňuje vzdelávania a prípravy pre trh práce alebo občan so zdravotným postihnutím, ktorý je UoZ a zúčastňuje sa prípravy na pracovné uplatnenie, trvajúcej dlhšie ako jeden kalendárny mesiac, má nárok na dávku počas vzdelávania a prípravy pre trh práce alebo na dávku počas prípravy na pracovné uplatnenie. Dávka sa poskytuje za kalendárny mesiac vo výške sumy životného minima poskytovaného jednej plnoletej fyzickej platnej k prvému dňu kalendárneho mesiaca, v ktorom UoZ nastúpil na vzdelávanie a prípravu pre trh práce alebo občan so zdravotným postihnutím, ktorý je UoZ, nastúpil na prípravu na pracovné uplatnenie.

V roku 2010 bola dávka poskytnutá 466 UoZ (čo je v porovnaní s rokom 2009 menej o 600 UoZ) v celkovej sume 125 396,74 €. Pokles celkového poskytnutého príspevku v porovnaní s rokom 2009 bol o 126 002,37 €. Dávka bola poskytovaná najviac v Trenčianskom a Košickom kraji. Podiel žien podporených dávkou počas vzdelávania a prípravy pre trh práce bol 79 %.

Príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 49)

Príspevok sa poskytuje na úhradu nákladov, súvisiacich so samostatnou zárobkovou činnosťou. Z hľadiska podpory vytvárania pracovných miest napomáha UoZ vstup na trh práce ako podnikateľom.

V roku 2010 bolo prostredníctvom tohto príspevku podporené vytvorenie a obsadenie 15 033 pracovných miest, čo bolo o 2 163 viac ako v roku 2009. Z celkového počtu bol príspevok poskytnutý 6 381 znevýhodneným UoZ (42,45 % z celkového počtu podporených UoZ), najväčší podiel predstavovali dlhodobo evidovaní UoZ (23,91 % z celkového počtu podporených UoZ). Príspevok využilo 5 012 žien (33,34 % z celkového počtu podporených UoZ). Celková dohodnutá suma bola 48 217 631,49 €, čo bolo v dôsledku väčšieho záujmu o príspevok o 8 834 057,88 € viac ako v roku 2009.

Najviac vytvorených pracovných miest bolo v Žilinskom kraji (2 895), čo predstavuje 19,26 % z celkového počtu vytvorených pracovných miest formou samozamestnania.

Príspevok na zapracovanie znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (§ 49a)

Príspevok na zapracovanie znevýhodneného UoZ sa poskytuje vo výške sumy životného minima poskytovaného jednej plnoletej fyzickej osobe sa poskytuje znevýhodnenému UoZ, ktorý vykonáva zapracovanie najdlhšie počas troch kalendárnych mesiacov a najviac 30 hodín týždenne. Znevýhodnenému UoZ vzniká zároveň nárok na preplatenie výdavkov na cestovné, na ubytovanie, na služby pre rodinu s deťmi, náklady na poistenie pre prípad škody spôsobenej znevýhodneným UoZ, náklady na úrazové poistenie.

V roku 2010 bolo na zapracovanie zaradených 266 znevýhodnených UoZ čo je v porovnaní s rokom 2009 viac o 16 UoZ. Najviac zaradených UoZ bolo v Košickom kraji (58 znevýhodnených UoZ). Celková dohodnutá suma bola 145 541,62 €, čo je v porovnaní s rokom 2009 viac o 9 148,67 €.

Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (§ 50)

Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného UoZ sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý prijme znevýhodneného UoZ do pracovného pomeru na vytvorené pracovného miesta. Priemerná dĺžka podporovania pracovného miesta je 15 až 18 mesiacov s podmienkou jeho udržania najmenej dva roky.

V roku 2010 bolo vytvorených a obsadených 236 pracovných miest, čo je v porovnaní s rokom 2009 viac o 108 pracovných miest. Najväčší záujem o tento príspevok bol v Prešovskom kraji (146 pracovných miest). Celkový dohodnutý príspevok bol 510 211,45 €, čo je v porovnaní s rokom 2009 nárast o 222 886,27 €. Podiel žien umiestnených prostredníctvom tohto opatrenia predstavoval 39,77 % z celkového počtu umiestnených UoZ.

Príspevok na podporu udržania v zamestnaní zamestnancov s nízkymi mzdami (§ 50a)

Príspevok na podporu udržania v zamestnaní zamestnancov s nízkymi mzdami prijatých do pracovného pomeru z evidencie UoZ sa poskytuje zamestnávateľovi na úhradu odvodov do poisťovních fondov na zdravotné poistenie a sociálne poistenie platených zamestnávateľom a zamestnancom. Poskytovanie príspevku je viazané na pracovné miesto, na ktoré zamestnávateľ prijme do pracovného pomeru UoZ vedeného v evidencii UoZ najmenej tri mesiace. Zamestnávateľovi sa príspevok poskytuje najviac počas 24 kalendárnych mesiacov. Na základe monitorovacích údajov z úradov je o tento príspevok zo strany zamestnávateľov záujem z dôvodu dĺžky poskytovania príspevku 24 mesiacov, výšky príspevku oproti príspevku v zmysle § 50 a možnosti využiť tento nástroj nielen na zamestnávanie znevýhodnených UoZ.

V roku 2010 bolo podporených 3 112 pracovných miest, čo je v porovnaní s rokom 2009 nárast o 1610 pracovných miest. Najväčší záujem o tento príspevok bol v Prešovskom kraji (680 podporených pracovných miest). Celková suma dohodnutých finančných prostriedkov bola vo výške 12 740 461,69 €, čo je v porovnaní s rokom 2009 nárast o 6 892 889,54 €.

Príspevok na podporu vytvárania a udržania pracovných miest v sociálnom podniku (§ 50c)

Príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý má priznané postavenie sociálneho podniku. Podmienkou poskytnutia príspevku je uzatvorenie pracovného pomeru na dobu určitú rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času so znevýhodneným UoZ.

V roku 2010 bolo podporené vytvorenie 383 pracovných miest v sociálnom podniku, čo je v porovnaní s rokom 2009 pokles o 54 miest. Najviac pracovných miest bolo podporených v Žilinskom kraji (71). Celková dohodnutá suma bola 2 049 712,41 €.

Príspevok na vykonávanie absolventskej praxe (§ 51)

Cieľom absolventskej praxe je získavanie odborných zručností a praktických skúseností u zamestnávateľa, ktoré zodpovedajú dosiahnutému stupňu vzdelania absolventa školy, ako i získavanie a prehĺbovanie odborných zručností alebo praktických skúseností, ktoré rozšíria možnosti absolventov škôl pri uplatnení na trhu práce, čím sa priamo pôsobí na zvyšovanie zamestnateľnosti UoZ. Absolventská prax patrí medzi úspešné a efektívne nástroje AOTP. Najväčší záujem zo strany

zamestnávateľov o výkon absolventskej praxe prejavujú organizácie štátnej a verejnej správy, ktoré preferujú absolventov s ekonomickým vzdelaním s maturitou alebo absolventov gymnázií. Vysoký záujem majú aj podnikateľské subjekty, realizujúce činnosti v oblasti služieb. Absolventská prax prispieva absolventom k hľadaniu si práce vo svojej profesii. Umožňuje im získať prvý kontakt s praxou pri získavaní potrebných zručností.

V roku 2010 bolo na absolventskú prax zaradených 21 176 UoZ, čo bolo o 9 412 UoZ viac ako v roku 2009. Najväčší počet zaradených UoZ na absolventskú prax bol v Prešovskom kraji 4 507 UoZ, t.j. 21,28 % z celkového počtu zaradených. V roku 2010 bol celkový dohodnutý príspevok vo výške 20 005 283,85 €, čo je o 9 015 307,82 € viac ako v roku 2009.

Z hľadiska hodnotenia účinnosti tohto opatrenia je dôležitý ukazovateľ umiestnenia UoZ do zamestnania po ukončení absolventskej praxe. V roku 2010 ukončilo absolventskú prax 18 094 UoZ, z toho sa do 1 mesiaca po jej ukončení zamestnalo 22 % UoZ (3 985 absolventov), do 3 mesiacov 4 292 UoZ, do 6 mesiacov 1 227 UoZ a po 6 mesiacoch 2 772 UoZ.

Príspevok na podporu zamestnávania absolventov vzdelávania a prípravy pre trh práce (§ 51a)

Absolventom vzdelávania a prípravy pre trh práce je absolvent strednej školy vedený v evidencii UoZ najmenej 6 mesiacov a občan starší ako 50 rokov veku vedený v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace, ak absolvovali vzdelávanie a prípravu pre trh práce zabezpečované úradom, trvajúce najmenej 6 kalendárnych mesiacov a najviac 24 kalendárnych mesiacov. Zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného pomeru absolventa vzdelávania a prípravy pre trh práce, poskytuje úrad príspevok najviac počas 24 kalendárnych mesiacov od uzatvorenia písomnej dohody podľa odseku 6 mesačne vo výške vypočítanej z celkovej ceny práce. Výška príspevku dĺžka jeho poskytovania je závislá od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v okrese, v ktorom zamestnávateľ prijal na pracovné miesto absolventa vzdelávania a prípravy pre trh práce a od právnej formy a predmetu činnosti zamestnávateľa.

Príspevok na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec (§ 52)

Aktivačná činnosť formou menších obecných služieb pre obec je podpora udržiavania pracovných návykov dlhodobo nezamestnaného občana, ktorý je poberateľom dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi. Menšie obecné služby pre obec dlhodobo nezamestnaný občan vykonáva nepretržite najviac počas šiestich kalendárnych mesiacov v rozsahu najviac 20 hodín týždenne okrem týždňa, v ktorom sa aktivačná činnosť začala, s možnosťou jej opakovaného vykonávania najviac počas ďalších šiestich kalendárnych mesiacov. Úrad poskytuje obci príspevok, ktorý možno použiť na úhradu časti nákladov na osobné ochranné pracovné prostriedky, úrazové poistenie dlhodobo nezamestnaných občanov, časti nákladov na pracovné náradie a časti ďalších nákladov, ktoré súvisia s vykonávaním menších obecných služieb pre obec a na úhradu časti celkovej ceny práce zamestnanca, ktorý organizuje aktivačnú činnosť. Na prechodné obdobie od 1. marca 2010 do 31. decembra sa 2010 umožnilo opätovné opakované vykonávanie aktivačnej činnosti formou menších obecných služieb pre obec a tak podporiť plynulé udržiavanie pracovných návykov dlhodobo nezamestnaných občanov, ktorí sú poberateľmi dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi, za účelom zvýšenia ich pripravenosti na opätovný vstup na trh práce.

V roku 2010 bolo na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec umiestnených 51 541 UoZ, čo bolo o 15 082 UoZ viac, ako v roku 2009. Najviac umiestnených UoZ bolo v Banskobystrickom kraji 16 650 UoZ, čo predstavuje 32,30 % z celkového počtu umiestnených UoZ. Dohodnutá výška finančných prostriedkov bola vo výške 7 861 386,59 €, čo bolo o 2 131 919,36 € viac, ako v roku 2009.

Príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby (§ 52a)

Dobrovoľnícka služba je forma aktivácie UoZ vykonávaním dobrovoľníckej činnosti, ktorej cieľom je získanie praktických skúseností pre potreby trhu práce. Počas vykonávania dobrovoľníckej služby úrad poskytuje UoZ paušálny príspevok vo výške sumy životného minima poskytovaného jednej plnoletej fyzickej osobe na úhradu nevyhnutných výdavkov na stravovanie, ubytovanie a výdavkov na cestovné z miesta jeho trvalého pobytu alebo prechodného pobytu do miesta vykonávania dobrovoľníckej služby.

V roku 2010 bolo na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby zaradených 3 967 UoZ, čo je v porovnaní s rokom 2009 menej o 14 UoZ. Najviac bol tento príspevok využívaný v Košickom kraji s počtom umiestnených 976 UoZ. Podiel žien umiestnených prostredníctvom tohto opatrenia bol 67,78 %. Celkový dohodnutý príspevok bol vo výške 4 715 856,60 €, čo bolo o 55 391,07 € menej, ako v roku 2009.

Príspevok na dochádzku za prácou (§ 53)

Príspevok sa poskytuje mesačne na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzku z miesta trvalého pobytu alebo z miesta prechodného pobytu zamestnanca do miesta výkonu zamestnania uvedeného v pracovnej zmluve a späť alebo na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzku z miesta trvalého pobytu alebo z miesta prechodného pobytu občana do miesta prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti a späť.

V roku 2010 poberalo príspevok 28 909 osôb, čo je o 12 857 viac ako v predchádzajúcom roku. Najväčší počet poberateľov (5 829 osôb) bol v Košickom kraji. Podiel žien na celkovej počte poberateľov tvoril 50,48 %. Celková suma poskytnutých príspevkov bola 8 319 328,39 €, čo je o 4 169 636,5 € viac ako v roku 2009.

Príspevok na presťahovanie za prácou (§ 53a)

Príspevok na presťahovanie za prácou sa poskytuje UoZ ako náhrada časti preukázaných výdavkov súvisiacich s jeho presťahovaním z miesta jeho trvalého pobytu do nového trvalého pobytu na území Slovenskej republiky v súvislosti so získaním zamestnania. Nárok na príspevok má občan, ktorý bol vedený v evidencii UoZ najmenej tri mesiace a pokiaľ miesto jeho nového trvalého pobytu na území Slovenskej republiky je vzdialené od miesta pôvodného trvalého pobytu najmenej 50 km.

V roku 2010 bol príspevok poskytnutý 47 osobám (čo je v porovnaní s rokom 2009 nárast o 5 osôb) v celkovej výške 38 544,22 €. Najväčší záujem o príspevok bol v Prešovskom kraji. Podiel žien na celkovej počte poberateľov bol 57,45 %.

Príspevok na dopravu do zamestnania (§ 53b)

Príspevok na dopravu do zamestnania, môže úrad poskytnúť zamestnávateľovi na základe uzatvorenej písomnej dohody, ak zamestnávateľ zabezpečuje každodenne dopravu zamestnancov do zamestnania a späť z dôvodu, že hromadnými dopravnými prostriedkami nie je doprava preukázateľne vykonávaná vôbec alebo v rozsahu zodpovedajúcom potrebám zamestnávateľa.

Príspevok bol v roku 2010 poskytnutý na prepravu 16 245 zamestnancov, čo je o 9 724 viac, ako v roku 2009. Celková výška poskytnutého príspevku bola 225 892,19 €. Príspevok bol najviac využívaný v Žilinskom kraji, kde bolo podporených 10 417 zamestnancov.

Realizácia projektov a programov podľa (§ 54)

Za aktívne opatrenia na trhu práce sú považované aj projekty a programy financované alebo spolufinancované zo štátneho rozpočtu alebo z iných zdrojov.

V rámci interných výziev ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny boli schválené projekty, v ktorých bolo podporených 11 489 osôb v celkovej výške 2 154 156,21 €.

Príprava na pracovné uplatnenie občana so zdravotným postihnutím a oprávnené náklady (§ 55a, § 55b, § 55c)

Príprava na pracovné uplatnenie občanov so zdravotným postihnutím formou zaškolenia alebo prípravy na prácu definovaná v § 55a, § 55b a § 55c zákona o službách zamestnanosti. Zahŕňajú nový nenáročný nástroj pre znevýhodnenú skupinu občanov so zdravotným postihnutím, ktorého zámerom je podpora cielenej prípravy na pracovné uplatnenie občanov so zdravotným postihnutím, ich umiestnenia a zotrvania na otvorenom trhu práce rozšírením, posilnením, resp. rozvojom ich konkrétnych zručností a pracovných skúseností. Zámerom je aj touto formou podporiť motiváciu zamestnávateľov zamestnávať občanov so zdravotným postihnutím pre vytváranie podmienok trvalého plateného zamestnania a tým aj zabezpečenia finančnej a existenčnej nezávislosti na dávkach občanov so zdravotným postihnutím. Príprava na pracovné uplatnenie občana so zdravotným postihnutím zahŕňa získanie požadovaných odborných zručností a praktických skúseností formou

prípravy na pracovné uplatnenie vo vzdelávacom zariadení, na pracovisku zamestnávateľa alebo v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku.

V roku 2010 bolo podporených 42 občanov so zdravotným postihnutím v celkovej výške 46 630 €.

Príspevok na zriadenie chránenej dielne a chráneného pracoviska alebo na ich zachovanie (§ 56)

Príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska poskytuje úrad zamestnávateľovi, ktorý na zriadené pracovné miesto v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku prijme občana so zdravotným postihnutím. Výška príspevku podľa je závislá od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v okrese, v ktorom zamestnávateľ zriaďuje chránenú dielňu alebo chránené pracovisko a od právnej formy a predmetu činnosti zamestnávateľa. Súčasťou žiadosti o poskytnutie príspevku je podnikateľský zámer, kalkulácia predpokladaných nákladov na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a kalkulácia nákladov na celkovú cenu práce občanov so zdravotným postihnutím. Dĺžka zachovania zriadeného pracovného miesta v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku je najmenej 2 roky v malých podnikoch a stredných podnikoch a najmenej 3 roky v ostatných podnikoch.

Vzhľadom na finančnú výhodnosť pre nepodnikateľské subjekty bolo v roku 2010 podporené vytvorenie 1 631 pracovných miest, v porovnaní s rokom 2009 tento počet vzrástol o 214. Najväčší záujem o príspevok bol zaznamenaný v Prešovskom kraji, kde bolo vytvorených 431 pracovných miest. Celkový dohodnutý príspevok bol 13 793 583,12 €. Nárast záujmu o príspevok sa premietol aj v celkovej dohodnutej sume, ktorá sa zvýšila v porovnaní s rokom 2009 o 2 509 539,48 €.

Príspevok na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní (§ 56a)

Cieľom tohto opatrenia je udržať občanov so zdravotným postihnutím v zamestnaní formou poskytnutia príspevku zamestnávateľovi na čiastočnú kompenzáciu zníženej produktivity práce zamestnancov, ktorí sú občanmi so zdravotným postihnutím. Príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý zamestnáva viac ako 25 % občanov so zdravotným postihnutím z priemerného evidenčného počtu svojich zamestnancov.

V roku 2010 bolo prostredníctvom tohto opatrenia podporených 316 občanov so zdravotným postihnutím, čo je o 19 osôb viac ako v roku 2009. Podiel podporených žien predstavuje 50,95 % na celkovom počte podporených osôb. Najväčší záujem o príspevok bol v Banskobystrickom kraji, kde bolo podporených 87 občanov. Celková výška poskytnutého príspevku bola 717 372,66 €, čo je o 258 186,38 € viac ako v roku 2009.

Príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na prevádzkovanie alebo vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti (§ 57)

Občanovi so zdravotným postihnutím sa poskytuje príspevok na začatie prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti, ktorý začne prevádzkovať alebo vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku na úhradu nákladov súvisiacu so samostatnou zárobkovou činnosťou.

Prostredníctvom tohto opatrenia bolo v roku 2010 bolo podporené vytvorenie 599 pracovných miest na samozamestnanie občanov so zdravotným postihnutím, čo bolo o 160 pracovných miest viac ako v roku 2009. Najviac bol príspevok využívaný v Banskobystrickom kraji, kde bolo vytvorených 127 pracovných miest. Podiel žien na využívaní nástroja predstavuje 41,40 % z celkového počtu vytvorených pracovných miest. Celkový dohodnutý príspevok bol vo výške 5 071 910,14 €, čo je v porovnaní s rokom 2009 nárast o 1 491 655,39 €.

Príspevok na obnovu alebo technické zhodnotenie hmotného majetku chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (§ 57a)

Zamestnávateľovi, ktorý prevádzkuje chránenú dielňu alebo chránené pracovisko alebo občanovi so zdravotným postihnutím, ktorý prevádzkuje alebo vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku, môže úrad na základe písomnej žiadosti poskytnúť príspevok na obnovu alebo technické zhodnotenie hmotného majetku chránenej dielne alebo chráneného pracoviska. Obnovou hmotného majetku sa rozumie zakúpenie nového hmotného majetku.

Technickým zhodnotením hmotného majetku je jeho technické zhodnotenie podľa osobitných predpisov.

Príspevok na činnosť pracovného asistenta (§ 59)

Cieľom tohto opatrenie je vytvárať podmienky pre výkon zamestnania občanov so zdravotným postihnutím. Príspevok na činnosť pracovného asistenta sa poskytuje sa zamestnávateľovi alebo samostatne zárobkovo činnnej osobe, ktorá je občanov so zdravotným postihnutím.

Úrady v roku 2010 podporili 346 pracovných miest pre pracovného asistenta, čo bolo o 71 viac ako v roku 2009. Najviac pracovných miest (58) bolo podporených v Nitrianskom kraji. Podiel žien na celkovom počte podporených pracovných miest bolo 65,68 %. Celková suma dohodnutých prostriedkov bola vo výške 2 327 023,01 €, čo je o 704 876,32 € viac ako v roku 2009.

Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov (§ 60)

Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov sa poskytuje právnickej osobe alebo fyzickej osobe, ak o tento príspevok písomne požiada najneskôr do konca prvého kalendárneho mesiaca štvrt'roka nasledujúceho po štvrt'roku, za ktorý príspevok žiada.

V roku 2010 bolo prostredníctvom tohto opatrenia podporených 17 844 pracovných miest, čo v porovnaní s rokom 2009 predstavuje nárast o 5 176 pracovných miest. Celková dohodnutá suma na úhradu nákladov predstavovala 11 131 870,88 € (z toho 11 128 024,39 € na prevádzkové náklady a 3 846,49 € na dopravu zamestnancov).

Tab. 7 Priemerná dohodnutá suma finančných prostriedkov na jedno vytvorené/obsadené pracovné miesto, resp. zaradenú osobu, resp. podporené pracovné miesto (v €)

Nástroj AOTP	rok 2009	rok 2010
§ 32	10	10
§ 43 ods.7	11	12
§ 43 ods.10	26	33
§ 43 ods.11	17	15
§ 46	326	344
§ 47	1 024	858
§ 48b	236	269
§ 49	3 060	3 207
§ 49a	546	547
§ 50	2 245	2 162
§ 50a	3 893	4 094
§ 50c	6 253	5 352
§ 50d	67	76
§ 50e	3 175	2 496
§ 50f	919	1 413
§ 50g	836	0
§ 50h	0	0
§50i	—	3 351
§50j	—	2 870
§ 51	934	945
§ 52	157	153
§ 52a	1 199	1 189
§ 53	259	288
§ 53a	732	820
§ 53b	6	14
§ 54	707	187
§55a		1 110
§ 56	7 963	8 457
§ 56a	1 546	2 270
§ 57	8 155	8 467
§ 59	5 899	6 726
§ 60	725	624

Zdroj: ÚPSVR k 31.12. 2010

Vysvetlivky:

— jav sa nevyskytoval

• údaj nie je k dispozícii

Tab. 8 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa stupňov vzdelania - 4. štvrťrok 2010

v €

Vzdelanie	Podnikateľská sféra			Nepodnikateľská sféra		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Spolu SR	856,25	945,93	724,36	714,57	815,30	673,13
Základné	550,37	624,10	479,10	400,12	477,61	377,58
Vyučení	643,20	703,69	507,08	451,60	543,24	394,93
Stredné (bez maturity)	616,58	676,62	522,87	497,98	613,90	434,50
Vyučení s maturitou	760,85	832,43	635,21	651,64	791,39	563,66
Úplné stredné všeobecné	802,61	929,33	702,03	664,81	781,98	633,68
Úplné stredné odborné	834,79	945,55	733,73	662,61	728,41	650,73
Vyššie odborné	986,92	1 127,10	865,67	774,98	802,79	768,36
Vysokoškolské I. stupňa	1 092,78	1 335,50	879,51	721,79	817,23	695,06
Vysokoškolské II. stupňa	1 531,78	1 685,90	1 274,89	878,77	963,01	838,70
Vysokoškolské III. stupňa	2 287,60	2 507,00	1 661,58	1 111,96	1 137,00	1 071,97

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2010

Tab. 9 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa hlavnej triedy KZAM a pohlavia – 4. štvrťrok 2010

v €

Hlavná trieda KZAM	Podnikateľská sféra			Nepodnikateľská sféra		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Spolu SR	856,25	945,93	724,36	714,57	815,30	673,13
Zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci	1 922,14	2 113,92	1 512,18	1 298,05	1 547,55	1 087,43
Vedeckí a odborní duševní zamestnanci	1 372,03	1 505,89	1 192,13	818,17	854,53	802,16
Technickí, zdravotnícki, pedagogickí zamestn.	964,68	1 092,28	846,19	701,23	746,96	692,29
Nížši administratívni zamestnanci (úradníci)	679,24	791,72	633,04	596,30	630,74	591,32
Prevádzkoví zamestnanci v službách a obchode	516,58	578,15	481,21	559,29	882,29	408,85
Kvalifikovaní robotníci v poľnohosp., lesníctve	548,08	591,81	483,79	453,79	456,86	449,71
Remeselní a kvalifikovaní robotníci v príb.	702,52	749,93	507,84	562,37	567,76	499,20
Obsluha strojov a zariadení	685,17	726,31	564,68	577,45	586,68	437,73
Pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci	478,48	531,69	421,37	392,10	452,92	368,67

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2010

Tab. 10 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa veku – 4. štvrťrok 2010

v €

Veková skupina	Podnikateľská sféra	Nepodnikateľská sféra
Spolu	856,25	714,57
do 20 rokov	450,83	431,99
20 – 24 rokov	591,26	531,65
25 – 29 rokov	815,87	656,23
30 – 34 rokov	944,22	704,18
35 – 39 rokov	940,25	712,15
40 – 44 rokov	899,56	717,99
45 – 49 rokov	860,36	717,50
50 – 54 rokov	829,25	725,57
55 – 59 rokov	812,12	744,14
60 a viac rokov	848,33	740,58

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2010

Tab. 11 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa regiónov - 4. štvrťrok 2010

v €

Región	Podnikateľská sféra	Nepodnikateľská sféra
Spolu	856,25	714,57
Bratislavský	1 184,76	841,58
Trnavský	810,14	687,60
Trenčiansky	748,65	663,18
Nitriansky	745,10	684,33
Žilinský	765,37	698,18
Banskobystrický	716,32	679,08
Prešovský	655,02	672,98
Košický	826,87	692,67

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2010

Tab. 12 Priemerná hrubá mesačná mzda a vybrané zložky mzdy zamestnancov podľa pohlavia – 4. štvrťrok 2010

v €

POHLAVIE / ZLOŽKY MZDY		PRIEMERNÁ MESAČNÁ HRUBÁ MZDA	V TOM ZLOŽKY PRIEMERNEJ MESAČNEJ HRUBEJ MZDY				
			základná mzda	prémie a odmeny	príplatky a doplatky	náhrady mzdy	ostatné mzdové zložky
Spolu	v €	821,07	552,25	89,24	56,78	94,02	27,39
	v %	100,0	67,27	10,87	6,92	11,45	3,34
Muži	v €	927,75	612,12	114,75	62,83	103,08	33,25
	v %	100,0	65,98	12,37	6,77	11,11	3,58
Ženy	v €	705,59	487,44	61,63	50,24	84,21	21,04
	v %	100,0	69,08	8,73	7,12	11,94	2,98

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2010

Tab. 13 Podiely zamestnancov v pásmach priemernej hrubej mesačnej mzdy – 4. štvrťrok 2010

Mzdové pásmo priemernej mesačnej hrubej mzdy v €	Spolu	Podiely zamestnancov podľa hlavných tried zamestnaní v %								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
menej ako 200	1,13	0,16	1,61	0,53	0,83	3,52	0,89	0,34	0,28	2,88
200,01 – 250	0,69	0,10	0,70	0,27	0,73	2,29	0,22	0,29	0,19	1,97
250,01 - 300	1,50	0,15	0,57	0,39	1,15	2,52	1,09	1,56	0,74	6,06
300,01 - 350	3,64	0,30	0,84	0,78	2,15	6,07	6,04	3,48	3,23	13,84
350,01 - 400	5,77	0,42	1,20	1,14	5,05	14,14	8,87	5,16	6,06	16,79
400,01 - 450	6,11	0,71	1,47	1,84	7,58	14,41	12,26	6,11	7,58	12,00
450,01 - 500	6,64	1,08	1,92	3,23	11,08	11,92	12,79	6,92	8,72	10,48
500,01 - 550	6,79	1,47	2,35	5,15	10,99	9,16	12,78	7,47	8,74	8,94
550,01 - 600	6,93	1,96	3,21	6,77	9,68	7,49	11,85	7,95	8,83	7,38
600,01 - 650	7,01	2,56	3,87	7,86	9,07	5,71	8,69	8,62	8,86	5,63
650,01 - 700	6,67	3,04	4,58	7,88	8,31	4,58	6,80	8,11	8,43	4,12
700,01 - 750	5,82	2,87	5,13	7,24	6,78	3,55	5,11	7,16	6,95	2,68
750,01 - 800	5,16	2,64	5,62	7,08	5,06	2,62	3,95	5,94	5,79	1,95
800,01 - 850	4,50	2,66	5,62	6,75	3,99	1,87	2,68	4,84	4,62	1,47
850,01 - 900	3,88	2,57	5,23	5,98	3,07	1,56	2,09	3,99	3,85	1,14
900,01 - 950	3,35	2,61	4,68	5,27	2,53	1,23	1,34	3,46	3,20	0,73
950,01 – 1 000	2,76	2,83	4,33	4,25	1,97	0,95	0,93	2,84	2,35	0,49
1 000,01 – 1 100	4,47	5,26	7,50	6,60	2,94	1,74	0,81	4,95	3,53	0,64
1 100,01 – 1 200	3,43	4,95	6,37	4,85	1,92	1,49	0,40	3,70	2,50	0,29
1 200,01 – 1 300	2,68	5,00	5,41	3,67	1,36	1,09	0,20	2,58	1,85	0,22
1 300,01 – 1 400	2,08	4,75	4,46	2,72	0,99	0,76	0,07	1,81	1,37	0,14
1 400,01 – 1 500	1,56	4,20	3,64	2,02	0,64	0,50	0,02	1,11	0,93	0,07
1 500,01 – 1 600	1,18	3,53	3,00	1,57	0,50	0,31	0,00	0,62	0,60	0,03
1 600,01 – 1 700	0,91	3,40	2,40	1,20	0,39	0,16	0,02	0,37	0,34	0,02
1 700,01 – 1 800	0,72	3,03	2,03	0,97	0,27	0,09	0,02	0,25	0,17	0,01
1 800,01 – 1 900	0,57	2,80	1,71	0,66	0,17	0,07	0,02	0,12	0,11	0,01
1 900,01 – 2 000	0,47	2,62	1,35	0,55	0,13	0,04	0,00	0,07	0,08	0,01
2 000,01 – 2 100	0,39	2,28	1,16	0,45	0,11	0,03	0,00	0,05	0,03	0,00
2 100,01 – 2 200	0,33	2,04	1,00	0,33	0,09	0,02	0,02	0,04	0,02	0,00
2 200,01 – 2 300	0,29	1,91	0,91	0,28	0,06	0,01	0,00	0,03	0,02	0,00
2 300,01 a viac	2,61	26,08	6,13	1,76	0,43	0,10	0,07	0,09	0,04	0,00

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2010

Poznámka: údaje za všetkých zamestnancov bez rozdielu na aký pracovný úväzok pracujú

Hlavné triedy Klasifikácie zamestnaní (KZAM):

1 – zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci, 2 – Vedeckí a odborní duševní zamestnanci, 3 – Technickí, zdravotnícki, pedagogickí zamestnanci, 4 – Nižší administratívni zamestnanci, 5 – Prevádzkoví zamestnanci v službách a obchode, 6 – Kvalifikovaní robotníci v poľnohospodárstve, lesníctve, 7 – Remeselní a kvalifikovaní robotníci v príbuzných odboroch, 8 – Obsluha strojov a zariadení, 9 – Pomocní nekvalifikovaní zamestnanci

Tab. 14 Priemerný hodinový zárobok podľa krajov v podnikateľskej sfére – 4. štvrťrok 2010

Kraj	€/hod
Bratislavský	6,74
Trnavský	4,61
Trenčiansky	4,37
Nitriansky	4,31
Žilinský	4,54
Banskobystrický	4,21
Prešovský	3,85
Košický	4,81

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2010

Tab. 15 Priemerný hodinový zárobok podľa odvetví v podnikateľskej sfére – 4. štvrťrok 2010

Kategória SK NACE rev. 2	€/hod
A Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	3,73
B Ťažba a dobývanie	5,36
C Priemyselná výroba	4,73
D Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	7,57
E Dodávka vody; odvod odpad. vôd, odstraňovanie odpadov	4,97
F Stavebníctvo	4,46
G Veľkoobchod a maloobchod; oprava motor. vozidiel	4,71
H Doprava a skladovanie	4,61
I Ubytovacie a stravovacie služby	2,96
J Informácie a komunikácie	9,14
K Finančné a poisťovacie činnosti	8,71
L Činnosti v oblasti nehnuteľností	5,16
M Odborné, vedecké a technické činnosti	6,94
N Administratívne a podporné služby	3,63
O Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	7,10
P Vzdelávanie	4,83
Q Zdravotníctvo a sociálna pomoc	4,80
R Umenie, zábava a rekreácia	4,05
S Ostatné činnosti	4,17

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2010

Tab. 16 Priemerný hodinový zárobok podľa veľkosti organizácie v podnikateľskej sfére – 4. štvrťrok 2010

Veľkostná kategória (počet zamestnancov)	€/hod
1 – 9	4,54
10 – 19	4,77
20 – 49	4,44
50 – 99	4,76
100 – 249	4,97
250 – 499	5,14
500 – 999	5,14
1 000 a viac	5,46

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2010

Tab. 17 Priemerný hodinový zárobok podľa veku v podnikateľskej sfére - 4. štvrťrok 2010

Veková skupina	(€/hod)
do 20 rokov	2,91
20 - 24 rokov	3,47
25 - 29 rokov	4,71
30 - 34 rokov	5,46
35 - 39 rokov	5,45
40 - 44 rokov	5,21
45 - 49 rokov	5,01
50 - 54 rokov	4,87
55 - 59 rokov	4,77
60 a viac rokov	5,18

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2010

Tab. 18 Priemerný hodinový zárobok podľa rodového členenia v podnikateľskej sfére - 4. štvrťrok 2010

Ukazovateľ	Spolu	Pohlavie		Podiel (%)
		Muži	Ženy	Ženy/ Muži
Priemerný hodinový zárobok (€/hod)	4,96	5,40	4,30	80

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2010

Tab. 19 Mesačné náklady práce na zamestnanca v SR za rok 2009 podľa odvetví

v €/zam./mes.

Divízie NACE Rev.2	Celkové náklady práce	v tom						
		priame náklady spolu	v tom		nepriame náklady spolu	v tom		subvencie
			mzdy	náhrady mzdy		povinné príspevky na sociálne zabezpečenie	nepovinné príspevky na sociálne zabezpečenie	
Priemer za SR	1 092,05	793,00	687,97	95,24	299,81	252,59	6,13	-0,75
A Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov	866,89	620,72	537,93	78,04	246,44	206,34	4,45	-0,26
B Ťažba a dobývanie	1 280,35	911,69	765,84	126,52	369,05	298,47	16,08	-0,40
C Priemyselná výroba	1 060,79	753,14	634,71	106,65	308,89	247,55	7,44	-1,25
D Dodávka elekt., plynu, pary a stud. vzduchu	1 794,99	1 243,91	1 048,06	166,26	551,10	386,80	24,03	-0,03
E Dodávka vody	1 186,45	821,83	698,31	112,65	364,62	269,11	18,61	-0,01
F Stavebníctvo	1 002,17	731,95	626,84	96,99	270,31	233,72	3,18	-0,09
G Veľkoobchod a maloobchod	1 063,61	782,66	689,96	79,76	281,48	244,80	3,51	-0,54
H Doprava a skladovanie	1 039,90	741,17	638,43	96,45	299,53	242,88	9,14	-0,80
I Ubytovacie a stravovacie služby	638,87	468,70	417,11	50,42	170,28	150,31	1,15	-0,11
J Informácie a komunikácia	1 906,51	1 428,45	1 253,60	157,15	478,06	403,82	9,04	—
K Finančné a poisťovacie činnosti	2 023,20	1 498,37	1 295,01	177,64	524,82	415,59	17,12	—
L činnosti v oblasti nehnuteľností	1 112,66	813,40	719,03	85,25	299,28	252,09	8,33	-0,02
M Odborné vedecké a technické činnosti	1 489,71	1 118,59	990,69	110,88	371,36	316,59	8,15	-0,24
N Administratívne a podporné služby	801,14	587,83	524,76	57,78	213,31	185,64	1,81	—
O Verejná správa a obrana	1 180,82	858,42	780,00	74,51	322,46	280,54	5,90	-0,06
P Vzdelávanie	949,56	691,86	586,14	103,89	260,22	234,98	4,37	-2,52
Q Zdravotníctvo a sociálna pomoc	995,53	731,04	637,38	80,63	264,39	241,12	3,63	-0,09
R Umenie, zábava a rekreácia	962,21	710,56	617,65	85,21	251,66	222,68	3,05	0,00
S Ostatné činnosti	837,83	630,70	543,62	85,21	211,23	192,51	1,10	-4,09

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce

PRÍLOHY KU KAPITOLE 3

Tab. 1 Výdavky základného fondu nemocenského poistenia (ZFNP) a nemocenské dávky v roku 2010

Vyplatené dávky (v tis. €)	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2010
Nemocenské	22 287,5	24 018,2	23 490,3	23 831,0	22 204,2	20 867,7	136 699,0
Ošetrovné	838,5	549,6	869,4	758,7	799,0	816,5	4 631,8
Vyrovnávacía dávka	2,8	3,7	5,1	5,3	5,4	4,6	26,8
Materské	6 236,8	6 284,0	5 649,7	6 070,5	6 251,1	6 285,9	36 778,0
Spolu	29 365,6	30 855,5	30 014,5	30 665,5	29 259,7	27 974,8	178 135,6
zúčtovanie dávok §122, ods.8	0,0	0,0	0,0	-4,6	0	0	-4,6
Celkom výdavky ZFNP	29 365,6	30 855,5	30 014,5	30 660,9	29 259,7	27 974,8	178 131,0

Vyplatené dávky (v €)	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2010
Nemocenské	19 596,6	19 677,1	18 491,8	18 420,3	19 118,7	20 926,2	252 929,8
Ošetrovné	719,7	626,0	614,3	623,0	795,0	833,7	8 843,6
Vyrovnávacía dávka	4,1	4,0	3,3	3,4	1,9	3,2	46,8
Materské	6 389,7	6 872,6	6 446,8	6 929,1	6 442,8	6 790,9	76 649,9
Spolu	26 710,2	27 179,8	25 556,2	25 975,9	26 358,5	28 554,0	338 470,1
zúčtovanie dávok §122, ods.8	0	-2,6	0	-1,0	0	0	-8,2
Celkom výdavky ZFNP	26 710,2	27 177,2	25 556,2	25 974,9	26 358,5	28 554,0	338 461,9

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Počet prípadov zúčtovaných dávok	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2010
Nemocenské	112 684	124 193	128 979	118 230	107 022	103 436	694 544
Ošetrovné	12 970	7 983	12 436	10 752	11 109	11 946	67 196
Vyrovnávacía dávka	54	73	86	87	99	102	501
Materské	20 262	20 496	19 814	19 277	19 561	16 544	118 954
Spolu	145 970	152 745	161 315	148 346	137 791	135 028	881 165

Počet prípadov zúčtovaných dávok	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2010
Nemocenské	94 446	91 284	88 483	92 640	104 378	103 266	1 269 041
Ošetrovné	10 298	8 531	8 114	8 283	12 638	11 839	126 899
Vyrovnávacía dávka	96	91	88	78	70	65	989
Materské	19 882	20 077	20 460	20 538	20 543	20 658	241 112
Spolu	124 722	119 983	117 145	121 539	137 629	135 828	1 638 041

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Priemerná mesačná výška dávky v €	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2010
Nemocenské	198,3	193,5	182,5	201,8	198,8	202,1	196,2
Ošetrovné	65,0	69,3	70,0	70,7	65,8	68,8	68,3
Vyrovňavacia dávka	53,1	49,4	60,5	60,6	41,7	321,6	51,7
Materské	307,9	306,7	285,0	315,2	308,4	45,2	307,5

Priemerná mesačná výška dávky v €	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2010
Nemocenské	204,4	212,9	212,9	200,0	194,9	202,7	199,3
Ošetrovné	67,0	73,1	77,1	72,5	69,4	70,4	69,7
Vyrovňavacia dávka	41,6	39,7	46,0	44,3	43,1	49,3	47,3
Materské	316,0	330,2	330,1	326,4	337,7	328,7	317,9

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tab. 2 Počet poberateľov samostatne vyplácaných dôchodkov a v súbehu s vdovským, resp. vdoveckým dôchodkom k 31.12.2010

Druh dôchodku	Počty vyplácaných dôchodkov sólo (samostatne)	Počty vyplácaných dôchodkov v súbehu (s vdovským resp. vdoveckým)	Spolu dôchodcov
Starobný	668 883	285 778	954 661
Predčasný starobný	46 629	1 264	47 893
Invalidný (vrátane 2 553 tzv. invalidov. z mladosti)	212 339	6 641	218 980
Vdovský – sólo	38 085	x	38 085
Vdovecký- sólo	5 076	x	5 076
Sirotský	28 043	x	28 043
Dôchodok manželky	1 554	x	1 554
Sociálny	2 755	x	2 755
ÚHRN	1 003 364	293 683	1 297 047

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tab. 3 Počet poberateľov dôchodku a výška sólo dôchodkovej dávky podľa rodu

Typ dôchodku	Počet poberateľov k: 31.12.2010	Priemerná výška k: 31.12.2010
Starobný	954 661	352,5
muži	321 323	400,6
ženy	633 338	315,4
Predčasný starobný	47 893	367,1
muži	34 882	387,5
ženy	13 011	309,5
Invalidný	213 834	254,8
muži	112 942	276,8
ženy	100 892	229,0
Vdovský (ženy) sólo	38 085	217,1
Vdovecký (muži) sólo	5 076	165,4
Sirotský	28 043	125,3
muži	7 461	119,7
ženy	20 582	127,3
Spolu	1 287 592	x

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tab. 4 Rozdelenie poberateľov podľa výšky dôchodkových dávok

Výška dôchodku v €	Počet poberateľov dôchodku : M+Ž spolu					
	Starobný sólo + starobný vyplácaný v súbehu s vdovským a vdoveckým	Predčasný starobný sólo + vyplácaný predčasný starobný v súbehu s vdovským a vdoveckým	Invalidný sólo* + invalidný v súbehu s vdovským a vdoveckým	Vdovský-sólo	Vdovecký-sólo	Sirotský
do 130	7 561	111	15 968	1 337	1 819	15 748
130,1 – 200	18 277	109	58 788	12 364	2 113	10 677
200,1 – 265	82 875	7 183	43 436	19 499	910	1 216
265,1 - 325	223 400	12 459	50 433	3 407	158	316
325,1 - 425	437 034	16 079	38 190	1 249	67	71
425,1 - 530	133 421	7 804	8 504	199	8	7
530,1 - 665	36 647	3 136	2 953	28	1	8
nad 665,1	15 446	1 012	708	2	0	0
Spolu	954 661	47 893	218 980	38 085	5 076	28 043

* vrátane tzv. invalidných dôchodkov z mladosti

Tab. 5 Prehľad výdavkov na dôchodkové dávky k 31. 12. 2010

	Základný fond starobného poistenia (ZFSP)	Základný fond invalidného poistenia (ZFIP)	Spolu
Druh dôchodku	Výdavky	Výdavky	Výdavky
Starobný	3 758 182	x	3 758 182
Predčasný starobný	239 847	x	239 847
Invalidný	x	656 420	656 420
Vdovský	404 397	103 296	507 693
Vdovecký	29 679	9 405	39 084
Sirotský	4 292	38 991	43 283
Spolu	4 436 397	808 112	5 244 509
zúčt. dávok §112,odst.9 zsp	240	187	427
úhrn	4 436 637	808 299	5 244 936
Štátom hradené dávky			
dôchodok manželky			423
sociálny dôchodok			6 883
iné (dávky podľa § 271zsp)			0
zvýšenie pre bezvládnosť			6 919
zvýšenie z dôvodu JZP			321
zvýšenie dôch. za odboj, rehabilitáciu a deportáciu			10 183
príplatok k dôch. polit. väzňov ***)			3 307
príplatok účastníkom boja za oslobodenie a pozostalým ****)			2 397
príplatok za štátnu službu			340
invalidný dôchodok z mladosti			13 730
vianočný príspevok – dopl. rok 2006 **)			16
vianočný príspevok - dopl. rok 2007 **)			59
vianočný príspevok - dopl. rok 2008 **)			180
vianočný príspevok - rok 2009 **)			886
vianočný príspevok - rok 2010 **)			59 562
Spolu			105 206
Celkový úhrn *)			5 350 142

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tab. 6 Výdavky základného fondu úrazového poistenia (ZFÚP) v roku 2010

v tis. €

Dávka podľa druhu	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2010
úrazový príplatok	236	318	254	279	257	265	1609
úrazová renta	1665	1660	1639	1776	1669	1780	10189
jednorazové vyrovnanie	15	13	8	45	3	13	97
pozostalostná úrazová renta	27	26	26	27	26	26	158
jednorazové odškodnenie	49	62	0	78	32	57	278
pracovná rehabilitácia a rehabilitačné	0	0	0	0	0	0	0
rekvalifikácia a rekvalifikačné	0	0	0	0	0	0	0
náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia	1 007	815	991	1 044	1 419	1 311	6 587
náhrada nákladov spojených s liečením	3	5	6	5	5	4	28
náhrada nákladov spojených s pohrebom	11	12	6	2	3	9	43
výplata poistných plnení z minulých rokov	141	8	11	0	38	20	217
zúčtovanie dávok podľa §112, ods.8	-1	-1	0	-6	-4	-7	-19
Spolu	3 153	2918	2 941	3 250	3 447	3 478	19 187
18 % prevod fin. prostr. do ZFSP za poberanie úrazovej renty	147	154	128	155	182	153	919
Celkom výdavky ZFÚP	3 300	3 072	3 069	3 405	3 629	3 631	20 106

Dávka podľa druhu	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2010
úrazový príplatok	249	250	227	234	247	228	3 044
úrazová renta	1 689	1 802	1 775	1 644	1 672	1 701	20 472
jednorazové vyrovnanie	27	26	13	23	23	20	229
pozostalostná úrazová renta	26	27	24	26	27	26	314
jednorazové odškodnenie	82	95	0	88	149	19	711
pracovná rehabilitácia a rehabilitačné	0	0	0	0	0	0	0
rekvalifikácia a rekvalifikačné	0	0	0	0	0	0	0
náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia	1 276	1 088	1 076	1 044	1 385	829	13 285
náhrada nákladov spojených s liečením	5	5	7	5	6	8	64
náhrada nákladov spojených s pohrebom	11	5	11	11	12	11	104
výplata poistných plnení z minulých rokov	85	100	16	13	7	607	1 045
zúčtovanie dávok podľa §112, ods.8	0	-7	-6	-6	-17	-10	-65
s p o l u	3 450	3 391	3 143	3 082	3 511	3 439	39 203
18 % prevod fin. prostr. do ZFSP za pober. úrazovej renty	177	161	174	175	155	160	1 921
Celkom výdavky ZFÚP	3 627	3 552	3 317	3 257	3 666	3 599	41 124

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tab. 7 Priemerná výška a počet vyplatených dávok úrazového poistenia v roku 2010

Druh úrazovej dávky	Počet vyplatených dávok celkom k 31.12.2010	Priemerná výška vyplatenej dávky z ÚP v €
Náhrada za stratu na zárobku počas PN *	34	616,87
Náhrada za stratu na zárobku po skončení PN	435	298,65
Náhrada za stratu na dôchodku	0	0,00
Náhrada nákladov na výživu pozostalých	0	0,00
Náhrada za bolesť	23	11 396,54
Náhrada za SSU	48	13 866,32
Náhrada nákladov spojených s liečením	17	60,24
Náhrada nákladov spojených s pohrebom	1	692,26
Jednorazové odškodnenie pozostalých	0	0,00
Náhrada za stratu na zárobku počas PN po 1.1.2004	0	0,00
Náhrada za bolesť podľa § 99 ZSP**	8 404	672,04
Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 99 ZSP	1 764	4 337,65
Náhrada nákladov spojených s liečením podľa § 100 ZSP	908	70,84
Náhrada nákladov spojených s pohrebom podľa § 101 ZSP	80	1 301,00
Jednorazové vyrovnanie podľa § 90 ZSP	101	2 265,25
Jednorazové odškodnenie podľa § 94 ZSP	49	14 504,79
Úrazový príplatok podľa § 85 ZSP	25 989	117,13
Pracovná rehabilitácia	0	0,00
Rehabilitačné	0	0,00
Rekvalifikácia	0	0,00
Rekvalifikačné	0	0,00
Úrazová renta	75 738	276,08
Pozostalostná úrazová renta	3 113	102,28

Zdroj : Sociálna poisťovňa

* Dávky v 1. – 10. riadku sú vyplácané podľa právnych predpisov účinných do 31. 12. 2003

** Dávky v 11. – 23. riadku sú vyplácané podľa zákona o sociálnom poistení (vrátane prekvalifikovaných úrazových rent)

Tab. 8 Štátne dávky týkajúce sa úrazového poistenia

	Suma vyplatených dávok (v tis. €)
Odškodnenie prac. úrazov a chorôb z povolania zamestnancov zrušených zamestnávateľov, ktorých zakladateľom bol štát, alebo Fond národného majetku SR	404
Plnenia vyplývajúce zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania vzniknuté pred 1. aprílom 2002 u zamestnávateľa, ktorý mal podľa osobitného predpisu postavenie štátneho orgánu	36
Úrazové dávky poskytované fyzickým osobám uvedeným v § 17 ods. 2 a 3 zákona o sociálnom poistení	3

Tab. 9 Výdavky základného fondu garančného poistenia (ZFGP) v roku 2010

Obdobie	Výdavky ZFGP v tis. €		
	na dávku garančného poistenia	úhrada príspevkov na starobné dôch. sporenie	Spolu
Január	362,9	2 783,7	3 146,5
Február	1 920,7	2 672,6	4 593,3
Marec	982,8	4 768,0	5 750,8
Apríl	667,7	2 717,2	3 385,0
Máj	718,4	2 821,1	3 539,5
Jún	280,8	563,1	843,9
Júl	806,4	4 985,5	5 791,8
August	1 053,2	0	1 053,2
September	377,5	6 241,7	6 619,2
Október	1 854,7	915,2	2 769,9
November	1 445,2	2 203,4	3 648,6
December	1 211,8	3 350,4	4 562,2
Rok 2009	9 871,6	37 080,9	46 952,5

Zdroj : Sociálna poisťovňa

Tab. 10 Vyplatené dávky v nezamestnanosti, počet prípadov a priemerná výška dávky v roku 2010

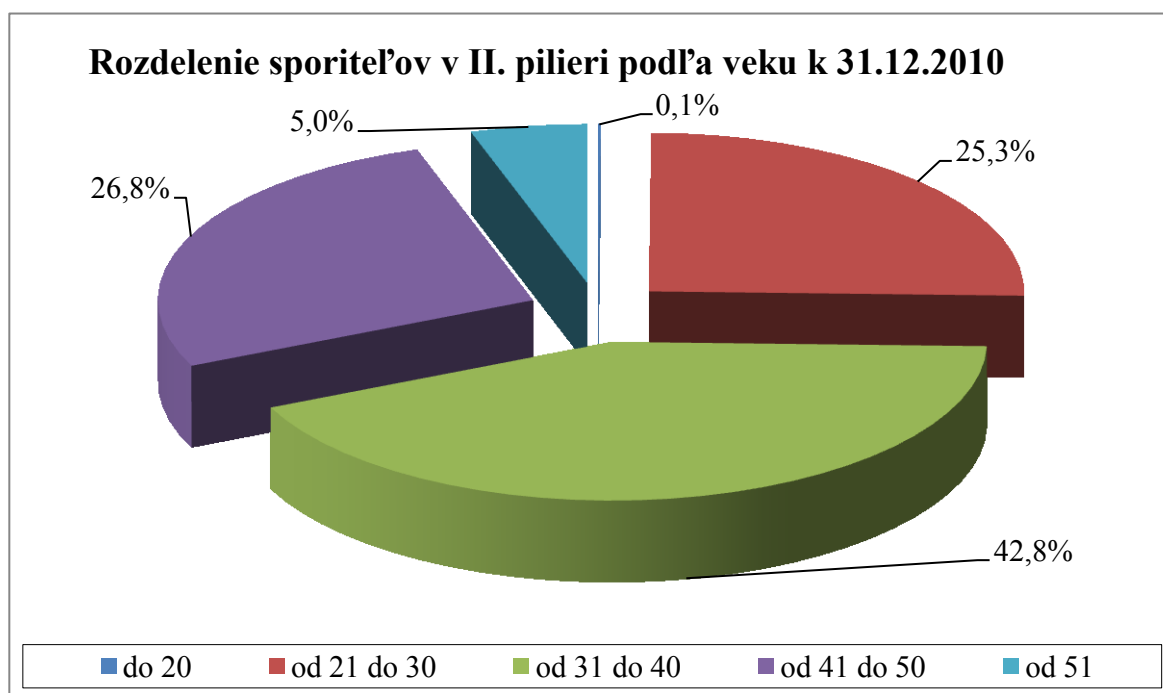
Mesiac	Počet vyplatených dávok v nezamestnanosti		Priemerná výška dávky v nezamestnanosti v €		Celková výška výdavkov na dávky v tis. €	
	Rok 2010	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2009
Január	50 798	29 875	258,6	243,4	13 035	7 265
Február	55 504	39 645	255,3	238,8	14 054	9 440
Marec	57 137	47 447	233,7	222,4	13 233	10 516
Apríl	55 700	56 731	248,9	242,0	13 745	13 686
Máj	52 603	64 087	246,5	244,9	12 835	15 636
Jún	50 531	70 820	256,4	252,1	12 842	17 791
Júl	46 669	71 759	260,5	250,1	11 926	17 946
August	46 198	71 380	270,4	258,4	12 450	18 450
September	44 364	69 651	276,1	255,6	12 278	17 805
Október	41 928	63 356	269,8	248,9	11 213	15 630
November	41 709	57 187	279,9	260,6	11 552	14 744
December	42 344	54 937	274,8	250,9	11 518	13 667
Spolu	585 485	696 875	X	X	150 682	172 579
Priemer	48 790	58 073	260,9	247,3	12 557	14 382

Zdroj : Sociálna poisťovňa

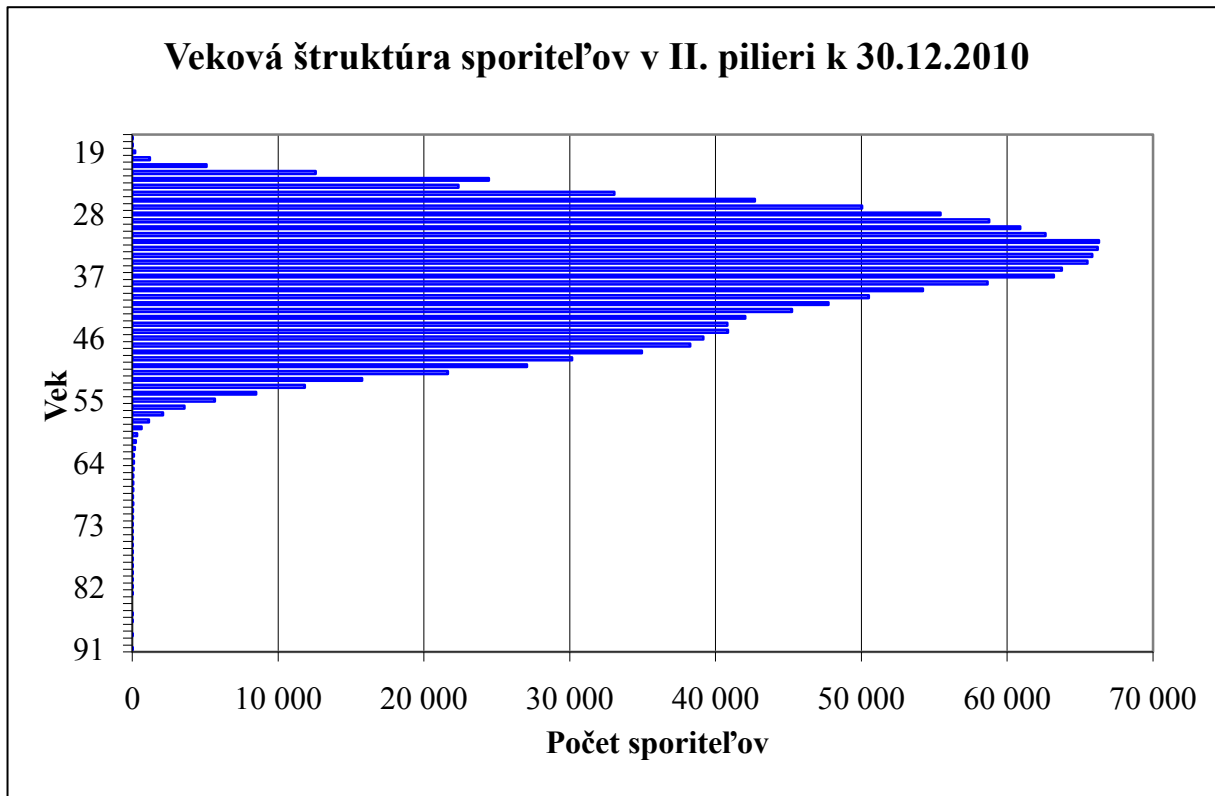
Tab. 11 Počet poberateľov dávky v nezamestnanosti v členení podľa veku a rodu za rok 2010

Vekové pásma	Pohlavie			
	muži	ženy	nezistené	spolu
do 19 rokov	7	1		8
20 - 24 rokov	4 300	2 811		7 111
25 - 29 rokov	12 054	8 543		20 597
30 - 34 rokov	12 289	9 947		22 236
35 - 39 rokov	10 176	10 545		20 721
40 - 44 rokov	9 068	10 292		19 360
45 - 49 rokov	10 236	11 196		21 432
50 - 54 rokov	11 117	11 266		22 383
55 - 59 rokov	10 636	4 661		15 297
nad 60 rokov	870	13		883
nezistené	74	39	1	114
Spolu	80 827	69 314	1	150 142

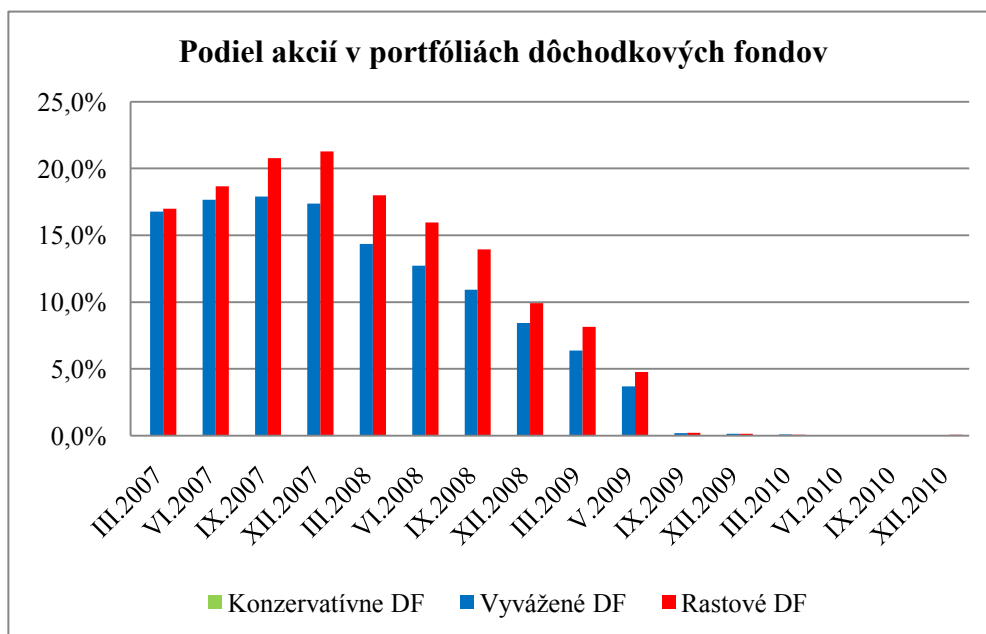
Zdroj : Sociálna poisťovňa

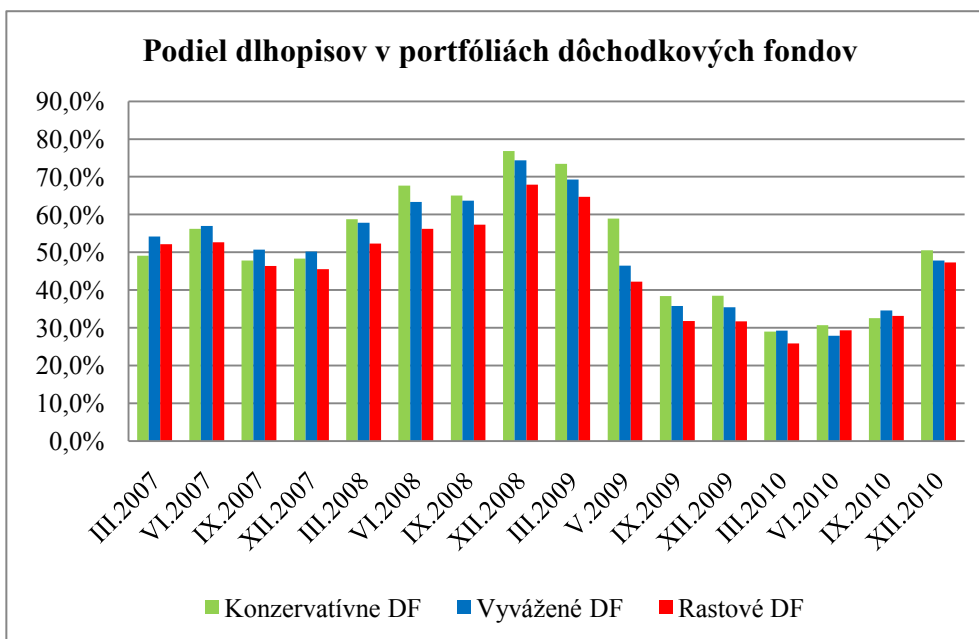
Zdroj: Sociálna poisťovňa

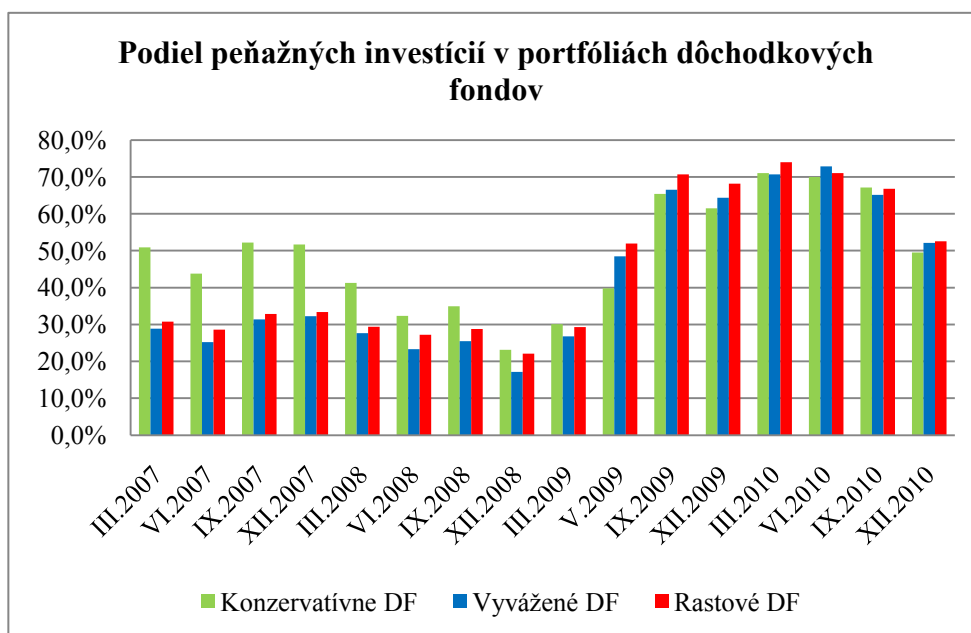
Zdroj: Sociálna poisťovňa

Výpočet: MPSVR SR

Výpočet: MPSVR SR

Výpočet: MPSVR SR

**Tab. 12 Údaje o výške majetku a ročného zhodnotenia fondov
doplnkového dôchodkového sporenia**

Názov fondu	Čistá hodnota majetku (€)	Zhodnotenie
Príspevkové doplnkové dôchodkové fondy	1 096 059 074	1,88 %
AEGON, d.d.s., a.s.	3 272 099	0,22 %
Príspevkový d.d.f., AEGON, d.d.s., a.s.	3 272 099	0,22 %
AXA d.d.s., a.s.	148 003 008	2,31 %
Globálny akciový d.f. AXA d.d.s., a.s.,	8 750 539	5,21 %
Príspevkový d.d.f. AXA d.d.s., a.s.	139 252 470	2,13 %
DDS Tatra banky, a.s.	334 163 312	2,39 %
DDS Tatra banky, a.s., Konzervatívny príspevkový d.d.f.	3 286 318	1,26 %
DDS Tatra banky, a.s., Rastový príspevkový d.d.f.	41 983 456	5,37 %
DDS Tatra banky, a.s., Vyvážený príspevkový d.d.f.	280 331 750	1,89 %
DDS Tatra banky, a.s., Zaisťovaný príspevkový d.d.f. 2017	8 561 787	4,64 %
ING Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s.	420 882 087	0,72 %
Konzervatívny príspevkový d.d.f. ING Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s.	29 718 117	1,03 %
Rastový príspevkový d.d.f. ING Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s.	8 479 404	5,10 %
Vyvážený príspevkový d.d.f. ING Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s.	382 684 566	0,60 %
STABILITA, d.d.s., a.s.	189 738 568	3,21 %
Stabilita príspevkový d.d.f., STABILITA, d.d.s., a.s.	189 738 568	3,21 %
Výplatné doplnkové dôchodkové fondy	48 958 954	1,48 %
Výplatný d.d.f., AEGON, d.d.s., a.s.	22 703	-1,89 %
Výplatný d.d.f. AXA d.d.s., a.s.	117 280	0,24 %
DDS Tatra banky, a.s., Dôchodkový výplatný d.d.f.	9 395 482	0,52 %
Dôchodkový výplatný d.d.f. ING Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s.	11 544 680	1,60 %
Stabilita výplatný d.d.f., STABILITA, d.d.s., a.s.	27 878 810	1,76 %

Výpočet: MPSVR SR

Vysvetlivky: d.f. – dôchodkový fond

d.d.f. – doplnkový dôchodkový fond

Tab. 13 Vývoj počtu poberateľov resocializačného príspevku v roku 2009 a 2010

mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	SPOLU
počet poberateľov 2009	183	193	231	168	206	249	200	198	205	207	195	213	2448
počet poberateľov 2010	205	193	244	226	229	250	224	219	267	245	251	227	2830

Zdroj: ÚPSVR

Tab. 14 Vývoj čerpania finančných prostriedkov na resocializačný príspevok za roky 2009 a 2010 (v €)

mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	spolu
2009 výška finančných prostriedkov (€)	9 072	9 023	10 480	7 891	10 118	11 688	9 373	9 327	9 790	10 091	9 720	9 827	116 401
2010 výška finančných prostriedkov (v €)	10 189	9 191	11 756	11 365	11 250	12 361	11 247	11 074	13 145	12 148	11 698	13 967	139 391

Zdroj: ÚPSVR

Tab. 15 Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným v roku 2010

Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným		Fyzické týranie	Psychické týranie	Sexuálne zneužívanie	Šikanovanie	Využívanie na komerčné účely (pornografia, prostitúcia)	Spolu	
Počet evidovaných detí	Spolu	93	53	170	24	3	343	
	v tom	do 6 rokov	24	13	7	0	0	44
		do 15 rokov	57	32	136	19	3	247
		do 18 rokov	12	8	27	5	0	52
Počet návrhov orgánu na začatie trestného stíhania celkovo		25	10	24	2	3	64	

Zdroj: ÚPSVR

Tab. 16 Deti umiestnené na základe rozhodnutia súdu do zariadení na výkon rozhodnutia súdu/predbežné opatrenie, výchovné opatrenie, ústavná starostlivosť a ochranná výchova/

zariadenia na výkon rozhodnutia súdu	2009	2010	
Krízové strediská	166	216	
Resocializačné strediská	38	45	
Diagnostické centrá	40	45	
Domovy sociálnych služieb	344	273	
Detské domovy	4 098	4 064	
Reedukačné domovy	ÚS	626	568
	OV	45	54

Zdroj: MPSVR SR

Tab. 17 Jednotlivé formy starostlivosti v detských domovoch

Forma starostlivosti	2008	2009	2010
Profesionálne rodiny	333	448	558
Samostatné skupiny	328	324	304
Iné skupiny	147	137	142

Zdroj: ÚPSVR

Tab. 18 Počty umiestnených detí a mladých dospelých v jednotlivých formách starostlivosti v detských domovoch k 31.12. za jednotlivé roky

Počet umiestnených detí v jednotlivých formách	2008	2009	2010
v profesionálnej rodine	598	806	994
v samostatnej skupine	3042	2873	2 602
v iných skupinách	864	831	856

Zdroj: ÚPSVR

Tab. 19 Celkový počet detí zverených do jednotlivých foriem náhradnej rodinnej starostlivosti v jednotlivých rokoch

rok	Náhradná osobná starostlivosť	Pestúnska starostlivosť	Poručníctvo	Spolu
2009	5 392	2 478	647	8 517
2010	5 637	2 389	600	8 626

Zdroj: ÚPSVR

Tab. 20 Základné štatistické údaje o činnosti RPPS za roky 2009 a 2010

rok	Počet prípadov	Počet klientov	Počet konzultácií	Počet písomných správ	Počet PV podujatí	Počet metodických podujatí	Počet metodických konzultácií	Počet zamestnancov
2009	9 406	16 064	53 067	2 620	384	265	1 756	97
2010	9 250	15 764	54 455	2 345	818	303	1 382	90

Zdroj: ÚPSVR

Tab. 21 Činnosť referátov poradensko-psychologických služieb v roku 2009 a 2010

Problematika	Rok 2009		Rok 2010	
	Počet prípadov	Počet konzultácií	Počet prípadov	Počet konzultácií
Programy rozvoja osobnosti	67	193	62	216
Rodinná	2 274	11 216	2 381	12 523
Rozvodová, porozvodová	1 854	7 565	1 853	8 438
Partnerská	1 499	8 169	1 486	7 625
Osobnostná	1 396	8 612	1 148	8 404
Náhradná rodinná starostlivosť	1 241	13 081	1 358	12 752
Iná	503	2 094	504	2 229
Študijná a profesionálna	357	1 053	211	866
Drogové a iné závislosti	152	890	208	1 269
Nezamestnanosť	63	194	39	133
Spolu	9 406	53 067	9 250	54 455

Zdroj: ÚPSVR

Tab. 22 Opatrovateľská služba poskytovaná obcami k 31. 12. 2009

samosprávny kraj	počet občanov, ktorým bola poskytnutá opatrovateľská služba		počet zamestnancov opatrovateľskej služby		Bežné výdavky na poskytovanie opatrovateľskej služby v roku 2008	Bežné výdavky na poskytovanie opatrovateľskej služby v roku 2009
	2008	2009	2008	2009	v €	v €
Bratislavský	2041	2106	675	798	3 186 133	2 777 381
Trnavský	2002	2297	1139	1341	2 819 457	2 685 341
Nitriansky	2672	2299	903	1025	3 385 598	4 215 299
Trenčiansky	2638	2517	999	922	4 348 264	4 483 062
Banskobystrický	2327	1786	756	696	3 015 676	2 990 532
Žilinský	3096	2350	980	790	3 777 382	3 761 600
Prešovský	2212	1884	914	803	2 917 378	2 785 196
Košický	2079	1811	840	710	2 693 664	2 805 370
SR	19067	17050	7206	7085	26 143 552	26 503 781

Zdroj : Výkaz MPSVR SR 11-01

Tab. 23 Prepravná služba

Rok	Počet občanov, ktorým bola prepravná služba poskytnutá	Bežné výdavky (v €)
2008	1 415	59 433
2009	2 073	73 525

Zdroj: Výkaz MPSVR SR 11-01

Tab. 24 Počet zariadení sociálnych služieb a ich kapacita za roky 2008 a 2009

Druh zariadenia	Počet zariadení k 31.12.2008	Počet miest k 31.12.2008					Počet zariadení k 31.12.2009	Počet miest k 31.12.2009				
		Spolu	z toho starostlivosť poskytovaná					Spolu	z toho starostlivosť poskytovaná			
			celoročne	týždenne	denne	prechodne			celoročne	týždenne	denne	prechodne
Zariadenia sociálnych služieb spolu	720	36016	31803	736	2300	1177	803	36947	32715	704	2202	1313
Bratislavský kraj	78	4612	3267	223	825	297	83	4649	3466	201	684	298
Trnavský kraj	76	4294	396	51	101	17	80	4490	4171	50	109	160
Trenčiansky kraj	81	4210	3963	86	118	43	93	520	4197	75	122	120
Nitriansky kraj	82	4890	4745	25	75	45	93	4930	4734	41	109	39
Žilinský kraj	84	4474	4119	85	223	47	84	4287	4006	71	173	37
Banskobystrický kraj	14	4739	426	116	301	53	151	4836	4337	123	300	76
Prešovský kraj	109	4523	3766	71	318	368	122	4723	3842	61	384	436
Košický kraj	86	4274	3709	79	339	147	97	4512	3962	82	321	147
Z toho												
domovy dôchodcov/ zariadenie pre seniorov	208	13 922	13 922	0	0	0	222	13 893	13 893	0	0	0
domovy - penzióny pre dôchodcov	16	1 505	1 505	0	0	0						
domovy sociálnych služieb (DSS) pre dospelých s telesným postihnutím	10	457	427	0	30	0	20	656	615	0	41	0
DSS pre dospelých s kombináciou postihnutí	128	7 766	7 348	106	312	0	166	9 711	9 282	88	338	3
DSS pre dospelých so zmyslovým postihnutím	3	158	123	0	35	0	3	109	99	0	10	0
DSS pre dospelých s duševnými poruchami a poruchami správania	71	4 868	4 371	102	379	16	76	4 837	4 367	103	362	2
Špecializované zariadenie							7	333	294	0	39	0
Denný stacionár							6	93	24	0	69	0

Druh zariadenia	Počet zariadení k 31.12.2008	Počet miest k 31.12.2008					Počet zariadení k 31.12.2009	Počet miest k 31.12.2009				
		Spolu	z toho starostlivosť poskytovaná					Spolu	z toho starostlivosť poskytovaná			
			celoročne	týždenne	denne	prechodne			celoročne	týždenne	denne	prechodne
DSS pre deti s telesným postihnutím	5	417	92	84	241	0	5	394	90	80	224	0
DSS pre deti s telesným postihnutím a duševnými poruchami a poruchami správania	39	1 654	781	359	514	0	41	1 468	530	351	584	0
DSS pre deti s duševnými poruchami a poruchami správania	12	300	114	41	144	1	13	269	98	38	132	1
stanice opatrovateľskej služby/ zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	5	118	92	0	0	26	8	87	68	0	0	19
zariadenia chráneného bývania/ zariadenie podporovaného bývania	17	230	230	0	0	0	18	195	195	0	0	0
domovy pre osamelých rodičov/ zariadenie núdzového bývania	26	645	645	0	0	0	33	917	917	0	0	0
útulky	72	1 831	1 024	0	232	575	64	1 528	949	0	0	572
rehabilitačné strediská	16	369	71	0	298	0	14	292	60	0	232	0
zariadenia opatrovateľskej služby	92	1 776	1 058	44	115	559	96	1 868	1 141	4	112	571
nocľaháreň							10	287	93	0	59	135
domov na pol ceste							1	10	0	0	0	10

Zdroj: ŠÚ SR - Zariadenia sociálnych služieb v SR (ide len o vybrané údaje na účely sociálnych služieb podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách)

Tab. 25 Obyvatelia zariadení sociálnych služieb za roky 2008 až 2009

Druh zariadenia	Obyvatelia		z toho							
			dlhodobo zdravotne postihnutí		osoby v dôchodkovom veku		muži		ženy	
	v tom		v tom		v tom		v tom		v tom	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
zariadenia sociálnych služieb spolu	34 904	35 104	24 827	25 794	20 968	22 045	14 684	14 457	20 220	20 647
Bratislavský kraj	4436	4403	2659	2656	2324	2857	1619	1492	2817	2911
Trnavský kraj	4149	4277	3053	3242	2556	2865	1657	1673	2492	2604
Trenčiansky kraj	4103	4219	2960	3040	2596	3265	1473	1513	2630	2706
Nitriansky kraj	4690	4609	3652	3772	3180	2989	2222	2130	2468	2479
Žilinský kraj	4299	4169	3343	3503	2993	2713	1799	1737	2500	2432
Banskobystrický kraj	4578	4493	3179	3337	2749	2746	2018	1863	2560	2630
Prešovský kraj	4425	4521	3226	3297	2256	2173	2004	2077	2421	2444
Košický kraj	4224	4413	2755	2947	2314	2437	1892	1972	2332	2441
v tom										
domovy dôchodcov/ zariadenie pre seniorov	13 594	13706	7 754	7624	12 466	13097	4 329	4155	9 265	9551
domovy - penzióny pre dôchodcov	1 463		225		1 109		347		1 116	
domovy sociálnych služieb (DSS) pre dospelých s telesným postihnutím	465	581	465	581	311	428	187	220	278	361
DSS pre dospelých s kombináciou postihnutí	7 536	8955	7 536	8955	3 918	4978	3 755	4086	3 781	4869
DSS pre dospelých so zmyslovým postihnutím	142	109	142	109	64	45	74	60	68	49
DSS pre dospelých s duševnými poruchami a poruchami správania	4 812	4654	4 812	4654	1 383	1540	2 574	2517	2 238	2137
Špecializované zariadenie		194		194		185		48		146
Denný stacionár		64		64		32		20		44

Druh zariadenia	Obyvatelia		z toho							
			dlhodobo zdravotne postihnutí		osoby v dôchodkovom veku		muži		ženy	
	v tom		v tom		v tom		v tom		v tom	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
DSS pre deti s telesným postihnutím	416	391	416	391	0	0	202	212	214	179
DSS pre deti s telesným postihnutím a duševnými poruchami a poruchami správania	1 620	1424	1 620	1424	0	0	933	777	687	647
DSS pre deti s duševnými poruchami a poruchami správania	276	265	276	265	0	0	168	166	108	99
stanice opatrovateľskej služby/ zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	87	59	28	0	0	0	35	17	52	42
zariadenia chráneného bývania/ zariadenie podporovaného bývania	208	183	97	87	8	10	126	118	82	65
domovy pre osamelých rodičov/ zariadenie núdzového bývania	632	851	3	1	2	9	220	309	412	542
útulky	1 617	1412	42	13	148	86	1 074	920	543	492
rehabilitačné strediská	401	295	229	195	50	45	194	147	207	148
zariadenia opatrovateľskej služby	1 635	1726	1 182	1219	1 509	1565	466	520	1 169	1206
nocľaháreň		228		18		25		162		66
domov na pol ceste		7		0		0		3		4
SPOLU	34 904	35 104	24 827	25 794	20 968	22 045	14 684	14 457	20 220	20 647

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR - Zariadenia sociálnych služieb v SR

Tab. 26 Počet zariadení podľa zriaďovateľa za rok 2008 a 2009

Druh zariadenia / zriaďovateľ	K 31. 12. 2008						K 31. 12. 2009					
	SPOLU zariadenia / z toho	Obec	Samosprávny kraj	Cirkevné právnické osoby	Ostatné právnické osoby	Fyzické osoby	SPOLU zariadenia / z toho	Obec	Samosprávny kraj	Cirkevné právnické osoby	Ostatné právnické osoby	Fyzické osoby
SPOLU	720	168	301	65	167	19	803	193	335	75	177	23
domovy dôchodcov/zariadenie pre seniorov	208	56	93	31	21	7	222	70	88	33	24	7
domovy - penzióny pre dôchodcov	16	11	2	1	2	0						
domovy sociálnych služieb (DSS) pre dospelých s telesným postihnutím	10	2	4	0	3	1	20	3	8	1	5	3
DSS pre dospelých s kombináciou postihnutí	128	8	67	17	29	7	166	14	77	25	43	7
DSS pre dospelých so zmyslovým postihnutím	3	0	2	0	1	0	3	0	3	0	0	0
DSS pre dospelých s duševnými poruchami a poruchami správania	71	0	61	3	7	0	76	0	66	3	6	1
Špecializované zariadenie							7	1	4	0	2	0
Denný stacionár							6	3	1	0	1	1
DSS pre deti s telesným postihnutím	5	0	2	0	1	2	5	0	2	0	2	1
DSS pre deti s telesným postihnutím a duševnými poruchami a poruchami správania	39	2	22	2	13	0	41	2	23	2	14	0
DSS pre deti s duševnými poruchami a poruchami správania	14	0	10	2	2	0	13	0	11	0	2	0

Druh zariadenia / zriaďovateľ	K 31. 12. 2008						K 31. 12. 2009					
	SPOLU zariadenia / z toho	Obec	Samosprávny kraj	Cirkevné právnické osoby	Ostatné právnické osoby	Fyzické osoby	SPOLU zariadenia / z toho	Obec	Samosprávny kraj	Cirkevné právnické osoby	Ostatné právnické osoby	Fyzické osoby
stanice opatrovateľskej služby/zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	5	1	3	0	1	0	8	0	7	0	1	0
zariadenia chráneného bývania/ zariadenie podporovaného bývania	15	2	2	0	11	0	18	2	4	2	9	1
domovy pre osamelých rodičov/ zariadenie núdzového bývania	26	7	8	1	10	0	33	8	11	1	13	0
útulky	72	15	16	6	35	0	64	11	19	6	28	0
rehabilitačné strediská	16	1	6	0	9	0	14	1	6	0	7	0
zariadenia opatrovateľskej služby	92	63	3	2	22	2	96	68	5	2	19	2
nocľaháreň							10	9	0	0	1	0
domov na pol ceste							1	1	0	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR - Zariadenia sociálnych služieb v SR (ide len o vybrané údaje na účely sociálnych služieb podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách)

Tab. 27 Výdavky zariadení sociálnych služieb za roky 2008 a 2009

Druh zariadenia / zriaďovateľ	Celkové výdavky (v €) v roku 2008	z toho				Celkové výdavky (v €) v roku 2009	z toho				
		bežné výdavky	mzdové náklady	povinné sociálne poistenie	obstaranie majetku		bežné výdavky	mzdové náklady	povinné sociálne poistenie	obstaranie majetku	na zdravotnú starostlivosť
SPOLU	251 675 397	96 766 547	101 958 740	35 192 591	15 292 770	266 601 067	96 875 311	112 562 129	38 344 553	16 933 116	543 186
domovy dôchodcov/zariadenie pre seniorov	100 365 565	41 195 612	39 518 555	13 669 920	5 069 574	104 535 738	41 910 738	41 498 059	14 178 990	6 509 824	75 969
domovy - penzióny pre dôchodcov	8 360 619	4 418 409	2 620 892	911 671	402 576						
domovy sociálnych služieb (DSS) pre dospelých s telesným postihnutím	3 911 073	1 639 912	1 543 484	508 232	194 151	5 076 209	1 904 786	2 327 670	721 395	103 472	56
DSS pre dospelých s kombináciou postihnutí	52 801 700	20 073 558	22 673 505	7 856 171	1 906 692	68 560 816	25 157 634	30 374 309	10 369 666	1 688 524	426 472
DSS pre dospelých so zmyslovým postihnutím	1 565 757	588 595	618 701	202 948	97 192	1 345 563	449 018	658 023	228 297	5 422	0
DSS pre dospelých s duševnými poruchami a poruchami správania	43 339 142	14 119 465	17 174 700	5 969 926	5 466 773	45 416 931	13 807 496	18 547 068	6 371 601	6 541 183	22 851
Špecializované zariadenie						1 741 880	694 429	762 757	255 282	26 308	863
Denný stacionár						187 344	74 175	83 870	28 888	331	0
DSS pre deti s telesným postihnutím	3 401 713	1 195 446	1 539 999	524 265	142 004	2 946 529	758 600	1 557 310	533 123	96 908	588

Druh zariadenia / zriaďovateľ	Celkové výdavky (v €) v roku 2008	z toho				Celkové výdavky (v €) v roku 2009	z toho				
		bežné výdavky	mzdové náklady	povinné sociálne poistenie	obstaranie majetku		bežné výdavky	mzdové náklady	povinné sociálne poistenie	obstaranie majetku	na zdravotnú starostlivosť
DSS pre deti s telesným postihnutím a duševnými poruchami a poruchami správania	14 622 286	4 667 463	6 698 533	2 316 006	909 513	12 990 575	3 599 387	6 367 167	2 178 309	755 338	3 586
DSS pre deti s duševnými poruchami a poruchami správania	1 587 466	462 790	785 501	273 418	56 894	2 647 403	690 992	1 080 463	375 492	494 277	761
stanice opatrovateľskej služby/zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	558 089	203 047	245 303	85 972	22 107	335 714	121 239	155 616	54 749	2 661	135
zariadenia chráneného bývania/zariadenie podporovaného bývania	839 209	408 219	310 230	98 121	19 684	883 527	440 413	324 333	103 345	4 816	1 062
domovy pre osamelých rodičov/zariadenie núdzového bývania	1 302 164	696 674	429 662	148 211	13 543	1 622 592	723 525	634 327	211 122	48 999	29
útulky	4 806 546	2 066 753	1 809 566	599 681	307 608	3 618 863	1 508 945	1 570 363	512 020	19 739	962
rehabilitačné strediská	1 826 894	630 353	772 821	253 436	170 218	1 265 762	384 097	658 602	218 224	4 825	11
zariadenia opatrovateľskej služby	12 387 174	4 400 252	5 217 287	1 774 613	514 240	13 100 606	4 497 959	5 835 394	1 961 717	630 097	9 741
nocľaháreň						325 015	151 878	126 798	42 333	392	100
domov na pol ceste											

Zdroj: ŠÚ SR - Zariadenia sociálnych služieb v SR (ide len o vybrané údaje na účely sociálnych služieb podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách)

Tab. 28 Zamestnanci zariadení sociálnych služieb (spolu) za rok 2008 a 2009

Druh zariadenia	Priemerný evidenčný počet zamestnancov/ prepočítaný (osoby)	Priemerný evidenčný počet zamestnancov/ prepočítaný (osoby)
	2008	2009
domovy dôchodcov/ zariadenie pre seniorov	6 687	6 696
domovy - penzióny pre dôchodcov	425	
domovy sociálnych služieb (DSS) pre dospelých s telesným postihnutím	281	350
DSS pre dospelých s kombináciou postihnutí	4 007	5 043
DSS pre dospelých so zmyslovým postihnutím	92	91
DSS pre dospelých s duševnými poruchami a poruchami správania	2 765	2 677
Špecializované zariadenie		144
Denný stacionár		17
DSS pre deti s telesným postihnutím	229	204
DSS pre deti s telesným postihnutím a duševnými poruchami a poruchami správania	1 066	942
DSS pre deti s duševnými poruchami a poruchami správania	128	166
stanice opatrovateľskej služby/ zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	46	32
zariadenia chráneného bývania/ zariadenie podporovaného bývania	62	52
domovy pre osamelých rodičov/ zariadenie núdzového bývania	85	113
útulky	330	283
rehabilitačné strediská	172	100
zariadenia opatrovateľskej služby	854	929
nocľaháreň		23
domov na pol ceste		
SPOLU	17 229	17 862

Zdroj: ŠÚ SR - Zariadenia sociálnych služieb v SR (ide len o vybrané údaje na účely sociálnych služieb podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách)

Tab. 29 Vybrané zariadenia sociálnych služieb

Zariadenia sociálnych služieb	Počet zariadení k 31.12.2009	Počet miest k 31.12.2009	Bežné výdavky za rok 2009 (v €)
Kluby dôchodcov	503	41 287	2 397 069,54
Jedálne pre dôchodcov	94	x	2 720 457,77
Strediská osobnej hygieny	30	x	89 399,10
Práčovne	31	x	212 648,95

Zdroj: Výkaz MPSVR SR 10- 01

Tab. 30 Počet občanov zaradených do poradovníka čakateľov na poskytovanie starostlivosti vo vybraných zariadeniach v roku 2008 a 2009

Druh zariadenia sociálnych služieb		Počet občanov k 31.12.2008	Počet občanov k 31.12.2009	
Domovy sociálnych služieb	pre deti	s telesným postihnutím	7	8
		s duševnými poruchami a poruchami správania	105	110
		s telesným postihnutím a duševnými poruchami a poruchami správania	271	221
	pre dospelých	s telesným postihnutím	309	256
		s duševnými poruchami a poruchami správania	1676	1716
		so zmyslovým postihnutím	103	41
		s kombináciou postihnutí	2795	2458
	Domovy dôchodcov/ zariadenia pre seniorov		10432	9935
Zariadenia chráneného bývania / podporovaného bývania		40	28	
Rehabilitačné strediská		41	7	
Domovy - penzióny pre dôchodcov		1812		
Špecializované zariadenie			126	
SPOLU v SR		17591	14906	

Zdroj: Výkaz MPSVR SR 10- 01

Tab. 31 Počet zamestnancov, objemy platov a vybrané zložky platu v € za rok 2010 v zariadeniach sociálnych služieb podľa agregovaných zamestnaní.

Kategória zamestnancov	Rok 2010											ZVZ (Zákon č. 553/2003)		
	počet zamestnancov (osoby)	z toho ženy (osoby)	celkový plat - objem (€)	Celkový plat (€/mes)	z toho						odmeny (€/mes)	Plat za nadčas (€/mes)	Doplatky a ostatné príplatky (€/mes)	
					Funkčný plat (€/mes)	tarifný plat (€/mes)	riadenie (€/mes)	osobný (€/mes)	platová kompenzácia (€/mes)	zmennosť (€/mes)				
SPOLU	15 123	13 154	86 233 212	558,96	427,95	361,95	5,94	50,20	4,30	5,01	24,98	2,10	37,15	
odborní a administratívni zamestnanci	1 324	1 095	11 675 369	813,22	643,51	480,06	37,62	124,36	0,79	0,40	57,35	0,97	11,09	
vychovávateľa	289	242	1 913 858	626,10	478,04	432,94	4,31	34,83	0,32	4,57	19,70	0,09	23,62	
pomocní vychovávateľa	48	46	258 915	543,00	388,02	352,38	0,00	26,27	0,00	9,37	33,17	0,46	57,33	
zamest. zabezpečujúci poskytovanie zdrav. star.	2 649	2 533	17 131 690	625,19	459,51	396,04	4,67	42,05	8,15	7,64	24,77	3,54	63,63	
pomocní zdravotnícki zamestnanci	2 059	1 894	10 876 746	521,23	379,93	326,36	0,25	35,19	7,51	10,22	19,44	3,61	62,44	
zamestnanci vykonávajúci sociálnu agendu	507	471	3 241 938	622,22	491,12	416,75	4,91	65,42	2,57	1,46	30,90	0,56	15,40	
zamestnanci vykonávajúci sociálnu prácu	512	446	3 252 995	620,75	489,59	412,41	6,81	64,05	3,81	2,40	27,59	0,26	17,06	
ergoterapeuti	317	267	1 743 319	554,73	450,04	390,40	1,08	51,36	4,86	1,52	16,23	0,29	11,07	
psychológovia	35	33	203 257	600,69	488,24	417,45	3,87	65,19	1,28	0,45	38,35	0,01	3,23	
špeciálni pedagógovia	43	40	307 386	705,71	557,03	501,13	6,43	45,07	2,73	0,07	17,06	0,00	8,84	
opatrovatelky z povolania	1 681	1 578	7 282 815	450,27	341,14	308,11	0,34	24,29	2,18	5,71	17,12	0,66	10,87	
remeselní, manuálni alebo manipulační zamest.	3 004	2 160	13 988 424	450,52	355,36	305,69	0,17	42,40	4,35	2,14	19,03	1,87	20,61	
zamestnanci stravovacích prevádzok	1 420	1 316	7 273 275	493,13	478,69	326,56	2,14	43,26	0,90	5,44	20,79	1,82	36,23	
neuvedené zamestnanie	1 235	1 000	7 065 450	601,34	469,59	388,92	10,15	61,69	3,13	5,26	26,98	3,14	32,49	

Zdroj: PLATY(MPSVRSR)1-02

Tab. 32 Európsky integrovaný systém štatistiky sociálnej ochrany (Metodika ESSPROS)

Výdavky na sociálnu ochranu v EÚ členských krajinách, 2008

Výdavky	Výdavky na sociálnu ochranu v % HDP	Výdavky na sociálnu ochranu v PPS na obyvateľa	Sociálne dávky podľa účelov (v PPS na obyvateľa, EU 27=100 %)					
			Staroba a pozostalí	Nemocenské/zdravotná starostlivosť	Invalidita	Rodina / deti	Nezamestnanosť	Bývanie, sociálne vylúčenie
EU 27	26,4	6 603,6	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
EU 15	27,1	7 509,7	112,7	114,1	113,0	113,9	116,9	116,3
EA 16	27,5	8 108,4	124,8	122,1	106,9	122,2	139,4	107,8
Belgicko	28,3	8 170,7	108,8	116,0	106,5	114,1	291,9	126,6
Bulharsko	15,5	1 660,7	27,6	25,1	24,2	26,6	11,3	17,1
Česká republika	18,7	3 773,7	58,2	64,7	58,5	55,9	39,4	19,7
Dánsko	29,7	8 941,9	116,2	107,7	258,4	219,2	128,5	203,0
Nemecko	27,8	7 998,3	114,9	124,4	117,1	155,1	126,2	98,4
Estónsko	15,1	2 548,0	37,7	43,3	48,5	57,8	15,7	7,7
Írsko	22,1	7 459,7	64,0	152,8	75,1	198,4	185,4	132,2
Grécko	26,0	6 048,2	103,3	90,3	53,6	70,1	90,1	112,9
Španielsko	22,7	5 846,0	78,7	93,6	79,9	73,8	236,0	55,4
Francúzsko	30,8	8 310,4	126,2	125,3	92,3	127,5	138,7	153,6
Taliansko	27,8	7 090,1	142,8	94,7	78,6	61,2	39,9	9,2
Cyprus	18,4	4 425,6	68,5	56,7	31,3	94,5	58,9	211,8
Lotyšsko	12,6	1 803,0	28,1	27,7	25,3	37,8	22,1	18,6
Litva	16,2	2 513,5	37,7	38,2	49,5	55,8	18,7	14,2
Luxembursko	20,1	14 057,3	173,0	184,7	311,3	522,4	192,0	184,4
Maďarsko	22,7	3 693,4	57,2	48,2	66,3	88,3	40,7	63,6
Malta	18,9	3 636,6	64,6	56,7	41,3	46,6	30,1	53,9
Holandsko	28,4	9 557,2	125,4	157,1	155,5	114,4	105,6	331,8
Rakúsko	28,2	8 763,0	145,3	118,0	128,7	167,8	130,0	60,8
Poľsko	18,6	2 629,6	53,5	33,5	44,4	19,8	15,3	14,3
Portugalsko	24,3	4 791,5	81,7	67,8	82,4	48,0	62,9	25,6
Rumunsko	14,3	1 715,8	29,8	22,7	32,5	34,2	7,4	18,1
Slovinsko	21,5	4 920,6	76,6	86,4	73,5	77,7	29,3	45,7
Slovenská republika*	16,0	2 900,3	41,5	48,6	49,4	51,0	34,5	31,1
Fínsko	26,3	7 723,8	98,9	106,5	184,8	166,0	162,3	133,9
Švédsko	29,4	9 033,0	128,7	122,6	261,0	175,2	80,1	150,9
Spojené kráľovstvo	23,7	6 895,3	91,2	116,9	142,6	92,7	51,1	186,0

p (predbežné údaje) – EU27, EU15, EA16, DE, ES, FR, IT, CY, LT, LV, NL, SI, SK, SE, UK

* vrátane daňového bonusu na dieťa

Zdroj: Eurostat- ESSPROS

Tab. 33 Príjmy na sociálnu ochranu podľa typu (% z celkových príjmov) v EÚ, 2008

Príjmy	Príjmy v % HDP	Príjmy v PPS na osobu	Štruktúra príjmov v %			
			Sociálne príspevky zamestnávateľov	Sociálne príspevky chránených osôb	Verejná správa	Iné príjmy
EU 27	27,6	6 903	37,1	20,4	38,2	4,3
EU 15	28,3	7 857	37,2	20,4	38,5	4,0
EA 16	28,6	8 453	38,7	22,4	35,4	3,5
Belgicko	28,8	8 315	36,6	21,2	39,8	2,4
Bulharsko	16,5	1 774	33,9	20,1	44,4	1,6
Česká republika	19,2	3 871	53,1	26,3	19,4	1,1
Dánsko	33,5	10 089	11,4	20,8	61,8	6,1
Nemecko	29,6	8 525	34,9	28,2	35,0	1,9
Estónsko	14,9	2 518	79,8	1,0	19,1	0,1
Írsko	23,4	7 882	25,8	15,7	54,1	4,4
Grécko	27,1	6 320	32,7	21,1	34,6	11,5
Španielsko	23,7	6 101	47,0	15,0	36,2	1,8
Francúzsko	30,9	8 357	43,8	20,8	32,0	3,4
Taliansko	28,1	7 175	40,2	16,0	42,2	1,6
Cyprus	22,3	5 356	23,5	15,1	47,7	13,7
Lotyšsko	13,9	1 981	48,5	16,8	34,5	0,2
Litva	16,3	2 528	55,5	6,1	37,5	0,8
Luxembursko	22,8	15 903	25,9	24,1	46,3	3,7
Maďarsko	24,6	3 996	38,0	22,2	36,8	3,0
Malta	18,9	3 646	40,6	17,4	39,2	2,9
Holandsko	32,9	11 039	32,4	34,2	21,3	12,2
Rakúsko	27,9	8 680	38,0	27,2	33,2	1,5
Poľsko	18,9	2 679	23,4	19,4	34,6	22,6
Portugalsko	25,6	5 033	30,8	15,3	44,9	9,0
Rumunsko	13,2	1 585	38,7	16,3	43,5	1,5
Slovinsko	22,1	5 065	28,1	41,2	28,9	1,9
Slovenská republika	17,5	3 177	46,1	21,5	25,8	6,7
Fínsko	29,5	8 673	38,4	11,2	43,7	6,7
Švédsko	32,8	10 090	37,7	9,8	49,6	2,9
Spojené kráľovstvo	24,7	7 181	32,4	11,4	49,4	6,7

p (predbežné údaje) – EU27, EU15, EA16, DE, ES, FR, IT, CY, LT, LV, NL, SI, SK, SE, UK

Zdroj: Eurostat- ESSPROS

**Tab. 34 Výdavky na dôchodky a kategórie dôchodkov
(% z celkových výdavkov na dôchodky) v EÚ, 2008**

	PPS na obyvateľa	Euro na obyvateľa (stále ceny 2000)	% HDP	Dôchodky podľa kategórie v %						
				starobný	predpokladaný starobný	čiasťočný starobný	invalidný	predčasný v dôsledku zníženej pracovnej schopnosti	pozostalostné	predčasný z dôvodov trhu práce
EU 27	2 924	2 551	11,7	73,5	3,6	0,0	7,9	1,5	13,0	0,6
EU 15	3 288	3 064	11,9	74,1	3,0	0,0	7,7	1,5	13,1	0,5
EA 16	3 673	3 201	12,4	72,5	3,1	0,0	6,6	1,8	15,3	0,7
Belgicko	3 280	3 038	11,4	66,5	0,1	0,0	12,2	0,0	17,6	3,7
Bulharsko	753	223	7,0	75,5	11,7	:	8,7	:	4,1	:
Česká republika	1 715	1 010	8,5	75,7	2,7	:	13,0	0,1	8,5	0,0
Dánsko	3 342	4 054	11,1	69,7	14,0	0,0	16,3	0,0	0,0	:
Nemecko	3 539	3 302	12,3	70,7	4,7	0,0	1,5	6,4	16,3	0,5
Estónsko	1 203	592	7,1	68,0	18,3	:	12,4	:	1,3	:
Írsko	2 023	1 884	6,0	67,0	0,9	:	16,0	1,0	15,1	:
Grécko	2 932	2 051	12,6	56,4	21,0	:	6,0	:	16,3	0,3
Španielsko	2 382	1 699	9,3	59,4	6,7	:	12,8	:	20,9	0,2
Francúzsko	3 663	3 540	13,6	80,4	0,0	0,0	5,6	0,3	13,0	0,6
Taliansko	3 818	3 178	15,0	78,0	0,0	0,0	4,8	0,0	16,6	0,6
Cyprus	1 649	1 186	6,9	79,4	0,0	:	5,2	0,0	15,4	:
Lotyšsko	855	357	6,0	85,5	2,1	:	9,6	:	2,8	:
Litva	1 156	566	7,4	76,7	2,4	:	14,8	:	5,5	0,6
Luxembursko	5 765	5 688	8,3	45,7	18,3	0,0	12,1	0,0	22,0	2,0
Maďarsko	1 776	792	10,9	61,1	13,7	:	12,1	:	12,2	1,0
Malta	1 788	1 088	9,3	74,1	0,0	:	7,7	:	17,7	0,5
Holandsko	4 037	3 640	12,0	68,6	4,6	0,0	16,7	0,0	10,1	0,0
Rakúsko	4 319	4 024	13,9	68,9	6,1	0,0	10,7	0,1	13,9	0,3
Poľsko	1 645	904	11,6	55,6	17,9	:	10,5	0,5	14,8	0,8
Portugalsko	2 598	1 698	13,2	69,6	3,3	0,0	15,0	0,0	11,7	0,4
Rumunsko	898	178	7,5	81,0	0,3	2,0	8,0	4,2	6,5	:
Slovinsko	2 204	1 234	9,6	53,9	24,1	0,0	7,9	0,0	14,1	0,0
Slovenská republika	1 290	595	7,1	71,9	0,1	0,0	12,0	0,0	11,4	4,6
Fínsko	3 155	3 307	10,7	66,4	4,8	1,1	17,2	0,1	7,8	3,6
Švédsko	3 623	3 764	11,8	70,4	6,3	:	18,5	:	4,7	0,0
Spojené kráľovstvo	2 529	2 146	8,7	87,2	0,0	0,0	11,3	0,0	1,5	0,0

p (predbežné údaje) – EU27, EU15, EA16, DE, ES, FR, IT, CY, LT, LV, NL, SI, SK, SE, UK

: údaje sú nedostupné

Zdroj: Eurostat- ESSPROS

Počet lokálnych partnerstiev sociálnej inklúzie fungujúcich 1 rok po skončení projektu (počet)	Dosiahnutý výsledok	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0
	Cieľ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	30	N/A	N/A	30
	Východisko	0	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0

Počet vytvorených pracovných miest (počet)	Dosiahnutý výsledok	0	0	178	257	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	257
	Cieľ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	300	N/A	N/A	300
	Východisko	0	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0

Počet zamestnávateľov, ktorí vytvorili podmienky pre rodinne orientované zamestnanie (počet)	Dosiahnutý výsledok	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0
	Cieľ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	200	N/A	N/A	200
	Východisko	0	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0

Miera dlhodobej nezamestnanosti (%)	Dosiahnutý výsledok	8,3	6,6	6,5	8,8	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	8,8
	Cieľ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	9,2	N/A	N/A	9,2
	Východisko	10,2	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	10,2

Miera dlhodobej nezamestnanosti – muži (%)	Dosiahnutý výsledok	7,5	5,8	5,8	8,5	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	8,5
	Cieľ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	8,7	N/A	N/A	8,7
	Východisko	9,4	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	9,4

Miera dlhodobej nezamestnanosti – ženy (%)	Dosiahnutý výsledok	9,3	7,6	7,4	8,3	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	8,3
	Cieľ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	9,8	N/A	N/A	9,8
	Východisko	11,2	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	11,2

Miera rizika chudoby (%)*	Dosiahnutý výsledok	11,1	11,4	11,6	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
	Cieľ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	9,2	N/A	N/A	9,2
	Východisko	13	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	13

Miera rizika chudoby – muži (%)	Dosiahnutý výsledok	10,4	10,7	10,7	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
	Cieľ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	9,1	N/A	N/A	9,1
	Východisko	13	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	13

Miera rizika chudoby – ženy (%)	Dosiahnutý výsledok	11,7	12	12,4	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	23,9
	Cieľ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	9,4	N/A	N/A	9,4
	Východisko	13	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	13

Rodový mzdový rozdiel ** v neupravenej forme (%)	Dosiahnutý výsledok	23,15	21,12	20,71	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
	Cieľ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	22	N/A	N/A	22
	Východisko	24	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	24

Zdroj: RO pre OP ZaSI,ITMS

* Údaje, týkajúce sa miery rizika chudoby za rok 2010 budú k dispozícii v druhom polroku 2011

** Údaje, týkajúce sa rodového mzdového rozdielu 2010 budú k dispozícii v druhom polroku 2011

Tab. 36 Čerpanie výdavkov kapitoly 22 - MPSVR SR podľa programového rozpočtovania

Kód programu	Názov programu	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť 31.12.2010	%
07C	Sociálna inklúzia	1 608 020 707	1 639 756 985	1 637 098 055	99,8
07C01	Pomoc v hmotnej núdzi	287 634 199	301 986 445	300 865 953	99,6
07C0101	- Dávka v hmotnej núdzi	267 542 583	280 946 191	280 512 976	99,8
07C0102	- Dotácia na výkon osobitného príjemcu	168 891	125 238	124 049	99,1
07C0103	- Dotácia na stravu pre dieťa v hmotnej núdzi	12 514 107	11 543 767	10 918 722	94,6
07C0104	- Dotácia na školské potreby pre dieťa v hmotnej núdzi	3 186 618	2 717 215	2 708 544	99,7
07C0106	- Náhradné výživné	4 222 000	6 654 034	6 601 662	99,2
07C02	Podpora rodiny	889 353 980	926 589 507	925 049 118	99,8
07C0201	- Prídavok na dieťa	321 668 000	319 478 411	319 094 586	99,9
07C0202	- Rodičovský príspevok	271 794 330	334 933 764	334 488 411	99,9
07C0206	- Ostatné príspevky na podporu rodiny	47 706 000	48 416 985	48 044 948	99,2
07C020A	- Štátom platené poistné za osoby starajúce sa o dieťa	245 383 980	221 083 980	221 083 980	100,0
07C020B	- Príspevok na starostlivosť o dieťa	2 801 670	2 676 367	2 337 193	87,3
07C03	Kompenzácia sociálnych dôsledkov ŤZP	214 807 633	207 189 058	207 062 865	99,9
07C04	Iniciatívy v oblasti sociálnej inklúzie	4 610 538	5 097 645	5 204 080	102,1
07C040A	- Ostatné iniciatívy	3 778 860	4 663 631	4 661 487	100,0
07C040C	- Zvýšenie zamestnateľnosti cez FSR	831 678	423 883	532 462	125,6
07C040G	- Zabezpečenie hodnotenia a implementácie horizontálnej priority rovnosť príležitostí - MVRR SR	0	10 131	10 131	100,0
07C05	Starostlivosť o ohrozené deti	73 009 040	73 632 746	73 654 455	100,0
07C0501	- Náhradná rodinná starostlivosť	12 412 000	12 828 902	12 755 223	99,4
07C0502	- Ústavná starostlivosť v štátnych detských domovoch	51 570 803	52 097 607	52 524 007	100,8
07C0503	- Ústavná starostlivosť v neštátnych zariadeniach	7 966 541	7 766 541	7 542 481	97,1
07C0504	- Prevencia a sanácia (MVO)	1 059 696	939 696	832 744	88,6
07C06	Nesystémové dávky sociálneho poistenia	39 188 266	43 488 266	43 488 266	100,0
07C07	Vianočný príspevok dôchodcom	66 756 000	64 841 888	64 841 888	100,0
07C08	Podpora sociálnej inklúzie	32 661 051	16 931 430	16 931 430	100,0
07C0801	- Podpora soc. inklúzie osôb ohroz. soc. vylúčením alebo sociálne vylúčených prostr. rozvoja služieb starostlivosti s	12 476 009	6 537 319	6 537 319	100,0

Kód programu	Názov programu	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť 31.12.2010	%
	osobit. zreteľom na marginaliz. rómske komunity - op. 2.1				
07C0802	- Podpora vytv. rovnosti príl. v prístupe na trh práce a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce s osobit. zreteľom na marginalizované komunity - opatrenie 2.2	10 149 882	8 870 746	8 870 746	100,0
07C0803	- Podpora zosúladenia rodinného a prac. života - op. 2.3	10 035 160	1 523 365	1 523 365	100,0
07E	Tvorba a implementácia politík	149 174 888	151 618 386	151 439 301	99,9
07E03	Riadiaca, koncepčná a výskumná činnosť	13 637 688	14 027 532	14 024 637	100,0
07E0301	- Aparát ministerstva	13 637 688	14 027 532	14 024 637	100,0
07E04	Výkon št. spr. na úseku soc. vecí, rodiny, práce a zam.	135 537 200	137 590 854	137 414 664	99,9
07E0401	- Špecializovaná štátna správa	125 224 213	126 962 611	126 941 012	100,0
07E0402	- Ostatná štátna správa	10 312 987	10 628 243	10 473 652	98,5
07	Spolu	1 757 195 595	1 791 375 371	1 788 537 356	99,8

Kód programu	Názov programu	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť 31.12.2010	%
	Medzirezortné programy a podprogramy, ktorých je kapitola gestorom a účastníkom				
06G	Ľudské zdroje	210 265 655	246 910 959	235 865 389	95,5
06G02	Kvalita služieb zamestnanosti	0	4 995 055	1 152 519	23,1
06G0204	- Skvalitnenie služieb poskyt. inštitúciami služieb zamest. - opatrenie 1.2 JPD Cieľ 3	0	26	0	0,0
06G0206	- Opatrenie iniciatívy EQUAL	0	3 834 238	2 678	0,1
06G0207	- Modernizácia a zvýšenie rozsahu a kvality služieb zamest. - podopatrenie 1.1.A SOP ĽZ	0	1 160 791	1 149 841	99,1
06G0208	- Rozvoj aktivačných programov uchádzačov o zamestnanie - podopatrenie 1.1.B SOP ĽZ	0	0	0	0,0
06G03	Technická pomoc - MPSVR SR	0	566 430	139 945	24,7
06G0303	- Technická pomoc EQUAL	0	168 004	19 929	11,9
06G0306	- Limitovaná technická pomoc JPD Cieľ 3	0	39 986	0	0,0

Kód programu	Názov programu	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť 31.12.2010	%
06G0307	- Nelimitovaná technická pomoc - JPD Cieľ 3	0	0	0	0,0
06G0308	- Limitovaná technická pomoc SOP LZ	0	238 424	0	0,0
06G0309	- Nelimitovaná technická pomoc SOP LZ	0	120 016	120 016	100,0
06G04	Aktívna politika trhu práce a zvýš. zamest. - MPSVR SR	90 990 608	102 463 913	95 687 887	93,4
06G0401	- Uľah. vstupu a návratu uch. o zam. na trh pr. a s os. dôr. na zn. uch. o zam. prostr. podp. tv. prac. miest a SZČ-op.1.2 SOP LZ	0	0	0	0,0
06G0402	- Zlepš. zamestnat. sk. ohroz. soc. vylúčením-op.2.1 SOP LZ	0	3 264 687	1	0,0
06G0403	- Zvýš.zamest. znevýh. skupín na trhu práce a skupín ohroz. soc. vylúčením - opatrenie 1.1 JPD Cieľ 3	0	0	0	0,0
06G0404	- Národné programy na rozvoj APTP a zvýšenie zamest.	8 899 959	21 841 980	22 185 187	101,6
06G0406	- Odstr. prekážok rovnosti mužov a žien na trhu pr. s dôrazom na zosúladienie rod. a pracovného života - op. 2.2 SOP LZ	0	0	0	0,0
06G0407	- Stimulovanie a skvalitň. vzdeláv. pre potreby zamestnávateľov a podni. sektora - opatrenie 2.1 JPD Cieľ 3	0	73 007	0	0,0
06G0408	- Rozvoj vzdel. a prípravy uch. o zamestn. s cieľom zlepšiť ich možnosti na trhu práce - opatrenie 1.3 SOP LZ	0	150	150	100,0
06G0409	- Zvýš. rozsahu, zlepš. a širšie posk. ďalšieho vzd. s cieľom zlepšiť kvalif. a adaptabilitu u zamestn. - op. 3.2 SOP LZ	0	8	8	100,0
06G040B	- Systémy na prepojenie odbor. vzdel. a prípravy s trhom práce - podopatrenie 3.3.B SOP LZ	0	2 336 188	2 336 188	100,0
06G040D	- Zvýš. rozsahu, zlepš. a širšie poskytov. ďalš. vzd. s cieľom zlepšiť kvalifik. a adaptabilitu u zamestnancov - iné kapitoly	0	0	0	0,0
06G040H	Cezhran. spolupráca medzi partnermi na trhu práce - MVRR SR	0	0	0	0,0
06G040I	Zvýšenie zamestnanosti cez SIA	591 383	413 096	411 439	99,6
06G040J	Individuálna štátna pomoc	22 799 266	16 000 000	13 268 009	82,9
06G040L	Príspevok na podporu udržania zamestnanosti	15 700 000	18 292 791	18 191 829	99,4
06G040M	Podpora zamestnanosti občanov so ZP	33 800 000	23 907 804	23 009 032	96,2
06G040N	Podpora zamestnanosti absolventov	9 200 000	16 334 202	16 286 044	99,7

Kód programu	Názov programu	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť 31.12.2010	%
06G15	Podpora rastu zamestnanosti	98 711 295	118 319 840	118 319 346	100,0
06G1501	- Podpora programov v oblasti podpory zamestn. a riešenia nezamestn. a dlhodobej nezamestnanosti - opatrenie 1.1	68 219 649	100 378 529	100 378 035	100,0
06G1502	- Podpora tvorby a udržania prac. miest prostred. zvýšenia adaptability prac., podnikov a podpory podnikania - op. 1.2	30 491 646	17 941 311	17 941 311	100,0
06G16	Podpora zam., soc. inklúzie a budovanie kapacít v BSK	3 067 247	3 742 675	3 742 749	100,0
06G1601	- Podpora rastu zamest. zlepšenia zamestnanosti s osobit. zreteľom na vzdelanostnú spoločnosť - opatrenie 3.1	1 206 050	2 808 679	2 808 679	100,0
06G1602	- Podpora soc. Inklúzie, rodovej rovnosti a zosúlad. prac. a rod. života v BSK - opatrenie 3.2	1 142 938	460 371	460 371	100,0
06G1603	- Budovanie kapacít a zlepš. kvality ver. správy v BSK-op. 3.3	594 421	251 136	251 136	100,0
06G1604	- Technická pomoc pre BSK - opatrenie 3.4	123 838	222 489	222 563	100,0
06G17	Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy	12 793 313	10 650 985	10 650 985	100,0
06G1701	- Zlepš. kv. služieb poskyt. Ver. spr. a nezisk. org.-op. 4.1	12 793 313	10 650 985	10 650 985	100,0
06G1702	- Zavedenie systémov riadenia kvality vo verejnej správe a pre MVO v oblasti politiky zam. a soc. politiky - op. 4.2	0	0	0	0,0
06G18	Technická pomoc	4 703 192	6 172 061	6 171 958	100,0
06G1801	- Technická pomoc - opatrenie 5.1	4 703 192	6 172 061	6 171 958	100,0
	Podprogramy, ktoré kapitola rieši ako účastník medzirezortného programu				
06H09	Hospodárska mobilizácia - MPSVR SR (gestor MH SR)	36 513	36 513	36 428	99,8
06	Spolu	210 302 168	246 947 472	235 901 817	95,5
09706	Príspevky SR do medzinárod. organizácií - MPSVR SR (gestor MZV SR)	190 367	182 667	182 637	100,0
	Výdavky spolu za kapitolu	1 967 688 130	2 038 505 510	2 024 621 810	99,3

Zdroj: Návrh záverečného účtu za rok 2010

PRÍLOHY KU KAPITOLE 4

Tab. 1 Zoznam národných indikátorov chudoby a sociálneho vylúčenia 2008-2009

Názov indikátora	2008	2009
Miera nezamestnanosti ľudí do 21 rokov, absolventov ZŠ a SŠ s ukončeným vzdelaním (IV.Q)	26,9	44,9
Miera extrémnej chudoby detí	2,8	6,9
Podiel počtu detí v dolnom kvintile príjmového rozloženia na celkovom počte detí	26,7	28,0
Počet materských škôl pripadajúcich na deti vo veku 3-5 rokov	18,1	17,8
Zaškolenosť detí vo veku 3-5 rokov v materských školách	71,7	71,2
Deti žijúce v domácnostiach bez zamestnania	8,6	8,4
Podiel živonarodených detí mladým matkám z celkového počtu živonarodených detí	2,5	2,2
Miera úspešnosti mladých dospelých opúšťajúcich detský domov na trhu práce	45,6	36,0
Miera neukončeného základného vzdelania nezamestnaných osôb	6,3	4,7
Podiel veľmi dlhodobej nezamestnanosti na nezamestnanosti	31,7	22,1
Kapacita útlukov	3,4	2,8
Miera rizika chudoby pracujúcich	5,8	5,2
Podiel osôb v extrémnej príjmovej chudobe z celkového počtu osôb	1,8	2,1
Podiel výdavkov nízkopríjmových domácností na potraviny z celkových spotrebných výdavkov	31,0	29,6
Nerovnosť vo výdavkoch na potraviny	0,12	0,06
Podiel výdavkov nízkopríjmových domácností na potraviny a bývanie z celkových spotrebných výdavkov	68,5	65,9
Nepriaznivé podmienky bývania	14,6	18,2
Podiel domácností, pre ktoré bývanie znamená finančnú záťaž zo všetkých domácností	6,1	7,5
Podiel domácností s nedoplatkami súvisiacimi s bývaním z celkového počtu domácností	4,1	12,2
Hĺbka chudoby	18,1	23,2
Miera nedostupnosti zdravotníckeho vyšetrenia, liečby, zubného vyšetrenia	25,3	20,1
Distribúcia príjmov – Pomer príjmov horného a dolného kvintilu (S80/S20)“	3,4	3,6

Zdroj: Administratívne dáta ÚPSVR, ŠÚ SR-VZPS, EU SILC, Štatistika rodinných účtov, Štatistická ročenka regiónov Slovenska, UIPŠ, Infostat

Tab. 2 Zoznam vybraných indikátorov sociálnej inklúzie OMK (2008-2009)

	2008			2009		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Primárne indikátory						
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – celkom	10,9	10,1	11,5	11,0	10,1	11,8
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – 0-17 roční	16,7	16,3	17,2	16,8	15,3	18,6
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – 18-24 roční	11,9	11,1	12,6	13,3	12,8	13,8
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – 25-54 roční	9,5	9,2	9,8	9,6	9,4	9,7
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – 55-64 roční	7,4	8,1	6,9	6,1	5,8	6,3
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – 18-64 roční	9,5	9,4	9,7	9,6	9,5	9,7
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – 65 +	9,9	3,8	13,4	10,8	4,5	14,8
Hranica rizika chudoby – domácnosť jednotlivca						
Hranica rizika chudoby – domácnosť jednotlivca (€)	3 223			3 403		
Hranica rizika chudoby – domácnosť jednotlivca (PPS)	4 040			4 674		
Hranica rizika chudoby – 2 dospelí, 2 deti						
Hranica rizika chudoby – 2 dospelí, 2 deti (€)	6 769			7 146		
Hranica rizika chudoby – 2 dospelí, 2 deti (PPS)	8 484			9 816		
Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby						
Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby - celkom	18,1	21,0	16,5	23,2	24,7	21,8
Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby – 0-17 roční	24,0			25,8		
Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby – 18-64 roční	19,1	22,3	17,7	24,2	26,8	22,7
Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby – 65+	9,4	–	9,6	14,7	–	14,7
Dlhodobá miera nezamestnanosti	6,6	5,8	7,6	6,5	5,8	7,4
Populácia žijúca v domácnostiach bez zamestnania						
Populácia žijúca v domácnostiach bez zamestnania – deti – 0-17 roční	8,6			8,4		
Populácia žijúca v domácnostiach bez zamestnania – 18-59 roční	7,5	7,0	8,1	8,2	7,6	8,7
Osoby, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a nepokračujú v ďalšom vzdelávaní	6,0	7,1	4,9	4,9	5,7	4,1

	2008			2009		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Miera materiálnej deprivácie						
Miera materiálnej deprivácie – celkom	27,8	26,7	28,7	24,5	23,1	25,8
Miera materiálnej deprivácie – 0-17 roční	29,5	30,7	28,1	28,3	28,8	27,7
Miera materiálnej deprivácie – 18-64 roční	25,5	24,6	26,2	22,5	21,3	23,7
Miera materiálnej deprivácie – 65 +	37,1	33,1	39,5	30,0	24,9	33,2
Miera materiálnej deprivácie – chudobní	59,3	59,2	59,4	58,4	58,8	58,1
Miera materiálnej deprivácie – nechudobní	24,0	23,1	24,7	20,3	19,1	21,4
Sekundárne indikátory						
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – podľa typu domácnosti						
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – jednotlivci, <65 rokov	21,5			20,0		
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – jednotlivci, 65+	21,9			26,2		
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – jednotlivci	21,7			23,0		
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – 2 dospelí, bez detí, obaja vo veku <65	4,6			4,2		
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – 2 dospelí, bez detí, aspoň jeden z nich 65+	3,6			3,5		
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – jeden rodič, najmenej 1 dieťa	20,9			23,0		
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – 2 dospelí, 1 dieťa	9,6			10,5		
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – 2 dospelí, 2 deti	10,0			9,9		
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – 2 dospelí, 3 + deti	33,3			27,9		
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – domácnosti bez detí	7,5			7,7		
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – domácnosti s deťmi	13,2			13,4		
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – podľa pracovnej intenzity						
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – domácnosti bez detí, w =0	16,7			15,1		
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – domácnosti bez detí, 0 < w < 0,5	8,2			11,5		
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – domácnosti bez detí, 0,5 < w < 1	3,9			3,4		
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – domácnosti bez detí, 0 < w < 1	4,2			4,0		
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – domácnosti bez detí, w =1	2,8			2,1		

	2008			2009		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – domácnosti s deťmi, $w = 0$	71,8			77,9		
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – domácnosti s deťmi, $0 < w < 0,5$	39,2			47,7		
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – domácnosti s deťmi, $0,5 < w < 1$	16,7			14,5		
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – domácnosti s deťmi, $0 < w < 1$	13,5			12,1		
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – domácnosti s deťmi, $w = 1$	6,1			5,6		
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – podľa ekonomickej aktivity (osoby 16+)						
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – zamestnaní	5,8	6,2	5,4	5,2	5,5	5,0
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – nezamestnaní	43,4	51,2	37,7	48,7	55,9	42,2
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – dôchodcovia	9,1	10,4	8,5	5,5	3,9	6,1
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – iná neaktívna osoba	16,3	14,1	18,0	15,7	13,8	17,2
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – podľa typu vlastníctva						
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – vlastníci alebo ubytovanie bezplatné	10,1	9,3	10,8	10,3	9,3	11,2
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch – nájomca	18,4	18,0	18,8	17,9	17,2	18,6
Rozptyl chudobných okolo hranice chudoby						
Rozptyl chudobných okolo hranice chudoby – 40 % mediánu	3,1			3,6		
Rozptyl chudobných okolo hranice chudoby – 50 % mediánu	5,7			6,8		
Rozptyl chudobných okolo hranice chudoby – 70 % mediánu	18,1			16,3		
Populácia s nízkou vzdelanostnou úrovňou (vek nad 25 rokov)						
Kontextové indikátory						
Nerovnosť distribúcie príjmov - S20/S80 podiel príjmov horného a dolného kvintilu	3,4			3,6		
Nerovnosť distribúcie príjmov – Gini koeficient	23,7			24,8		
Očakávaná dĺžka života						
Očakávaná dĺžka života - menej ako 1 rok	74,9	70,8	79,0	75,3	71,4	79,1
Očakávaná dĺžka života - 45 rokov	32,0	28,5	35,3	32,2	28,8	35,4
Očakávaná dĺžka života - 65 rokov	16,1	13,8	17,8	16,3	14,1	18,0

	2008			2009		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Miera rizika chudoby zakotvená v čase - celkom	4,8	4,9	4,7	2,4	2,6	2,3
Miera rizika chudoby zakotvená v čase - 0-17 roční	8,8	8,3	9,3	4,5	4,0	5,2
Miera rizika chudoby zakotvená v čase - 18-64 roční	4,4	4,7	4,2	2,3	2,6	2,0
Miera rizika chudoby zakotvená v čase - 65 +	1,7	0,6	2,4	0,4	0,2	0,6
Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi okrem starobných a pozostalostných dávok						
Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - celkom	18,4	17,7	18,9	17,1	16,3	17,8
Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - 0-17 roční	27,0	–	–	24,1	–	–
Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - 18-64 roční	16,8	16,9	16,8	15,8	15,8	7,8
Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - 65 +	14,6	7,5	18,9	14,4	15,8	18,7

PRÍLOHY KU KAPITOLE 5

Tab. 1 Porovnanie štrukturálnych indikátorov makroekonomického prostredia medzi krajinami EÚ 27 v poslednom dostupnom roku

	eu27	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	gr	es	fr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se	uk	
HDP na obyvateľa v PPS (1)	100	116	44	82	121	116	64	127	94p	103	108	104	98	52	55	271	65	81	131	124	61	80p	46	88b	73	113	119	112	
Rast reálneho HDP (%) (2)	1,8	2,2	0,2	2,4f	2,1	3,6	3,1	-1	-4,5p	-0,1	1,6f	1,3	1	-0,3	1,3	3,5	1,2	3,7	1,8	2	3,8	1,3p	-1,3	1,2	4	3,1	5,5	1,3	
Rast reálneho HDP (%) predpoveď na 2011	1,8f	2,4f	2,8f	2f	1,7f	2,6f	4,9f	0,6f	-3,5f	0,8f	1,8f	1f	1,5f	3,3f	5f	3,4f	2,7f	2f	1,9f	2,4f	4f	-2,2f	1,5f	1,9f	3,5f	3,7f	4,2f	1,7f	
Produktivita práce na zamestnanca (3)	100	125,5	39,9	72,9	103,3	105,1	65,5	130,5	98,9p	109,8	120,9	111,7	89	53	57,3	170,5	72,3	91	111,2	113,2	65	75,6p	47,9	82,4	80,7	108,9	109,9	106,6	
Produktivita práce na odpracovanú hodinu (EU15=100) (4)	87,8	117,9e	35,1	56,2	97,8	110	52	105,9	70,7p	96,7	112,9	91,7	70,5	39,5	44,7	166	53,5	72,2e	117,3	100,8	46,7	56,7p	37	71,2	69,3	94,7	99,8	94,3e	
Rast zamestnanosti (%) (5)	spolu	-0,5	0,6	-5,9	-0,8f	-2,1	0,5	-4,8	-4,1	-2,1p	-2,3	0,1f	-0,7	0,1	-4,8	-5,1	1,6	0,2	2,2	-0,5b	1	0,4	-1,5p	-1,8	-2,2	-1,4	-0,4	1,1	-0,7i
	ženy	-0,3	1,1	-4,8	-0,9	-1,8	0,2	-4,5	-2,9	-1,1	-0,9	0,1	0	1	-4,3	-4,4	2,8	1,5	4,4	-0,5	0,9	0,8	-1,4	-2,1	-2,3	0	-1,1	0,3	-0,9
	muži	-0,6	0,3	-6,9	-0,7	-2,3	0,8	-5,1	-5,2	-2,8	-3,3	0,2	-1,2	-0,7	-5,3	-5,9	0,7	-0,9	1,1	-0,5b	1,1	0,1	-1,6	-1,5	-2	-2,5	0,4	1,9	-0,5
Harmonizovaná miera inflácie (6)	2,1	2,3	3	1,2	2,2	1,2	2,7	-1,6	4,7	2	1,7	1,6	2,6	-1,2	1,2	2,8	4,7	2	0,9	1,7	2,7	1,4	6,1	2,1	0,7	1,7	1,9	3,3	
Rast reálnych jednot. nákladov práce (7)	-1,4	-2,2	-2,1	0,2f	-4,6	-1,5	-9,2	-2,4	-3,5p	-2,5	-0,1f	-0,8	-0,5	-8,5	-9,5	-5,5	-3,9	-5,9	-2,7	-0,9	-0,6f	-2,3p	-3,5	-0,1	-3,1	-3,5	-2,8	-0,8	
Saldo verejných financií (%HDP) (8)	-6,4	-4,1	-3,2	-4,7	-2,7	-3,3	0,1	-32,4	-10,5	-9,2	-7	-4,6	-5,3	-7,7	-7,1	-1,7	-4,2	-3,6	-5,4	-4,6	-7,9	-9,1	-6,4	-5,6	-7,9	-2,5	0	-10,4	
Verejný dlh (%HDP) (9)	80	96,8	16,2	38,5	43,6	83,2	6,6	96,2	142,8	60,1	81,7	119	60,8	44,7	38,2	18,4	80,2	68	62,7	72,3	55	93	30,8	38	41	48,4	39,8	80	

Zdroj: Eurostat, údaje sú aktualizované k 5. 5. 2011

(1), (3), (4) a (7) údaje sú za rok 2009

(2), (5), (6), (8) a (9) údaje sú za rok 2010

: - nedostupné údaje, f – predpoveď Eurostatu, p - predbežné údaje, e - odhad

eu27 – Európska únia (27 krajín), be – Belgicko, bg – Bulharsko, cz – Česká republika, dk – Dánsko, de – Nemecko, ee – Estónsko, ie – Írsko, gr – Grécko, es – Španielsko, fr – Francúzsko, it – Taliansko, cy – Cyprus, lv – Lotyšsko, lt – Litva, lu - Luxembursko, hu – Maďarsko, mt – Malta, nl – Holandsko, at – Rakúsko, pl – Poľsko, pt – Portugalsko, ro – Rumunsko, si – Slovinsko, sk – Slovensko, fi – Fínsko, se – Švédsko, uk – Veľká Británia

Tab. 2 Porovnanie štrukturálnych indikátorov v oblasti zamestnanosti medzi krajinami EÚ 27 v poslednom dostupnom roku

		eu27	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	gr	es	fr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se	uk
Miera zamestnanosti (1)	spolu	64,2	62	59,7	65	73,4	71,1	61	60	59,6	58,6	64	56,9	69,7	59,3	57,8	65,2	55,4	56	74,7b	71,7	59,3	65,6	58,8	66,2	58,8	68,1	72,7	69,5
	ženy	58,2	56,5	56,4	56,3	71,1	66,1	60,6	56	48,1	52,3	59,9	46,1	63	59,4	58,7	57,2	50,6	39,2	69,3b	66,4	53	61,1	52	62,6	52,3	66,9	70,3	64,6
	muži	70,1	67,4	63	73,5	75,8	76	61,5	63,9	70,9	64,7	68,3	67,7	76,6	59,2	56,8	73,1	60,4	72,3	80b	77,1	65,6	70,1	65,7	69,6	65,2	69,4	75,1	74,5
Miera zamestnanosti 55-64 roč. (2)	spolu	46,3	37,3	43,5	46,5	57,6	57,7	53,8	50	42,3	43,6	39,7	36,6	56,8	48,2	48,6	39,6	34,4	30,2	53,7b	42,4	34	49,2	41,1	35	40,5	56,2	70,5	57,1
	ženy	38,6	29,2	37,7	35,5	52,5	50,5	54,9	42	28,9	33,2	37,5	26,2	43	48,7	45,8	31,3	30,1	13	42,8b	33,7	24,2	43,5	33	24,5	28,7	56,9	66,7	49,5
	muži	54,6	45,6	50,3	58,4	62,7	65	52,2	58,1	56,5	54,7	42,1	47,6	71,2	47,6	52,3	47,7	39,6	47,9	64,5b	51,6	45,3	55,7	50,3	45,5	54	55,6	74,2	65
Rodový mzdový rozdiel (3)		17,1p	:	15,3	25,9	16,8	23,2	:	15,7p	:	16,1p	16,5p	5,5	21	14,9	15,3	12,5	17,1	6,9	19,2	25,4	9,8	10	8,1	3,2	21,9	20,4	16	20,4
Daňový klin (4)		:	49,8	35,1	40,1	38,2	46,6	38,2	20,2	36,3	34	45,4	43	:	39,9	40,3	28,5	46,7	17,9	33,6	44,4	33,4	32,4	40,9	40,3	36	38,5	42,5	29,7
Pasca nezamestnanosti - jednotlivec (5)		:	85	80	68	89	74	63	74	61	80	78	80	:	85	81	86	80	58	82	68	75	82	:	83	44	74	79	65
Pasca nízkej mzdy - jednotlivec (5)		:	59	22	41	79	56	23	50	24	21	47	37	:	32	27	52	39	19	84	41	62	23	:	53	25	56	45	52
Pasca nízkej mzdy - dvojica s 2 deťmi (jeden zárobok) (5)		:	48	22	45	95	84	3	88	18	14	60	-5	:	50	79	107	54	27	116	65	53	60	:	68	25	100	79	84
Miera celoživotného vzdelávania (25-64) (6)	spolu	9,3p	6,8	1,4	6,8	31,6	7,8	10,5	6,3	3,3	10,4	6	6	7,8	5,3	4,5	13,4p	2,7	5,8p	17	13,8	4,7	6,5	1,5	14,6	2,8	22,1	22,2p	20,1
	ženy	10,2p	7,2	1,5	7	37,6	7,7	13,2	7	3,3	11,3	6,4	6,4	7,8	6,9	5,4	13,5p	3	6p	17,5	14,7	5,1	6,8	1,6	16,4	3,3	25,9	28,5p	23,3
	muži	8,5p	6,4	1,3	6,5	25,6	7,8	7,6	5,7	3,2	9,6	5,6	5,6	7,8	3,6	3,6	13,4p	2,5	5,6p	16,5	12,8	4,3	6,2	1,3	12,9	2,2	18,5	16,1p	16,8
Miera nezamestnanosti (7)	spolu	9,6	8,3	10,2	7,3	7,4	7,1	16,9	13,7	12,6	20,1	9,7	8,4	6,5	18,7	17,8	4,5	11,2	6,8	4,5	4,4	9,6	11	7,3	7,3	14,4	8,4	8,4	7,8
	ženy	9,6	8,5	9,5	8,5	6,6	6,6	14,3	9,7	16,2	20,5	10,2	9,7	6,7	15,7	14,5	5,3	10,7	7,2	4,5	4,2	10	12,1	6,5	7,1	14,6	7,6	8,2	6,8
	muži	9,7	8,1	10,9	6,4	8,2	7,5	19,5	16,9	9,9	19,7	9,4	7,6	6,4	21,7	21,2	4	11,6	6,6	4,4	4,6	9,3	10	7,9	7,5	14,2	9,1	8,5	8,6

Zdroj: Eurostat, údaje aktualizované k 5. 5. 2011

(1), (2) a (7) údaje sú za rok 2010

(3) a (6) údaje sú za rok 2009

(4) a (5) údaje sú za rok 2008

: - nedostupné údaje, p - predbežné údaje

eu27 – Európska únia (27 krajín), be – Belgicko, bg – Bulharsko, cz – Česká republika, dk – Dánsko, de – Nemecko, ee – Estónsko, ie – Írsko, gr – Grécko, es – Španielsko, fr – Francúzsko, it – Taliansko, cy – Cyprus, lv – Lotyšsko, lt – Litva, lu – Luxembursko, hu – Maďarsko, mt – Malta, nl – Holandsko, at – Rakúsko, pl – Poľsko, pt – Portugalsko, ro – Rumunsko, si – Slovinsko, sk – Slovensko, fi – Fínsko, se – Švédsko, uk – Veľká Británia

Tab. 3 Porovnanie štrukturálnych indikátorov v oblasti sociálnej kohézie medzi krajinami EÚ 27 v poslednom dostupnom roku

	eu27	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	gr	es	fr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se	uk	
Pomer príjmov horného a dolného kvintilu (1)	4,9	3,9	5,9	3,5	4,6	4,5	5,0	4,2	5,8	6,0	4,4	5,2	4,2	7,3	6,3	4,3	3,5	4,1	4,0	3,7	5,0	6,0	6,7	3,2	3,6	3,7	3,7	5,2	
Miera rizika chudoby pred soc. transfermi (okrem star. a pozost. dôchodkov) (1)	spolu	25,1	26,7	26,4	17,9	31,2	24,1	25,9	37,5	22,7	24,4	23,8	23,2	22,7	30,3	29,4	27,0	28,9	23,1	20,5	24,1	23,6	24,3	29,1	22,0	17,1	26,2	26,6	30,4
	ženy	24,1	25,9	24,5	16,9	29,7	23,2	23,6	35,7	21,6	23,4	22,9	21,8	21,1	28,9	28,6	26,6	29,4	22,6	20,1	23,1	23,4	23,9	28,5	20,3	16,3	24,8	24,4	28,8
	muži	26,1	27,5	28,2	18,9	32,7	25,0	27,7	39,2	23,7	25,4	24,6	24,5	24,4	31,6	30,2	27,4	28,4	23,6	20,9	25,0	23,7	24,8	29,6	23,7	17,8	27,6	28,7	31,9
Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch (1)	spolu	16,3	14,6	21,8	8,6	13,1	15,5	19,7	15,0	19,7	19,5	12,9	18,4	16,2	25,7	20,6	14,9	12,4	15,1	11,1	12,0	17,1	17,9	22,4	11,3	11,0	13,8	13,3	17,3
	ženy	15,4	13,4	19,8	7,5	13,0	14,7	17,5	14,9	19,1	18,3	12,0	17,0	14,4	24,2	19,1	13,8	12,8	14,7	10,8	10,7	16,9	17,3	21,4	9,8	10,1	12,9	12,0	16,8
	muži	17,1	15,7	23,7	9,5	13,3	16,3	21,6	15,1	20,2	20,6	13,7	19,8	17,9	27,0	21,9	16,0	12,1	15,6	11,3	13,2	17,4	18,4	23,4	12,8	11,8	14,7	14,5	17,9
Osoby predčasne opúšťajúce vzdelávací systém bez získania kvalifikácie v % (2)	spolu	14,4	11,1	14,7	5,4	10,6	11,1	13,9	11,3	14,5	31,2	12,3	19,2	11,7	13,9	8,7	7,7p	11,2	36,8p	10,9	8,7	5,3	31,2	16,6	5,3u	4,9	9,9i	10,7p	15,7
	ženy	16,3	12,8	13,7	5,5	13,2	11,5	18,4	14,4	18,3	37,4	14,3	22,0	15,2	17,5	11,5	8,9u	12,0	39,7p	13,1	8,5	6,6	36,1	16,1	7,2u	5,7	10,7i	11,9p	16,9
	muži	12,5	9,3	15,8	5,2	7,7	10,7	9,3u	8,2	10,6	24,7	10,3	16,3	8,8	10,4	5,7u	6,6u	10,4	33,6p	8,6	8,9	3,9	26,1	17,2	3,2u	4,1	9i	9,5p	14,5
Miera dlhodobej nezamestnanosti (3)	spolu	3,8	4,1	4,8	3,0	1,4	3,2	7,7	6,7	5,7	7,3	3,9	4,1	1,3	8,4	7,4	1,3	5,5	3,1	1,2b	1,1	3,0	5,7	2,5	3,2	9,2	2,0	1,5	2,5
	ženy	3,9	4,0	5,1	2,6	1,7	3,6	9,4	9,1	3,9	7,1	3,9	3,6	1,3	10,4	9,0	1,3	5,8	3,3	1,2b	1,3	2,9	5,2	2,9	3,4	9,0	2,5	1,7	3,2
	muži	3,7	4,1	4,4	3,5	1,1	2,9	5,9	3,7	8,1	7,7	3,9	4,8	1,3	6,4	5,8	1,4	5,2	2,7	1,2b	0,9	3,2	6,4	2,1	2,9	9,5	1,5	1,3	1,8
Populácia 0- 17 (%) žijúca v dománostiach bez zamest. (4)	10,2	11,8	12,2	8,0	:	9,6	12,2	17,2	4,8	9,9	9,4	7,6	4,2	11,3	10,9	4,4	15,6	9,9	4,9	5,3	8,0	6,1	9,9	3,9	8,4	:	:	17,5	
Populácia (%) žijúca v dománostiach bez zamest. 18 - 59 (4)	spolu	10,1	12,8	9,7	6,7	:	9,2	10,4	12,9	8,5	10,8	10,5	10,4	5,6	10,5	12,0	7,3	13,1	8,3	6,0	7,3	10,2	6,7	10,9	7,5	8,2	:	:	11,5
	ženy	9,2	11,4	9,6	5,4	:	9,1	11,6	12,1	6,6	10,9	9,5	9,2	5,6	11,1	13,0	6,1	12,3	6,7	5,1	6,6	8,8	6,5	10,0	6,9	7,6	:	:	10,0
	muži	10,9	14,2	9,9	8,2	:	9,4	9,3	13,6	10,3	10,7	11,6	11,7	5,6	10,0	11,0	8,5	14,0	9,9	6,8	8,1	11,6	6,9	11,8	8,2	8,7	:	:	13,0
Formálna starostlivosť o deti do 3 rokov podľa dĺžky starostlivosti v týždni (% detí) (5)	0h	72	67	92	97	27	81	75	80	89	64	59	75	78	85	90	66	93	92	51	90	97	64	95	69	97	73	37	65
	1-29h	14	17	1u	3u	10u	7u	4u	15	4u	18	16	9	8u	2u	1u	22	2u	4u	43	7u	0u	2u	4u	4u	1u	6	26	31
	30+h	13	16	7u	0u	63	12	21	5u	7u	18	25	16	14u	13u	9u	12	5u	4u	6	2u	2u	34	1u	27	2u	21	37	4u
Formálna starostlivosť o deti od 3 do 6 rokov podľa dĺžky starostlivosti v týždni (% detí) (5)	0h	17	1u	45	36	16	11	8	13	42	6	5u	8	19u	26	46	29	26	23u	13	20	62	19	37	10	24	22	6u	9u
	1-29h	40	30	7u	28	12	48	9u	74	33	50	48	20	40	7u	4u	46	17	30	75	58	8	8u	44	16	13u	20	29	70
	30+h	44	69	48	36	72	40	84	13	25	44	47	73	41	67	51	26u	57	47	12	21	31	73	19	73	63	57	65	21

Zdroj: Eurostat, údaje aktualizované k 5. 5. 2011

(1) údaje sú založené na EU SILC 2009, referenčný rok pre zisťovanie príjmu je 2008; (2), (4) a (5) údaje sa vzťahujú k roku 2009; (3) údaj za rok 2010

: - nedostupné údaje, p - predbežné údaje, u - nereliabilný údaj

eu27 – Európska únia (27 krajín), be – Belgicko, bg – Bulharsko, cz – Česká republika, dk – Dánsko, de – Nemecko, ee – Estónsko, ie – Írsko, gr – Grécko, es – Španielsko, fr – Francúzsko, it – Taliansko, cy – Cyprus, lv – Lotyšsko, lt – Litva, lu - Luxembursko, hu – Maďarsko, mt – Malta, nl – Holandsko, at – Rakúsko, pl – Poľsko, pt – Portugalsko, ro – Rumunsko, si – Slovinsko, sk – Slovensko, fi – Fínsko, se – Švédsko, uk – Veľká Británia

Tab. 4 Porovnanie vybraných hlavných indikátorov stratégie Európa 2020 medzi krajinami EÚ 27 v poslednom dostupnom roku

		eu27	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	gr	es	fr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se	uk
Miera zamestnanosti 20 - 64 ročných (1)	spolu	68,6	67,6	65,4	70,4	76,1	74,9	66,7	64,9	64,0	62,5	69,2	61,1	75,4	65,0	64,4	70,7	60,4	59,9	76,8b	74,9	64,6	70,5	63,3	70,3	64,6	73,0	78,7	73,6
	ženy	62,1	61,6	61,7	60,9	73,1	69,6	65,7	60,4	51,7	55,8	64,9	49,5	68,5	64,9	65,1	62,0	55,0	41,4	70,8b	69,6	57,7	65,6	55,9	66,5	57,4	71,5	75,7	67,9
	muži	75,1	73,5	69,1	79,6	79,0	80,1	67,7	69,4	76,2	69,1	73,8	72,8	82,5	65,1	63,6	79,2	66,0	77,7	82,8b	80,2	71,6	75,4	70,8	74,0	71,9	74,5	81,7	79,3
Osoby predčasne opúšťajúce vzdelávací systém bez získania kvalifikácie v % (2)	spolu	14,4	11,1	14,7	5,4	10,6	11,1	13,9	11,3	14,5	31,2	12,3	19,2	11,7	13,9	8,7	7,7p	11,2	36,8p	10,9	8,7	5,3	31,2	16,6	5,3u	4,9	9,9i	10,7p	15,7
	ženy	16,3	12,8	13,7	5,5	13,2	11,5	18,4	14,4	18,3	37,4	14,3	22,0	15,2	17,5	11,5	8,9u	12,0	39,7p	13,1	8,5	6,6	36,1	16,1	7,2u	5,7	10,7i	11,9p	16,9
	muži	12,5	9,3	15,8	5,2	7,7	10,7	9,3u	8,2	10,6	24,7	10,3	16,3	8,8	10,4	5,7u	6,6u	10,4	33,6p	8,6	8,9	3,9	26,1	17,2	3,2u	4,1	9i	9,5p	14,5
Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie vo veku 30 - 34 rokov (3)	spolu	32,3	42,0	27,9	17,5	48,1	29,4	35,9	49,0	26,5	39,4	43,3	19,0	44,7	30,1	40,6	46,6p	23,9	21,1p	40,5	23,5	32,8	21,1	16,8	31,6	17,6	45,9	43,9p	41,5
	ženy	32,3	42,0	27,9	17,5	48,1	29,4	35,9	49,0	26,5	39,4	43,3	19,0	44,7	30,1	40,6	46,6p	23,9	21,1p	40,5	23,5	32,8	21,1	16,8	31,6	17,6	45,9	43,9p	41,5
	muži	32,3	42,0	27,9	17,5	48,1	29,4	35,9	49,0	26,5	39,4	43,3	19,0	44,7	30,1	40,6	46,6p	23,9	21,1p	40,5	23,5	32,8	21,1	16,8	31,6	17,6	45,9	43,9p	41,5
Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením v % (4)		23,1	20,2	46,2	14,0	17,4	20,0	23,4	25,7	27,6	23,4	18,4	24,7	22,2	37,4	29,5	17,8	29,9	20,2	15,1	17,0	27,8	24,9	43,1	17,1	19,6	16,9	15,9	22,0
- osoby žijúce v dom. s veľmi nízkou pracovnou intenzitou v % (4)		9,0	12,3	6,9	6,0	8,5	10,8	5,6	19,8	6,5	7,0	8,3	8,8	4,0	6,7	6,9	6,3	11,3	8,4	8,3	7,2	6,9	6,9	7,7	5,6	5,6	8,2	6,2	12,6
- osoby v riziku chudoby po soc. transferoch v % (4)		16,3	14,6	21,8	8,6	13,1	15,5	19,7	15,0	19,7	19,5	12,9	18,4	16,2	25,7	20,6	14,9	12,4	15,1	11,1	12,0	17,1	17,9	22,4	11,3	11,0	13,8	13,3	17,3
- ťažko materiálne deprivované osoby v % (4)		8,1s	5,2	41,9	6,1	2,3	5,4	6,2	6,1	11,0	3,5	5,6	7,0	7,9	21,9	15,1	1,1	20,8	4,7	1,4	4,8	15,0	9,1	32,2	6,1	11,1	2,8	1,6	3,3u

Zdroj: Eurostat, údaje aktualizované k 6. 5. 2011

(1) údaje sú za rok 2010

(2), (3) a (4) údaje sú za rok 2009, (4) údaje sú založené na EU SILC 2009, referenčný rok pre zisťovanie príjmu je 2008

p - predbežné údaje; u - nereliabilné údaje; b - zmena v metodike

eu27 – Európska únia (27 krajín), be – Belgicko, bg – Bulharsko, cz – Česká republika, dk – Dánsko, de – Nemecko, ee – Estónsko, ie – Írsko, gr – Grécko, es – Španielsko, fr – Francúzsko, it – Taliansko, cy – Cyprus, lv – Lotyšsko, lt – Litva, lu – Luxembursko, hu – Maďarsko, mt – Malta, nl – Holandsko, at – Rakúsko, pl – Poľsko, pt – Portugalsko, ro – Rumunsko, si – Slovinsko, sk – Slovensko, fi – Fínsko, se – Švédsko, uk – Veľká Británia